

Tampereen yliopisto
Johtamiskorkeakoulu
Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma
Kansainvälinen politiikan opintosuunta

JONNA KÄPYLÄ

ILMASTONMUUTOKSEN UUTISOINTI:
KEHYSTÄMISEN TAVAT JA VAIKUTUKSET

Pro gradu -tutkielma
Marraskuu 2015

Tampereen yliopisto

Johtamiskorkeakoulu

Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma

KÄPYLÄ, JONNA: Ilmastomuutoksen uutisointi: kehystämisen tavat ja vaikutukset

Pro gradu -tutkielma, 122 s., 11 liites.

Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma/Kansainvälisen politiikan opintosuunta

Marraskuu 2015

Ilmastomuutosta ja ilmastopolitiikkaa on mahdollista kehystää uutisissa eri tavoin. Kehystämisessä (engl. *framing*) on kyse tiedon erilaisista esittämisen tavoista, joissa toiset näkökulmat tulevat valituiksi ja korostetuiksi ja toiset puolestaan jäävät marginaalisiksi tai kokonaan poissuljetuiksi, ja joilla on potentiaalia vaikuttaa vastaanottajan tiedonkäsittelyyn, preferensseihin ja toimintaan. Kehystämiseen sisältyy siis ajatus vaikuttavuudesta: erilaisten ilmastomuutoksen kehystämisen tapojen on todettu vaikuttavan eri tavoin kansalaisten sitoutumiseen ilmastomuutoksen torjuntaan. Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten ilmastomuutosta ja ilmastopolitiikkaa kehystetään Helsingin Sanomien uutisoinnissa, ja miten nämä kehystämisen tavat tukevat kansalaisten sitoutumista ilmastomuutoksen torjuntaan. Tutkimuksella on emansipatorinen tiedonintressi, mikä tarkoittaa sitä, että ilmastomuutoksen vallitseva kehystämisen tapa nähdään valtarakenteena, jolla on seuraamuksensa, ja jota on mahdollista myös muuttaa.

Tutkimusaineisto koostuu Helsingin Sanomien vuoden 2014 ilmastomuutosuutisoinnista (n=193), jota analysoitiin hyödyntäen metodeina kvantitatiivista sisällönerittelyä ja laadullista teoriaohjaavaa sisällönanalyysia. Aineistosta tunnistettiin erilaisia kehystämisen tapoja liittyen ilmastomuutoksen torjunnan eettisiin perusteluihin (syyt), ilmastomuutosta aiheuttavaan toimintaan ja sitä hillitsemään pyrkivään toimintaan (teot) sekä ilmastomuutoksen ja sen torjunnan synnyttämiin tappioihin ja voittoihin (seuraukset). Työ on osaltaan myös teoreettinen: työn teoriaosassa luodaan perusta, jonka kautta ilmastomuutosuutisoinnin vaikuttavuutta on mahdollista arvioida. Kehystämisen vaikuttavuutta arvioidaan ensinnäkin suhteessa aiempiin tutkimustuloksiin kehystämisen vaikutuksista, toiseksi sen perusteella, miten kehystämisen tavat tukevat kansalaisten pystyvyyden kokemusta, ja kolmanneksi sen perusteella, miten kehystämisen tavat tukevat kansallista ja maailmankansalaisuuden identiteettiä.

Tulokset osoittavat, että hallitsevia kehystämisen tapoja ovat muun muassa ”ilmastomuutoksen torjunta ihmiskunnan vuoksi”, ”ilmastomuutoksen torjunta kansainvälisenä poliittisena konfliktina” ja ”ilmastomuutoksen aiheuttamat tappiot”. Heikkoja tai kokonaan puuttuvia kehyksiä ovat muun muassa ”ilmastomuutoksen torjunta suomalaisten vuoksi”, ”ilmastomuutoksen torjunta kansallisina tekoina” ja ”ilmastomuutoksen torjunnasta saatavat voitot”. Kehystämisen tavat eivät kaikilta osin tue kansalaisten sitoutumista ilmastomuutoksen torjuntaan, etenkin siitä syystä, että uutisointi korostaa ilmastomuutoksen tappioita torjunnalla saavutettavien voittojen kustannuksella. Myös pystyvyyteen vetoaminen jää uutisoinnissa vajaaksi: kokonaisvaltainen vahva pystyvyytkehys jää uutisoinnista puuttumaan. Ilmastomuutoksen torjunnan kansallisten syiden, kansallisten toimien ja kansallisten seurausten kuvaaminen jää uutisoinnissa heikommaksi kuin kansainvälisten toimien kuvaus. Kehys, jossa ilmastomuutoksen torjunta kehystettäisiin normaalina ja tavallisena suomalaisille ja suomalaista yhteiskuntaa tukevana toimintana, jää puuttumaan. Sen sijaan suomalaisten toiminta kehystetään passiivisena. Tässä suhteessa ilmastomuutoksen uutisointi ei vetoa erityisesti kansalliseen identiteettiin. Toisaalta ilmastomuutoksen torjunnan esittäminen kansainvälisenä, valtioiden ja valtioryhmien välisenä poliittisena konfliktina viittaa siihen, ettei uutisointi vetoa erityisesti myöskään maailmankansalaisen identiteettiin. Vaikuttavuuden näkökulmasta ilmastomuutosuutisointiin liittyy näin ollen kehittämismahdollisuuksia. Tulokset voivat olla merkityksellisiä toimittajille, jotka eivät välttämättä ole tietoisia valtansa kaikista ulottuvuuksista ja siitä, miten heidän valintansa siitä, miten he informaatiota esittävät ja mitä näkökulmia valitsevat, vaikuttavat yleisöön.

*"Meidän tehtävänä on huolehtia siitä, että jälkipolville
kaikesta huolimatta jää mahdollisimman täydellinen kuva Suomen
luonnosta, sellaisena kuin se on ollut menneinä aikoina
herättäessään esi-isämme kiintymyksen ja rakkauden tähän
maahan."*

Suomen Luonto 1941, Alkusanat

*"Suomalaisille olisi pitänyt puhua kuin lapsille. Heillä ei ollut koskaan
mahdollisuuksia vaikuttaa mihinkään, he olivat liian pieniä, liian
puolueettomia, heillä ei ollut valinnanvaraa, heidän kulttuurinsa nyt vain oli
tällainen, heillä oli tätä masennustakin, he eivät ottaneet mihinkään kantaa
eikä sitä voinut heiltä vaatiakaan, edes sotarikoksissa tai kansanmurhassa.
Muut maat olivat vastuussa teoistaan, Suomi ei. Suomi vain teki mitä oli
pakko, yritti selviytyä, luovutti Suomen puolesta vapaaehtoisesti sotineet
inkeriläiset neuvostovankileireille. Siitä ei tarvinnut eikä voinut kantaa
huonoa omaatuntoa, koska asia ei yksinkertaisesti kuulunut suomalaisille.
Tietenkään he eivät olisi voineet tehdä mitään toisin eivätkä voisi tämän
jälkeenkään, missään asiassa, toisin kuin maailman mahtavimmat."*

Jussi Valtonen (2014): He eivät tiedä mitä tekevät

ALKUSANAT

Keväällä 2012 tutustuin Suomen luonto -lehden vuosikirjoihin sotienjälkeiseltä jälleenrakennuksen ajalta. Niissä luonnonsuojelu kuvattiin isänmaallisena kulttuurityönä. Ne palasivat mieleeni tätä tutkielmaa aloittaessani: ilmastonmuutoksen torjuntakin olisi mahdollista kehystää isänmaalliseksi toiminnaksi. Ympäristönsuojelusta ja kansainvälisestä ympäristöpolitiikasta kiinnostuneena olin tottunut liittämään isänmaallisuuteen myös pahoja kaikuja: piittaamattomuutta ympäristöongelmista, omahyväisyyttä globaalien ongelmien ratkaisemisen edessä ja vastuun ulkoistamista muille, koska ”me teemme jo enemmän kuin muut”.

Koska nykypäivän ilmastouutisointi vaikutti oletusarvoisesti poikkeavan merkittävästi 1940-luvun Suomen Luonto -lehtien artikkeleista, halusin lähteä selvittämään vallitsevaa ilmastomuutosuutisoinnin kehystä. Mitä se sisälsi ja ei sisältänyt? Vedottiinko uutisoinnissa enää isänmaallisuuteen? Lisäksi minua kiinnosti, olisiko psykologian alan tutkimusten perusteella mahdollista tehdä päätelmiä siitä, miten ilmastomuutos kannattaisi kehystää suomalaisessa mediassa, jotta uutisointi palvelisi ilmastomuutosongelman ratkaisua, eikä ainakaan etäännyttäisi siitä.

Filosofi Torsti Lehtinen on sanonut, että ”on parempi epäonnistua siinä, missä haluaa onnistua, kuin onnistua yhdentekevässä”. Tällä ajatuksella on ollut lohdullista tehdä työtä, jonka kysymykset ovat jaksaneet kiinnostaa koko tutkimusmatkan ajan. Työn tekeminen on ollut antoisaa, mutta myös vapaa-aikaa vievää ja tämän vuoksi toisinaan hieman turhauttavaakin. Pariisin ilmastokokous on kuitenkin pian alkamassa ja sen uutisointia on nyt ilo seurata uusin silmin.

Haluan kiittää työni ohjaajaa Heino Nyysöstä joustavuudesta, kannustuksesta ja kaikesta palautteesta matkan varrella. Suuren kiitoksen haluan osoittaa myös perheelleni ja ystävilleni, sekä erityisesti Juholle arvokkaasta tuesta ja kärsivällisyydestä.

Tampereella 22. marraskuuta 2015,

Jonna Käpylä

SISÄLLYSLUETTELO

1.	JOHDANTO.....	1
1.1.	Tutkimuksen tausta.....	1
1.2.	Tutkimuksen tavoitteet, tutkimusongelma ja sen rajaukset	3
1.3.	Tutkimusmetodologia ja tutkimuksen merkitys.....	6
1.4.	Työn rakenne	8
2.	KANSAINVÄLISEN ILMASTOPOLITIIKAN ETIIKKA	9
2.1	Ilmastopolitiikan historia ja käytännöt.....	9
2.2	Kommunitarismi, kosmopolitanismi ja eettiset periaatteet.....	13
2.3	Maailmankansalaisen identiteetti ilmastonmuutoksen torjuntaan sitouttajana	17
2.4	Kansallisen identiteetin valjastaminen ilmastonmuutoksen torjuntaan.....	20
3.	ILMASTONMUUTOSUUTISOINNIN VAIKUTTAVUUDEN PSYKOLOGIA.....	26
3.1.	Ilmastonmuutoksen torjuntaan sitoutuminen: syitä ja esteitä toiminnalle.....	26
3.2.	Pystyvyys toimintaan sitouttajana	30
4.	ILMASTONMUUTOSUUTISOINNIN KEHYKSET JA NIIDEN VAIKUTUKSET	35
4.1	Kehykset, kehystäminen ja kehystämisaikutus.....	35
4.2	Ilmastonmuutosuutisoinnin kehykset	44
4.3	Ilmastonmuutosuutisoinnin kehysten vaikutukset	51
5.	EMPIIRISEN TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	62
5.1	Ilmastonmuutosuutisointi Helsingin Sanomissa.....	62
5.2	Teoriaohjaava sisällönanalyysi ja analyysirunko.....	66
6.	ILMASTONMUUTOKSEN JA ILMASTOPOLITIIKAN KEHYSTÄMISEN TAVAT JA VAIKUTUKSET	70
6.1	Syyt ilmastonmuutoksen torjunnalle	71
6.2	Toiminta: ilmastonmuutoksen aiheuttaminen ja sen torjunta	76
6.3	Vaikutukset: ilmastonmuutoksen ja sen torjunnan seuraukset.....	83
6.4	Kansalliseen identiteettiin ja maailmankansalaisen identiteettiin vetoaminen.....	98
6.5	Pystyvyyteen vetoaminen.....	101
6.6.	Kehystämisen tavat ja ilmastonmuutoksen torjuntaan sitouttaminen.....	105
7.	PÄÄTELMÄT	110
7.1	Tulosten koonti ja johtopäätökset	110
7.2	Tutkimuksen arviointi ja jatkotutkimustarpeet	114
	LÄHDELUETTELO	117
	Liite 1. Yhteenveto erilaisten ilmastonmuutoskehysten vaikutuksia selvittäneistä tutkimuksista	i
	Liite 2. Tutkimusaineisto	vi

KESKEISET KÄSITTEET

Ilmastomuutoksen torjuntaan sitoutuminen

Yksilön ymmärrys, halu ja aktiivisuus toimia ilmastomuutoksen torjumiseksi, eli sitoutuminen sisältää sekä kognitiivisen, tunneperäisen että toiminnallisen ulottuvuuden (engl. *engagement*).

Ilmastomuutosuutisoinnin vaikuttavuus

Kuvaa sitä, miten kehystämisen tavat sitouttavat yksilöitä ilmastomuutoksen torjuntaan.

Kansallinen identiteetti

Yksilön käsitys siitä, että hän on esimerkiksi suomalainen; esimerkki sosiaalisesta identiteetistä.

Kehys

Tiedon esittämistapa, jossa tietyt näkökulmat tulevat valituiksi ja korostetuiksi, ja jolla on potentiaalisia vaikutuksia vastaanottajan tiedonkäsittelyyn, preferensseihin ja toimintaan (engl. *frame*). Kehykset voivat olla asiakehyksiä tai vastaavuuskehyksiä. Eri asiakehykset korostavat kysymyksen eri ulottuvuuksia ja voivat erota informaation sisällöltään. Vastaavuuskehysissä informaation sisältö on täsmälleen sama, mutta esittämistapa/ilmaisu on eri. Kehykseen sisältyy ajatus siitä, että erilaisilla kehyksillä voi olla erilainen vaikutus vastaanottajaan.

Kehystäminen

Kehyksien asettaminen (engl. *framing*).

Kehystämisen tapa

Tapa kehystää. Viittaa siihen, miten kehystämistä tehdään eli siihen, millaisia kehyksiä asetetaan jossakin kontekstissa.

Kehystämisvaikutus

Kehystämisen vaikutus yksilön preferenssiin ja valintaan (engl. *framing effect*).

Kollektiivinen identiteetti

Yhteisesti jaettu sosiaalinen identiteetti. Kollektiiviseen identiteettiin sisältyy jaettuja representaatioita, kokemuksia, arvoja, ideologioita ja normeja.

Kommunitarismi

Lähestymistapa kansainväliseen etiikkaan, joka korostaa paikallista identiteettiä ja siihen sidoksissa olevia arvoja (engl. *communitarianism*).

Kosmopolitanismi

Lähestymistapa kansainväliseen etiikkaan, joka korostaa maailmanyhteisöön kuulumista, ja siihen sidoksissa olevia globaaleja arvoja ja universaalia moraalialueita (engl. *cosmopolitanism*).

Maailmankansalaisen identiteetti

Yksilön käsitys siitä, että hän on maailmankansalainen ja osa ihmiskuntaa; esimerkki sosiaalisesta identiteetistä.

Pystyvyys

Yksilön kokema kyky tuottaa toivottu tai tavoiteltu lopputulos (engl. *efficacy*). Pystyvyys voidaan jakaa neljään ulottuvuuteen: minäpystyvyyteen, kollektiiviseen pystyvyyteen, ulkoiseen pystyvyyteen ja vastauksen vaikuttavuuteen.

Sosiaalinen identiteetti

Se osa minäkäsitystä (eli yksilön käsitystä siitä, kuka hän on), mikä pohjautuu ryhmään kuulumisesta saatuihin kokemuksiin.

1. JOHDANTO

”Suomen tulisi olla ensimmäinen maa maailmassa, joka ilmoittaa luopuvansa kokonaan kivihiilen käytöstä vuoteen 2025 mennessä ja korvaa kivihiilen kotimaisilla uusiutuvilla energialähteillä.”
(Yritysjohdajat vaativat Helsinkiä luopumaan kivihiiilestä. Pääkaupunkiseudusta haluttaisiin cleantech-keskus. 25.9.2014)

”Maailman on luovuttava kokonaan fossiilisten polttoaineiden käytöstä vuoteen 2050 mennessä, jotta peruuttamattomalta ilmastokatastrofalta vältytään...” (Järjestöt: Fossiilisista polttoaineista luovuttava vuoteen 2050 mennessä. Liman kokouksessa sovitaan uuden ilmastopöytäkirjan rakenteesta. 27.11.2014)

Edellä esitetyt lainaukset Helsingin Sanomien ilmastomuutosuutisoinnista ilmentävät ilmastomuutoksen ja siihen liittyvän ilmastopolitiikan erilaisia kehystämisen tapoja. Ensimmäisessä lainauksessa esitetään mahdollista ilmastomuutoksen torjunnan ratkaisua Suomen näkökulmasta ja visioidaan toivottua tulevaisuutta. Toisessa lainauksessa puolestaan esitetään ilmastomuutoksen torjunnan ratkaisua koko maailman näkökulmasta ja perustellaan sitä tappioiden välttämiseksi. Erilaiset kehukset herättävät kysymyksen siitä, millaisia ovat ne ilmastomuutoksen kehystämisen tavat, joilla suomalaiset saadaan paitsi kantamaan huolta ilmastomuutoksesta myös toimimaan sen hillitsemiseksi. Ilmastomuutosuutisointi tarjoaa paitsi objektiivista informaatiota myös arvosidonnaisia, värittyneitä kehyksiä. Kehys on tiedon esittämistapa, jossa tietyt näkökulmat tulevat valituiksi ja korostetuiksi, ja jolla on potentiaalisia vaikutuksia vastaanottajan tiedonkäsittelyyn, preferensseihin ja toimintaan (Tversky & Kahneman 1981; Entman 1993). Informaation esittämisessä kehysten asettamiselta eli kehystämiseltä ei siis voi välttyä. Kehystämiseen sisältyvä ajatus vaikuttavuudesta tekee kehystämisen ilmiöstä vallan ja politiikan näkökulmasta mielenkiintoisen. Ilmastomuutosuutisoinnilla on mahdollista sekä sitouttaa ilmastomuutoksen torjuntaan että etäännyttää siitä (katso esim. Spence & Pidgeon 2010; Gifford & Comeau 2011; Hurlstone et al. 2014).

1.1. Tutkimuksen tausta

Ihmiskunta on 1970-luvulta alkaen kuluttanut enemmän kuin maapallo pystyy tuottamaan ja tarvitsee tällä hetkellä noin 1,5 maapallon uusiutumiskyvyn. Luonnonvarat hupenevat siis nopeammin kuin maapallo uudistuu ja jätteitä ja saasteita syntyy nopeammin kuin maapallo kykenee niitä hajottamaan ja kierrättämään. (WWF 2014a) Raaka-aineiden kiertokulku luonnosta tuotannon ja talouden prosessien lävitse takaisin luontoon on siis tahdiltaan niin kova, ettei maapallon ekosysteemi kykene ylläpitämään tätä kiertokulun nopeutta pitkällä aikavälillä (Meadows et al. 2005). Ekovelkapäivä eli se päivä vuodessa, jolloin ihmiskunnan kulutus ylittää maapallon vuotuisen biokapasiteetin, saavutetaan vuosi vuodelta aiemmin: vuonna 2015 velaksi eläminen alkoi jo 13. elokuuta, kun esimerkiksi 15 vuotta aiemmin vuonna 2000 päivä oli vasta 4. lokakuuta (Yle 2015).

Ilmastonmuutosongelmassa on kyse maapallon kantokyvyn ylittymisestä kasvihuonekaasupäästöjen määrän suhteen. Ihmisen toiminnasta aiheutuneet kasvihuonekaasupäästöt ovat kasvaneet rajusti ensisijaisesti fossiilisten polttoaineiden – hiilen, öljyn ja maakaasun – käytön seurauksena, mutta myös metsien hävittämisen ja maankäytön muuttumisen vuoksi. Maapallon ilmaston arvioidaan lämmenneen keskimäärin 0,85 celsiusastetta vuodesta 1880 vuoteen 2012 (IPCC 2014, 2). Ilmakehän CO²-pitoisuus vuonna 2011 arvioitiin olevan noin 430 ppm¹, kun se teollistumista edeltäneellä ajalla oli vain noin 280 ppm (IPCC 2014, 20). Tämä on synnyttänyt uhan nykyisenkaltaisen ilmastojärjestelmän ylläpitämiselle. Noin puolen vuosisadan ajan hiilidioksidipäästöt ovat muodostaneet suurimman osuuden globaalista ekologisesta jalanjäljestä²: vuonna 1961 hiilidioksidipäästöjen osuus ekologisesta jalanjäljestä oli 36 prosenttia, vuonna 2010 jo 53 prosenttia (WWF 2014a, 33).

Ilmaston lämpeneminen on siis kiistatonta ja ilmastonmuutoksen rajoittaminen vaatii huomattavia ja pysyviä vähennyksiä ihmiskunnan tuottamissa kasvihuonekaasupäästöissä (IPCC 2014). Ilmastonmuutos on yhteismaan ongelma globaalissa mittakaavassa ja näin ollen kiistämättä kansainvälispoliittinen dilemma: ongelma koskettaa kaikkia maailmassa, syyllisiä löytyy joka valtiosta, eikä yksittäinen toimija pysty ratkaisemaan ongelmaa yksinään. Luonnontieteellisistä faktoista ja torjumisen kustannusten kasvamisesta ongelman edetessä ollaan pitkälti yksimielisiä, mutta päätöksenteko ja toiminta ilmastonmuutoksen torjumiseksi kuitenkin kangertelevat. Tieteelliset realiteetit ja niiden hyväksyminen ovat siis ristiriidassa vallitsevien käytäntöjen kanssa. Päämäärä eli ilmastonmuutoksen torjunta on selkeä, mutta käytössä olevien keinojen ja käytännön toimien riittävyys voidaan helposti kyseenalaistaa.

Maapallon keskimääräinen biokapasiteetti henkilöä kohden oli vuonna 2010 1,7 globaalihehtaaria. Suomalaisten ekologinen jalanjälki asukasta kohden vuonna 2010 oli yli viisi globaalihehtaaria. Näin ollen jos kaikilla maailman ihmisillä olisi keskimääräisen Suomen asukkaan ekologinen jalanjälki, ihmiskunta tarvitsisi hieman yli kolmen maapallon uusiutumiskyvyn. Suomen kohdalla hiilijalanjäljen osuus ekologisesta jalanjäljestä on noin kaksi kolmasosaa. (WWF 2014a; 2014b) Ilmastonmuutosongelman ratkaisu vaatii siis paitsi globaaleja myös kansallisia toimia, mikäli Suomi ei halua olla vapaamatkustaja.

¹ Suhteellinen mittayksikkö ppm eli *parts per million* tarkoittaa tilavuuden miljoonasosaa.

² Ekologinen jalanjälki kuvaa sitä alaa, joka vaaditaan käytettyjen tuotteiden ja palveluiden tuottamiseen. Ekologista jalanjälkeä voi verrata maapallon biokapasiteettiin, joka puolestaan kuvaa sitä alaa, joka todellisuudessa on käytettävissä näiden tuotteiden ja palveluiden tuottamiseen. Molempien mittayksikkönä on globaalihehtaari (gha). Yksi globaalihehtaari tarkoittaa hehtaarin kokoista aluetta, jolla on maapallon keskimääräinen biologinen tuottavuus. (WWF 2014a, 148)

Kansainvälisen politiikan teoreetikko Nicholas Onuf (2007) argumentoi, että ”se, mitä teemme ilmastonmuutokselle, riippuu tarinoista joita kerromme”. Näkemyksen taustalla on sosiaalisen konstruktivismin ajatus siitä, että kieli – puhetapamme ja tarinamme – rakentavat todellisuutta: antavat teoille ja asioille merkityksiä ja vaikuttavat toimintaan. Kansainvälisen ilmastopolitiikan pysähtyneisyyteen tai kehittymiseen vaikuttaa siis se, mitä merkityksiä materiaaliselle todellisuudelle ja ilmiöille kielenkäytössä annetaan; rakenteellisen, kulttuurisen muutoksen kantavana voimana on ajattelutapojen muutos (Wendt 1999, 371).

Demokraattisissa yhteiskunnissa julkisella mielipiteellä on merkitystä poliittisessa päätöksenteossa. Siihen, mitä kansalaiset ajattelevat, vaikuttaa osaltaan uutismedia. Uutismedia vaikuttaa yhteiskunnan käsityksiin ilmastonmuutoksesta ja ilmastopolitiikasta: ensinnäkin se kasvattaa tietoisuutta ja välittää informaatiota, ja toiseksi se tarjoaa keskeisen julkisen foorumin keskusteluille ilmastopolitiikasta, keinoista ja niiden legitimitetistä (Schmidt et al. 2013). Media toimii rakentavassa, integroivassa roolissa: uutisoinnillaan se yhdistää tieteilijät, poliitikot ja kansalaiset toisiinsa (Moser & Dilling 2011).

Media, kuten Helsingin Sanomat, välittää siis tarinoita ilmastonmuutoksesta, kansallisesta ja kansainvälisestä ilmastopolitiikasta. Median tarinat ilmentävät ja rakentavat vallitsevia ajattelutapoja: ne tukeutuvat jaetulle kollektiiviselle tiedolle ja samanaikaisesti tuottavat, uusintavat ja muovaavat tätä tietoperustaa. Asian tuttuus ja toisto vaikuttavat tulkintaan asian totuudesta: tuttua ja toistunutta asiaa pidetään herkemmin totuutena (Kahneman 2011, 62). Tämän vuoksi on merkitystä sillä, millaiset kehykset mediassa toistuvat, muuttuvat tutuiksi ja edelleen totuuden kuvaajiksi.

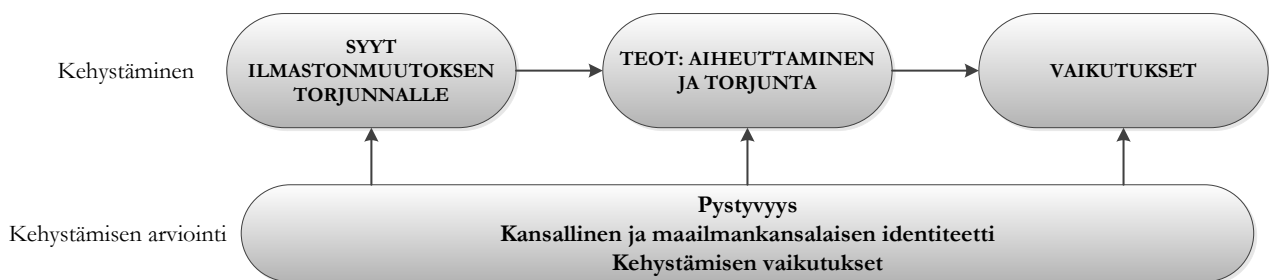
1.2. Tutkimuksen tavoitteet, tutkimusongelma ja sen rajaukset

Ilmastonmuutosongelmaa ja sen torjuntaa voidaan tutkia hyvin monista eri näkökulmista; se voidaan nähdä niin luonnontieteellisenä, taloudellisenä, teknisenä, viestinnällisenä, psykologisenä, sosiaalipsykologisenä, eettisenä, poliittisena kuin kansainvälispoliittisena ongelmanakin. Useimmissa tarkasteluissa eri näkökulmat nousevat esiin ja täydentävät toisiaan. Tämä työ keskittyy ilmastonmuutosviestintään ja sen vaikuttavuuteen. Ilmiötä tarkastellaan viestinnän, psykologian, etiikan ja kansainvälisen politiikan teorioiden ja tutkimusten kautta. Tutkielmaa voidaan siis luonnehtia poikkitieteelliseksi sen eri tieteenaloja yhdistävän otteen vuoksi.

Työn tavoitteena on selvittää, millaisia kehystämisen tapoja Helsingin Sanomien ilmastonmuutosuutisoinnissa käytetään ja arvioida niiden seurauksia. Kehysten tunnistaminen ja analyysi perustuu empiiriselle tutkimukselle Helsingin Sanomien vuoden 2014 ilmastonmuutosuutisoinnista (n=193). Työn teoriaosuudessa käsitellään kehystämisen erilaisia

mahdollisuuksia ja olemassa olevien tutkimusten perusteella kartoitetaan sitä, miten ilmastonmuutos ja ilmastopolitiikka tulisi kehystää, jotta ilmastonmuutosuutisointi olisi vaikuttavaa eli tukisi kansalaisten motivaatiota toimia ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Tavoitteena on siis esittää myös arvio siitä, miten vallitseva kehystämisen tapa tukee kansalaisten motivaatiota toimia ilmastonmuutoksen torjumiseksi.

Tutkimuksessa olen siis kiinnostunut kehystämisen tavoista: ilmastonmuutoksen torjunnan perustelujen, toiminnan ja toiminnan seurausten kuvaamisesta, sekä näiden kehystämisen tapojen arvioinnista. Kehystämisen tapoja arvioidaan ensinnäkin suhteessa aiempiin tutkimustuloksiin kehystämisen vaikutuksista, toiseksi sen perusteella, miten kehystämisen tavat tukevat kansalaisten pystyvyyden kokemusta, ja kolmanneksi sen perusteella, miten kehystämisen tavat tukevat kansallista identiteettiä ja maailmankansalaisuuden identiteettiä. Kuva 1 havainnollistaa ongelmanasettelua.

Kuva 1. Ongelmanasettelu.

Tutkimusongelma voidaan jäsentää kahdeksi päätutkimuskysymykseksi, joita lähestytään alatutkimuskysymysten avulla:

1. Miten ilmastonmuutosta ja ilmastopolitiikkaa kehystetään Helsingin Sanomissa?

- 1.1. Miten normatiivisen etiikan periaatteita ja kommunitarismin ja kosmopolitanismin näkökantoja käytetään perusteltaessa, miksi ilmastonmuutosta pitää torjua?
- 1.2. Miten Suomen ja toisaalta ihmiskunnan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi kuvataan?
- 1.3. Miten ilmastonmuutoksen ja sen torjunnan vaikutuksia Suomelle ja ihmiskunnalle kuvataan?

2. Miten Helsingin Sanomien kehystämisen tavat tukevat sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan?

- 2.1. Miten kehystämällä voidaan tukea ilmastonmuutosuutisoinnin vaikuttavuutta, eli kansalaisten sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan?
- 2.2. Miten ilmastonmuutosuutisointi vetoaa kansalliseen identiteettiin ja toisaalta maailmankansalaisuuden identiteettiin?
- 2.3. Millaista kuvaa ilmastonmuutosuutisointi luo suomalaisten ja ihmiskunnan pystyvyydestä?

Kaikki kysymykset esitetään empiiriselle tutkimusaineistolle eli Helsingin Sanomien ilmastonmuutosuutisoinnille lukuun ottamatta alatutkimuskysymystä 2.1. siitä, miten kehystämällä voidaan tukea ilmastouutisoinnin vaikuttavuutta, eli kansalaisten sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan. Tähän kysymykseen vastataan kirjallisuustutkimuksella. Kirjallisuustutkimuksen tekemiseen hyödynsin erityisesti monitieteellistä Scopus-viitetietokantaa. Tavoitteeni oli erilaisia hakulausekkeita hyödyntämällä löytää ilmastonmuutoksen kehystämisen vaikutuksia selvittäneet tutkimukset. Hauissa käytin muun muassa seuraavia hakulausekkeita: ((frame* OR framing) AND "climate change" AND (communicat* OR news*)) ja (frame* OR framing) AND "climate change" AND (engag*). Relevanttia aineistoa löytyi myös jo löytyneiden tutkimusten lähdeluetteloista ja niihin viittauksia tehneistä tutkimuksista.

Tutkimusta siitä, miten viestinnällä – kehystämisen keinoin – voidaan edistää ilmastoystävällistä toimintaa, on tehty viime vuosina lisääntyvässä määrin (O'Neill & Nicholson-Cole 2009; Feygina et al. 2010; Morton et al. 2010; Spence & Pidgeon 2010; Feinberg & Willer 2011; Gifford & Comeau 2011; Dickinson et al. 2013; Scannell & Gifford 2013; Bertolotti & Catellani 2014; Hurlstone et al. 2014; Meijers & Rutjens 2014; Hornsey et al. 2015). Kehystämisen vaikutuksia koskeva tutkimus on melko hajanaista, eikä tietämys ole vielä kumuloitunut vakiintuneeksi näkemykseksi vaikuttavasta ilmastoviestinnästä. Olemassa olevista kehysten vaikutustutkimuksista on kuitenkin mahdollista tehdä synteisiä ja johtopäätöksiä. Yksimielisyys vallitsee siitä, että viestinnällä ja kehyksillä on merkitystä ja että niillä pystytään vaikuttamaan toimijoiden ilmastoasenteisiin ja toimintaan. Vastaamalla kirjallisuustutkimuksen tulosten perusteella kysymykseen siitä, miten kehystämällä voidaan tukea kansalaisten sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan, on mahdollista arvioida sitä, miten Helsingin Sanomien kehystämisen tavat tukevat sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan.

Tutkimuksen taustalla on aina olettamuksia, joille tutkimus perustuu ja jotka rajaavat sitä. Tämä tutkielma on rakentunut kahdelle keskeiselle olettamukselle, joista ensimmäinen on se, että ilmastonmuutosuutisointia on mahdollista tehdä eri tavoin, ja että nämä tavat vaikuttavat kansalaisten asenteisiin, aikomuksiin ja toimintaan. Tämä oletus perustuu sille, että ilmastonmuutosta ja ilmastopolitiikkaa on mahdollista kehystää uutisissa eri tavoin, mitä tukevat useat tutkimukset ilmastonmuutoksen kehystämisestä uutisissa (katso luku 4.2.). Kehystämisen vaikutuksista tehdyt tutkimukset (katso luku 4.3.) puolestaan perustelevat hyvin sitä, miten nämä erilaiset kehykset vaikuttavat eri tavoin kansalaisten asenteisiin, aikomuksiin ja toimintaan. Toinen keskeinen oletamus on se, että ilmastonmuutosuutisoinnin kehystämisen vaikutuksista on mahdollista saada tietoa psykologisten vaikuttavuustutkimusten avulla. On selvää, että tämän tutkimuksen perusteella ei voida sanoa, miten tietty kehystämisen tapa vaikuttaa *yksittäiseen henkilöön*. Olemassa olevien psykologisten

tutkimusten perusteella on kuitenkin mahdollista tehdä arvioita erilaisten kehystämisen tapojen *yleisistä* vaikutuksista.

1.3. Tutkimusmetodologia ja tutkimuksen merkitys

Lähtökohtaisesti voitaisiin ajatella, että kehystäminen ei ole merkityksellistä uutisissa, jotka pyritään laatimaan siten, että ne välittävät informaatiota, eivätkö suostuttele ja taivuttele toimimaan tietyllä tavalla. Helsingin Sanomat pyrkii lähtökohtaisesti välittämään tietoa objektiivisesti ja neutraalisti ilman, että tiedolla on jokin tarkoitus. Samoja asioita on kuitenkin mahdollista esittää objektiivisesti usealla eri tavalla. Kehystutkimus väittää, ettei viestin vaikutusten kannalta ole yhdentekevää, millaisia nämä tavat ovat. Valtamedian anti poliittisista kysymyksistä on väistämättä valikoivaa: ”kaikkia lähteitä ei lainata, kaikkia näkökulmia ei kartoiteta, eikä kaikkia relevantteja faktoja siteerata” (Nelson et al. 1997, 237).

Helsingin Sanomat on Suomen keskeisimpiä medioita, joka välittää informaatiota, herättää tietoisuutta eri asioista ja luo yleistä mielipidettä. Se, miten asioita Helsingin Sanomissa esitetään, ei siis ole yhdentekevää. Työssä rajaudun tarkastelemaan Helsingin Sanomien vuoden 2014 neutraalia ilmastonmuutosuutisointia (n=193). Neutraali uutisointi viittaa siihen, että rajaan näkökulmalliset artikkelit (pääkirjoitus, vieraskynä, mielipide, kolumni, arvio, kommentti, näkökulma) analyysini ulkopuolelle. Työn tarkoituksena on päästä kiinni tämän niin sanotun objektiivisen, neutraalin ja faktaperustaisen uutisoinnin kehystämisen tapoihin. Nämä kehystämisen tavat ovat sellaisia, jotka otetaan helposti annettuna ja itsestään selvinä, jolloin vaihtoehtoisia tapoja esittää ja valita asioita esitettäväksi ei välttämättä tule helposti huomanneeksi. Aineiston analyysi rakentuu kvantitatiiviselle sisällön erittelylle sekä laadulliselle teoriaohjaavalle sisällönanalyysille. Laadullisessa analyysissä hyödynnän siis työn teoreettisen osuuden perusteella rakennettua analyysirunkoa.

Tieto palvelee aina jotakin tarkoitusta ja se, mitä tarkoitusta varten tieto on luotu, vaikuttaa edelleen tiedon luonteeseen. Jürgen Habermasin (1976; teoksessa Huttunen 2014) mukaan myös tutkijan tuottamalla tiedolla on aina jokin intressi, eli edes tutkimustieto ei ole koskaan arvovapaata. Kysymyksenasettelu siis rajaa näkökulmaa ja sitä, millaista tietoa tutkimuksella on mahdollista tuottaa. Habermasin (1976; teoksessa Huttunen 2014) tunnistamasta kolmesta tiedonintressistä – teknisestä, praktisesta ja emansipatorisesta – tämä tutkimus nojautuu näistä ensisijaisesti kolmanteen eli emansipatoriseen tiedonintressiin. Emansipatorinen tiedonintressi tavoittelee vapauttavaa, kriittistä ja kyseenalaistavaa tietoa, jonka avulla pyritään reflektioon ja maailman muuttamiseen.³ Emansipatorinen tiedonintressi pyrkii siis tunnistamaan vallitsevia ja itsestään selvyyksinä pidettyjä yhteiskunnallisia

³ Teknisen tiedonintressin pyrkimyksenä on maailman *ballinta*. Sen tuottama tieto on välineellistä: selittävää, ennustavaa ja ennalta asetettuja ongelmia ratkovaa. Praktinen eli hermeneuttinen tiedonintressi puolestaan tavoittelee maailman *ymmärtämistä*.

lainalaisuuksia ja ajatusmalleja sekä niihin liittyviä valta- ja riippuvuussuhteita, ja tätä kautta osoittamaan vaihtoehtoisia ajattelutapoja ja toisenlaisia maailmoja. Tässä tutkimuksessa emansipatorisuus ilmenee olemassa olevien ja puuttuvien kehysten tunnistamisena ja normatiivisena kysymyksenä siitä, minkälaiset kehykset parhaiten edistäisivät ilmastonmuutoksen torjuntaan sitoutumista kansalaisten keskuudessa. Ilmastonmuutoksen vallitseva kehystämisen tapa nähdään siis valtarakenteena, jolla on seuraamuksensa, ja jota on mahdollista myös muuttaa.

Tutkimuksella voi olla käytännön antia toimittajille, jotka eivät välttämättä ole tietoisia valtansa kaikista ulottuvuuksista ja siitä, miten heidän valintansa siitä, miten he informaatiota esittävät ja mitä näkökulmia valitsevat, vaikuttavat yleisöön. Tutkimus pyrkii myös täydentämään aikaisempaa ilmastonmuutosuutisoinnin kehyksistä tehtyä tutkimusta (katso esim. Hart & Feldman 2014; Feldman et al. 2015) kuvaamalla sitä, miten ilmastonmuutos ja ilmastopolitiikka kehystetään suomalaisessa sanomalehdessä. Tutkimus Suomen ilmastonmuutosuutisoinnista on tähän asti ollut kuvailevaa (Lyytimäki & Tapio 2009; Lyytimäki 2011; Kumpu 2013), eikä sitä ole kytketty psykologian alan tutkimukseen erilaisten kehystämisen tapojen vaikutuksista. Tämä työ rakentaa aikaisempien tutkimusten pohjalta teoreettiseen perustan, jonka kautta ilmastonmuutosuutisoinnin vaikuttavuutta on mahdollista arvioida. Tällä teoreettisella perustalla voi olla empiriasta riippumatonta itsenäistä antia lukijalle, joka on kiinnostunut siitä, miten erilaisten kehystämisen tapojen on, yleensä koeasetelmiin perustuvissa, tutkimuksissa todettu vaikuttaneen ihmisiin.

Kehystämisen tapoja arvioidaan myös kansainvälisen politiikan kahden eettisen teorian valossa: kosmopolitanismin ja kommunitarismin, joista ensimmäinen linkitetään maailmankansalaisen identiteettiin ja toinen kansalliseen identiteettiin. Kansainvälisen politiikan tutkimuksessa maailmankansalaisen identiteetti ja sitoutuminen ilmastonmuutoksen torjuntaan on tyypillisesti liitetty yhteen. Tämä tutkimus tuo rinnalle myös toisen näkökulman: koska suomalaisilla on vahva kansallinen identiteetti (Anttila 2007; Homan 2014; Myllyniemi 2014) ja tutkimuksissa on korostettu identiteettiä tukevan viestinnän vaikuttavuutta (Moser & Dilling 2011; Fielding et al. 2014; Seyranian 2014; Täuber et al. 2015) on perusteltua olettaa, että myös kansalliseen identiteettiin vetoava ilmastonmuutosuutisointi voi sitouttaa ilmastonmuutoksen torjuntaan. Tässä työssä uutisoinnista tunnistetaan sekä kansallista identiteettiä että maailmankansalaisuuden identiteettiä tukevia elementtejä.

Uutisoinnin arvioiminen psykologian alan teorioiden ja tutkimustulosten sekä kansallisen ja maailmankansalaisuuden identiteetin kautta tuo esiin uuden tavan tarkastella ja arvioida ilmastonmuutosuutisointia. Työn keskeinen anti kiteytyy paitsi tuloksiin ilmastonmuutosuutisoinnin kehystämisen tavoista myös työn teoriaosassa rakennettuun näkökulmaan, josta ilmastonmuutosuutisoinnin kehystämisen tapoja arvioidaan.

1.4. Työn rakenne

Työn etenee teorian esittämisestä empiirisen tutkimuksen toteutuksen kuvaamiseen ja edelleen empiirisen tutkimusten tulosten ja lopulta päätelmien esittämiseen. Luvut kaksi, kolme ja neljä perustuvat teorialle ja aikaisemmalle tutkimukselle ja luvut viisi ja kuusi empiiriselle tutkimukselle. Työn rakennetta on havainnollistettu kuvassa 2.

TEORIA		KIRJALLISUUS- TUTKIMUS	EMPIIRINEN TUTKIMUS		
Luku 2: Kansainvälisen ilmastopolitiikan etiikka Kommunitarismi, kosmopolitanismi, kansallinen identiteetti ja maailmankansalaisen identiteetti ilmastomuutoksen torjuntaan sitouttamisessa	Luku 3: Ilmastomuutosuutisoinnin vaikuttavuuden psykologia Esteet ilmastomuutoksen torjuntaan sitoutumiselle ja uutisoinnin mahdollisuudet torjuntaan sitouttamisessa Pystyvyys toimintaan sitouttamisessa	Luku 4: Ilmastomuutosuutisoinnin kehykset ja niiden vaikutukset Kirjallisuustutkimus ilmastomuutosuutisoinnin kehyksistä ja kehysten vaikutuksista: aikaisemman tutkimuksen tulosten koonti	Luku 5: Empiirisen tutkimuksen toteutus Tutkimusaineiston valinta ja sen analyysi	Luku 6: Ilmastomuutoksen ja ilmastopolitiikan kehystämisen tavat ja vaikutukset Tulokset	Luku 7: Päätelmät Keskeiset tulokset ja johtopäätökset Tutkimuksen arviointi Jatkotutkimusideat

Kuva 2. Työn rakenne.

Luvussa kaksi käsitellään ensin ilmastopolitiikan historiaa ja sen keskeisiä tapahtumia 2010-luvulla. Tämän tavoitteena on luoda ymmärrys ilmastopolitiikan käytännöistä eli ilmastomuutosuutisoinnin ensisijaisesta kohteesta. Seuraavaksi käydään läpi kansainvälisen ilmastopolitiikan etiikan lähestymistavat: kommunitarismi ja kosmopolitanismi ja yhdistetään ne normatiivisen etiikan periaatteisiin. Teoriat luovat viitekehyksen, jonka avulla on mahdollista arvioida uutisoinnissa esitettyjä perusteluja ilmastomuutoksen torjunnalle. Luku kaksi päättyy käsittelyyn maailmankansalaisen identiteetin ja kansallisen identiteetin rooleista ilmastomuutoksen torjuntaan sitouttamisessa. Luvussa kolme käsitellään esteitä ja syitä ilmastomuutoksen torjuntaan sitoutumiselle ja esitellään pystyvyyden teoria: pystyvyyden kokemuksen synnyttäminen ymmärretään keskeisenä uutisoinnin keinona sitouttaa ilmastomuutoksen torjuntaan. Luvussa neljä tarkastellaan kehystämisen käsitettä ja kootaan yhteen aikaisempi tutkimus ilmastomuutoksen kehyksistä ja niiden vaikutuksista.

Luvussa viisi kuvataan työn empiirisen tutkimuksen toteutus eli tutkimusaineiston valinta ja sen analyysimetodi. Luvussa kuusi esitetään empiirisen tutkimuksen tulokset kehystämisen tavoista Helsingin Sanomissa ja arvioidaan niiden vaikutusta. Lopuksi luvussa seitsemän kootaan yhteen työn keskeiset tulokset, arvioidaan tehtyä tutkimusta ja esitetään työn pohjalta esiin nousseet jatkotutkimusehdotukset. Työssä on myös kaksi liitettä. Ensimmäisessä liitteessä on avattu tarkemmin sitä aikaisempaa tutkimusta, jossa on selvitetty erilaisten ilmastomuutoskehysten vaikutuksia. Toisessa liitteessä on luettelo työn tutkimusaineistosta eli niistä Helsingin Sanomien ilmastouutisista, joiden analyysiin tulokset perustuvat.

2. KANSAINVÄLISEN ILMASTOPOLITIIKAN ETIIKKA

Tämä luku alkaa kansainvälisen ilmastopolitiikan historian käsittelyllä (2.1.). Sen jälkeen luku esittelee normatiivisen etiikan periaatteisiin sekä kosmopolitanismiin ja kommunitarismiin pohjautuvan viitekehyksen ilmastomuutoksen torjunnan perustelujen arviointiin (2.2.) sekä kaksi identiteetteihin (maailmankansalaisen identiteettiin ja kansalliseen identiteettiin) pohjautuvaa polkua vaikuttavaan ilmastomuutosuutisointiin (2.3. ja 2.4.). Luvussa luodaan teoreettinen perusta sen kysymyksen tarkastelulle, miten kehystämisen tavat tukevat kansallista ja maailmankansalaisuuden identiteettiä.

2.1 Ilmastopolitiikan historia ja käytännöt

Ilmastopolitiikalla tarkoitetaan ilmastomuutosta koskevaa yhteistä päätöksentekoa. Sitä voidaan tehdä monella eri tasolla: paikallisesti, kansallisesti, EU:ssa ja kansainvälisesti. Kansainvälistä ilmastopolitiikkaa tehdään pääasiassa YK:n puitesopimuksen pohjalta ja sen ohjaamissa prosesseissa. Ilmastopolitiikka on sopimista muun muassa siitä,

- millaisia tavoitteita asetetaan: miten paljon päästöjä on vähennettävä ja millä aikataululla (miten suuria riskejä ollaan valmiita ottamaan?),
- miten tavoitteet ositetaan eri toimijoiden vastuulle, ja
- millaisia ohjauskeinoja käytetään.

Ohjauskeinot voidaan jakaa taloudellisiin, lainsäädännöllisiin ja vapaaehtoisuuteen pohjautuviin. Taloudelliset ohjauskeinot, kuten päästökauppa, tuet päästöttömille energiatuotantomuodoille ja päästöjen verottaminen, ovat markkinaehtoisia. Lainsäädännölliset ohjauskeinot ovat lakeja ja säädöksiä, kuten laitteille asetettavia energiatehokkuusvaatimuksia. Lisäksi tutkimukseen sekä valistukseen ja koulutukseen suunnattua rahoitusta voidaan pitää ohjauskeinoina. (Ilmasto.org 2015)

Kansainvälisen ilmastopolitiikan alkupisteeksi on usein nimetty Rion ympäristö- ja kehityskonferenssi vuonna 1992, jolloin päätettiin valtioiden välisestä YK:n ilmastopimuksesta. Maailman ensimmäinen ilmastokonferenssi pidettiin kuitenkin jo Genevessä vuonna 1979 ja sen järjestivät YK:n ympäristöohjelma ja ilmatieteellinen järjestö (Ilmasto.org 2015). Tämän jälkeen ilmastomuutosta käsiteltiin etupäässä tieteellisissä konferensseissa ja ongelman politisoituminen käynnistyi vasta 1980-luvun lopulla: Brundtlandin komission raportti (Yhteinen tulevaisuutemme) ja otsonikerroksen suojelua koskeva Montrealin pöytäkirja vuodelta 1987 herättivät myös ilmastomuutosongelman käsittelyyn. YK perusti vuonna 1988 hallitustenvälisen ilmastopaneelin (engl. *Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC*), jonka tarkoituksena oli – ja on edelleen – tuottaa tieteellistä tietoa ilmastopoliittisen päätöksenteon tueksi. Vuonna 1990 järjestettiin toinen kansainvälinen ilmastokonferenssi Genevessä, jossa sovittiin ilmastopimukseen valmistelemisen aloittamisesta.

Vuonna 1992 päätettiin YK:n ilmastomuutosta koskevasta puitesopimuksesta eli YK:n ilmastopuitesopimuksesta (engl. *United Nations Framework Convention on Climate Change, UNFCCC*), joka toimii edelleen kansainvälisen ilmastopolitiikan perustana. Puitesopimuksessa määritettiin kansainvälisen ilmastoyhteistyön päätavoite: vaarallisen, ihmisen toiminnasta aiheutuvan ilmastomuutoksen torjuminen⁴ ja se astui voimaan vuonna 1994, jolloin myös Suomi ratifioi sen. Puitesopimuksen on ratifioinut yhteensä 195 maata. Artiklassa 3 tuodaan esiin yhteisten mutta eriytettyjen vastuiden periaate sekä kehittyneiden maiden erityisasema valmiuksiensa vuoksi:

”Sopimuspuolten tulisi tasaveroisuuden pohjalta ja yhteisen mutta eriytyneen vastuunsa sekä omien valmiuksiensa mukaisesti suojella ilmastojärjestelmää nykyisiä ja tulevia sukupolvia varten. Tämän mukaisesti sopimuspuolina olevien teollisuusmaiden tulisi olla edelläkävijöitä ponnisteluissa ilmastomuutosta ja sen haitallisia vaikutuksia vastaan.”⁵ (Finlex 1994)

Sopimuksen valmisteluvaiheessa oli esillä myös saastuttaja maksaa -periaate: sopimuksen lopulliseen muotoiluun teollisuusmaiden erityisaseman syyksi ei kuitenkaan tullut historiallinen vastuu, vaan paremmat kyvyt ja valmiudet ilmastomuutoksen torjuntaan. (Ilmasto.org 2015)

Puitesopimus loi paitsi yleiset periaatteet ilmastomuutoksen torjunnalle myös konkreettiset instituutiot neuvotteluprosessille: sopimusosapuolten konferenssi (engl. *Conference of the Parties, COP*) määriteltiin puitesopimuksen ylimmäksi päättäväksi elimeksi, jonka lisäksi perustettiin sihteeristö sekä kaksi avustavaa toimielintä: ensimmäinen tieteellistä ja teknologista neuvontaa varten (engl. *Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice, SBSTA*) ja toinen täytäntöönpanoa varten (engl. *Subsidiary Body for Implementation, SBI*). Ensimmäinen osapuolten konferenssi (COP 1) kokoontui Berliinissä vuonna 1995, jonka jälkeen kokouksia, joihin sopimusmaat lähettävät omat edustajansa, on ollut vuosittain. Seuraava osapuolten konferenssi (COP 21) järjestetään Pariisissa, Ranskassa 30.11–11.12.2015. Avustavat toimielimet ovat kokoontuneet useammin: sekä osapuolikonferenssien yhteydessä että niiden välissä.

Puitesopimusta on mahdollista täydentää lisäpöytäkirjoja hyväksymällä. Näin on tapahtunut kerran: vuonna 1997, kun Kioton pöytäkirja hyväksyttiin. Kioton pöytäkirja asettaa laillisesti sitovia päästövähennystavoitteita teollisuusmaille: sen suurin merkitys on laillisessa sitovuudessa, eikä niinkään kunnianhimoisissa päästötavoitteissa. Kioton pöytäkirja astui voimaan vasta 16.2.2005. Käytännössä Venäjän ratifiointi vuonna 2004 ratkaisi pöytäkirjan voimaan astumisen: silloin saavutettiin riittävä

⁴ Ilmastopuitesopimuksen tavoitteena on ”saada aikaan kasvihuonekaasujen pitoisuuksien vakiintuminen ilmakehässä sellaiselle tasolle, ettei ihmisen toiminnasta aiheudu vaarallista häiriötä ilmastojärjestelmässä. Tämä taso tulisi saavuttaa aikavälillä, joka sallii ekosysteemien sopeutua ilmastomuutokseen luonnollisella tavalla, varmistaa ettei elintarviketuotanto ole uhattuna ja mahdollistaa kestävä taloudellisen kehityksen.” (Finlex 1994).

⁵ ”The Parties should protect the climate system for the benefit of present and future generations of humankind, on the basis of equity and in accordance with their common but differentiated responsibilities and respective capabilities. Accordingly, the developed country Parties should take the lead in combating climate change and the adverse effects thereof.” (YK 1992, 4)

ratifioijien määrä.⁶ Merkittävistä teollisuusmaista ainoastaan Yhdysvallat ei ole ratifioinut Kioton pöytäkirjaa. Pöytäkirjan ensimmäinen sopimus- eli velvoitekausi kesti viisi vuotta (2008–2013). Vuoden 2012 ilmastokokouksessa Dohassa (COP 18) sovittiin toisesta velvoitekaudesta (2013–2020).

Puitesopimuksessa ilmoitetun ilmastomuutoksantorjuntatavoitteen täsmentäminen konkreettiseksi tavoitteeksi tapahtui vasta Kööpenhaminan ilmastokokouksessa (COP 15) vuonna 2009. Silloin sovittiin maapallon keskilämpötilan nousun rajoittamisesta kahteen asteeseen celsiusta verrattuna esiteolliseen aikaan⁷. Kööpenhaminan ilmastokokoukseen kohdistuneet suuret odotukset laillisesti sitovan maailmanlaajuisen sopimuksen aikaansaamisesta eivät kuitenkaan toteutuneet. Lopputuloksena syntyi vain loppuasiakirja, jossa yhteiseksi tavoitteeksi asetettiin tämä lämpötilan nousun rajoittaminen kahteen asteeseen. Yhteisiä päästövähennystavoitteita vuosille 2020 tai 2050 tekstissä ei esitetty, ja lähtökohtana olivat vapaaehtoiset ilmoitukset kansallisista tavoitteista ja toimista, eivätkä nämä ilmoitukset olleet laillisesti velvoittavia. Neuvottelut ovat kuitenkin jatkuneet uuden, kaikki osapuolet sitovan ilmastosopimuksen luomiseksi. Kööpenhaminaa seuraavien (Cancúnin, Durbanin, Dohan, Varsovan ja Liman) kokousten tuloksia on tulkittu ristiriitaisesti: kokousten annit on leimattu laihoiksi ja kokoukset hukatuiksi mahdollisuuksiksi, mutta toisaalta tulokset on ymmärretty osaltaan myös läpimurtoina ja valona tunnelin päässä. Pariisin kokoukselle on asetettu tavoite tämänlaisen uuden kattavan sopimuksen valmistumisesta. (Ilmasto.org. 2015; Ympäristöministeriö 2015) Taulukossa 1 on yhteenveto 2010-luvun keskeisistä ilmastopoliittisista tapahtumista.

Taulukko 1. Ilmastopoliitikan keskeisiä tapahtumia 2010-luvulla kansainvälisesti, EU:ssa ja Suomessa (Ilmasto.org 2015; Ympäristöministeriö 2015)

Aika	Tapahtuma
29.11.–10.12.2010	COP 16 Cancún, Meksiko: hyväksyttiin Kööpenhaminan sitoumuksen keskeiset elementit, mm. 2 asteen turvarajatavoite, kaikkien maiden päästövähennystavoitteiden ja -toimien kirjaus, päästöjen raportointi ja kansainvälinen arviointi, uusi ilmastorahasto ja kehitysmaiden metsäkatoa vähentävä REDD+-mekanismi.
8.3.2011	Euroopan komission tiekartta vähähiiliseen talouteen vuonna 2050: tavoitteena EU:n omien kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen vuoteen 2050 mennessä 80 prosentilla vuoden 1990 tasosta.
28.11.–9.12.2011	COP 17 Durban, Etelä-Afrikka: sovittiin tiekartasta kohti uutta, kaikki maat kattavaa ilmastosopimusta, toisesta sitoumuskaudesta Kioton pöytäkirjalle ja Cancúnin päätösten toimeenpanosta ja tarkentamisesta (mm. vihreän ilmastorahaston käynnistämisestä).

⁶ Kioton pöytäkirjan voimaan astumisen ehdoksi asetettiin se, että vähintään 55 sopimusosapuolen, jotka tuottivat vähintään 55 prosenttia teollisuusmaiden päästöistä vuonna 1990, oli ratifioitava pöytäkirja.

⁷ IPCC:n (2014, 20) mukaan kahden asteen turvarajan ylittyminen ei ole todennäköistä, jos CO₂-pitoisuus vuonna 2100 tulee olemaan 450 ppm tai alhaisempi, mikä tarkoittaisi 40–70 % päästövähennyksiä vuoteen 2050 mennessä verrattuna vuoteen 2010 ja nollapäästöjä vuonna 2100.

26.11.–7.12.2012	COP 18 Doha, Qatar: tehtiin päätöksiä mm. Kioton pöytäkirjan toisesta velvoitekaudesta, neuvotteluprosessin yksinkertaistamisesta ja ilmastorahoituksesta.
20.3.2013	Kansallinen energia- ja ilmastostrategia. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle: päivitys vuonna 2008 laadittuun pitkän aikavälin ilmasto- ja energiastategiaan. Saa eduskunnan hyväksynnän joulukuussa 2013.
Syyskuu 2013	IPCC:n viidennen arviointiraportin ensimmäinen osaraportti luonnontieteellisestä perustasta julkaistaan
11.–22.11.2013	COP 19 Varsova, Puola: sovittiin etenemisestä kohti vuoden 2015 sopimusta, REDD+-mekanismeja koskevista säännöistä, instituutioista ja rahoituksesta, uudesta mekaniemista ilmastonmuutoksen vahinkojen ja menetysten käsittelyyn ja ilmastorahoituksen edistämisestä.
Maalis-huhtikuu 2014	IPCC:n viidennen arviointiraportin toinen ja kolmas osaraportti julkaistaan
5.6.2014	Suomen hallitus antaa esityksen kansalliseksi ilmastolaiksi
16.10.2014	Energia- ja ilmastotiekartta 2050 parlamentaarisen energia- ja ilmastokomitean mietintö julkaistaan ja Suomen pitkän aikavälin tavoitteeksi asetetaan hiilineutraali yhteiskunta ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen 80–95 prosentilla vuoden 1990 tasosta vuoteen 2050 mennessä.
24.10.2014	EU linjaa Eurooppa-neuvoston päätelmissä keskeiset suuntaviivat ilmasto- ja energiapaketin uudistamiseen vuosille 2021–2030 ja sitoutuu siinä vähentämään kasvihuonekaasupäästöjään vähintään 40 % vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoteen 1990.
Marraskuu 2014	IPCC:n viidennen arviointiraportin yhteenvetoraportti julkaistaan
11.11.2014	USA:n ja Kiinan yhteinen ilmoitus ilmastositoumuksista: Kiinan tavoitteena pysäyttää kasvihuonekaasujensa päästöjen kasvu vuoteen 2030 mennessä, USA: tavoitteena vähentää päästöjään 26–28% vuoden 2005 tasosta vuoteen 2025 mennessä.
1.-13.12.2014	COP 20 Lima, Peru: saatiin aikaiseksi päätös etenemisestä ennen Pariisia ja sen jälkeen (Lima Call for Climate Action), vuoden 2015 ilmastositoumuksen neuvottelutekstin luonnos (keskeiset elementit ja ratkaisuvaihtoehdot), päätöksiä ilmastorahoituksesta sekä ilmastonmuutoksen vahinkojen ja menetysten kaksivuotisen työohjelman käynnistämisestä.
1.6.2015	Kansallinen ilmastolaki (609/2015) astuu voimaan Suomessa. Lain tarkoituksena on ”vahvistaa puitteet Suomen ilmastopolitiikan suunnittelulle ja sen toteutumisen seurannalle” (Finlex 2015). Lain mukaan pitkän aikavälin kansallinen päästövähennystavoite on 80 prosenttia vuoteen 2050 mennessä verrattuna vuoden 1990 päästötasoon.
30.11.–11.12.2015	COP 21 Pariisi, Ranska: tulevan ilmastokokouksen tavoitteena on saada aikaan laillisesti sitova globaali ilmastositoumus.

Neuvottelut uudesta ilmastositoumuksista koskevat muun muassa pitkän aikavälin päästövähennystavoitetta, kehittyvien ja teollisuusmaiden välistä vastuunjakoja sekä ilmastotoimien rahoitusta ja muuta tukea. Vuonna 2010 Cancúnissa sovittiin tavoitteesta rajoittaa maapallon keskilämpötilan nousu kahteen asteeseen verrattuna esiteolliseen aikaan: kysymyksenä onkin nyt, millaisin päästövähennyksin tähän tavoitteeseen päästään. Myös kahden asteen tavoitteen riittävyys on kyseenalaistettu ja osa maista esittää lämpötilannousun rajaamista puoleentoista asteeseen. Kansainvälistä ilmastopolitiikkaa on tähän mennessä luonnehtinut jako kehittyneisiin teollisuusmaihin ja kehittyviin maihin, joista ainoastaan teollisuusmaille on asetettu sitovia päästövähennysvelvoitteita. Osa

maista kannattaa tämän jaon (niin sanottu palomuri) säilyttämistä edelleen, vaikka nykyään myös kehittyvien maiden osuus kasvihuonekaasupäästöistä on suuri. Pariisin sopimuksen tavoitellaan sitouttavan kaikki maat päästövähennyksiin. Kehittyvät maat toivovat teollisuusmailta sitoutumista maakohtaisiin pitkän ja keskipitkän aikavälin numeerisiin rahoitustavoitteisiin, mitä teollisuusmaat pitävät vaikeana toteuttaa kansallisten budjettisäännösten puitteissa. Lisäksi julkisen ja yksityisen rahoituksen suhteesta kiistellään. (Ympäristöministeriö 2015)

2.2 Kommunitarismi, kosmopolitanismi ja eettiset periaatteet

Kansainvälisen ilmastopoliitiikan keskeiset neuvottelukysymykset osoittavat, että kyse ei ole yksinomaan teknisestä ja oikeudellisesta ongelmasta, johon on löydettävissä järkeilemällä optimaalinen ratkaisu. Kyse on ennen muuta eettisestä ongelmasta, jonka tekninen ja oikeudellinen ratkaisu vaatii perustalleen pohdintaa siitä, mikä on oikein ja mikä on väärin, ja millä perusteella. Ilmastopoliittinen päätöksenteko niin henkilökohtaisella, valtiollisella kuin kansainväliselläkin tasolla on siis eettistä päätöksentekoa, joka vaatii vastauksia muun muassa kysymyksiin siitä, ketkä ilmastonmuutoksen torjunnasta ovat vastuussa, eli millainen on oikeudenmukainen vastuunjako, millaisia uhrauksia ilmastonmuutoksen torjumiseksi ollaan valmiita tekemään, ja millaisia ei, ja millaiset ilmastonmuutosriskit ovat hyväksyttäviä.

Päätös voidaan ymmärtää eettiseksi, kun päätöksellä on todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia muihin, kun päätökseen liittyy valinta ja avoimuus vaihtoehtoisille toimintatavoille ja kun vähintään jokin osapuoli käsittää päätöksen eettiseksi (Crane & Matten 2010, 141–142). Ilmastopoliittiset päätökset täyttävät nämä kriteerit. Päätöksillä torjua tai olla torjumatta ilmastonmuutosta sekä sillä, missä laajuudessa torjuntaan sitoudutaan, on vaikutusta muihin. Lisäksi vaikutukset ovat globaaleja. Ongelman ajallinen laajuus tekee vaikutuksista vieläkin kompleksisempia: menneisyyden teot luovat tämän päivän syyllisiä ja uhreja, ja tämän päivän teoilla voi olla uhrinsa kaukana tulevaisuudessa. Ilmastonmuutostoimien osalta vaikutukset eivät kohdistu myöskään yksin toisiin ihmisiin, vaan myös muuhun luontoon: kaikkiin eläimiin ja kasveihin. Vaihtoehtoisia toimintatapoja on olemassa ja useimmat ymmärtävät päätökset, joilla on vaikutusta kasvihuonekaasupäästöjen määrään eettisiksi. Jopa henkilökohtaisissa ilmastopäätöksissä on kyse etiikasta: Päätettäessäni lähteä lomamatkalle Uuteen-Seelantiin aiheutan lentämällä hiilidioksidipäästöjä, jotka lämmittävät maapalloa, ja näin osaltaan vaikuttavat esimerkiksi siihen, että jossakin päin maapalloa maaperä kuivuu ja aavikoituu, joiltakin kasveilta ja eläimiltä katoaa elinympäristö ja maaviljelijältä puhdas vesi ja elanto. Voisin toimia toisinkin ja viettää lomani kierrellen lähiseutuja pyörällä tai olemalla mukana toiminnassa, joka hillitsee ilmastonmuutosta. Kun ensimmäiset matkustajat lensivät matkustajalentokoneilla, kukaan ei potenut huonoa omaatuntoa hiilijalanjälkensä kasvusta: päätös lentää ei ollut ilmasto-eettinen päätös, koska käsitys ilmastonmuutoksesta puuttui.

Kansainvälisen politiikan etiikasta voidaan tunnistaa kaksi toisistaan poikkeavaa lähestymistapaa: kommunitarismi (engl. *communitarianism*) ja kosmopolitanismi (engl. *cosmopolitanism*). Lähestymistavat tarjoavat erilaiset näkökulmat kansainvälisen oikeudenmukaisuuden periaatteisiin ja eroavat toisistaan siinä, miten niissä suhtaudutaan globaalien ja paikallisten arvojen merkitykseen. Kosmopolitanistisen ajattelun ydin on yksilökeskeisyydessä ja yhtenäisessä, universaalissa moraalissa, kun taas kommunitarismi korostaa paikallista identiteettiä ja siihen sidoksissa olevia arvoja (katso taulukko 2).

Taulukko 2. Kommunitarismin ja kosmopolitanismin piirteet (Open University 2015).

	Kommunitarismi	Kosmopolitanismi
Inhimillisen vuorovaikutuksen periaate	kulttuurinen identiteetti	järki (engl. <i>reason</i>)
Vuorovaikutuksen perusta	risteävien kulttuurien moninaisuus ja eri kulttuurien arvojen yhteismitattomuus	yksi ihmiskunta, jossa jokaisella on yhtäläinen moraalinen arvo perustuen ihmisille yhteiseen järkeen
Tavoiteltu kansainvälisen auktoriteetin muoto	suvereenit valtiot ja valtioiden väliset instituutiot: ei valtioiden yläpuolella olevaa laillista ja poliittista auktoriteettia	globaalin demokratian mahdollistama valtiot ylittävä auktoriteetti, joka huolehtii universaalien kansainvälisen oikeuden toteutumisesta
Käsitys oikeuksista	Oikeuksilla ei ole universaalia, kontekstista riippumatonta merkitystä, vaan ne saavat merkityksensä tietyssä kulttuurissa ja yhteisössä.	universaalit oikeudet
Käsitys oikeuksien ja arvojen suhteesta	Yhteiskunnan arvot ovat oikeuksia merkitsevämpiä, koska oikeudet yksilöllistävät ja pirstovat sosiaalisia siteitä.	Universaalit oikeudet ovat arvoja merkitsevämpiä, koska ne ilmentävät ihmiskunnalle yhteistä järkeä.
Käsitys kansainvälisestä oikeudenmukaisuudesta	valtioiden välinen yhteistyö ja oikeudenmukaisuus	universaali kansainvälinen oikeus

Kosmopolitanismi tarkoittaa siis filosofiaa, jonka mukaan ihmisillä on yhtäläisiä moraalisia ja poliittisia velvollisuuksia toisiaan kohtaan riippumatta kansallisuudesta, kansallisesta identiteetistä, uskonnosta, etnisyydestä tai syntymäpaikasta. Ihmisyys on kosmopolitanismin mukaan jotain sellaista, joka yhdistää kaikkia ihmisiä, minkä vuoksi poliittiset rajat ja kansalliset identiteetit ovat mielivaltaisia rajoja. Käsite on lähtöisin kreikkalaiselta kyynikkojen koulukuntaan kuululta filosofilta, Diogenes Sinopelaiselta, joka vastasi kysymykseen kansallisuudestaan ilmoittamalla olevansa kosmopoliitti eli maailmankansalainen. Kosmopolitanismi voidaankin suomentaa myös maailmankansalaisuuden tai globaalin kansalaisuuden filosofiaksi. Kosmopolitanistiset argumentit voidaan jakaa eettisiin ja institutionaalisiin. Eettinen kosmopolitanismi korostaa yhtenäistä, universaalia moraalaa ja ihmistä maailmanyhteisön tasavertaisena jäsenenä. Kosmopolitanistiset poliittiset ja institutionaaliset väitteet ottavat kantaa myös konkreettisiin hallinnan tapoihin ja liittyvät globaalin oikeudenmukaisuuden ja hallinnan edistämiseen valtioiden

suvereniteetin sijasta. (Brown 2009) Kosmopolitanistinen lähestymistapa ilmastopolitiikkaan tarkoittaa siis sitä, että ilmastopolitiikassa on tehtävä päätöksiä koko maailmanyhteisön näkökulmasta ja universaaleja oikeuksia kunnioittaen. Ilmastopolitiikkaa on siis legitiimiä perustella koko ihmiskunnan tarpeiden ja oikeuksien kautta.

Kommunitarismi on puolestaan poliittinen teoria, jonka mukaan poliittiset velvollisuudet tulisi määrittellä aina suhteessa poliittiseen yhteisöön, eikä suhteessa universaaleihin, kosmopolitanistisiin normeihin. Yhteisöllä, kuten valtiolla, on kommunitarismien mukaan etuoikeus eettisten periaatteiden määrittelyssä. (Dunne et al. 2007, 333) Kommunitaristinen lähestymistapa ilmastopolitiikkaan tarkoittaa siis sitä, että kansalliset lähtökohdat, kansallinen identiteetti ja arvot ymmärretään oikeudenmukaisen ilmastopolitiikan lähteiksi. Ilmastopolitiikkaa on siis legitiimiä perustella kansallisten tarpeiden ja oikeuksien kautta.

Ilmastomuutoksen kaltainen globaali ongelma vaikuttaisi luonnollisesti vaativan kosmopolitanismin mukaista kansainvälistä etiikkaa. Toisaalta kosmopolitanismia voidaan pitää epärealistisena: kuten ilmastomuutoksen tieteellisten realiteettien ja poliittisen toimimattomuuden välinen kuilu osoittaa, valtorajoilla on edelleen merkitystä, kun toimijat tekevät päätöksiä. Kosmopolitanismilla ja kommunitarismilla on omat puolestapuhujansa myös kansainvälisten suhteiden vihreässä teoriassa: kommunitaristinen lähestymistapa korostaa paikkaperustaisten identiteettien ja ekologisesti kestävien paikallisten yhteisöjen merkitystä, kun taas kosmopolitanistinen lähestymistapa korostaa globaalia ympäristöoikeudenmukaisuutta (Eckersley 2007, 262). Suuntausten vastakkaisasettelua ja erojen korostamista voidaan myös kritisoida: paikallisista arvoista välittäminen ei automaattisesti tarkoita kyvyttömyyttä tunnustaa yleisinhimillisiä arvoja. Erilaisiin yhteisöihin kuuluminen ja moninaiset identiteetit voivat herkistää eettisten näkökulmien moninaisuudelle. Tämä hämärtää kommunitarismien ja kosmopolitanismin vastakkainasettelua: ilmastomuutoksen hillinnän perustelu samanaikaisesti sekä kommunitaristisin että kosmopolitanistisin eettisin periaattein voi olla tarkoituksenmukaista.

Kommunitarismi ja kosmopolitanismi tarjoavat siis erilaiset lähestymistavat ilmastomuutoksen torjuntaan. Kummankin lähestymistavan puitteissa on mahdollista hyödyntää argumentoinnissa erilaisia eettisiä periaatteita, jotka tarjoavat selityksiä toiminnalle – miksi näin pitää toimia? – ja näin ollen oikeuttavat tietynlaista toimintaa. Utilitarismi, velvollisuusetiikka ja hyve-etiikka ovat kenties kolme tunnetuinta, toisistaan poikkeavaa eettistä teoriaa: ne tarjoavat erilaisia – toisinaan ristiriitaisiakin – vastauksia käytännön eettisiin päätöksiin. Taulukko 3 esittää nämä eettiset periaatteet sekä niiden kommunitaristisen ja kosmopolitanistisen version.

Taulukko 3. Eettiset periaatteet kommunitarismiin ja kosmopolitanismin näkökulmista.

<i>Eettiset periaatteet: miksi ilmastonmuutosta pitää torjua?</i>	Kommunitarismi	Kosmopolitanismi
utilitarismi: toiminta, josta seuraa hyvää, on oikein	seuraukset Suomelle/suomalaisille: Miten ilmastonmuutoksen torjunnalla maksimoidaan suomalaisten hyvinvointi?	seuraukset maailmalle/ihmiskunnalle: Miten ilmastonmuutoksen torjunnalla maksimoidaan ihmiskunnan hyvinvointi?
velvollisuusetiikka: toiminta, joka on normien/velvollisuuksien mukaista, on oikein	Suomen sisäiset normit/velvollisuudet: Miten ilmastonmuutoksen torjuminen on suomalaisten velvollisuus?	universaalit normit/velvollisuudet: Miten ilmastonmuutoksen torjuminen on ihmiskunnan velvollisuus?
hyve-etiikka: toiminta, joka ilmentää toimijan hyveellistä luonnetta, on oikein	suomalaisten hyveet: Miten ilmastonmuutosta torjumalla toteutetaan suomalaisia hyveitä?	yleisinhimilliset hyveet: Miten ilmastonmuutosta torjumalla toteutetaan yleismaailmallisia, inhimillisiä hyveitä?

Utilitarismissa huomion kohteena ovat *toiminnan seuraukset*, eli sen mukaisesti toiminta, josta seuraa hyvää on oikein (Bazerman & Tenbrunsel 2011, 25). Utilitarismi on etiikan teorioista se, joka useimmiten käsitellään ensimmäisenä. Usein muut teoriat nostetaan esiin suhteessa utilitarismiin ja kerrotaan, miten ne vastaavat utilitarismin puutteisiin (Tännsjö 2008, 15). Utilitarismi on yksi seurausetiikan muodoista. Seurausetiikan mukaan teon seuraukset määrittävät teon moraalisuuden. Utilitarismi pyrkii kokonaishyvinvoinnin maksimointiin, eli tavoitteena on kokonaishyvinvoinnin maksimointi huomioimalla kaikki he, joihin oma toiminta vaikuttaa (Tännsjö 2008, 17–38). Lopputuloksen oikeellisuutta pitäisi siis arvioida sillä perusteella, miten paljon onnea se tuottaa suhteessa kärsimykseen. Seurausetiikan toisena ääripäänä voidaan ajatella eettistä egoismia, jossa tavoitellaan yksinomaan oman hyvinvoinnin maksimointia (Tännsjö 2008, 40). Ilmastouutisoinnissa kommunitarismiin mukainen utilitarismi on sellaista, jossa teot oikeutetaan suomalaisten hyvinvoinnin maksimoimisella. Kosmopolitanismin mukainen utilitarismi on puolestaan sellaista, jossa teot oikeutetaan koko ihmiskunnan hyvinvoinnin maksimoimisella: toiminta, jolla on parhaimmat seuraukset koko maailmalle, on oikein.

Utilitarismin ajatukset ovat samansuuntaisia rationaalisen päätöksenteon ajatusten kanssa: teon kustannuksia ja hyötyä punnitaan, minkä jälkeen valitaan teko, jonka hyödyt ovat suurimmat. Utilitarismin tekee kuitenkin hyvin vaikeaksi kysymys siitä, mitä hyvinvoinnilla tarkoitetaan. Utilitarismin periaatteet ovat lähtökohtaisesti hyvin vaativia: miten on mahdollista arvioida kattavasti tekojen tulevia seurauksia? Sen vaikeaa sovellettavuutta on myös kritisoitu: edes tieto kaikista mahdollisista seurauksista ei poistaisi ongelmaa siitä, onko tärkeämpää kokonaishyvinvoinnin määrä vai myös sen tasainen jakautuminen. (Tännsjö 2008, 17–38)

Velvollisuusetiikassa huomion kohteena on *toiminnan luonne*, eli sen mukaisesti toiminnan seurauksilla ei voi oikeuttaa mitään toimintatapaa. Toiset teot ovat oikeutettuja ja toiset epäoikeutettuja riippumatta niiden seurauksista. Deontologisen etiikan eli velvollisuusetiikan mukaan se, miten teko noudattaa sääntöjä ja velvollisuuksia, määrittää teon moraalisuuden. Päämäärä ei siis pyhitä keinoja. Toiminta on moraalista ja oikeaa, kun toimii oikean velvollisuuden tai periaatteen mukaan. Immanuel Kantin eettinen teoria on ehkä velvollisuusetiikan tunnetuin teoria. Kant esittää toiminnan perustaksi kategorisen imperatiivin, ehdottoman käskyn: "Toimi vain sellaisen toimintaperiaatteen mukaan, jonka voit samalla toivoa tulevan yleiseksi laiksi". (Tännsjö 2008, 56–58; Bazerman & Tenbrunsel 2011, 25) Vaikka vapaamatkustaminen siis onnistuisi, eikä siitä aiheutuisi järjestelmätasolle kovin suurta haittaa, se voidaan ymmärtää velvollisuusetiikan mukaan vääräksi.

Hyve-etiikassa huomion kohteena on *toimijan luonne*, josta tekojen oikeutus kumpuaa. Hyve-etiikassa tekoa arvioidaan ensisijaisesti tekijän tahdosta, motiiveista ja vaikuttimista käsin, sen perusteella, miten hyveellinen tekijä oli. Hyveellisyys tai sen puute määrää siis teon oikeuden tai vääryyden. Päähuomio on toimijan hyveellisyydessä, eikä esimerkiksi tekojen seurauksissa. (Tännsjö 2008, 90–93) Tämän työn näkökulmasta on kiinnostavaa se, perustellaanko ilmastonmuutokseen liittyvää toimintaa toimijoiden hyveellisyyden kautta. Ilmastonmuutosuutisoinnissa voitaisiin vedota toimintaa perusteltaessa suomalaisten hyveisiin (kommunitarismi) ja yleisinhimillisiin hyveisiin (kosmopolitanismi). Lähtökohtana on siis se, että jokin teko voidaan perustella hyveelliseksi, koska se on osa suomalaisuutta tai ihmisyyttä yleisesti. Toimijan hyvekäsitys määrittelee siis teon oikeellisuuden. Hyve-eettistä näkökulmaa edustavat siis argumentit, joissa yleismaailmalliset, inhimilliset piirteet tai suomalaiset piirteet velvoittavat toimimaan tietyllä tavalla. Velvollisuus- ja hyve-eettiset näkökulmat sivuavat hieman toisiaan: esimerkiksi toiminnan perustelut suomalaisten velvollisuuksiin ja suomalaisten hyveisiin vedoten ovat ilmeisen lähellä toisiaan. Hyve-eettisessä argumentoinnissa toimintaa perustelee kuitenkin ensisijaisesti toimijan luonne (suomalaisuus jaettuna käsityksenä), ja velvollisuuseettisessä argumentoinnissa erikseen täsmennetyt normit, säännöt ja velvollisuudet. Ilmastonmuutoksen kontekstissa tällaisia voisivat olla esimerkiksi ilmastostrategiat ja -lait.

2.3 Maailmankansalaisen identiteetti ilmastonmuutoksen torjuntaan sitouttajana

Identiteetti voidaan ymmärtää ihmisen käsityksenä siitä, kuka hän on ja mihin hän kuuluu. Käsite jaetaan tyypillisesti henkilökohtaiseen ja sosiaaliseen identiteettiin. Henkilökohtainen identiteetti viittaa yksilön persoonallisiin ominaisuuksiin, jotka erottavat hänet muista. Sosiaalisella identiteetillä tarkoitetaan sitä osaa minäkäsityksestä, joka pohjautuu ryhmän jäsenyydestä saatuihin kokemuksiin. (Lahikainen & Pirttilä-Backman 2003, 86) Kansallinen identiteetti ja maailmankansalaisen identiteetti

ovat esimerkkejä sosiaalisista identiteeteistä. Sosiaalisia identiteettejä ovat myös muut ryhmäidentiteetit, kuten ammatti-identiteetti, ikäryhmäidentiteetti, sukupuoli-identiteetti ja tietyn yhteisön identiteetti. Identiteetti on siis toimijan näkemys itsestään suhteessa muihin, ja sen voidaan nähdä vaikuttavan toimijan kokemukseen omista oikeuksistaan, vastuistaan ja velvollisuuksistaan.

Sosiaaliseen identiteettiin liittyy siis subjektiivinen ja intersubjektiivinen elementti: kyse on itseymmärryksestä, joka syntyy sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Sosiaalisten identiteettien juuret ovat toimijoiden välisissä suhteissa ja rooleissa, ja ne ovat sosiaalisesti määräytyneitä (Brewer 2001). Sosiaalisen identiteetin voi ymmärtää sekä yksilöllisenä että yhteisöllisenä: toisaalta kyse on yksilön henkilökohtaisesta sosiaalisesta identiteetistä ja toisaalta taas jaetusta, kollektiivisesta identiteetistä, joka voidaan esimerkiksi kansallisen identiteetin kohdalla ymmärtää kansallisen yhteisön suhteena itseensä (Anttila 2007, 13–15). Brewer (2001) ymmärtää sosiaalisen identiteetin moniulotteisena käsitteenä, joka voi tarkoittaa henkilökohtaista identiteettiä, suhde/rooli-identiteettiä, ryhmäperustaista identiteettiä tai kollektiivista identiteettiä. Maailmankansalaisen ja kansallisen identiteetin voi ymmärtää kaikilla näillä tasoilla, kuten kollektiivisena identiteettinä, joka viittaa jaettuihin, yhteisiin representaatioihin, kokemuksiin, arvoihin, ideologioihin ja normeihin (Brewer 2001).

Lebow (2013) argumentoi identiteettien heijastuvan suoraan kansainväliseen politiikkaan: sisäiset rajat itsen ja toisen välillä vaikuttavat siihen, miksi ja miten rajoja luodaan kansainvälisen järjestelmän tasolla. Sosiaalisten identiteettien merkitys ja niiden muuttuva luonne onkin tuotu esiin kansainvälisiä ilmastoneuvotteluja koskevissa tutkimuksissa (katso esim. Batalha & Reynolds 2012; Hochstetler & Milkoreit 2014). Identiteeteillä on merkitystä, koska ne vaikuttavat käsityksiin siitä, mikä on oikeudenmukaista (Lange et al. 2010). Kriss et al. (2011) esittävät, että kansainvälisiä ilmastoneuvotteluja hankaloittaa nationalistinen itseä tukeva arviointivinoisuus eli taipumus uskoa, että se, mikä palvelee omaa etua, on myös oikeudenmukaista ja reilua. Kansainvälisiä ilmastoneuvotteluja ei kuitenkaan käydä tietämättömyyden verhon⁸ puitteissa, vaikka se olisikin globaalin oikeudenmukaisuuden näkökulmasta kenties ideaalista. Kriss et al. (2011) osoittavat, että pukemalla ilmastonmuutosongelman ja osapuolten identiteetit valepukuun on mahdollista johtaa kansallisista intresseistä – ja identiteeteistä – riippumattomia käsityksiä oikeudenmukaisuudesta.

Tutkimukset viittaavat siihen, että globaali maailmankansalaisen identiteetti sitouttaa parhaiten ilmastonmuutoksen torjuntaan (Batalha & Reynolds 2012; Running 2013; Devine-Wright et al. 2015; Leung et al. 2015). Running (2013) tarkastelee neljän identiteetin – globaalin maailmankansalaisuuden, valtiollisen kansalaisuuden, paikallisen yhteisön jäsenyyden ja itsenäisen yksilön identiteetin – suhdetta

⁸ John Rawls on esittänyt, että oikeudenmukaisen yhteiskunnan periaatteet luotaisiin alussa niin sanotun tietämättömyyden verhon takana, missä kukaan ei tietäisi omaa tulevaa asemaansa yhteiskunnassa (Kriss et al. 2011).

käsityksiin ilmastonmuutoksen vakavuudesta ja osoittaa, että yksilö, jolla on *sekä* vahva maailmankansalaisen identiteetti *että* vahva itsenäisen yksilön identiteetti kantaa suurempaa huolta ilmaston lämpenemisestä. Samansuuntaisesti Devine-Wright et al. (2015) osoittavat, että yksilöt, joiden globaali paikkakiinnittyneisyys on kansallista paikkakiinnittyneisyyttä vahvempi, ovat sitoutuneempia ilmastonmuutoksen torjuntaan. Batalha & Reynolds (2012) puolestaan argumentoivat, että yksi keskeinen syy Kööpenhaminan ilmastoneuvotteluiden epäonnistumiselle oli kyvyttömyys luoda globaalin kansalaisuuden ylätasoa identiteettiä ja esittävät sosiaalipsykologiassa kehitetyn ASPIRe-mallin soveltamista globaalin identiteetin luomiseen kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa. Leung et al. (2015) kehittivät kosmopoliittisen suuntautuneisuuden asteikon ja tunnistavat kosmopoliittisuuden ja erityisesti sen globaalin prososiaalisuuden⁹ ulottuvuuden olevan yhteydessä ympäristöystävälliseen toimintaan.

Ilmastoviestinnän tutkijat myös antavat ymmärtää, että kosmopoliittisella ilmastonmuutosuutisoinnilla on mahdollisuuksia rakentaa maailmankansalaisuutta. Carvalho (2007) esittää, että ilmastonmuutosuutisointi on hyvin ideologista ja että sanomalehdillä on mahdollisuus rakentaa globaalia vastuuta tukevaa globaalia kansalaisuutta. Berglez et al. (2009) kritisoivat sitä, että medialla on taipumus kotouttaa ja kansallistaa ilmastonmuutoksen kaltaiset kansainväliset ongelmat. Laksa (2014) esittää toiveen kosmopoliittisemmasta ilmastouutisoinnista, joka murtaisi nationalistiset ja kommunitaristiset esteet. Tutkimukset siis viittaavat siihen, että globaalien ongelmien, kuten ilmastonmuutoksen, ratkaiseminen vaatisi maailmankansalaisen identiteettiä ja keinoja sen rakentamiseksi.

Kosmopoliittisten arvojen merkitykseen ilmastonmuutosongelman ratkaisussa uskotaan siis laajalti. Beck (2010) esittää jopa ilmastonmuutoksen itsessään saavan aikaan maailmankansalaisuuden identiteettiä ja luovan eräänlaisen kosmopoliittisen momentumin. Oletettavasti siis ihmiskunnalle yhteinen, vahva, pysyvä ja johdonmukainen kollektiivinen ilmastopoliittinen identiteetti mahdollistaisi ilmastonmuutosongelman ratkaisun. YK:n ilmastonmuutosta koskeva puitesopimus voitaisiin nähdä perustana tälle globaalille ilmastopoliittiselle identiteetille. Sopimus asettaa valtiot tasavertaiseen asemaan: jokaisella on vastuu ilmastonmuutoksesta kannettavanaan. Käytännössä tämänlaisen identiteetin rakentuminen on vielä kesken.

Wendtin (1999, 343) mukaan kollektiivisen identiteetin muodostumiseen tarvitaan vähintään yksi aktiivinen syy – keskinäisriippuvuus, jaettu kohtalo tai yhdenmukaisuus – ja mahdollistava syy eli itseuri. Se, mitä muut valtiot tekevät ilmastonmuutoksen torjumiseksi vaikuttaa siihen, onko omista toimista hyötyä, joten keskinäisriippuvuus on kiistatta olemassa. Ilmastonmuutosongelma ilmentää

⁹ Leung et al. (2015) tunnistavat kolme kosmopoliittisuuden ulottuvuutta: kulttuurisen avoimuuden, globaalin prososiaalisuuden ja kulttuurisen moninaisuuden kunnioituksen. Globaali prososiaalisuus viittaa hyväntahtoisuuteen ja anteliaisuuteen kaikkia ihmisiä kohtaan kansallisuudesta riippumatta, eli globaaliin oikeudenmukaisuuteen ja moraaliin.

myös globaalisti jaettua kohtaloa: jokaisen valtion hyvinvointi ja selviytyminen riippuu siitä, mitä tapahtuu kaikille. Valtiot ovat korporatiiviselta identiteetiltään samankaltaisia, eikä ilmastonmuutokselta säästy yksikään valtio, joten valtiot ovat myös verrattain yhdenmukaisessa asemassa suhteessa ilmastonmuutokseen. Toisaalta valtiot kuitenkin eroavat toisistaan merkittävästi: eroja on muun muassa nykyisessä ja historiallisessa syyllisyydessä ilmastonmuutokseen, resursseissa torjua ilmastonmuutosta ja haavoittuvuudessa ilmastonmuutokselle.

Ilmastopoliittisen identiteetin akilleenkantapää sen sijaan vaikuttaisi olevan itsekuri. Ilmastonmuutoksen hallintaan liittyy suuri epävarmuus muiden toiminnasta, mikä tekee itsekurista vaikeaa. Kansallinen omaehtoisuus ja suhteellisten hyötyjen tavoittelun tapa ei kannusta valtioita sitomaan itseään velvollisuuksiin ilman vastavuoroisuusvaatimuksia. Wendt (1999, 364) tunnustaa, että hän ei kykene teoriallaan selittämään sitä, miten kollektiivisen identiteetin muodostumiseen vaadittavat kausaaliset mekanismit saatetaan alulle. Näin ollen myös se, mikä synnyttää itsekurin, jää avoimeksi Wendtin teoriassa. Vaikka itsekuria globaalin ilmastopoliittisen identiteetin synnyttämiseen ei löytyisikään, se ei poista mahdollisuutta rakentaa sitä kansallisella tasolla. Vahvan kansallisen identiteetin oletetaan kuitenkin usein asettavan esteitä ilmastonmuutosongelman ratkaisulle. Tämä tutkimus argumentoi sen mahdollisuuden puolesta, että itsekuria on mahdollista rakentaa molemmista lähtökohdista. Koska itsekuri on kollektiivisen identiteetin mahdollistaja, saattaisi olla perustellumpaa yrittää ensin synnyttää itsekuria olemassa olevista lähtökohdista (kansallisista identiteeteistä), kuin keskittyä (utopistisen) globaalin kollektiivisen identiteetin rakentamiseen.

2.4 Kansallisen identiteetin valjastaminen ilmastonmuutoksen torjuntaan

Kansallinen identiteetti on kollektiivisen identiteetin muoto, joskin omanlaisensa valtiosidonnaisuutensa vuoksi (Saukkonen 2005, 93). Kansallisessa identiteetissä on kyse yhteisöidentiteetistä, joka linkittyy niin valtioon, maa-alueeseen, sukujuuriin kuin kulttuuriinkin (Saukkonen 2005, 104). Käsitteenä se liittyy myös nationalismiin. Pakkasvirta ja Saukkonen (2005, 14–15) määrittelevät nationalismin olevan ”ajattelu- ja puhetapa sekä ideologia ja poliittisen yhteisön ohjeistus, joka jakaa ihmiskunnan kansoihin ja maapallon alueet kansallisvaltioihin ja tekee ihmisten kansallisuudesta heidän identiteettinsä ja käyttäytymisen kannalta tärkeän, ellei ratkaisevan seikan.” Nationalismi sisältää siis meidän ja muiden välisen vastakkainasettelun, mikä tekee siitä kosmopoliittisesta näkökulmasta ongelmallisen käsitteen. Nationalismi on toisinaan erotettu isänmaallisuudesta eli patrioottisuudesta/patriotismista sillä perusteella, että nationalismi viittaa kielteiseen suhtautumiseen muita kansoja kohtaan, kun taas isänmaallisuudessa on kyse ainoastaan omaan maahan kohdistuvasta rakkaudesta ilman negatiivista suhtautumista muihin maihin ja toisiin kansoihin (Anttila 2007, 86–87; Helkama 2009, 145).

Sosiaalisen identiteetin teorian (engl. *social identity theory*, *SIT*) mukaan yksilö näkee oman sosiaalisen ryhmänsä mieluummin myönteisessä kuin kielteisessä valossa: ihmisellä on siis teorian mukaan taipumus suosia omaa sisäryhmää, johon hän katsoo kuuluvansa, ja syrjiä ulkoryhmiä (Helkama et al. 2010, 312). Patriotismi liittyisi siis myönteiseen kiintymiseen sisäryhmään, ja nationalismi erottautumiseen ulkoryhmistä. Kansallinen identiteetti sosiaalisena ja kollektiivisena identiteettinä voi rakentua molemmille. Tässä tutkimuksessa tunnistan kuitenkin mahdollisuuden patriootiselle kansalliselle identiteetille, joka rakentuu positiiviseen ymmärrykseen omasta maasta, ilman, että tämä edellyttää muiden kansojen halveksuntaa tai omien kansallisten etujen ajamista muiden etujen kustannuksella.

Kansallisella identiteetillä on johtava rooli erilaisiin aluekokonaisuuksiin sidottujen identiteettien joukossa osoittaa Anttilan (2007) tutkimus kansallisesta identiteetistä ja suomalaisiksi samastumisesta. Anttilan tutkimuksen aineisto kerättiin haastattelututkimuksen, johon liittyi myös kyselylomakkeen täyttäminen, Pyhtään kunnasta vuonna 1993 ja vastaajat edustivat aikuisväestöstä (n=179). Kansallinen identifioituminen oli selvästi maailmankansalaiseksi identifioitumista vahvempaa. Kysymykseen ”Kuinka suomalainen koet olevasi?” vastaajista 91 % koki itsensä erittäin paljon tai paljon suomalaisiksi. Isänmaalliseksi erittäin paljon tai paljon kokevien osuus oli hieman alhaisempi, noin 75 %. Sen sijaan kysymykseen ”Kuinka maailmankansalainen koet olevasi?” vastaajista vain 15 % koki itsensä erittäin paljon tai paljon maailmankansalaisiksi. Lisäksi tutkimus osoittaa, että suomalaisiksi identifioitumisella oli negatiivinen korrelaatio kosmopoliittisuuteen¹⁰, mikä viittaisi siihen, että kansallisen identiteetin vahvuus syö maailmankansalaisuuden identiteettiä ja päinvastoin. Paikallinen ja kansallinen identiteetti sen sijaan vaikuttavat tukevan toisiaan. 22 vuotta vanha aineisto rajoittaa kuitenkin tulosten yleistettävyyttä tähän päivään, koska globalisaation myötä maailmankansalaiseksi identifioituminen on otaksuttavasti vahvistunut suomalaisten keskuudessa.

Tuoreemmat tulokset kuitenkin viittaavat siihen, että kansallinen identiteetti on edelleen vahva. Homanin (2014) tulokset suomalaisten nuorten kansallisesta ja eurooppalaisesta identiteetistä vuoden 2009 aineistolla osoittavat kansallisen identifioitumisen olevan edelleen voimakasta. Homan (2014) esittää sekä kansallisen että eurooppalaisen identiteetin olevan suomalaisilla nuorilla vahvoja; kansallisen identiteetin ollessa vielä jonkin verran vahvempi. Tutkimuksen mukaan tyypillistä on myös identiteettien yhtäaikainen ilmeneminen: valtaosalla vastaajista oli vahvan kansallisen ja vahvan eurooppalaisen identiteetin yhdistelmä. Vuoden 2014 nuorisobarometrin tulokset viestivät myös siitä, että isänmaallisuus on edelleen tyypillistä nuorten keskuudessa: 56 % vastanneista sijoitti itsensä 5-portaisen isänmaallinen–ei-isänmaallinen -asteikon isänmaallisempaan päähän (Myllyniemi 2014).

¹⁰ Kosmopoliittisuutta mitattiin seuraavilla kolmella väittämällä: ”Tunnen olevani pikemminkin eurooppalainen kuin suomalainen”, ”Olin valmis muuttamaan pysyvästi pois Suomesta” ja ”Olen maailmankansalainen” (Anttila 2007, 345).

Tulokset osoittavat lisäksi isänmaallisuuden (tilastollisesti merkitsevän positiivisen) yhteyden ei-vihreyteen eli ei ympäristöarvoja korostavaan ajatteluun.

Identiteettejä ilmennetään tavoissa ja tottumuksissa: esimerkiksi kansainvälisissä suhteissa on tapana puolustaa omaa kansallista etua kansalliseen identiteettiin nojautuen. Poliittisen realismin perinteen mukaisesti on myös tavanomaista ajatella, että kansalliset edut ja valta on suhteellista eli toisen voitto on toisen häviö, mikä on luonut itseään toteuttavan ennusteen (Vasquez 2009, 90–91). Kansallisen identiteetin käsitteeseen on siis läheisesti liittynyt kansallisen edun ja intressin käsitteet. Identiteetit ja intressit voidaan kuitenkin ymmärtää myös itsenäisiksi toimintaa selittäviksi tekijöiksi: identiteetissä on kyse olemisesta, intressissä haluamisesta; ilman identiteettejä, intresseillä ei ole suuntaa ja ilman intressejä identiteeteillä ei ole motivaationalista voimaa (Wendt 1999, 231). Identiteetit eivät siis suoraan määrää intressejä, vaan jättävät ne avoimiksi. Koska kansalliseen identiteettiin voidaan liittää paitsi kollektiivinen itsetunto ja ylpeys (Dekker et al. 2003) myös kollektiivinen syyllisyys ja häpeä (Caouette et al. 2012), ei ole itsestään selvää, että kansallisen identiteetin ylläpitämiseen liittyy väistämättä muista valtioista piittaamaton omien intressien ajaminen. Kansallisen identiteetin käsite on siis perusteltua erottaa kansallisen intressin käsitteestä.

Hopf (2010) argumentoi perinteisen konstruktivismin yliarvioineen toimijuuden ja muutoksen mahdollisuuden kansainvälisessä politiikassa. Muutos vaatii rutiinien ja tapojen, totunnaisten käsitysten, tunteiden ja käytäntöjen vallan ylittämistä, minkä voidaan ajatella pätevän myös identiteetin muutokselle. Hopf (2010) toteaa tämän tavan logiikan korostavan valtioiden aikaisempia identiteettejä: vuorovaikutuksessa syntyvä identiteetti jää aina varhaisempaa identiteettiä heikommaksi. Kansainvälisen politiikan kenttää on pitkään hallinnut valtiokeskeisyys, minkä vuoksi kansallinen identiteetti voidaan ymmärtää tapana ja tottumuksena. Maailmankansalaisen identiteettiä ei ole muodostunut siinä laajuudessa ja syvyydessä, että se tekisi muista kollektiivisista identiteeteistä merkityksettömiä kansainvälisessä politiikassa. Maailmankansalaisuuteen vetoaminen ei välttämättä tästä syystä ole vaikuttavin tapa kommunikoida kansalaisille ilmastonmuutoksesta, koska se vaatii olemassa olevien tapojen kyseenalaistamista.

Ilmastoviesti saatetaan torjua, jos viesti kohdistaa uhan omalle sosiaaliselle identiteetille. Kansalliselle identiteetille kohdistuvan uhan on todettu vaikuttavan ympäristöongelmien arviointiin: Bonaiuton et al. (1997) tutkimuksessa vastaajat, jotka olivat kiinnittyneimpiä valtioonsa, käsittivät paikalliset rantansa vähemmän saastuneiksi. Tutkijat arvioivat tämän saastuneisuuden kieltämisen olevan tapa selviytyä paikallisidentiteettiin ulkopuolelta kohdistuvasta uhasta – tässä tapauksessa EU:n antamasta saastuneisuuden leimasta. EU:n näkemyksen voidaan siis tulkita kohdistaneen uhan kansalliselle identiteetille, mikä puolestaan johti ympäristöongelman kieltämiseen.

Identiteeteillä onkin merkitystä ilmastonmuutosviestinnässä, koska jos viestin koetaan uhkaavan omaa sosiaalista identiteettiä, se voi synnyttää puolustusmekanismeja (Fielding et al. 2014). Ilmastonmuutosviestintä, joka tukee yksilön identiteettiä, otaksutaan vaikuttavimmaksi (Moser & Dilling 2011). Sosiaaliseen identiteettiin perustuvan kehystämisen teorian (engl. *social identity framing*) pohjalla on tämä oletus. Seyranianin (2014) esittämä teoria perustuu ajatukselle siitä, että yhteiskunnallisen muutosvision täytyy vedota kuulijoiden sosiaaliseen identiteettiin ja puhutella sitä. Viesti tulee teorian mukaan kehystää siten, että se koskettaa ryhmän identiteettiä ja rakentaa sitä eteenpäin. Seyranian et al. (2015) myös osoittavat tutkimuksessaan, jossa tutkittiin eri tavoin kehystettyjen ohjeistusten vaikutusta vedenkulutukseen, että sosiaalisiin normeihin, sosiaaliseen identiteettiin ja henkilökohtaiseen identiteettiin perustuvat kehykset ovat vaikuttavampia saamaan aikaan toivottua muutosta kuin yksinomaan informaatioon ja faktaan vetoavat kehykset. Samansuuntaisesti Täuber et al. (2015) tuovat esille, miten ilmastomuutoksen moraalinen kehystäminen on vaikuttavampaa, kun se linkitetään laajempaan sosiaaliseen identiteettiin, kuten kansalliseen identiteettiin. Ilman identiteettikytköstä arvoihin vetoaminen puhuttelee ainoastaan yksilöitä, jotka jo jakavat nämä arvot (Täuber et al. 2015). Sosiaaliseen identiteettiin vetoamalla on siis mahdollista aikaansaada muutosta.

Tämän osoittaa myös Rabinovichin et al. (2012) tutkimus, jossa kansalliseen identiteettiin vetoaminen aikaansaa ympäristöystävällisen toiminnan aikomuksia ja muutoksia käytökseen. Heidän tutkimuksen pohjautuu sosiaalisen identiteetin teorialle ja itsekategorisointiteorialla, joiden mukaan ihmiset vertaavat omaa ryhmäänsä muihin ryhmiin ja saavat tätä kautta tietoa omasta ryhmästään. Vertailu vaikuttaa siihen, millaisena oman ryhmän stereotypiat ja normit koetaan. Edelleen ihmisillä on taipumus toimia oman ryhmän normien mukaisesti; erityisesti jos identifioituminen omaan ryhmään on vahvaa (Rabinovich et al. 2012). Rabinovich et al. (2012) tutkivat, millaisia vaikutuksia vertailukontekstin muutoksella on yksilöiden ympäristöystävällisen toiminnan aikomuksiin ja itse ympäristöystävälliseen toimintaan. Vertailukonteksti, jossa Britanniaa verrattiin alaspäin (eli sellaiseen maahan, jonka vastaajat kokivat toimivan heikommin ympäristöasioissa; tässä tapauksessa Yhdysvaltoihin), johti siihen, että oma maa koettiin tämän jälkeen ympäristöystävällisemmäksi, ja omat ympäristömyönteiset aikomukset ja toiminta vahvistuivat. Sen sijaan vertailukonteksti, jossa Britanniaa verrattiin ylöspäin (eli sellaiseen maahan, jonka vastaajat kokivat toimivan ympäristöystävällisemmin; tässä tapauksessa Ruotsiin), johti siihen, että oma maa koettiin tämän jälkeen vähemmän ympäristöystävälliseksi, ja omat ympäristömyönteiset aikomukset ja toiminta heikkenivät. Vastaajien aikomukset ja toiminta muuttuivat siis aina vertailuryhmästä pois päin, päinvastaiseen suuntaan. Pienet muutokset sosiaalisen kontekstin kokemisessa voivat siis muuttaa yksilön toimintaa ympäristöystävällisemmäksi. Valtioiden välinen vertailu on hyvin tyypillinen tapa kuvata kansainvälistä ilmastopolitiikkaa, mikä tekee Rabinovichin et al. (2012) tuloksista kiintoisia. Tuloksista on pääteltävissä, että Suomen vertailu ilmastotoimiltaan

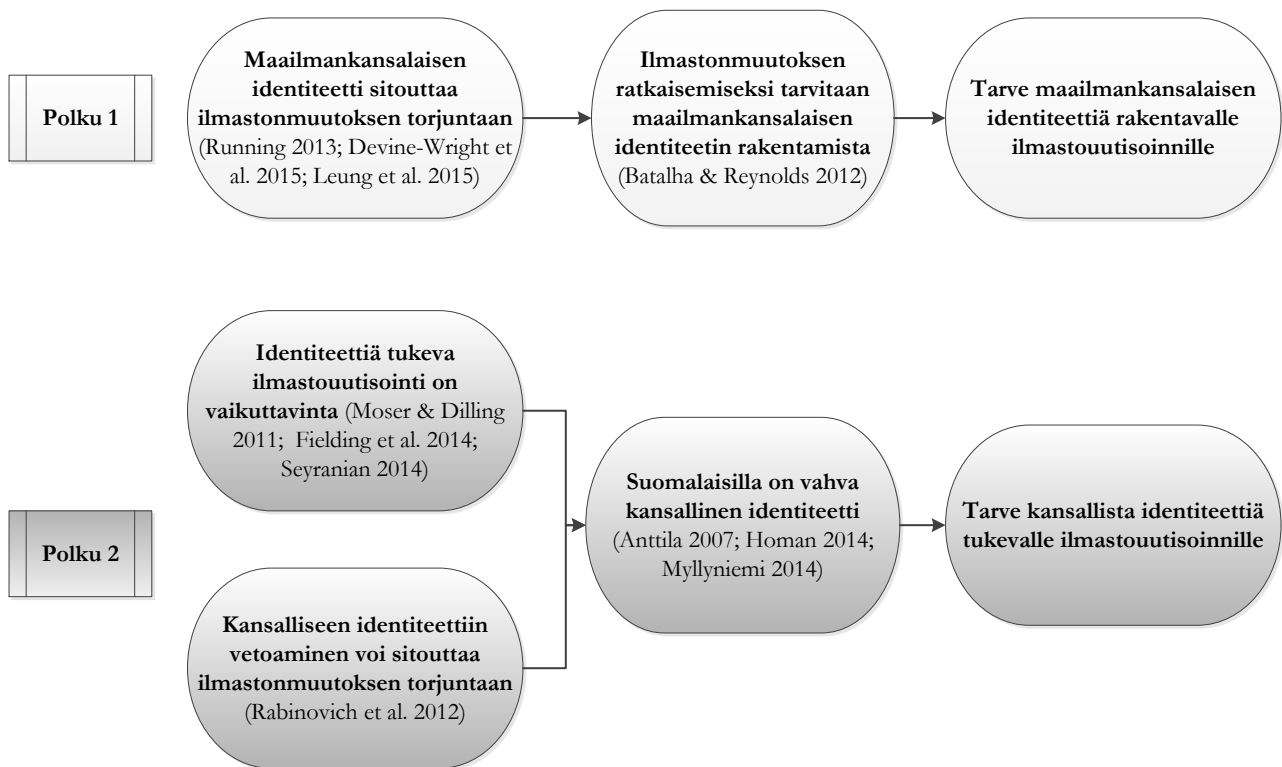
heikompi tasoiseen valtioon toimisi paremmin, koska tämä vahvistaisi kokemusta Suomesta ilmastoystävällisenä toimijana ja edelleen yksilöiden ilmastoystävällistä toimintaa.

Sosiaalinen normi on kokemus siitä, miten useimmat omaan sosiaaliseen ryhmään kuuluvat ihmiset toimivat (Bolsen et al. 2014). Ihmisillä on taipumus toimia oman ryhmän normien mukaisesti, kun identifioituminen omaan ryhmään on vahvaa (Rabinovich et al. 2012; Masson & Fritzsche 2014), joten käsitys siitä, miten muut toimivat ja millaisia oman ryhmän normit ovat, voi vaikuttaa merkittävästi myös omaan toimintaan. Bolsen et al. (2014) tutkivat sosiaalisten normien vaikutusta ilmastonmuutosviestinnän vaikuttavuuteen. Heidän tutkimuksessaan erityisesti negatiivisiin normeihin (engl. *con norms*) vetoavalla ilmastoviestinnällä todettiin olevan haitallisia vaikutuksia. Kun viestittiin, että enemmistö kansalaisista (tutkimuksessa amerikkalaisista) ei ole sitoutunut ilmastonmuutoksen torjuntaan, oli todennäköisempää, ettei yksilö itsekään halunnut sitoutua ilmastonmuutoksen torjuntaan. Tutkijat arvioivat, että informaatio siitä, etteivät muut tee mitään yhteisen ongelman ratkaisemiseksi, heikentää yksilön pystyvyyden kokemusta ja halua toimia. Hurlstonen et al. (2014) tutkimus sosiaalisten normien vaikutuksesta on samansuuntainen: normatiiviset viestit Australian päästöjen suuruudesta suhteessa muuhun maailmaan eivät lisänneet tukea päästöleikkauksille australialaisten keskuudessa, mutta normatiiviset viestit vertaisryhmän tuesta päästöleikkauksille sen sijaan lisäsivät. Myös Täuber et al. (2014) ehdottavat, että ilmastonmuutoksen torjunnan esittäminen sosiaalisena normina ja tapana auttaa sitouttamaan sen torjuntaan. Jos siis viestitään, että suurin osa suomalaisista ei ole valmiita muuttamaan toimintaansa ilmastoystävällisemmäksi, on oletettavaa, ettei sillä sitouteta yksittäisiä suomalaisia ilmastonmuutoksen torjuntaan.

Masson ja Fritzsche (2014) osoittavat, että identifioituminen, joka ohjaa noudattamaan ryhmän ilmastonmuutokseen torjuntaan sitouttavia normeja, ei ole samankaltaisuuteen ja ryhmän homogeenisuuteen perustuvaa identifioitumista, vaan identifioitumista, jonka perustana ovat positiiviset tunteet ryhmää kohtaan, ryhmän tärkeys itselle ja solidaarisuus. Voidaan ajatella, että kansallisessa identiteetissä on erityisesti kyse juuri ryhmään kuulumisesta ja sen tärkeydestä enemmän kuin samastumisesta muihin suomalaisiin; onhan suomalaiset kaikkienensa hyvin heterogeeninen joukko.

Edellisessä luvussa ja tässä luvussa esitetyn perusteella on tunnistettavissa kaksi polkua vaikuttavaan ilmastonmuutosuutisointiin. Ensinnäkin, koska maailmankansalaisen identiteetin on todettu sitouttavan ilmastonmuutoksen torjuntaan (Running 2013; Devine-Wright et al. 2015; Leung et al. 2015), on olemassa tarve maailmankansalaisen identiteetin rakentamiselle. Voidaan siis ajatella, että on olemassa myös tarve maailmankansalaisen identiteettiä rakentavalle ilmastouutisoinnille. Kosmopoliittisia eettisiä periaatteita ilmentävä uutisointi voidaan nähdä nimenomaan maailmankansalaisuuden identiteettiä tukevana ja kenties rakentavanakin uutisointina. Ongelmaksi nousee kuitenkin epävarmuus siitä, miten

paljon uutisoinnilla pystytään rakentamaan identiteettejä, joita ei välttämättä ole yleisössä olemassa, ainakaan kovin vahvoina. Polun yksi strategiaan liittyy siis paljon epävarmuutta. Maailmankansalaisuuden identiteetti rakentuu todennäköisesti pitkällä aikavälillä, joten siitä ei ole välttämättä akuutin ilmastonmuutosongelman ratkaisijaksi. Polun kaksi strategian perusta on vahvempi, koska suomalaisilla on vahva kansallinen identiteetti (Anttila 2007; Homan 2014; Myllyniemi 2014) ja tutkimuksissa on korostettu identiteettiä tukevan viestinnän vaikuttavuutta (Moser & Dilling 2011; Fielding et al. 2014; Seyranian 2014; Täuber et al. 2015) sekä osoitettu, että myös kansalliseen identiteettiin vetoamalla voi sitouttaa ilmastonmuutoksen torjuntaan (Rabinovich et al. 2012). Näitä kahta polkua havainnollistetaan kuvassa 3.

Kuva 3. Kaksi polkua vaikuttavaan ilmastonmuutosuutisointiin.

Tutkimusten perusteella sekä kansallista identiteettiä että maailmankansalaisuuden identiteettiä tukeva ilmastouutisointi voi siis omalla tavallaan auttaa ilmastonmuutoksen torjuntaan sitouttamisessa. Polut eivät näin ollen sulje toisiaan pois. Polku yksi ilmentää kenties pitkän aikavälin strategiaa, kun taas polku kaksi lyhyemmän aikavälin strategiaa vaikuttavaan ilmastouutisointiin. Tässä tutkimuksessa tunnistan uutisoinnista sekä kansallista identiteettiä että maailmankansalaisuuden identiteettiä tukevia elementtejä. Globaalin identiteettiin vetoamisen ei välttämättä tarvitse olla ristiriidassa kansalliseen identiteettiin ja valtiolliseen alueen kiinnittymiseen vetoamisen kanssa. Devine-Wright et al. (2015) tunnistavatkin tarpeen tutkimukselle siitä, missä määrin sekä kansallisen että globaalin kehystämisen avulla voi sitouttaa ilmastonmuutoksen torjuntaan yksilöitä, joilla on vahva kansallinen kiinnittyneisyys.

3. ILMASTONMUUTOSUUTISOINNIN VAIKUTTAVUUDEN PSYKOLOGIA

Tässä luvussa käydään lävitse psykologisia syitä ja esteitä, joiden vuoksi ilmastonmuutoksen torjuntaan sitoudutaan ja ei sitouduta. Ollakseen vaikuttavaa uutisoinnin tulisi pyrkiä vetoamaan motiveihin, joiden vuoksi ilmastonmuutosta torjuntaan sitoudutaan ja ylittämään esteitä, joiden vuoksi näin ei tapahdu. Toisessa alaluvussa 3.2. keskitytään tarkastelemaan pystyvyyttä ilmastonmuutoksen torjuntaan sitouttajana.

3.1. Ilmastonmuutoksen torjuntaan sitoutuminen: syitä ja esteitä toiminnalle

Ilmastonmuutokseen torjuntaan sitoutumisen (engl. *engagement*) sisältää sekä kognitiivisen, tunneperäisen että toiminnallisen ulottuvuuden: ihmisellä on ymmärrys toiminnan tarpeesta, halu tehdä asialle jotain sekä aktiivisuutta toimia näiden tietojen ja tunteiden perusteella (Lorenzino et al. 2007; Moser & Dilling 2011). Toiminnan mahdollisuuksia on monia kulutusvalinnoista, poliittiseen osallistumiseen, mielipidevaikuttamiseen, vapaaehtoistyöhön, kestäväan kehitystä edistävään liiketoimintaan ja innovointiin. Huoli ilmastonmuutoksesta ei ole kuitenkaan riittävällä tasolla välittynyt konkreettisiin ilmastotekoihin erilaisista toiminnan mahdollisuuksista huolimatta.

Suomalaisten huoli ilmastonmuutoksesta on ollut vahva läpi koko 2000-luvun. EVAn arvo- ja asennetutkimus vuodelta 2015 kertoo, että hieman useampi kuin kaksi kolmesta suomalaisesta (68 %) on täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän ”Ilmastonmuutos on aikamme suurin ympäristöuhka, jonka torjumiseksi on nopeasti ryhdyttävä tehokkaisiin toimiin kaikissa maissa” kanssa. Osuus on ollut samankaltainen läpi 2010-luvun. Ennen vuotta 2010 yksimielisyys on ollut vieläkin vahvempaa: vuonna 2006 86 % ja vuonna 2009 83 % vastaajista yhtyi väitteeseen. (EVA 2015) Notkahduksen syyksi on esitetty talouskriisiä, jonka edeltä muut kriisit ovat väistyneet (EVA 2014).

TSN Gallupin maaliskuussa 2015 toteuttama Ilmastobarometri-kysely antaa samansuuntaisia tuloksia suomalaisten ilmastohuolesta ja -tietoisuudesta. Enemmistö suomalaisista kokee ilmastonmuutoksen yhdeksi suurimmista globaaleista uhista (77 %) ja on huolissaan siitä (70 %).¹¹ Valtaosa pitää myös ilmastonmuutosta ihmisen aiheuttamana (74 %) ja arvioi ilmastonmuutoksen hillitsemisellä olevan kiire (78 %). Samanaikaisesti enemmistö suomalaisista kuitenkin arvioi, ettei ole muuttanut omaa toimintaansa ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Kyselytutkimuksen analyysissä todetaankin, että ”Ilmastonmuutoksen hillintä ei erityisesti korostu vaalien ehdokasvalinnoissa tai muulla

¹¹ 77 % vastaajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän ”Ilmastonmuutos on yksi suurimmista globaaleista uhista maailmasta” kanssa. 70 % vastaajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän ”Olen huolissani ilmastonmuutoksesta” kanssa. (Ilmastobarometri 2015)

henkilökohtaisen toiminnan tasolla”. (Ilmastobarometri 2015) Ristiriita asenteiden ja henkilökohtaisen toiminnan välillä nostetaan esiin myös esimerkiksi Talouselämän (2015) uutisessa Ilmastobarometri 2015 -kyselystä: ”Suomalainen on huolissaan ilmastonmuutoksesta, mutta ei tee asialle mitään”.

Ilmastobarometrin mukaan suomalaiset odottavat kansainvälisiä toimia: suurien päästäjämaiden teot, kansainvälisten suuryritysten toimet ja kansainvälinen ilmastopöytäkirja koettiin ensisijaisiksi ratkaisun avaimiksi.¹² Toisaalta myös kansallisia toimia odotettiin: 60 % vastaajista oli samaa mieltä siitä, että Suomen pitäisi vähentää päästöjään riippumatta siitä, mitä muut maat tekevät. (Ilmastobarometri 2015) Huoli ja tietoisuus ilmastonmuutoksesta on siis Suomessa vahvaa. Asenteiden, arvojen ja aikomusten välittyminen toimintaan ei kuitenkaan ole itsestään selvää: tutkimuskirjallisuudessa tähän viitataan asenteiden ja käyttäytymisen välisenä kuiluna (engl. *attitude-behavior gap*, *attitude-action gap*) (Kollmus & Agyeman 2002).

Ilmastonmuutosongelma liittyy moderniin elämäntapaan ja kulutusyhteiskuntaan, joten sen ratkaiseminen ei ole helppoa, vaan vaatii rakenteellisten esteiden ylittämistä, tuotannon ja kulutuksen rakenteiden muuttamista. Rakenteellisten esteiden lisäksi useat tutkijat tiedostavat psykologisten esteiden merkityksen ja ovat tunnistaneet erilaisia psykologisia esteitä ilmastonmuutoksen torjunnalle (Lorenzino et al. 2007; Gifford 2011; Wibeck 2014). On selvää, että psykologisten esteiden ylittymisellä on osaltaan vaikutusta myös siihen, miten rakenteellisia esteitä ylitetään.

Taulukossa 4 on yhteenveto ilmastonmuutoksen torjunnan psykologisista esteistä. Kirjallisuudesta poimitut esteet on jaoteltu neljään luokkaan: 1) epävarmuuteen ja ajattelun rajoittuneisuuteen, 2) sosiaaliseen vertailuun ja yhteiskunnalliseen status quoon tukeutumiseen, 3) tappioiden välttämistäipumukseen sekä 4) toimijuuden ja pystyvyyskokemuksen puutteeseen. Lisäksi taulukossa on päätelmiä kehystämisen mahdollisuuksista näiden esteiden ylittämisessä.

Ensimmäinen este liittyy ilmastonmuutokseen liittyvään epävarmuuteen, jolla voi olla negatiivisia seurauksia toiminnalle. Epävarmuuden edessä ihmisten on helppo turvautua asenteeseen: ”jos emme tiedä mitä tulevaisuudessa tapahtuu, miksi meidän pitäisi tehdä jotain nyt” (Morton et al. 2010). Epävarmuuden aiheuttamaan esteeseen voisi olla mahdollista vastata kehyksellä, joka korostaa sitä, että ilmastonmuutos tapahtuu tässä ja nyt, sekä painottamalla ilmastonmuutoksen henkilökohtaista relevanssia.

¹² Ilmasto-ongelmien ratkaisussa onnistumisen nähtiin riippuvan eniten suurista kehittyvistä maista ja suhteessa vähiten Suomen kansallisista toimista ja poliittisista päätöksistä. 91 % vastaajista piti erittäin tai melko tärkeänä suurten kehittyvien maiden, kuten Kiinan ja Intian, ratkaisuja. Vastaavasti Suomen kansallisia toimia ja poliittisia päätöksiä piti erittäin tai melko tärkeänä 63 % vastaajista.

Taulukko 4. Psykologisia esteitä ilmastonmuutoksen torjunnalle (Lorenzino et al. 2007; Gifford 2011; Wibeck 2014) ja päätelmiä kehystämisen mahdollisuuksista niiden ylittämisessä.

Psykologiset esteet ilmastonmuutoksen torjunnalle ja niiden ilmeneminen	Kehystämisen mahdollisuudet
<i>Epävarmuus ja ajattelun rajoittuneisuus</i>	<i>”Ilmastonmuutos tapahtuu tässä ja nyt”</i>
Tietämättömyys ja epävarmuus ilmastonmuutoksen syistä ja vakavuudesta, tekojen tarpeellisuudesta ja vaikuttavuudesta	Ilmastonmuutoksen henkilökohtaisen relevanssin vahvistaminen
Etäisen ilmastonmuutoksen käsittely ei ole helppoa ihmisen aivoille, jotka tottuneet käsittelemään välittömiä uhkia ja nykyisyyttä: kokemus siitä, että ilmastonmuutoksen uhka on etäinen sekä paikallisesti (vaikutukset muihin maihin ja ihmisiin) että ajallisesti (vaikutukset tulevaisuudessa)	Ilmastonmuutoksen kehystäminen paikallisena ja jo tapahtuvana ongelmana
Tulevien riskien aliarvostus ja ylioptimismi	Ilmastonmuutoksen kehystäminen paikallisena ja jo tapahtuvana ongelmana
<i>Sosiaalinen vertailu ja yhteiskunnallinen status quo</i>	<i>”Ilmastonmuutoksen torjunta on normaalia ja yhteiskuntaa tukevaa toimintaa”</i>
Sosiaalisten normien ja odotusten (esim. kuluttaminen) paine	Ilmastonmuutoksen torjunnan kehystäminen normaalina, tavallisena ja omaa sosiaalista identiteettiä tukevana
Järjestelmän oikeutus: taipumus puolustaa ja oikeuttaa vallitseva yhteiskunnallinen järjestelmä ja status quo	Ilmastonmuutoksen torjunnan kehystäminen osana vallitsevaa järjestelmää ja sen ylläpitoa
Mahdollisuuksien puute: lukkiutuminen vallitseviin toimintatapoihin, uusien toimintamallien puute	Ilmastonmuutoksen torjunnan ratkaisumahdollisuuksien kuvaaminen
<i>Tappioiden välttäminen</i>	<i>”Ilmastonmuutoksen torjunnalla on mahdollista saavuttaa voittoja”</i>
Uponneet kustannukset: saavutetuista eduista luopumisen vaikeus	Ilmastonmuutoksen torjunnalla saavutettavien voittojen kuvaaminen
Tavat: vastahakoisuus elämäntapamuutoksiin	Ilmastonmuutoksen torjunnalla saavutettavien voittojen ja nykyisten toimintatapojen aiheuttamisen tappioiden kuvaaminen
Muiden arvojen, tavoitteiden ja pyrkimysten etulyöntiasema; muiden ongelmien priorisointi	Ilmastonmuutoksen henkilökohtaisen relevanssin vahvistaminen
Toimintaan liittyvät riskit: toiminnan muuttamiseen liittyvät (sosiaaliset, taloudelliset, toiminnalliset, ajankäytölliset)	Ilmastonmuutoksen torjunnalla saavutettavien voittojen ja nykyisten toimintatapojen aiheuttamisen tappioiden kuvaaminen
Kokemus tai pelko epätasa-arvosta ja vapaamatkustajista; haluttomuus toimia, koska pelko siitä, etteivät muutkaan toimi	Muiden toimijoiden positiivisten ilmastotekojen kuvaaminen
<i>Toimijuuden ja pystyvyyden puute</i>	<i>”Jokainen pystyy toimimaan ja vaikuttamaan.”</i>
Henkilökohtaisen pystyvyykokemuksen puute: tippa valtameressä -tunne eli yksilön kokemus avuttomuudesta globaalin ongelman edessä	Positiivisen minäpystyvyyden rakentaminen
Vastuun ja syyllisyyden ulkoistaminen	Kollektiivisen pystyvyyden rakentaminen Kollektiiviseen syyllisyyteen vetoaminen
Kokemus poliittisen toiminnan puutteesta: epäluottamus poliittisten toimijoiden vastuunkantoon ja merkityksellisten toimien tekemiseen; kokemus teollisuuden ja liike-elämän passiivisuudesta	Positiivisen ulkoisen pystyvyyden rakentaminen
Ei uskoa ohjelmien vaikuttavuuteen; fatalismi eli kokemus siitä, että mitään ei ole enää tehtävissä	Positiivisen vaikuttavuuden rakentaminen
Teknologia pelastaa -usko	Teknologian pelastavan vaikutuksen kyseenalaistaminen

Toinen este liittyy sosiaaliseen vertailuun ja yhteiskunnalliseen status quoon. Ilmastonmuutoksen kieltäminen ja haluttomuus toimia sen torjumiseksi voi johtua myös ihmisen taipumuksesta puolustaa vallitsevaa yhteiskunnallista järjestystä: järjestelmän oikeuttamisteorian (engl. *system justification theory*) mukaan ihmisten arvioihin järjestelmästä vaikuttavat inhimillinen tarve vakauteen ja turvallisuuteen sekä tarve liittyä muihin, jotka ovat osa samaa sosiaalista järjestelmää (Feygina et al. 2010). Järjestelmästä eniten hyötyvät tyypillisesti oikeuttavat vallitsevaa järjestelmää vielä innokkaammin kuin he, joille järjestelmä ei ole yhtä suotuisa (Feygina et al. 2010). Globaalissa tarkastelussa on ilmeistä, että suomalaiset kuuluvat heihin, joita nykyinen järjestelmä suosii: Suomi on kehittynyt maa, joka on asukaslukuunsa nähden tuottanut paljon hiilidioksidipäästöjä, suomalaisten ekologinen jalanjälki on edelleen kohtuuttoman suuri, mutta tästä huolimatta Suomi ei ole ennustettujen pahimpien kärsijöiden joukossa, kun ilmastonmuutos odotetusti etenee. Sosiaaliin normeihin ja status quoon kiinnittymiseen esteeseen voisi olla mahdollista vastata kehyksellä, joka korostaa sitä, että ilmastonmuutoksen torjunta on normaalia ja yhteiskuntaa tukevaa toimintaa.

Kolmannessa esteessä on kyse tapojen voimasta ja ihmisen taipumuksesta tappion välttämiseen (engl. *loss aversion*), joka johtaa esimerkiksi siihen, että ihmiset antavat suuremman painoarvon välittömille kustannuksille, joita päästöleikkauksista syntyy, kuin mahdollisille tulevaisuudessa toteutuville voitoille (Kahneman & Tversky 1979; Hurlstone et al. 2014). Tappion välttämisen taipumus voi siis synnyttää halun pitäytyä status quoissa, vaikkei se olisikaan tarkoituksenmukaista (vaikka tulevat voitot kompensoisivatkin tappiot). Tappion välttämiseen liittyy läheisesti se, että ihmisen kokemus teoista ja tekemättä jättämisistä on erilainen, mikä saattaa heijastua passiivisuutena ilmastonmuutoksen torjunnassa. Ihmisillä on taipumus käsittää haitalliset teot pahemmiksi kuin yhtä haitalliset tekemättä jättämiset, eli ottaa herkemmin vastuu teoista kuin tekemättä jättämisistä. Ilmiöön on viitattu käsitteellä omissio- eli laiminlyöntiharha (Spranca et al. 1991; Ritov & Baron 1992). Ilmastonmuutoksen torjunta saattaa olla vaikeaa tästäkin syystä: torjunta vaatii muutoksia eli tekojen tekemistä, koska useat nykyiset toimintamallit ovat kestäättömiä. Muutokset synnyttävät välitöntä haittaa niille, jotka hyötyvät vallitsevasta tilanteesta. Muutosten tekemättä jättämisestä syntyvä vastuu on kuitenkin helpompi unohtaa kuin vastuu teoista, joilla väistämättä aiheutetaan ainakin jotakin välitöntä haittaa. Tähän voisi olla mahdollista vastata kehyksellä, joka korostaa ilmastonmuutoksen torjunnalla saavutettavissa olevia voittoja ja osoittaa nykyisten toimintamallien tappiollisuuden.

Neljäs este on toimijuuden ja pystyvyyden puute eli kokemus oman toiminnan tarpeettomuudesta tai sen merkityksettömyydestä. Tähän voisi olla mahdollista vastata kehystämällä, jossa esitetään miten jokainen pystyy toimimaan ja vaikuttamaan ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Esimerkiksi Morton et al. (2010) toteavat, että toiminnan ja toimimattomuuden suhdetta määrittelee käsitys pystyvyydestä: uskovatko ihmiset kykenevänsä toimimaan vaikuttavasti ja niin, että negatiiviset seuraukset ovat

toiminnalla vältettävissä. Ferguson ja Branscombe (2010) esittävät tavan rakentaa kollektiivista pystyvyyttä syyllisyyden kautta, ja uskovat kollektiivisella syyllisyydellä voivan olla merkityksellinen rooli sitoutumisessa ilmastonmuutoksen torjuntaan. Caouette et al. (2012) osoittavat, että kollektiivisen syyllisyyden kokemus voi olla vielä vahvempi, kun kyse on tulevaisuudessa aiheutettavasta haitasta (vrt. menneisyydessä): kyky hallita tulevaa ja vaikuttaa tapahtumien kulkuun luo suuremman vastuun ja syyllisyyden. Kokemukseen pystyvyyden puutteesta voisi olla mahdollista vastata kehyksellä, joka korostaa yksilön ja yhteisön vastuuta ja mahdollisuuksia toimia ja vaikuttaa.

3.2. Pystyvyys toimintaan sitouttajana

Pystyvyydellä (engl. *efficacy*) viitataan yleisesti kykyyn tuottaa toivottu tai tavoiteltu lopputulos (Park & Allaby 2013). Tässä tutkimuksessa pystyvyys ei viittaa niinkään objektiiviseen, vaan pikemminkin yksilön *kokemaan* kykyyn tuottaa haluttu lopputulos. Usein pystyvyydellä viitataan minäpystyvyyteen (engl. *self-efficacy*), jolloin kyse on ihmisen uskosta *omiin* kykyihinsä selviytyä: kyvystä toimia tulevilla tilanteilla ja hallita niitä (Bandura 1995, 2). Minäpystyvyys on siis kokemus kyvyistä, joita ihminen odottaa itsellään olevan. Pystyvyyssuskolla on merkitystä elämässä, koska ihmiset pyrkivät saavuttamaan hallinnan tapahtumista, jotka vaikuttavat heidän elämäänsä. Hallinnalla ja kyvyllä vaikuttaa lopputuloksiin on mahdollista saavuttaa toivottuja tulevaisuuksia, välttää epätoivotut tulevaisuudet ja tehdä lopputuloksista ennustettavampia (Bandura 1995, 1). Usko omaan pystyvyyteen vaikuttaa siihen, millaisiin toimiin ihminen ryhtyy. Pystyvyysteorian taustalla vaikuttaakin olevan oletus siitä, että ihmisen toimintaan vaikuttaa enemmän usko omaan kykyihin kuin (objektiiviset) kyvyt itsessään. Bandura (1995, 5) väittää, että pystyvyyssuskomuksilla on keskeinen rooli ihmisen toiminnan säätelijänä.

Minäpystyvyyden lisäksi voidaan puhua myös kollektiivisesta pystyvyydestä (engl. *collective efficacy*). Bandura (1995, 35) esittää, että perheiden, erilaisten muiden yhteisöjen ja jopa valtioiden voima on osaltaan kollektiivisen pystyvyyden kokemuksessa: uskossa siihen, että ihmiset *yhdessä* pystyvät ratkomaan ongelmia ja parantamaan elämää. Pystyvyyden kokemukset voivat siis olla sekä yksilöllisiä, yksinomaan omaan kykyihin liittyviä tai sosiaalisesti jaettuja käsityksiä kollektiivien kyvyistä toimia tavoiteltujen lopputulosten aikaansaamiseksi.

Pystyvyyttä voidaan pilkkoa vielä hienovaraisemmin osiin. Hart ja Feldman (2014) sekä Feldman et al. (2015) jakavat pystyvyyden kolmeen ulottuvuuteen ja tunnistavat minäpystyvyyden lisäksi ulkoisen pystyvyyden (engl. *external efficacy*) ja vastauksen vaikuttavuuden (engl. *response efficacy*). Ulkoisen pystyvyyden merkitys juontaa juurensa siihen, että ihmisellä on rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa suoraan asioihin. Välillisessä ja epäsuorassa vaikuttamisessa on riippuvainen siitä, miten poliittiset päättäjät vastaavat yksilöiden vaatimuksiin. Ulkoinen pystyvyys tarkoittaa siis uskoa muiden kykyihin.

Kollektiivisen ja ulkoisen pystyvyyden ero voidaan ymmärtää siten, että kollektiiviseen pystyvyyteen liittyy käsitys siitä, että kuuluu itse joukkoon, joka kykenee toimimaan, kun taas ulkoisessa pystyvyydessä kyse ei ole omista teoista.

Pystyvyyden ulottuvuudet voivat ilmetä ilmastonmuutosuutisoinnissa joko positiivisesti tai negatiivisesti (katso taulukko 5). Positiivinen ilmeneminen tarkoittaa sitä, että uutisointi luo kuvaa pystyvyydestä eli kyvystä tuottaa toivottuja ja tavoiteltuja lopputuloksia. Negatiivisessa ilmenemisessä on kyse tämän kyvyn kyseenalaistamisesta ja pessimistisestä kuvauksesta, jossa nähdään esteitä ja rajoitteita kyvylle toimia ja vaikuttaa. (Feldman et al. 2015) Esimerkiksi positiivisesta vastauksen vaikuttavuudesta on kyse silloin, kun hiiliveroa kuvataan toimivaksi työkaluksi, jolla saadaan hyviä vaikutuksia aikaiseksi; negatiivisesta vaikuttavuudesta on kyse silloin, kun todetaan, että käytössä oleva päästökaupalla ei ole saatu vähennettyä päästöjä toivotunlaisesti.

Taulukko 5. Pystyvyyden neljä ulottuvuutta (Bandura 1995; Feldman et al. 2015, 9).

Pystyvyyden ulottuvuudet	Määritelmä	Positiivinen ilmeneminen	Negatiivinen ilmeneminen
Minäpystvyys (engl. <i>self-efficacy</i>)	Yksilön kyky toimia	Ilmastonmuutoksen torjuminen on yksilölle mahdollista, helppoa ja yksinkertaista.	Ilmastonmuutoksen torjuminen on yksilölle mahdotonta, vaikeaa, rankkaa ja kallista.
Ulkoinen pystvyys (engl. <i>external efficacy</i>)	Poliittisten päättäjien kyky vastata yksilöiden toimintaan	Politiikan ja liike-elämän eliitti vastaa julkiseen mielipiteeseen ja kansalaisten vetoomuksiin toimia ilmastonmuutoksen torjumiseksi.	Politiikan ja liike-elämän eliitti ei vastaa julkiseen mielipiteeseen ja kansalaisten vetoomuksiin toimia ilmastonmuutoksen torjumiseksi.
Kollektiivinen pystvyys (engl. <i>collective efficacy</i>)	Yhteisön (kuten ihmiskunnan tai valtion) kyky toimia	Ilmastonmuutoksen torjuminen on yhteisölle mahdollista, helppoa ja yksinkertaista.	Ilmastonmuutoksen torjuminen on yhteisölle mahdotonta, vaikeaa, rankkaa ja kallista.
Vastauksen vaikuttavuus (engl. <i>response efficacy</i>)	Toiminnan vaikuttavuus uhkaan vastatessa	Ilmastonmuutoksen torjuntaan suunnitellun tai tehdyn teon menestyminen ja vahva vaikuttavuus	Ilmastonmuutoksen torjuntaan suunnitellun tai tehdyn teon epäonnistuminen ja heikko vaikuttavuus

Ilmastonmuutosuutisoinnissa on yleisellä tasolla kyse uhan viestimisestä. Uhka voidaan määritellä mahdollisesti toteutuvaksi epämieluisaksi, pelottavaksi tai vahingolliseksi seikaksi; vaaraksi ja pahaksi, joka uhkaa tai jonka voi kuvitella uhkaavan jotakuta tai jotakin (Kielitoimiston sanakirja 2014). Uhkien viestintää ja niin sanottua pelotteluvalistusta on tutkittu paljon terveystieteen alalla tavoitteena löytää vastaus kysymykseen siitä, millaisella viestinnällä kannustetaan terveyttä edistävään käyttäytymiseen ja estetään terveydelle haitallista käyttäytymistä (Ruiter et al. 2014). Pelkovetoomusten (engl. *fear appeal*) vaikuttavuudesta on tehty paljon tutkimusta. Pelkovetoomuksella viitataan suostuttelevaan

kommunikaatioon, joka pyrkii herättämään pelkoa motivoidakseen varovaisuuteen, itsesuojeluun ja ennaltaehkäisevään toimintaan (Ruiter et al. 2014).

Keskeinen pelkovetoomusviestinnän teoria on Witten vuonna 1992 esittämä laajennettu rinnakkaisprosessimalli eli EPPM-malli (engl. *extended parallel process model*), jota on sovellettu myös ilmastonmuutosuutisoinnin tutkimuksessa (katso esim. O'Neill & Nicholson-Cole 2009; Hart & Feldman 2014; Feldman et al. 2015). Pelkovetoomuksia jäsentävän EPPM-mallin perusta on Leventhalin 1970-luvulla hahmottelemassa rinnakkaisprosessimallissa (engl. *parallel process model*) ja R. W. Rogersin 1970–80-luvuilla kehittämässä suojelumotivaatioteoriassa (engl. *protection motivation theory*). (Witte & Allen 2000; Ruiter et al. 2014)

Rinnakkaisprosessimallin mukaan pelkovetoomuksiin vastataan kahdessa erillisessä prosessissa: tunnepohjaisessa pelon kontrolli -prosessissa ja kognitiivisessa vaaran kontrolli -prosessissa. Rinnakkaisprosessimalli väittää, että suojaava, uhkaa estämään pyrkivä toiminta kumpuaa aina yrityksistä kontrolloida vaaraa, eikä pelkoa. Suojelumotivaatioteorian mukaan pelkovetoomus käynnistää kaksi arviointiprosessia: uhan arviointiprosessin, jossa puntaroidaan uhan vakavuutta ja henkilökohtaista alttiutta sille, ja selviytymisen arviointiprosessin, jossa puntaroidaan mahdollisten selviytymiskeinojen vaikuttavuus ja oma kyky niiden soveltamiseen. Suojelumotivaatioteorian mukaan pelkovetoomuksen vaikuttavuus syntyy siis neljästä komponentista, jotka tuottavat toimintaa suuntaavan suojelumotivaation. Nämä ovat uhan vakavuus (engl. *severity*), uhan todennäköisyys eli haavoittuvuus uhalle (engl. *vulnerability, susceptibility*), minäpystyvyys (engl. *self-efficacy*) ja vastauksen vaikuttavuus (engl. *response efficacy*). Suojelumotivaatioteoria ei rinnakkaisprosessimalliteorian tapaan tee eroa vaaran ja pelon kontrolliprosessien välillä. Suojelumotivaatioteoria esittää pelon vaikuttavan viestin hyväksyntään ainoastaan epäsuorasti vaikuttamalla näkemykseen uhan vakavuudesta, eikä se näin ollen tunnista pelon kontrolli -prosessin olemassaoloa. Suojelumotivaatioteoria selittääkin hyvin sitä, milloin ja miksi pelkovetoomukset toimivat, mutta epäonnistuu sen selittämisessä, milloin ja miksi pelkovetoomukset epäonnistuvat – milloin ne eivät johda toimintaan pelkoa synnyttävän uhan pienentämiseksi tai eliminoimiseksi. (Witte & Allen 2000)

Witten (1992) pelkovetoomusten prosessointimallin eli EPPM-mallin mukaan tehokkaan riskiviestinnän edellytyksenä on informaation esittäminen sekä uhasta että keinoista pienentää uhkaa eli pystyvyydestä. Riskiviestinnän tehokkuuteen vaikuttaa siis yksilön kokemus uhasta – sen vakavuudesta ja todennäköisyydestä – ja yksilön kokemus omasta kyvystä toimia uhan torjumiseksi ja näiden toimien vaikuttavuudesta. Teorian mukaan tilanteessa, jossa uhka ymmärretään merkitykselliseksi ja toimija kokee pystyvänsä toimimaan vaikuttavasti, yksilö ryhtyy toimiin uhan kontrolloimiseksi. Yksilö siis muuttaa omaa toimintaansa, jotta välttäisi uhan toteutumisen. Sen sijaan tilanteessa, jossa uhka koetaan

merkitykselliseksi, mutta yksilön kokemus omasta kyvystä toimia uhan torjumiseksi ja näiden toimien vaikuttavuudesta on alhainen, yksilö tukeutuu epäsoviviin selviytymisstrategioihin, joissa on kyse pelon kontrolloinnista esimerkiksi yksilöllisten ja sosiaalisten puolustusmekanismien eli defenssien avulla, eikä rakentavasta uhan kontrolloinnista toiminnan kautta. Yksilöllisten puolustusmekanismien avulla yksilö kykenee selittämään toimimattomuutensa itselleen esimerkiksi sillä, että uhka realisoituu joka tapauksessa, jolloin kaikki toimet sen estämiseksi ovat turhia. Pelkovetoomuksen onnistumiseen vaikuttaa siis yksilön kokemus uhkan vakavuudesta (engl. *severity*), alttiudesta uhalle (engl. *susceptibility*), kyvystä toimia vaaran kontrolloimiseksi (engl. *self-efficacy*) ja toimien vaikuttavuudesta (engl. *response efficacy*).

Voidaan nähdä, että ilmastonmuutoksen uhan ominaispiirteet eivät monilta osin vahvista yksilön kokemusta uhan todennäköisyydestä ja alttiudesta sille. Ilmastonmuutoksen uhka on kollektiivinen ja globaali, eikä henkilökohtainen ja juuri minuun kohdistuva. Lisäksi uhkaan ja sen vaikutusten laajuuteen liittyy ajallista ja paikallista epävarmuutta. Koska ongelma on globaali ja sen ratkaiseminen vaatii yhteistyötä, myös yksilön – ja jopa yksittäisen valtionkin – vaikutusmahdollisuudet ja toimien vaikuttavuus saattavat tuntua mitättömiltä.

Pystyvyyden kokemuksen rakentaminen viestin vastaanottajalle vaikuttaa olevan se pelkovetoomuksen ulottuvuus, jolla aikaansaadaan tavoiteltua uhan välttämiseen pyrkivää toimintaa. Witten ja Allenin (2000) meta-analyysi pelkovetoomuskirjallisuuteen osoittaa, että viestit, jotka ilmentävät vahvasti sekä uhkaa että pystyvyyttä, aikaansaavat suurimman muutoksen toimintaan, kun taas viestit, jotka ilmentävät vahvasti uhkaa, mutta heikosti pystyvyyttä, tuottavat eniten defensiivisiä, tunneperustaisia vastauksia, jotka eivät välity asenteisiin, aikomuksiin ja käyttäytymiseen. Tutkijat kannustavatkin käyttämään pelkovetoomuksia harkiten, koska vetoomukset voivat kääntyä itseään vastaan silloin, kun niihin ei sisälly vahvaa viestiä siitä, miten uhka on vältettävissä. Uhkaviestit, jotka eivät ilmennä pystyvyyttä, johtavat ainoastaan pelkoa – eikä uhkaa – kontrolloiviin vastauksiin. Käsitys uhasta voi synnyttää ainoastaan tarpeen saada oma pelko hallintaan, jolloin käyttöönotetut hallintakeinot eivät ole rakentavia ja konkreettiseen toimintaan ohjaavia toimintatapoja vaan defensiivisiä mekanismeja, jotka perustuvat muun muassa uhan kieltämiseen tai välttelyyn. Käsitys pystyvyydestä siis sitouttaa toimintaan.

Ruiter et al. (2014) kiteyttävät viiden pelkovetoomustutkimuksia arvioineen meta-analyysitutkimuksen tulokset. Tutkijoiden mukaan pelkovetoomus synnyttää toimintaa uhan eliminoinemiseksi parhaiten silloin, kun viesti

1. vahvistaa minäpystyvyyttä eli yksilön käsitystä omista kyvyistä ryhtyä suojaaviin toimenpiteisiin,
2. vahvistaa käsitystä vastauksen vaikuttavuudesta eli mahdollisuudesta välttää vaara suojaavilla toimilla,

3. vahvistaa tietoisuutta alttiudesta uhalle eli yksilön käsitystä siitä, että uhalla on henkilökohtaista merkitystä, ja
4. ei kerro tunteisiin vetoavalla tavalla uhan vakavuudesta.

Pelkoa lietsovat uhan vakavuutta korostavat viestit voivat siis kostautua, koska ne saattavat johtaa defensiivisiin reaktioihin. Vaikuttaisi siis siltä, että ilmastonmuutosviestintä, joka herättää huolen, ilmentää uhan vakavuutta ja sen henkilökohtaista relevanssia, on toivottavaa, mutta uhan vakavuudessa vellominen ja pelon lietsonta taas ei.

4. ILMASTONMUUTOSUUTISOINNIN KEHYKSET JA NIIDEN VAIKUTUKSET

Kehyksiin ja kehystämiseen sisältyy ajatus vaikuttavuudesta. Kehykset eivät vain esitä asioita tietyistä näkökulmasta, vaan nämä esitykset luovat ihmisille näkemyksiä ja preferenssejä. Tässä luvussa käydään ensin lävitse, mitä kehystämällä yleisesti tarkoitetaan (4.1.). Tämän jälkeen käsitellään erityisesti ilmastonmuutoksen kehystämistä mediassa (4.2.) ja näiden kehysten vaikutuksia (4.3.). Viimeisessä alaluvussa käydään siis lävitse, miten erilaisten kehystämisen tapojen on, yleensä koeasetelmiin perustuvissa, tutkimuksissa todettu vaikuttaneen ihmisiin.

4.1 Kehykset, kehystäminen ja kehystämisvaikutus

Kehysten merkitys ja kehystämisen vaikutukset perustuvat inhimillinen päätöksenteon rajoittuneisuuteen ja epärationaalisuuteen (Jervis 1976; Kahneman 2011). Päätäntäongelmat saatetaan hyväksyä sellaisina kuin ne on kehystetty, koska uudelleenkehystäminen vaatii ponnistelua ja ihmisen ajattelulla on taipumus suosia oikoteitä ja välttää kognitiivista ponnistelua. Kaikkea ei ole tarkoituksenmukaistakaan kyseenalaistaa, koska muutoin elämästä tulisi hankalaa. Ihmisen ajattelun nähdään perustuvan kahdenlaisille kognitiivisille prosesseille: intuitiivisille ja päätteleville, joihin viitataan kirjallisuudessa systeiminä 1 ja systeiminä 2 (Stanovich & West, 2000; Kahneman 2011, 20–26). Intuitiivinen systeemi 1 toimii nopeasti, automaattisesti ja ponnistelematta; se on assosiatiivinen, emotionaalinen ja tapojen hallitsema. Päättelevä systeemi 2 on puolestaan hidas, harkitseva, joustava, hallittu ja ponnisteluja vaativa. Intuitiivinen ajattelu, jota johdattaa pyrkimys helppouteen ja vaivattomuuteen, altistaa kehysten ja kehystämisen vaikutuksille sekä sille, että niiden vaikutukset jäävät ajatteluun harkinnan jälkeenkin.

Kehyksen (engl. *frame*) alkuperä kokemusta jäsentävänä tulkintakehikkona liitetään sosiologi Erving Goffmaniin, jonka vuonna 1974 julkaistu teos, *Frame analysis: an essay on the organization of experience*, esitteli käsitteen (Pan & Kosicki 1993; Karvonen 2000; Nisbet 2009). Psykologian alalla kehyksen ja erityisesti kehystämisvaikutuksen ovat tehneet tunnetuksi Amos Tversky ja Daniel Kahneman (1981), joiden 1970-luvulla alkaneet ihmisten päätöksentekoa ja siihen liittyviä heuristiikkoja ja vinoumia käsittelevät tutkimukset johtivat kehystämisvaikutusten todentamiseen. Kehystutkimukselle onkin tunnistettu kaksi laajaa teoriaperustaa: sosiologinen ja psykologinen (Pan & Kosicki 1993; Borah 2011). Siinä missä sosiologinen haara on painottanut median kehyksiä, on psykologinen haara keskittynyt vahvasti myös yleisön kehyksiin ja siihen, miten uutisten kehystäminen vaikuttaa informaation prosessointiin ja edelleen yksilön päätöksentekoon (Borah 2011). Kehystutkimuksen ulottuminen monille tieteenaloille on synnyttänyt monipuolista tutkimusta aiheesta, mutta samanaikaisesti johtanut

teoriaperustan sirpaleisuuteen. Kehystutkimusta on tehty myös politiikan (Nelson et al. 1997; Nelson & Oxley 1999; Chong & Druckman 2007) ja kansainvälisen politiikan (Mintz & Redd 2003) tutkimuksessa erityisesti siitä näkökulmasta, miten poliittiset päättäjät kehystävät asioita, ja millaisia ovat sen vaikutukset niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla.

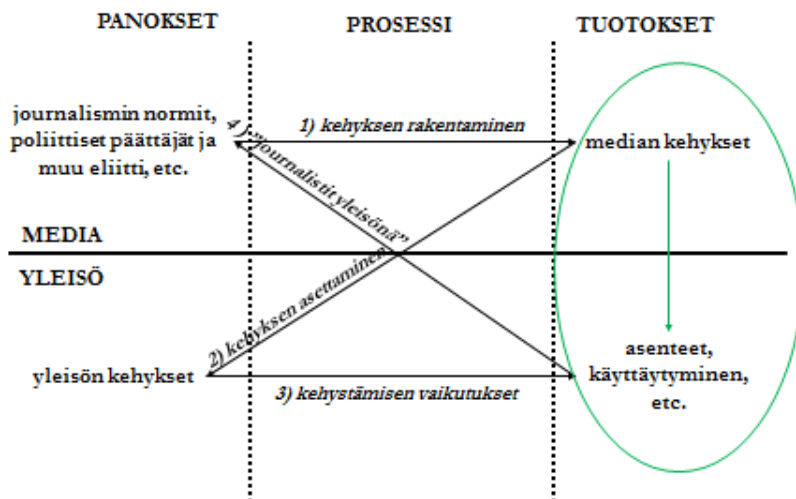
Kehyksen käsitteelle on annettu monenlaisia toisiaan sivuavia määritelmiä. Tverskyn ja Kahnemanin (1981, 453) mukaan päätöksen kehys (engl. *decision frame*) viittaa ”pätöksentekijän käsityksiin tiettyyn valintaan liittyvistä teoista, epävarmuuksista ja lopputuloksista”. Käsitteellä Tversky ja Kahneman siis viittaavat päätöksentekijän mielessä olevaan kehykseen. Tutkijat toteavat päätöksentekijän omaksuman kehyksen riippuvan osaltaan ongelman muotoilusta (tekstin kehyksestä) ja osaltaan päätöksentekijästä riippuvista tekijöistä, kuten hänen omaksumistaan normeista ja tavoista. Kehystutkimuksen luonne onkin kaksinainen: se on samanaikaisesti kiinnostunut sekä tekstin kehyksistä että yksilöiden kehyksistä (Borah 2011).

Gamsonin ja Modiglianin (1989) mukaan kehys on keskeinen organisoiva idea tapahtumien merkityksen ymmärtämisessä ja sen määrittämisessä, mistä kulloinkin on kyse. Entmanin (1993) mukaan kehys valitsee ja priorisoi: se määrittää ongelman ja sen syyt sekä esittää moraalisia arvioita ja parannusehdotuksia. Bertolotti ja Catellani (2014) toteavat kehysten asettavan asiakysymyksen kontekstiin ja luovan sille merkityksen: kehyksen avulla informaatio valikoituu ja järjestyy tietyn asian ympärille. Samansuuntaisesti Jones ja Song (2014) esittävät, että kehys auttaa jäsentämään informaatiota: se tuo fokusta ja rakennetta muutoin kaoottiseen informaatioympäristöön. Olausson (2009) ymmärtää kehyksen diskursiivisen tavan ilmentymänä. Tämän voi ajatella viittaavan siihen, että joistakin kehyksistä tulee kommunikaatiossa hallitsevia, kun taas osa jää marginaaliseksi tai kokonaan käyttämättä. Karvonen (2000) esittää, että kehys käsitteenä saattaa synnyttää vääränlaisia assosiaatioita: onhan niin, että kehykset eivät juuri muuta maalausta. Maalaus on muuttumaton, olivat kehykset millaiset tahansa – tekstin kehys on kuitenkin osa tekstin merkitystä (Karvonen 2000).

Yhteistä kaikille kehyksen määritelmille on se, että kehys esitetään tiedon jäsentäjänä ja yksinkertaistajana. Tässä tutkimuksessa ymmärrän kehyksen erityisesti Entmanin (1993) sekä Tverskyä ja Kahnemania (1981) mukaillen tiedon esittämistapana, jossa tietyt näkökulmat tulevat valituiksi ja korostetuiksi, ja jolla on potentiaalisia vaikutuksia vastaanottajan tiedonkäsittelyyn, preferensseihin ja toimintaan.

Kehyksiin ja kehystämiseen sisältyy ajatus vaikuttavuudesta. Scheufelen (1999) mukaan kehystäminen on ymmärrettävä sosiaalisen konstruktivismiin kautta: kehystämisessä on kyse vuorovaikutuksesta lähettäjän ja vastaanottajan välillä. Kehysten luonne on kaksinainen: kehystutkimus on kiinnostunut

sekä uutiskehyksistä että ihmisten mielessä olevista kehyksistä (Borah 2011). Kehystäminen voidaan nähdä prosessina, jossa eri toimijat vuorovaikuttavat: poliittiset toimijat, toimittajat ja kansalaiset rakentavat kehyksiä, jotka vaikuttavat toinen toisiinsa (Scheufele 1999; de Vreese 2012; Matthes 2012). Kuvassa 4 on Scheufelen (1999) näkemys kehystämisestä mediavaikutusten teorianä.

Kuva 4. Kehystämisen prosessimalli (muokattu lähteestä Scheufele 1999, 115).

Useat tekijät (kuten poliitikkojen asettamat kehykset) vaikuttavat siihen, millaisia kehyksiä media rakentaa. Median asettamat kehykset puolestaan vaikuttavat yleisön kehyksiin, jotka edelleen vaikuttavat yksilöiden asenteisiin ja toimintaan. Toisaalta yleisön asenteet ja toiminta muodostavat perustan, josta media rakentaa kehyksiä; ovathan toimittajat osa yleisöä. Kehystämisprosessi synnyttää siis kehyksiä (Matthes 2012). Kehykseen on näin ollen sisäänrakennettuna ajatus vaikuttavuudesta. Tutkimus kehystämisen vaikutuksista on pääsääntöisesti olettanut suoran linkin median kehysten ja esimerkiksi yksilön asenteiden välille tutkimatta sitä, miten median kehys rakentaa yksilön kehystä. (Scheufele 1999). Tässä tutkimuksessa olen kiinnostunut median kehyksistä riippumattomana muuttujana: erityisesti kehysten asettamisesta ja näiden kehysten vaikutuksista, eli kuvan 4 vihreän ympyrän sisällä olevista asioista.

Ajatus vaikuttavuuden laajuudesta ja epävarmuudesta erottaa kehystämisen käsitteen siihen läheisesti liittyvistä käsitteistä: agendan asettamisesta (engl. *agenda setting*) ja virittämisestä (engl. *priming*). Agendan asettaminen viittaa siihen, että uutiset vaikuttavat eri asioiden näkyvyyteen, eli uutiset osaltaan priorisoivat asioita kertoen, mitkä asiat ovat päivän agendalla ja mitkä taas eivät (Scheufele & Tewksbury 2007). Virittäminen viittaa puolestaan siihen, että uutisissa esitetyt asiat virittävät vastaanottajan mieltä ja vaikuttavat näin yleisön saatavilla olevaan tietoon (Scheufele & Tewksbury

2007). Kehystämisen olettaa, että kehysten vaikutukset ulottuvat syvemmälle kuin eri näkökulmien näkyvyyteen ja saatavuuteen. Kuten agendan asettaminen ja virittäminen, kehystäminen ei liity yksinomaan esitettyyn sisältöön, vaan myös siihen, miten sisältö tulee esitetyksi (Scheufele & Tewksbury 2007).

Kehyksiä on erityyppisiä. Druckman (2004) erottelee asiakehykset (engl. *issue frames*, *emphasis frames*) vastaavuuskehyksistä (engl. *equivalency frames*, *valence frames*). Asiakehys tarkoittaa, että asiakysymystä/ongelmaa voi tarkastella eri näkökulmista ja korostaa asiakysymyksen joitakin ulottuvuuksia. Ilmastonmuutoksen uhan voi kehystää esimerkiksi uhkana ihmisten terveydelle, uhkana ihmisten turvallisuudelle tai uhkana luonnon monimuotoisuudelle. Ilmastonmuutoksen seurauksesta voidaan nostaa esiin sen paikallinen ilmentyminen tai sen etäinen/kaukainen ilmentyminen; tällöin joko seurauksen paikallinen tai sen etäinen ulottuvuus korostuu. Ilmastonmuutoksen uhka saa eri asiakehyksissä eri painotuksia. Asiakehysten sisällöt siis eroavat toisistaan. Nelson ja Oxley (1999, 1059) esittävät asiakehystämisen olevan eräänlaista asian kategorisointia: esimerkiksi vakuuttamista siitä, mistä poliittisessa kiistassa on todellisuudessa kyse ja millaisten asioiden kanssa sillä puolestaan ei ole mitään tekemistä. Asiakehykset ovat vaihtoehtoisia kuvauksia poliittisista kysymyksistä. Asiakehyksissä objektiivinen informaatio sisältö voi Nelsonin ja Oxleyn (1999) mukaan olla samakin tai vähintään hyvin samankaltainen, mutta eri asiakehyksissä eri näkökannoille annetaan erilainen painoarvo: esimerkiksi haastateltavien lainaukset korostavat jotakin näkökantaa ja jättävät samalla vaihtoehtoisen näkökannan näkymättömäksi.

Vastaavuuskehysten informaatio sisältö on puolestaan täysin identtinen. Vastaavuuskehysvaikutuksesta voidaan puhua silloin, kun erilaiset, mutta loogisesti täysin toisiaan vastaavat ilmaisut, vaikuttavat yksilöiden valintaan ja preferensseihin (Tversky & Kahneman 1981). Usein tämänlaisessa kehystämisessä on kyse saman informaation esittämisestä joko negatiivisessa tai positiivisessa valossa eli joko tappioiden, voittojen, tappioiden välttämisenä tai voitoista vaille jäämisinä. Esimerkiksi ilmaston voidaan sanoa lämpenevän 4 astetta 10 prosentin todennäköisyydellä (tappiokehys) tai voidaan sanoa, että 90 prosentin todennäköisyydellä 4 asteen lämpenemiseltä vältytään (tappioiden välttäminen -kehys). Sekä asiakehystämällä että vastaavuuskehystämällä saadaan aikaan se, että yksilö keskittyy tiettyihin asiakysymyksen piirteisiin jättäen toiset piirteet huomiotta.

Kehystäminen (engl. *framing*) on kehyksien asettamista, mikä sisältää informaation valintaa sekä informaation merkitykselliseksi, silmiin pistäväksi ja muistettavaksi tekemistä. Entmanin (1993, 53) mukaan ”kehystämisessä valitaan tiettyjä näkökulmia havaitusta todellisuudesta ja korostetaan niitä viestissä niin, että tuetaan tiettyä ongelmanmäärittelyä, kausaalista tulkintaa, moraalista arviota ja/tai suositusta kuvatulle asialle.” Kehystäminen on siis ”prosessi, jossa poimitaan tiettyjä elementtejä

havaitusta todellisuudesta ja kootaan ne tarinaksi, joka korostaa yhteyksiä elementtien välillä ja edistää tiettyä tulkintaa.” (Entman 2007, 164). Samalla kun kehykset suuntaavat huomiota joihinkin todellisuuden aspekteihin, ne suuntaavat huomiota pois joistakin muista aspekteista. Kehystäminen on siis poliittisen vallan käyttöä: myös uutisteksti ilmentää valtaa. Kehystäminen toimii kolmella tasolla: 1) avaa yksilölle pääsyn joihinkin jo saatavilla oleviin uskomuksiin, 2) tuo tiettyjä uusia uskomuksia yksilön saataville, ja 3) korostaa tiettyjen uskomusten merkitystä yksilön tekemissä arvioinneissa. (Chong & Druckman 2007).

Kehystämisvaikutuksesta (engl. *framing effect*) voidaan puhua, kun kehyksellä on vaikutusta yksilön mielipiteeseen, preferenssiin tai valintaan. Tällöin muutokset tavassa esittää asia tuottavat muutoksia ihmisten mielipiteisiin ja aikomuksiin, eli kehystämällä voidaan muokata ihmisten käyttäytymistä. (Nelson et al. 1997; Nelson & Oxley 1999; Chong & Druckman 2007) Kehystämisvaikutus on Chongin ja Druckmanin (2007) mukaan prosessi, jossa eliitin, kuten poliitikkojen tai toimittajien/median, kommunikaatiossa käyttämät kehykset vaikuttavat kansalaisten kehyksiin ja asenteisiin. Kehystämisvaikutus nousee näin psykologisesta ilmiöstä poliittiseksi ilmiöksi. Nelson ja Oxley (1999) osoittavat kehystämisen vaikutuksen mielipiteisiin. Tutkimuksessaan he tarkastelivat kahden kehyksen – ympäristönsuojelun ja taloudellinen kehityksen – vaikutusta vastaajien mielipiteisiin maankäyttöä koskevasta kysymyksestä: hotellikompleksin rakentamisesta luonnonvaraiselle kosteikkoalueelle. Tulokset kertovat, että taloudelliselle kehykselle altistuminen tuotti suotuisampia asenteita maankäytön muutokselle. He osoittavat lisäksi, että kehystämisvaikutuksessa ei ole kyse vain uskomusten sisällön muuttamisesta vaan ennen kaikkea vaikutuksesta uskomusten painoarvoon suhteessa toisiinsa ja niiden priorisointiin.

Kehystämisvaikutukseen saattaa liittyä virittymistä, eli sitä, että informaation saatavuus vaikuttaa mielipiteeseen, mutta Nelsonin ja Oxleyn (1999) mukaan se ei ole välttämätön elementti kehystämisvaikutuksessa. Nelson et al. (1997) erittelevät kolme tapaa, jolla media voi vaikuttaa julkiseen mielipiteeseen ja ihmisten asenteisiin: 1) lisäinformaatiolla/muuttamalla uskomuksia, 2) nostamalla tietyt näkökannat helposti saataville (virittyminen), tai 3) vaikuttamalla eri näkökulmien saamaan painoarvoon. Nelsonin et al. (1997) mukaan kehystämisvaikutus perustuu tähän kolmanteen tapaan: kehystäminen aktivoi olemassa olevia kognitioita, eikä niinkään luo uusia, ja näin ollen vaikuttaa siihen, millaisen painoarvon ihminen antaa erilaiselle informaatiolle.

Vastaavuuskehykset voidaan jakaa kolmeen erityyppiseen kehystämisen tapaan: epävarmojen valintojen kehystämiseen, ominaisuuksien kehystämiseen ja tavoitteiden kehystämiseen (Levin et al. 1998). Taulukossa 6 on kuvattu eri kehystyypit ja niiden vaikutukset.

Taulukko 6. Vastaavuuskehystyytit ja niiden vaikutukset (Levin et al. 1998).

Kehystämisen tyyppi	Mitä kehystetään?	Mihin vaikutus kohdistuu?	Kehystämisvaikutus
Ominaisuus (engl. <i>attribute framing</i>)	Asian/tapahtuman ominaisuus/piirre	Asian/tapahtuman arviointiin	Asia/tapahtuma arvioidaan suotuisammin, kun ominaisuus/piirre on kehystetty positiivisesti.
Tavoite (engl. <i>goal framing</i>)	Seuraus tai toiminnan päämäärä	Toimintaan suostuttelu	Tappioita korostavalla, negatiivisesti kehystetyllä tavoitteella on voimakkaampi toimintaan suostutteleva vaikutus kuin voittoa korostavalla positiivisella kehyksellä.
Riskialtis/epävarma valinta (engl. <i>risky choice framing</i>)	Vaihtoehdot, joilla eri riskitasot	Riskipreferenssi: varma vai riskipitoinen vaihtoehto	Kun vaihtoehdot kehystetään positiivisesti, ilmenee vahvempi taipumus riskin kättamiseen (verrattuna vaihtoehtojen negatiiviseen kehystämiseen)

Ominaisuuksien kehystäminen (engl. *attribute framing*) on näistä yksinkertaisin kehystämisen muoto. Siinä tyypillisesti jonkin ilmiön piirre ilmaistaan joko positiivisessa tai negatiivisessa valossa. Esimerkiksi voitaisiin sanoa, että ”suomalaisista 40 % ilmoittaa, että on tehnyt jotakin hiilijalanjälkensä pienentämiseksi” tai vaihtoehtoisesti, että ”suomalaisista 60 % ilmoittaa, ettei ole tehnyt mitään hiilijalanjälkensä pienentämiseksi”. Levinin et al. (1998) mukaan suomalaisten ilmastoteot arvioitaisiin suotuisammin positiivisessa kehyksessä. Kyse on siis saman objektiivisen informaation esittämisen tavoista. Oletettavasti toimittajat tekevät suurimman osan tämänlaisista valinnoistaan intuitiivisesti ja tiedostamatta.

Tavoitekehystämistä (engl. *goal framing*) voidaan havainnollistaa seuraavalla kuvitteellisella esimerkillä: jos tavoitteena on päästörajojen asettaminen, voitaisiin esimerkiksi todeta, että ”niiden valtioiden yrityksillä, jotka asettavat kunnianhimoisia päästörajoja, on suurempi todennäköisyys saavuttaa kustannuskilpailukykyä tulevaisuudessa” tai vaihtoehtoisesti ”niiden valtioiden yrityksillä, jotka eivät aseta kunnianhimoisia päästörajoja, on pienempi todennäköisyys saavuttaa kustannuskilpailukykyä tulevaisuudessa”. Tällä viimeisellä, tappioita korostavalla, negatiivisesti kehystetyllä tavoitteella on voimakkaampi toimintaan suostutteleva vaikutus Levinin et al. (1998) kehystutkimuksista toteuttaman meta-analyysin mukaan. Tavoitteiden kehystämisvaikutus osoittaa, että mahdollisten tappioiden korostaminen on vaikuttavampaa kuin mahdollisten voittojen korostaminen. Tämä negatiivisen hallitsevuus inhimillisessä ajattelussa on evolutiivisen historian avulla ymmärrettävissä: etusijan antaminen huonoille uutisille ja pelottavilla havainnoilla on auttanut selviytymisessä; tappioiden välttäminen on pakottanut toimimaan (Kahneman 2011, 282).

Klassinen esimerkki epävarman valinnan kehystämisestä (engl. *risky choice framing*) on Tverskyn ja Kahnemanin (1981) toteuttama aasialainen taudin ongelma -koeasetelma. Siinä koehenkilöille esitettiin valintatilanne, jossa heitä pyydettiin kuvittelemaan, että Yhdysvallat valmistautuu epätavallisen

aasialaisen taudin leviämiseen, ja taudin odotetaan tappavan 600 ihmistä. Kahta koehenkilöryhmää pyydettiin valitsemaan kahdesta vaihtoehtoisesta ohjelmasta taudin torjumiseksi taulukon 7 mukaisesti.

Taulukko 7. Aasialaisen taudin dilemma -koeasetelma (Tversky & Kahneman 1981, 453).

Vaihtoehtoiset hoito-ohjelmat	Ongelma/ryhmä 1 (n=152)	Ongelma/ryhmä 2 (n=155)
A = C	Jos ohjelma A valitaan, 200 pelastuu. (72 %)	Jos ohjelma C valitaan, 400 kuolee. (22 %)
B = D	Jos ohjelma B valitaan, 1/3 todennäköisyydellä 600 pelastuu ja 2/3 todennäköisyydellä kukaan ei pelastu. (28 %)	Jos ohjelma D valitaan, 1/3 todennäköisyydellä kukaan ei kuole ja 2/3 todennäköisyydellä 600 kuolee. (78 %)

Ohjelmat A ja C ovat vaikutuksiltaan identtiset, kuten ovat myös ohjelmat B ja D, mutta ne on kehystetty eri tavoin ryhmille 1 ja 2. Ryhmälle 1 ohjelmat on kehystetty voittoina (pelastuneina henkilöinä) tai mahdollisuutena saavuttaa voittoja, kun taas ryhmälle 2 seuraukset on kehystetty tappioina (kuolevina henkilöinä) tai mahdollisuutena tappioiden välttämiseen. A ja C edustavat varmaa valintaa, kun taas B ja D edustavat epävarmaa valintaa, johon liittyy riskejä. Tulokset (lihavoidut prosenttiluvut) osoittavat, että valinta riippuu siitä, miten vaihtoehto on kehystetty: ryhmässä 1 enemmistö valitsi ohjelman A ja ryhmässä 2 enemmistö valitsi ohjelman D. Yksilöllä, jolla on tietty päätöspreferenssi päätöstilanteessa, voisi siis olla erilainen päätöspreferenssi, jos päätösongelma olisi kehystetty eri tavoin. Yksilöt ovat myös usein tietämättömiä vaihtoehtoisista kehyksistä ja niiden mahdollisista vaikutuksista eri vaihtoehtojen houkuttelevuuteen. Tversky & Kahneman (1981) toteavat tulosten havainnollistavan yleistä kaavaa, jonka he ovat havainneet useissa vastaajaryhmissä: voittokehysten kohdalla kartetaan riskiä ja tappiokehysten kohdalla otetaan riski helpommin. Varmat tappiot eivät siis houkuta, mutta varmat voitot houkuttavat. Myös Levinin et al. (1998) kokoava analyysi kirjallisuudesta todentaa tämän vaikutuksen.

Kehystämisvaikutus linkittyy Kahnemanin ja Tverskyn (1979) kehittämään prospektiteoriaan, jonka tarkoitus on kuvata päätöksentekoa epävarmuudessa. Prospektiteoria perustuu ajatukselle siitä, että vaihtoehtoja arvioidaan aina suhteessa muuttuvaan viitepisteeseen ja siihen, että ihmisellä on vahvempi taipumus vältellä tappioita kuin tavoitella voittoja.¹³ Kehyminen linkittyy teoriaan siten, että kehys saattaa luoda tämän viitepisteen tai ainakin vaikuttaa siihen, minkä viitepisteen suhteen toimintaa arvioidaan. Prospektiteorian mukaan kehysten vaikutuksia ei siis selitä yksinomaan se, onko asia

¹³ Tappion välttelyn ydinajatus on siinä, että x euron tappio koetaan vastenmielisemmäksi kuin x euron voitto koetaan houkuttelevaksi. Tappion välttelyllä voidaan selittää osaltaan esimerkiksi sitä, miksi neuvottelut kansainvälisestä taakanjaosta ilmastomuutosongelman ratkaisemiseksi – kuten päästörajoihiin sitoutumisesta, päästökaupan ehdoista tai rahoituksen järjestämisestä – ovat vaikeita: myönnitysten tekijä antaa myönnityksille suuremman arvon (kokee tappioiksi), kuin myönnitysten saaja (kokee voitoiksi). Potentiaaliset häviäjät ovat aina potentiaalisia voittajia aktiivisempia, joten lopputulos vinoutuu häviäjien hyväksi, ja päätöksestä tulee väistämättä ajateltua kalliimpi ja tehottomampi.

kehystetty tappioina vai voittoina, vaan kehyksen vaikutusta selittää myös se, millainen epävarmuus ja riskit tappioiden tai voittojen toteutumiseen liittyy.

Kahnemanin (2011, 369–370) itsensä mielestä oivallisin esimerkki kehystämisaikutuksesta löytyy ekonomisti Thomas Schellingin teoksesta *Choice and Consequence*. Schelling esitti opiskelijoille kysymyksen: ”Pitäisikö lapsivähennyksen olla suurempi rikkaille kuin köyhille?” Enemmistö vastaajista oli sitä mieltä, että rikkaiden suosiminen suuremmalla vähennyksellä ei ole hyväksyttävää. Verolaki siis olettaa lapsettoman perheen oletustapaukseksi. Verolaki voitaisiin myös kirjoittaa niin, että oletustapauksena olisi kaksilapsinen perhe. Jos oletusarvoksi otettaisiin kaksilapsinen perhe, perheiltä, joilla olisi vähemmän lapsia, veloitettaisiin lisämaksu. Seuraavaksi Schelling kysyi: ”Pitäisikö lapsettomien köyhien maksaa yhtä suuri lisämaksu kuin lapsettomien rikkaiden?” Enemmistö vastaajista oli sitä mieltä, että köyhien ei pitäisi maksaa samaa lisämaksua. Esimerkki osoittaa, miten intuitiivinen köyhien suosiminen tuottaa ristiriitaisia vastauksia samaan ongelmaan siitä, miten verotuksen tulisi kohdella rikkaiden ja köyhien lapsia. Jos ensimmäisessä vaihtoehdossa haluaa köyhien vastaanottavan saman (tai suuremman) hyödyn kuin rikkaiden lasten saamisesta, on toisessa vaihtoehdossa haluttava köyhien maksavan lapsettomuudesta vähintään saman lisämaksun kuin rikkaiden.

Kahnemanin (2011, 369–370) mukaan edellä mainittu esimerkki paljastaa sen, miten intuitiiviset arviot ovat riippuvaisia sattumanvaraisista viitepisteistä. Jos niitä ei ole, ongelman ratkaisu ei enää olekaan niin selvä. Kysymykseen siitä, miten verotuksen tulisi kohdella rikkaiden ja köyhien lapsia, ei ole olemassa suoraa vastausta. Vastaus kysymykseen riippuu siis siitä, miten ongelma on kehystetty. Moraaliset tunteet ovat kiinnittyneitä kehyksiin, kuvauksiin todellisuudesta, eikä todellisuuteen itsessään (Kahneman 2011, 370). Samalla tavoin voidaan ajatella, että kysymykseen siitä, miten ilmastonmuutosongelma tulisi ratkaista, ei ole olemassa helppoa vastausta. Tämän vuoksi media voi kehyksillä luoda yksilöille erilaisia ajattelu- ja toimintatapoja. Korostamalla tiettyjä näkökulmia asiasta kehykset vaikuttavat asenteisiin ja mielipiteisiin asiaa kohtaan (Bertolotti & Catellani 2014). Kyse ei siis ole ensisijaisesti siitä, että kehys naamioisi tai vääristäisi olemassa olevia mieltymyksiä, vaan siitä, että kehys itsessään rakentaa ja luo mieltymyksiä (Kahneman 2011, 370). Kehystämällä asioita tietyllä tavoin voidaan siis vaikuttaa ihmisten preferensseihin ja edelleen heidän tekemiinsä päätöksiin.

Kehystämistä voi ajatella tietoisena ja strategisena toimintana. Kehystämisessä on tällöin kyse asiakysymyksen asettamisesta tarkoituksenmukaiseen kontekstiin toivotun tulkinnan tai näkökulman aikaansaamiseksi (Centre for Research on Environmental Decisions 2009). Chong ja Druckman (2007) esittävätkin, että tyypillisesti kehystämisellä on negatiivinen konnotaatio julkisen mielipiteen ja poliittisen kommunikaation tutkimuksessa: eliitti pystyy manipuloimaan julkista mielipidettä palvelemaan omia intressejään. Kehystämisen voi kuitenkin ajatella myös niin, että sitä kautta luodaan

demokratiassa vaadittavaa yhteistä ymmärrystä ja näkemystä asioista (Chong & Druckman 2007). Toisaalta kehystämislähtö ei voi välttyä: sitä on ainoastaan mahdollista tehdä sekä tietoisesti että tiedostamatta. Vaikutukset kuitenkin ilmenevät joka tapauksessa; oli toiminta sitten tarkoitushakuista tai ajattelematonta.

Kehystämisen näkeminen eettisesti ongelmallisena ja ihmismielen manipulointina on siis siinä mielessä harhaanjohtavaa, että kehystämistä tapahtuu väistämättä aina, kun ihmiset kommunikoivat. Tämän vuoksi voitaisiin ajatella, että esimerkiksi toimittajan olisi eettisempää yrittää tunnistaa omat kehystämisen tapansa, pohtia kehysten vaikutuksia ja niiden suotavuutta kuin sivuuttaa koko kysymys. Epäsuotuisiin lopputuloksiin on mahdollista päätyä sekä tiedostaen että tiedostamatta. Toisaalta tunnistamalla vaihtoehtoisia kehystämisen tapoja on mahdollista murtaa epäsuotuisia mutta totunnaisia kehyksiä ja niiden välittämiä ajattelutapoja.

Kehystämisvaikutuksiin liittyy kuitenkin paljon vaihtelevuutta: kehystämisvaikutukset eivät ole universaaleja luonnonlakeja, vaan riippuvat monista eri tekijöistä, kuten kehyksen vahvuudesta ja toistuvuudesta, kilpailevien kehysten saatavuudesta ja yksilöllisistä tekijöistä (Chong & Druckman 2007; Borah 2011). Chongin ja Druckmanin (2007) mukaan mitä syvemmällä yksilö on sisällä aiheessa, sitä vähemmän kehystäminen todennäköisesti vaikuttaa: kun yksilöllä ei ole itsenäisiä ajatuksia asiasta, kehystämislähtö voi olla suurempi vaikutus mielipiteenmuodostukseen. Julkisen mielipiteen tutkimuksessa korkealaatuisten¹⁴ mielipiteiden on osoitettu olevan verrattain harvinaisia, minkä vuoksi voitaisiin olettaa, että kehystämislähtö on merkitystä mielipiteisiin vaikuttamisessa (Chong & Druckman 2007). Nelsonin et al. (1997) tutkimus puolestaan osoittaa kehystämisvaikutuksen olleen suurempi niillä vastaanottajilla, jotka olivat etukäteen paremmin perillä teemaan liittyvästä argumentaatiosta, minkä vuoksi tutkijat päättelevät, että valistuneisuudella ei pysty torjumaan kehystämisvaikutusta. Tutkimustulosten näkemykset siitä, mikä on tietämyksen vaikutus kehystämisvaikutukseen, ovat siis ristiriitaisia (Borah 2011). Kaiken kaikkiaan kehystämisvaikutuksiin liittyy vaihtelevuutta ja epävarmuutta, jota ei monilta osin osata selittää. Kehystämisvaikutukset riippuvat myös siitä, millaista toimintaa kehystetään (Morton et al., 2010). Tästä syystä seuraavissa luvuissa (4.2 ja 4.3.) käsitellään ainoastaan tutkimuksia, joissa on tutkittu ilmastonmuutosuutisoinnin kehyksiä ja kehysten vaikutuksia nimenomaan ilmastonmuutoksen torjuntaan.

¹⁴ Julkisen mielipiteen tutkimuksessa korkealaatuiset mielipiteet ymmärretään vakaiksi, johdonmukaisiksi, tietoon perustuviksi ja abstrakteihin periaatteisiin ja arvoihin kytkeytyviksi (Chong & Druckman 2007).

4.2 Ilmastomuutosuutisoinnin kehukset

Tutkimusta siitä, miten ilmastomuutosta kehystetään mediassa ja erityisesti sanomalehdistössä, on tehty jonkin verran (esim. Boykoff 2008; Olausson 2009; Dirikx & Gelders 2010; Laksa 2014). Lähtökohtaisesti fokus on ollut asiakehysten (vrt. vastaavuuskehukset, luku 4.1.) tunnistamisessa. Kussakin tutkimuksessa on luotu ja/tai hyödynnetty hieman toisistaan poikkeavia analyysirunkoja ilmastomuutoskehysten erittelyyn tai kehysten tunnistamiseen aineistosta. Ilmastomuutosuutisoinnin kehystutkimuksessa fokuksessa on ollut sekä kysymykset siitä, *millaisia* kehymiä uutisoinnissa ilmenee että kysymykset siitä, *miten* erilaiset kehukset uutisoinnissa ilmenevät. Useimmissa tutkimuksissa kehysanalyysi on toteutettu kartoittamalla tiettyjä ennalta asetettuja kehymiä uutisista ja analysoitu, ilmenevätkö kehukset uutisissa, ja jos ilmenevät niin miten. Tunnistettavat kehystyyppit voidaan jaotella 1) yleisiin uutiskehymiin, 2) tieteellisten kysymysten kehymiin ja 3) erityisiin ilmastomuutoskehymiin. Tässä luvussa käydään seuraavaksi läpi ilmastomuutosuutisoinnin asiakehysten luokittelua sekä uutisoinneista tunnistettuja kehymiä.

Dirikx ja Gelders (2010) analysoivat ilmastomuutosviestintää hollantilaisissa ja ranskalaisissa sanomalehdissä kansainvälisten ilmastokokousten aikaan vuodesta 2001 vuoteen 2007 Semetkon ja Valkenburgin (2000) tunnistaman viiden yleisen uutiskehymen avulla: vastuukehymen, konfliktikehymen, (taloudellisten) seurausten kehymen, henkilökohtaisen kehymen ja moraalikehymen. Valtaosa heidän analysoimistaan uutisartikkeleista hyödynsi seurauskehystä, jossa kuvattiin tietystä toimintatavasta seuraavia tappioita tai voittoja. Toinen tyypillinen kehys oli vastuukehys: usea artikkeli mainitsi tarpeen kiireellisille toimille, viittasi mahdollisiin ratkaisuihin ja esitti hallitusten olevan vastuussa ilmastomuutosongelmasta ja/tai kykeneväisiä sitä hillitsemään. Konfliktikehys ei ollut yhtä tyypillinen kuin seuraus- ja vastuukehukset, mutta kuitenkin tyypillisempi kuin henkilökohtainen kehys. Ilmastomuutosongelmaa ei siis tyypillisesti kehystetty henkilökohtaisena asiana, jossa se olisi saanut yksittäisen ihmisen kasvot. Moraalikehukset puuttuivat uutisista kokonaan. Tutkijat olivat määritelleet moraalikehukset hyvin kapea-alaisesti, mikä saattoi olla syy niiden ilmenemättömyyteen.¹⁵

Boykoff (2008) tarkasteli ilmastomuutosuutisointia isobritannialaisissa tabloidilehdissä (The Sun, Daily Mail, Daily Express, Mirror) vuodesta 2000 vuoteen 2006 seuraavien viiden uutiskehymen kautta: ekologisen/meteorologisen, poliittis-taloudellisen, kulttuurillis-yhteiskunnallisen, tieteellisen ja yleisen. Hallitsevimpiä kehymiä tabloidilehdissä olivat poliittiset, ekologiset ja meteorologiset kehukset: ilmastomuutos kehystettiin ensisijaisesti sääilmiöiden, eläimiin kohdistuvien vaikutusten ja poliittisten toimijoiden tekojen ja retoriikan kautta. Sen sijaan esimerkiksi yhteiskunnallisiin rakenteisiin tai ilmasto-

¹⁵ Dirikxin ja Geldersin (2010) tutkimuksessa moraalikehymen tuli sisältää moraalinen viesti, tehdä viittaus moraaliin, jumalaan tai muuhun uskonnolliseen dogmiin tai esittää ohje, miten pitäisi käyttäytyä.

oikeudenmukaisuuteen liittyvät kehykset olivat harvassa. Otsikot, joiden sävy ilmensi pelkoa, kurjuutta ja tuhoa olivat hallitsevia. Boykoff (2008) selittää pelkoon vetoavia otsikoiden hallitsevuutta ilmastonmuutoksen luonteella, dramaattisten aiheiden tarinallisuudella ja tabloidijournalismin taipumuksella korostaa uutisissaan konfliktia ja pelkoa.

Aikaisempiin tutkimuksiin nojautuen Nisbet (2009) esittää kahdeksan kehystyyppiä, jotka toistuvat tiedeperustaisien poliittisten väittelyiden kohdalla ja soveltuvat myös ilmastonmuutosviestintään (katso taulukko 8). Myös tässä jaottelussa nousevat esiin Semetkon ja Valkenburgin (2000) yleisistä uutiskehyksistä vastuu-, konflikti- ja moraalikehykset.

Taulukko 8. Ilmastonmuutoksen kehykset (Nisbet 2009, 18; Nisbet & Scheufele 2009, 1772)

Kehys	Ilmastonmuutoksen tai siihen liittyvien toimien kehystäminen
Yhteiskunnallinen edistys	elämänlaadun parantamisena ja ongelmien ratkaisuna (hallintana), tai vaihtoehtoisesti harmoniana luonnon kanssa
Taloudellinen kehitys ja kilpailukyky	taloudellisena investointina; hyötynä tai riskinä; paikallisen, kansallisen tai globaalin kilpailukyyn kysymyksenä
Moraali ja etiikka	kysymyksenä oikeasta ja väärästä; kunnioituksena tai piittaamattomuutena rajoille, kynnsarvoille ja rajoituksille
Tieteellinen ja tekninen epävarmuus	asiantuntijaymmärryksen yksimielisyyden tasona; väittelynä siitä, mitä tiedetään tai ei tiedetä; vertaisarvioituna vahvistettuna tietona tai tarpeettomana pelon lietsontana epävarmuudessa
Pandoran lipas tai Frankensteinin hirviö/hallitsematon tiede	tarpeena varovaisuuteen ja toimintaan mahdollisen katastrofin (Pandoran lippaan) edessä, tai vaihtoehtoisesti kohtalonuskona ja kyvyttömyytenä välttää pahat seuraukset (hallitsematon Frankensteinin hirviö)
Julkinen vastuu ja hallinto	politiikkana, yleisten tai erityisten etujen palvelemisena, jossa hallinnan, läpinäkyvyyden, osallistumisen ja omistajuuden kysymykset korostuvat; väittelynä oikeasta tavasta käyttää tiedettä ja asiantuntemusta päätöksenteossa
Keskittie/vaihtoehtoinen polku	kolmantena tienä ristiriitaisten tai polarisoituneiden näkemysten tai vaihtoehtojen välillä
Konflikti ja strategia	valtaapitävien pelinä, kuten kysymyksenä siitä, kuka on voittamassa ja kuka häviämässä; kamppailuna henkilöiden ja ryhmien välillä

Hart & Feldman (2014) hyödyntävät Nisbetin (2009) typologiaa lähtökohtana ilmastonmuutosuutisoinnin tarkastelussa, mutta muokkaavat sitä hieman ja rajaavat seuraavat yhdeksän kehystä oman kehysanalyysinsä lähtökohdaksi: 1) ympäristökehyksen, 2) kansanterveyskehyksen, 3) positiivisten talousvaikutusten kehyksen, 4) negatiivisten talousvaikutusten kehyksen, 5) kansallisen turvallisuuden kehyksen, 6) konflikti/strategia -kehyksen, 7) julkisen vastuun ja hallinnon kehyksen, 8) maallisen moraalisen kehyksen, ja 9) uskonnollisen moraalisen kehyksen.

Tyypillisesti ilmastonmuutoksesta on puhuttu ympäristökehyksen kautta: kuvaamalla ilmastonmuutoksen vakavia ympäristövaikutuksia ellei välittömiin vastatoimiin ryhdytä. Konflikti/strategia-kehys on myös usein käytössä kuvaten, miten poliittiset toimijat ja sidosryhmät

kilpailevat vaikutusvallasta. Konfliktikehyksen on esitetty nousevan myös toimittajien mieltymyksestä etsiä vastakkainasetteluja ja draamaa. (Hart & Feldman 2014) Nisbetin (2009) typologiasta poiketen Hart & Feldman (2014) tuovat esiin myös viime vuosina vahvemmin esiin nousseet ilmastonmuutoskehykset: kansanterveydellisen kehyksen, joka kuvaa ilmastonmuutoksen ja sen hillinnän vaikutuksia ihmisten terveyteen, ja kansallisen turvallisuuden kehyksen, joka puolestaan linkittää ilmastonmuutoksen vaikutukset turvallisuuskysymyksiin, kuten väkivaltaisiin konflikteihin.

Hart ja Feldman (2014) osoittavat, että hallitseva kehystämisen tapa Yhdysvaltojen uutislähetyksissä on sellainen, jossa uhka nousee esiin, mutta positiivinen pystyvyyden kokemus ei. Hart ja Feldman (2014) tutkivat sisällönanalyysin keinoin, miten ilmastonmuutosta – sen seurauksia ja tekoja sen torjumiseksi – on kehystetty Yhdysvaltojen iltauutislähetyksissä (ABC, CBS, NBC) vuosina 2005–2011 (n= 440 lähetystä). He tutkivat, miten ilmastonmuutoksen seurauksista (engl. *impacts*) ja torjumistoimista (engl. *actions*) keskustellaan eri kehyksissä ottamalla lähtökohdaksi jo edellä mainitut kahdeksan kehystä: ympäristö, terveys, talous, kansallinen turvallisuus, moraali, uskonto, julkinen vastuu ja konflikti/strategia. Hart ja Feldman (2014) etsivät uutislähetysaineistostaan maininnat ilmastonmuutoksen seurauksista, niiden aiheuttamista uhista, uhkien ajoituksesta (mennyt, nyt, tuleva) ja paikasta (Yhdysvallat, muu kehittynyt maailma, kehittyvä maailma, arktiset alueet). Lisäksi informaatiota estävistä/sopeuttavista ilmastotoimista etsittiin ja jaoteltiin sen mukaan, oliko toimessa kyse yksilön käyttäytymisen muutoksesta, yksilön poliittisesta toiminnasta (kuten äänestämisestä tai osallistumisesta mielenilmaukseen), liiketoiminnallisesta tai teknologisesta innovaatiosta vai hallinnollisesta toiminnasta. Ilmastotoimien osalta analysoitiin myös sitä, millaista pystyvyyden tunnetta ne synnyttivät: positiivista vai negatiivista.

Hartin ja Feldmanin (2014) tulokset osoittavat yhdysvaltalaisen uutislähetysten käsittelevän sekä ilmastonmuutoksen seurauksia että tekoja sen torjumiseksi. Enemmistö lähetyksistä käsitteli jompaakumpaa, mutta todennäköisempää oli, että samassa lähetyksessä ei puhuttu molemmista. Selvästi todennäköisimmin esitetyt estävät tai sopeuttavat ilmastotoimet olivat hallinnollisia toimia; harvemmin oli kyse yksilön käyttäytymisen muutoksesta, yksilön poliittisesta toiminnasta ja liiketoiminnallisesta tai teknologisesta innovaatiosta. Ilmastonmuutoksen uhkissa yleisimmin käsiteltiin nykyisiä ja tulevia vaikutuksia Yhdysvalloissa ja arktisilla alueilla. Uutisissa rakennettiin samassa määrin sekä negatiivista että positiivista pystyvyyttä. Positiivista pystyvyyttä ilmentävää viestiä heikensi todennäköisesti negatiivinen pystyvyys, ja vain kolmasosa uutisista välitti positiivista pystyvyyden tunnetta. Tutkijat väittävätkin, että yleisesti uutisista puuttui vaikuttavuusviesti, joka olisi ilmentänyt ilmastotoimien merkitystä. Pystyvyyden eri ulottuvuuksista eniten käsiteltiin vaikuttavuutta, eli sitä, miten todennäköisesti ilmastoteko on menestyksenkäs. Seuraukset kehystettiin ensisijaisesti

ympäristövaikutuksina ja muutoksina ekosysteemeihin – eikä vaikutuksina ihmisten terveyteen, kansalliseen turvallisuuteen tai talouteen – kun taas teot kehystettiin poliittisena konfliktina ja kilpailuna.

Feldman et al. (2015) jatkoivat Hartin ja Feldmanin (2014) tutkimusta ilmastonmuutoksen uhan ja sen torjumiseksi tehtävien tekojen ja pystyvyyden esittämisestä ottamalla tutkimuksen kohteeksi Yhdysvaltojen johtavat sanomalehdet (The New York Times, The Wall Street Journal, The Washington Post ja USA Today) ja niiden ilmastonmuutosuutisoinnin vuosina 2006–2011 (n=642). Tulokset ovat samansuuntaisia Hartin ja Feldmanin (2014) tulosten kanssa: toiminta kehystettiin ensisijaisesti poliittisena konfliktina ja seuraukset vaikutuksina ympäristölle. Konflikti toiminnan kehyksenä oli siis selvästi yleisin. Toimintaa kehystettiin myös negatiivisen talouskehyksen ja positiivisen talouskehyksen puitteissa; muut toiminnan kehykset (ympäristö, kansallinen turvallisuus, julkinen vastuu, moraali ja kansanterveys) esiintyivät satunnaisemmin. Feldman et al. (2015) toteavat, että ilmastotekojen uutisoinnissa on taipumusta keskittyä erimielisyyteen ja pelaajiin, eikä esimerkiksi erilaisten ilmastopoliittisten toimintavaihtoehtojen hyötyihin ja kustannuksiin.

Useat tutkijat tunnistavat moraalisten tai eettisten ilmastonmuutoskehysten mahdollisuuden (Nisbet 2009; Dirix & Gelders 2010; Hart & Feldman 2014; Feldman et al. 2015). Ilmastonmuutoksen kehystäminen eettisenä kysymyksenä ei kuitenkaan ole empiiristen tutkimusten mukaan kovin yleistä eikä hallitsevaa (Dirix & Gelders 2010; Hart & Feldman 2014; Feldman et al. 2015). Laksa (2014) keskittyi omassa tutkimuksessaan yksinomaan eettiseen kehystämiseen ja teki analyysin ilmastoneuvottelujen eettisestä kehystämisestä vuosien 2009 ja 2010 kansainvälisten ilmastokokousten ajalta Iso-Britannian lehdistössä (Guardian, Telegraph, The Sun). Myös hän toteaa tutkimuksensa perusteella, että ilmastonmuutosta harvoin kehystetään yksinomaan eettiseksi kysymykseksi.

Laksa (2014) lähestyi ilmastonmuutosuutisoinnin eettistä kehystämistä kosmopolitanismin ja kommunitarismin näkökulmista ja tutki, millaisia kosmopoliittisia ja kommunitaristisia argumentteja sanomalehdissä esitettiin seuraavasta viidestä eettisestä temasta: 1) hiilidioksidipäästöistä, 2) ilmastonmuutoksen seurauksista, 3) ilmastorahoituksesta, 4) kestävästä elämäntavasta ja 5) tulevista sukupolvista. Laksa (2014) näkee kommunitaristisen lähestymistavan lähtökohtaisesti huonompana tapana kommunikoida ilmastonmuutoksesta, koska hän yhdistää sen suoraan kansallisten intressien puolustamiseen. Kommunitaristinen lähestymistapa päästöleikkauksiin ja rahoitukseen ymmärretään siten, että päästöleikkauksia tarkastellaan suhteessa kansalliseen kilpailukykyyn ja ilmastorahoitusta sen negatiivisten kansallisten vaikutusten kautta.

Kosmopolitaneettiset argumentit ovat isobritannialaisissa sanomalehdissä yleisempiä kuin kommunitaristiset argumentit Laksan (2014) tutkimuksen mukaan. Ilmastonmuutoksen seuraukset on

teemoista kosmopolitanistisin: usea uutisartikkeli korostaa ilmastonmuutoksen vakavia seurauksia ihmisille kaukaisissa paikoissa; sen sijaan kansallisia ja paikallisia seurauksia ei juuri tuoda esiin. Kommunitaristinen näkökulma on eniten läsnä hiilidioksidipäästöt- ja kestävä elämäntapa -teemoissa. Kaikista teemoista kestävä elämäntapaa ja tulevia sukupolvia käsitellään lehdissä selvästi vähiten. Laksa (2014) päättää tutkimuksensa päätelmään siitä, että kosmopoliittisempi ilmastouutisointi auttaa rakentamaan ilmastonmuutoksen torjuntaan sitoutunutta julkista mielipidettä. Tälle ei kuitenkaan esitetä mitään perusteluita lukuun ottamatta ajatusta siitä, että kosmopoliittiset ajatukset ovat kansainvälisen ilmastoso- vun kannalta suotuisampia. Kommunitaristisen argumentoinnin ei kuitenkaan välttämättä tarvitse olla este ilmastonmuutoksen torjuntaan sitoutumiselle: se voi myös olla kansalliseen identiteettiin vetoavaa ilmastonmuutoksen torjunnan perustelua (katso luku 2.4.).

Olausson (2009) tarkastelee kriittisen diskurssianalyysin avulla ilmastonmuutoksen kehystämistä kolmessa ruotsalaisessa sanomalehdessä vuoden 2004 syyskuusta vuoden 2005 syyskuun alkuun tunnistuen kaksi vallitsevaa kehystä: ilmastonmuutoksen hillitsemiskehyksen ja ilmastonmuutoksen sopeutumiskehyksen. Keskeinen kehyksiä erottava piirre on se, että ilmastonmuutoksen hillitsemisestä puhuttaessa vastuu kohdistetaan ennen kaikkea kansainvälisille instituutioille, kun taas ilmastonmuutokseen sopeutuminen esitetään paikallisena ja kansallisena vastuuna. Ilmastonmuutoksen hillitseminen ylikansallisena vastuuna” ja ”ilmastonmuutokseen sopeutuminen paikallisena vastuuna” -kehykset nousevat siis aineistosta esiin; ilmastonmuutoksen torjunnan esittäminen kansallisena ja paikallisena kysymyksenä on suhteellisen vähäistä. Olausson (2009) tunnistaa myös näiden kehysten taustalla olevan varmuuskehyksen: ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia ei missään yhteydessä kyseenalaisteta, vaan ne esitetään jo tapahtuvina asioina, joista ei ole mitään epäilystä.

Berglez et al. (2009) tarkastelivat ruotsalaisen uutismedian ilmastonmuutosuutisointia (iltapäivälehti Aftonbladetissa marraskuussa 2006 ja televisiouutisohjelma Rapportissa lokakuussa 2005) tunnistuen siitä yksilöllistämisen ja kansallistamisen ideologiset horisontit. Yksilöllistäminen viittaa esityksiin yksittäisen ihmisen tavoista estää ilmastonmuutosta. Kansallistaminen viittaa kansallisvaltion roolin korostamiseen ja siihen, miten hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi tehtävistä kansallisten toimien kuvauksista tulee osa ihanteellisen valtion rakentamista. Ilmastonmuutos siis ankkuroitiin kansalliseen kontekstiin: ilmastonmuutoksen vaikutuksia Ruotsiin korostettiin ja Ruotsin ilmastotoimia ylistettiin. Berglez et al. (2009) viittaavat Billigiin (1995) esittäessään kansallisvaltion selviämisen vaativan sen idean jatkuvaa tuottamista mediassa eli niin sanottua banaalia nationalismia, joka tapahtuu esimerkiksi päivittäisissä säätiedotuksissa, jossa oma valtio asetetaan keskiöön. Berglez et al. (2009) näkevät yksilöllistämisessä ja kansallistamisessa myös negatiivisia piirteitä: oman maan ihannoinnilla media legitimoi kansalliset toimet ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, mutta samalla saattaa antaa hiljaisen hyväksynnän myös kansalliselle passiivisuudelle ja tekemättä jättämisille. Yksilöllistämisessä puolestaan

rakenteelliset ongelmat ja poliittinen vastuu saattaa jäädä paitsioon; vastuuta ei tulisi siirtää yksin yksilöille.

Ilmastonmuutoksen kehykset saavat aikaan ainakin kahdenlaisia vaikutuksia. Ensinnäkin ne synnyttävät – tai ovat synnyttämättä – käsitystä ilmastonmuutosongelman tärkeydestä. Toiseksi ne kannustavat – tai ovat kannustamatta – ilmastonmuutosta hillitsevään tai siihen sopeutuvaan toimintaan. Kehyksillä voi siis olla toimintaan sitouttava vaikutus tai siitä irtaannuttava vaikutus. Sanomalehtien ilmastonmuutoskuvastosta ja sen vaikutuksista tehdyt tutkimukset osoittavat, että samalla kuvalla ei välttämättä pystytä viestimään sekä ongelman tärkeydestä että sitouttamaan toimintaan (O'Neill 2013; O'Neill et al. 2013).

Yhdysvaltojen, Iso-Britannian ja Australian sanomalehtien vuoden 2010 ilmastonmuutosuutisoinnin kuvastoa tutkinut O'Neill (2013) tunnisti uutisista seuraavat kaksi hallitsevaa kuvallista kehystä: kiistaisen visuaalisen kehyksen (engl. *contested visual frame*) ja etäännyttävän visuaalisen kehyksen (engl. *distancing visual frame*). Kiistainen kehys kuvaa poliitikkoja ja mielenilmaisuja, ja esittää ilmastonmuutoksen kiistanalaisena ja politisoituneena kysymyksenä (esim. lähikuva kahdesta poliitikosta, joista toinen tarkkailee kriittisesti toista). Etäännyttävällä visuaalisella kehyksellä tarkoitetaan tapaa kehystää ilmastonmuutos sekä maantieteellisesti että psykologisesti etäiseksi arkipäiväisistä toiminnoista ja kokemuksista (esim. kuva teollisuusalueesta ja päästöjä ilmaan puskevista savupiipuista). O'Neill (2013) pitää epätodennäköisenä, että nämä hallitsevat kehykset olisivat parhaita luomaan pystyvyydenkokemusta yleisössä ja synnyttämään näin toimintaa ilmastonmuutosongelman ratkaisemiseksi. Hän kannustaakin tiedostamaan, miten marginaalinen asema muunlaisella kuvastolla on ja pohtimaan sen mahdollisia seurauksia.

O'Neill et al. (2013) tuovat esiin, miten sama ilmastonmuutoskuvasto, joka edistää käsitystä ilmastonmuutosongelman merkityksestä, kuten ilmakuvat tulva-alueista, voi etäännyttää ilmastonmuutoksesta ja heikentää käsityksiä ehkäisevän toiminnan mahdollisuuksista. Kokemusta kyvystä vaikuttaa synnyttivät kuvat energiaratkaisuista, kuten aurinkopaneeleista ja sähköautoista. O'Neill et al. (2013) arvelevatkin, että yksi kuva ei välttämättä pysty vahvistamaan sekä käsitystä ongelman tärkeydestä (eng. *saliency*) että kyvystä tehdä jotain ongelman ratkaisemiseksi (engl. *efficacy*). Tämän vuoksi olisi tärkeää pohtia sitä, mitkä ovat kuvan vaikutukset ja mitä tarkoitusta se palvelee: palveleeko kuvasto ensisijaisesti huomion herättämistä ongelmasta vai luoko se ensisijaisesti käsitystä omasta kyvystä vaikuttaa ongelman ratkaisuun?

Taulukossa 9 on edellä kuvatuissa tutkimuksissa tunnistettuja ilmastonmuutosuutisoinnin kehyksiä. Niitä on luokiteltu sen perusteella, onko kehyksen fokus tyypillisesti 1) ilmastonmuutoksen luonteen ja

sen torjunnan syiden kuvaamisessa, 2) ilmastotokejen ja -toimijoiden kuvaamisessa, vai 3) ilmastomuutoksen seurausten kuvaamisessa.

Taulukko 9. Ilmastomuutosuutisoinnin asiakehyksiä.

Ilmastomuutoksen luonteeseen ja sen torjunnan syihin liittyviä kehyksiä	Tekoihin ja toimijoihin liittyviä kehyksiä	Ilmastomuutoksen seurauksiin liittyviä kehyksiä
<ul style="list-style-type: none"> ▪ varmuus ▪ tieteellinen kehys ▪ Pandoran lipas tai Frankensteinin hirviö ▪ tieteellinen ja tekninen epävarmuus ▪ moraali ▪ maallinen moraalinen vastuu ▪ uskonnollinen moraalinen vastuu ▪ eettinen: kosmopolitanistinen, kommunitaristinen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ilmastomuutoksen hillitseminen ▪ ilmastomuutokseen sopeutuminen ▪ vastuu ▪ julkinen vastuu ja hallinto ▪ kulttuuris-yhteiskunnallinen ▪ yhteiskunnallinen edistys ▪ konflikti, valtakamppailu, strategia ▪ kiista ▪ poliittis-taloudellinen ▪ taloudellinen kehitys ja kilpailukyky ▪ kansallistaminen ▪ keskitie, vaihtoehtoinen polku ▪ yksilöllistäminen ▪ henkilökohtainen ▪ etäännyttävä 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ seuraus ▪ ekologinen, meteorologinen ▪ ympäristö ▪ positiiviset talousvaikutukset ▪ negatiiviset talousvaikutukset ▪ kansanterveys ▪ kansallinen turvallisuus

Vaikka ilmastomuutosuutisoinnin kehyksiä onkin tunnistettu kansainvälisessä tutkimuksessa jonkin verran, vaikuttaa siltä, ettei suomalaisen ilmastomuutosuutisoinnin kehyksiä ole juurikaan käsitelty kirjallisuudessa. Suomalaisen sanomalehdistön ilmastouutisointia on kuitenkin tutkittu muun muassa kvantitatiivisen sisällönanalyysin ja diskurssianalyysin keinoin (Lyytimäki & Tapio 2009; Lyytimäki 2011; Kumpu 2013). Lyytimäki ja Tapio (2009) toteuttivat kvantitatiivisen sisällönanalyysin Helsingin Sanomien ilmastomuutosuutisoinnista vuosina 1990–2009 (n=4438)¹⁶. Tutkimuksen aineiston otsikoiden perusteella noin kolmannes ilmatonmuutoksen maininneista artikkeleista keskittyi ilmastomuutokseen. Näistä artikkeleista suurin osa esiintyi ulkomaan uutisissa, mielipidekirjoituksissa, kotimaan uutisissa ja pääkirjoituksissa. Lyytimäen ja Tapion (2009) mukaan ilmastomuutosuutisointi on muuttumassa ”kirkuvista otsikoista kaikkialla läsnä olevaksi taustahälyksi”: tarkasteluajanjakson loppuvuosissa oli havaittavissa, että ilmastomuutosta ei käsitelty enää yksinomaan varsinaisissa ilmastomuutosuutisissa vaan ilmiöön viittaaminen oli enenevässä määrin levinnyt eri teemoihin, kuten kulttuuri- ja urheilusivuille.

¹⁶ Lyytikäinen ja Tapio (2009) hyödynsivät tämän tutkimuksen tapaan Helsingin Sanomien arkistoa aineistohaussa ja hakuterminä *ilmastonmuutos*. Tässä tutkimuksessa tätä hakuterminä täydennettiin termeillä *ilmastopolitiikka* ja *ilmastopoliittinen*.

Suomalaisen median ilmastonmuutoskäsittely voidaan Lyytimäen (2011) mukaan jakaa neljään vaiheeseen: määrittelyvaiheeseen ennen vuoden 1997 Kioton ilmastokokousta, kokousta seuranneeseen kysymisvaiheeseen, ilmastoinnostusvaiheeseen vuosina 2006–2008 ja tätä ”hypeä” seuranneeseen tasaantumisvaiheeseen. Ilmastonmuutosuutisointi on hiljalleen levinnyt läpäisemään koko yhteiskunnan toiminnan. Tämänlaisen laajapohjaisen debatin mahdollisuus on siinä, että se lisää ilmastotietoisuutta ja valtavirtaistaa ilmastopolitiikkaa. Toinen vaihtoehto on se, että ilmastohuolta käytetään ainoastaan välineenä edistämään muita intressejä. (Lyytimäki 2011) Kasvihuonekaasujen päästötasolla ja sen kehityksellä ei vaikuta olevan juurikaan merkitystä ilmastouutisointiin, johon kansainvälinen ja kansallinen politiikka sekä sääolosuhteet näyttävät vaikuttaneet eniten (Lyytimäki & Tapio 2009). Kansainväliset ilmastokonferenssit ovat nostaneet ilmastonmuutoksen näkyvyyttä suomalaisessa mediassa alkaen Kiotosta (COP3) vuonna 1997 ja päättyen Kööpenhaminaan (COP15) vuonna 2009. Talven kylmyyden ja lumisuuden on lisäksi arvioitu vaikuttaneen ilmastonmuutoksen näkyvyyteen suomalaisessa mediassa: leudot talvet ovat nostaneet ilmastonmuutoksen näkyvyyttä (Lyytimäki 2011).

Ilmastonmuutosuutisointia leimaa keskittyminen ilmastomalleihin ja niiden ennustuksiin. Tämänlainen yksipuolinen esittämistapa saattaa luoda kuvaa ennalta määräytyistä tulevaisuuksista, joissa inhimillisellä toimijuudella ja sosiaalisilla ja kulttuurisilla muutoksilla ei ole sijaa. (Kumpu 2013) Kummun (2013) tutkimus siitä, miten tulevaisuuksia kuvattiin Balin, Kööpenhaminan ja Cancúnin ilmastokokousuutisoinneissa Helsingin Sanomissa ja Ilta-Sanomissa, paljastaa, miten ilmastonmuutos pelkistyy kahteen vastakkaiseen tulevaisuuskuvaan: toivottuun tulevaisuuteen, jossa on saavutettu päästövähennyksiä, ja ei-toivottuun tulevaisuuteen, jossa ilmastonmuutoksen fyysiset ja sosiaaliset seuraukset ovat läsnä. Toivottu tulevaisuus nähtiin siis mahdollisena, mutta sitä kuvattiin hyvin yksipuolisesti numeerisina päästövähennyksinä. Ilmastonmuutoksen ratkaisun avaimeksi kuvattiin kansainvälinen ilmastopimus, jolloin ilmastopimuksessa onnistuminen/epäonnistuminen erotti toivoton/ei-toivotun tulevaisuuden toisistaan. Inhimillisen toimijuuden esiin nousu etupäässä päästövähennysten ja kansainvälisen ilmastopimuksen yhteydessä synnyttää verrattain yksipuolisen kuvan toiminnan mahdollisuuksista.

4.3 Ilmastonmuutosuutisoinnin kehysten vaikutukset

Ilmastonmuutoksen ja ilmastopolitiikan kehysten vaikutuksia koskevia tutkimuksia yhdistää halu löytää keinoja vaikuttamaan ilmastonmuutosviestintään (O'Neill & Nicholson-Cole 2009; Feygina et al. 2010; Morton et al. 2010; Spence & Pidgeon 2010; Feinberg & Willer 2011; Gifford & Comeau 2011; Dickinson et al. 2013; Scannell & Gifford 2013; Bertolotti & Catellani 2014; Hurlstone et al. 2014; Meijers & Rutjens 2014; Hornsey et al. 2015). Kehystämisen vaikutuksia koskeva tutkimus on pyrkinyt selvittämään sitä, millainen kehystäminen edistää yksilöiden aktiivisuutta toimia ilmastonmuutoksen

torjumiseksi (Fielding et al. 2014). Taustalla on siis oletus siitä, että tietynlaisella kehystämällä voidaan sitouttaa kansalaisia ilmastonmuutoksen torjuntaan. Tutkimusten tulosten valossa voidaan tarkastella myös Helsingin Sanomissa esitettävää ilmastonmuutosuutisointia ja arvioida sen vaikuttavuutta.

Ilmastonmuutospolitiikka kehystetään usein joko mahdollisten hyötyjen saavuttamisena tai mahdollisten tappioiden välttämisenä (Bertolotti & Catellani 2014). Mortonin et al. (2011) mukaan vallitseva tapa, jolla ilmastomuutoksesta kommunikoidaan, on negatiivinen, tappioihin fokusoitunut kehystäminen. Myös useat muut tutkijat jakavat tämän näkemyksen (Koger et al. 2011; Moser & Dilling 2011; O'Neill & Nicholson-Cole 2012). Kahnemanin ja Tverskyn (1979) mukaan ihmisen taipumus tappion välttämiseen aiheuttaa sen, että negatiivisesti kehystetyt viestit ovat vaikuttavampia kuin positiivisesti kehystetyt viestit. Ihmiset välttelevät tulevia tappioita aktiivisemmin kuin tavoittelevat tulevia voittoja. Myös Levinin et al. (1998) tunnistama tappion välttämisen logiikka viittaisi siis siihen, että negatiivinen, tappioihin fokusoitunut kehys on myös toimivampi kehys ilmastonmuutoksesta viestittäessä. Tätä suosittelee myös Columbian yliopiston ilmastonmuutosviestintään ohjeistava julkaisu: ilmastonmuutosviestinnässä kannattaa korostaa tappioita, joihin toimimattomuus johtaa (Centre for Research on Environmental Decisions 2009). Nämä väitteet tekevät kuitenkin oletuksen siitä, että yksilöllä on kyky vaikuttaa tuleviin tappioihinsa ja voittoihinsa. Ilmastonmuutoksen kohdalla hallinnankokemus saattaa olla heikompi, koska ongelma on globaali: tappioiden tai voittojen toteutumiseen liittyy suurta epävarmuutta.

On osoitettu, että päätöksentekijät haluavat mieluummin toimia parannusten aikaansaamiseksi ympäristön tilassa kuin ympäristön tilan heikkenemisen estämiseksi (Patt & Zeckhauser 2000). Tämä vaikuttaisi tukevan positiivisten, ilmastonmuutoksen torjunnasta saatavia voittoja korostavien kehysten paremmuutta suhteessa tappioiden välttämistä korostaviin kehyksiin. Gifford ja Comeau (2011) osoittavatkin, että motivoiva kehystäminen (engl. *motivational framing*) toimii uhrauskehystämistä (engl. *sacrifice framing*) paremmin ilmastonmuutoksen torjuntaan sitouttamisessa: kehykset, joissa esitetään ilmastonmuutosta torjuvan toiminnan positiivisia seurauksia, ratkaisuja ja visioita, ja vedotaan yhteisölliseen motivaatioon, lisäävät sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan paremmin kuin uhrauskehykset, jotka korostavat yksilöltä vaadittavia uhrauksia, kuten kustannuksia ja valinnanvapauden kaventumista. Samansuuntaisesti myös Koger et al. (2011) suosittelevat viestimään ilmastonmuutoksen hillitsemisen positiivisista seurauksista ja näin lisäämään ihmisten toiveikkuutta.

Tverskyn ja Kahnemanin (1981) tutkimukset osoittavat myös, että ihmisillä on taipumus ottaa herkemmin riskejä päätöksenteossa, kun päätöksen seuraamusten tappiota korostetaan ja karttaa riskejä päätöksenteossa, kun päätöksen seuraamusten hyötyjä korostetaan. Mortonin et al. (2010) tutkimuksen tulokset ovat linjassa Tverskyn ja Kahnemanin (1981) esittämien ajatusten kanssa: tulokset osoittavat,

että ilmastonmuutoksen seurausten epävarmuuksien viestinnässä positiivinen kehys, joka korostaa tappioiden välttämistä, on vaikuttavampi saamaan aikaan ilmastoystävällistä toimintaa ja luomaan tunnetta kollektiivisesta pystyvyydestä kuin tappioita eli ilmastonmuutoksen negatiivisia seurauksia korostava negatiivinen kehys. Optimismi epävarman tulevaisuuden suhteen vaikuttaa siis motivoivan pessimismiiä paremmin. Ilmastonmuutoksen negatiivisten seurausten korostaminen epävarmassa tilanteessa voi siis kasvattaa riskinottohalukkuutta, kun taas negatiivisten seurausten välttämisen korostaminen voi kannustaa varovaisuuteen. Väistämättömien ilmastonmuutoksen seurauksiin liittyvien epävarmuuksien ei siis välttämättä tarvitse olla este vaikuttavalle ilmastoviestinnälle, vaan positiivisella kehystämällä on mahdollista saavuttaa vaikuttavuutta epävarmuudessaakin (Morton et al. 2010).

Mortonin et al. (2001) tutkimuksen valossa näyttää siltä, että ilmastonmuutoksen seurausten kehystäminen tappioiksi voi toimia, jos tappioiden toteutumiseen liittyy vähemmän epävarmuutta ja ihminen kokee pystyvänsä varmasti vaikuttamaan siihen, toteutuvatko tappiot vai ei. Kyse on tällöin enemmän riskin eliminoinnista (tappion välttämisestä) kuin varovaisuudesta (tappioiden ennaltaehkäisystä). Ilmastonmuutoksen seurauksiin liittyy kuitenkin paljon epävarmuuksia, jolloin ihmiset ovat todennäköisesti taipuvaisia kokemaan torjuntatoimet varovaisuutena. Tällöin positiivisesti kehystetyt, tappioiden välttämistä korostavat ilmastoviestit ovat todennäköisimmin vaikuttavampia kuin tappioita korostavat viestit.

O'Neill ja Nicholson-Cole (2012) toteavat, että pelkoa ruokkivilla esityksillä ilmastonmuutoksesta on mahdollista herättää ihmisten huomio ja kouduttaa heidät aiheeseen, mutta pelko ei ole vaikuttava keino luoda aitoa sitoutumista ongelmanratkaisuun. Sitouttava viesti vaatii sekä ajallista että tilallista kytkentää yksilöiden arkipäivään ja henkilökohtaiseen kokemukseen. Heidän mukaansa pelkovetoomusten rinnalla tulisi käyttää ilmastonmuutosesityksiä, jotka vahvistavat yksilöiden käsitystä omista kyvyistä toimia ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Pelkovetoomukset irrallaan saattavat etäännyttää ilmastonmuutoksesta, toimintaan voimaannuttamisen sijasta. Moser & Dilling (2011) toteavatkin pelkovetoomusten ongelman olevan siinä, että huomion kaappaava viesti ei useinkaan samanaikaisesti voimaannuta toimimaan.

Myös Spence & Pidgeon (2010) päätyvät tutkimuksessaan siihen, että voittokehykset ovat tappiokehyksiä parempia lisäämään positiivista asennetta ilmastonmuutoksen torjuntaa kohtaan. He selittävät tämän tukevan hyvin aikaisempia tutkimuksia, joissa tappiokehysten on osoitettu auttavan suurien riskien havaitsemisessa (engl. *detection*), kun taas voittokehysten on nähty kannustavan ennaltaehkäisevään toimintaan (engl. *prevention*) asioissa, joissa riskitasot ovat alhaisemmat. Jos siis halutaan saada ihmiset toimimaan ennaltaehkäisevästi ilmastonmuutoksen torjumiseksi, ilmastonmuutoksen kehystäminen hyötyinä, joita estämistoimien avulla saadaan, on toimivampi

ratkaisu, kuin estämisessä epäonnistuttaessa syntyvien tappioiden korostaminen. Spence & Pidgeon (2010) arvelevat, että tappiokehysillä on kuitenkin oma arvonsa ilmastonmuutoksen vakavuuden ja tarvittavien torjuntatoimien kiireellisyyden osoittamisessa. Negatiivisesti värittyneen informaation (tappiokehysten ja pelotteiden) on todettu edistävän huolellista ja systemaattista tiedonkäsittelyä ja myös Spencen & Pidgeonin (2010) tutkimus osoitti, että tappiokehysin esitetty informaatio muistettiin paremmin.

Spence & Pidgeon (2010) toteavat, että ilmastonmuutoksesta viestiminen tavalla, joka korostaa henkilökohtaisilla ilmastotoilla saavutettavia voittoja – erityisesti hyötyjä kaukaisissa paikoissa ja yhteisöllisellä tasolla – edistää todennäköisimmin ilmastoystävällistä käyttäytymistä. Päätelmä pohjaa paitsi tuloksissa ilmenneeseen voittokehysten etulyöntiasemaan (engl. *gain frame advantage*) myös siihen, että ilmastonmuutoksen seuraukset käsitettiin vakavammiksi, kun ne kehystettiin etäisiksi (vrt. paikallisiksi) ja asenteet ilmastonmuutoksen torjuntaa kohtaan olivat positiivisempia, kun pohdinnassa olivat ilmastonmuutoksen torjunnan sosiaaliset hyödyt henkilökohtaisten hyötyjen sijasta (Spence & Pidgeon 2010). Tämän voidaan nähdä liittyvän pystyvyyden ulottuvuuksista vaikuttavuuteen: sosiaaliset hyödyt koetaan henkilökohtaisia hyötyjä vaikuttavimpina.

Universaaleja ja yleisiä kehystämisen lainalaisuuksia, jotka pätevät aina ja kaikkialla on mahdotonta tunnistaa. Vastaanottaja, kehystettävän tiedon luonne ja tiedon vastaanottamisen konteksti (aika ja paikka) vaikuttavat kehystämisen seuraamuksiin. Ilmastonmuutoksen torjunnassa ollaan tilanteessa, jossa kyse ei ole enää sen kysymyksen pohtimisesta, onko antropogeenista ilmastonmuutosta olemassa tai pitäisikö ilmastonmuutosta torjua, vaan huomio on kohdentunut kysymykseen siitä, mitä ilmastonmuutoksen estämiseksi pitäisi tehdä ja miten, ja edelleen siihen, miten lämpenemiseen voitaisiin sopeutua. Saattaa olla, että ilmiön kehityskaaren vaihe vaikuttaa siihen, kumpi kehys on vaikuttavuudeltaan parempi, voittoihin vai tappioihin fokusoitunut. Kun ongelma on julkisesti tunnustettu ja sen kiireellisyydestä ja vakavuudesta vallitsee yleinen hyväksyntä, siirtyminen tappiokehyksistä voittokehysiin saattaa olla perusteltua.

Positiivisten voittokehysten ja negatiivisten tappiokehysten vaikutuksia ihmisten kiinnostukseen ryhtyä toimiin ilmastonmuutoksen estämiseksi tutkivat myös Dickinson et al. (2013). He tarkastelivat neljän erilaisen kehyksen – kahden positiivisen ja kahden negatiivisen – vaikutusta ihmisten kiinnostukseen seurata ja pienentää omaa hiilijalanjälkeään ja tehdä se näkyväksi myös muille. Negatiivista kehyksistä ensimmäisessä kuvattiin ilmastonmuutoksen vaaraa ihmisille ja toisessa sen vaaraa linnuille. Positiiviset kehykset kuvasivat kollektiivisten torjuntatoimien positiivisia vaikutuksia: toinen hiilijalanjäljen pienenemistä ja toinen edelleen tämän vaikutuksia tuleville sukupolville. Tulokset osoittivat, että vaaraa ihmisille korostanut negatiivinen kehys ei lisännyt kiinnostusta toimia ilmastonmuutoksen

ehkäisemiseksi. Molemmat positiiviset kehykset (jotka korostivat kollektiivisten torjuntatoimien positiivisia seurauksia) sekä negatiivinen vaara linnuille -kehys sen sijaan lisäsivät kiinnostusta toimia ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi. Näistä vaara linnuille -kehys oli vaikuttavin. Ilmastonmuutoksen vaaralle ja negatiivisille seurauksille rakennetun kehyksen vaikutus riippui siis siitä, mihin vaara kohdistui: lintuihin vai ihmisiin. Koska tutkimukseen osallistujista suuri osa oli lintuharrastajia, tulokset jättävät epäselväksi sen, johtuivatko negatiivisen kehyksen hyvät vaikutukset siitä, että vaara ei kohdistunut ihmisiin vai siitä, että vaara linnuille oli merkityksellinen juuri kohdeyleisölle.

Dickinsonin et al. (2010) tuloksista voidaan tehdä kaksi päätelmää. Ensinnäkin, kollektiivista vaikuttavuutta ja mahdollisuutta toimia korostavat positiiviset ilmastonmuutoskehykset toimivat ihmisten kiinnostuksen herättämisessä ilmastonmuutoksen torjuntaan. Toiseksi ilmastonmuutoksen pahojen seurausten korostaminen ei kaikissa tapauksissa ole ihmisten aktivoinnin kannalta huono asia. Pelkoon vetoava kehystämisen saattaa olla tehokas sitouttamaan ilmastoystävälliseen toimintaan silloin, kun uhan kohteena ei ole ihminen ja kun sillä, mihin uhka kohdistuu, on merkitystä ihmiselle (esim. kun ilmastonmuutoksen riskit esitetään kohdistuvan linnuille ja tämä kehys esitetään lintuharrastajille).

Ihmisten on todettu suhtautuvan suopeammin menetettyyn voittoon kuin tappioon. Jos siis negatiivinen lopputulos kehystetään pienentyneeksi voitoksi, se koetaan reilummaksi kuin samansuuruinen puhdas tappio. Hurlstone et al. (2014) tutkivat, miten yleisön tukeen päästöleikkauksille vaikutti se, olivatko kustannusvaikutukset tulevaisuuden kansantuloon kehystetty tappioiksi vai menetetyiksi voitoiksi. Odotetusti tuki päästöleikkauksille oli suurempi, kun kustannukset kehystettiin niin, että päästöleikkausten vuoksi tulevaisuuden kansantulo kasvaa vähemmän (vrt. kansantulo jää odotettua tasoa alhaisemmaksi). Ilmastopolitiikan kustannukset kannattaisi siis kehystää ennemmin menetetyiksi voitoiksi kuin tappioiksi, jos tavoitteena on kansan tuki päästöleikkauksille. Hurlstone et al. (2014) kokoama aineisto australialaisista sanomalehtistä kuitenkin osoitti, että tappiokehys oli huomattavasti tyypillisempi tapa uutisoida päästöleikkausten kustannuksista.

Tyypillisesti ilmastonmuutos kehystetään ympäristöön liittyvänä kysymyksenä ja lisääntyvästi myös poliittisena kysymyksenä. Kyse on ilmastonmuutoksen vaikutuksista ekosysteemeihin tai ilmastopolitiikasta sen sijaan, että kyse olisi kansanterveyden edistämisestä tai kansallisesta turvallisuudesta. (Myers et al. 2012) Muutamit tutkimukset ovatkin ottaneet kantaa siihen, voisiko ilmastonmuutoksen kehystämisen ihmisen terveyteen vaikuttavana kysymyksenä olla vaikuttavampi tapa kommunikoida ongelmasta (Maibach et al. 2010; Myers et al. 2012). Maibachin et al. (2010) mukaan ilmastonmuutoksen kehystämisen ihmisten terveyttä koskettavana kysymyksenä vaikutti suotuisasti, ja erityisesti ilmastopolitiikalla saavutetuista terveyshyödyistä viestiminen vetosi ihmisiin.

Voitto- ja ratkaisukeskeisen viestintä osoittautui toimivaksi siis myös puhuttaessa ilmastonmuutoksesta kansanterveydellisenä asiana. Myers et al. (2012) tutkivat sitä, miten ilmastonmuutoksen kehystäminen ympäristökysymyksenä, kansallisen turvallisuuden kysymyksenä ja ihmisen terveyteen vaikuttavana kysymyksenä loi vastaanottajissa toiveikkuutta tai suuttumusta. Tulokset vihaavat, että suurin potentiaali aikaansaada toiveikkuutta – ja sitä kautta tukea ilmastonmuutoksen torjunnalle – on ilmastonmuutoksen kehystämisenä ihmisen terveyteen vaikuttavana kysymyksenä.

Sitä, että kokemus pystyvyydestä ja hallinnasta auttaa toimimaan uhan poistamiseksi, pidetään yhtenä psykologian itsestään selvänä lainalaisuutena (Hornsey et al. 2015, katso luku 3.3). Tämän vuoksi, jotta ilmastoviesti motivoisi ilmastonmuutosta estävään toimintaan, tulisi viestin kertoa paitsi uhasta myös luoda yksilölle pystyvyyden kokemus: usko omaan kykyyn toimia, toiminnan vaikuttavuuteen ja siihen, että myös poliittiset päättäjät vastaavat yksilöiden toimintaan (Hart & Feldman 2014). On siis ajateltu, että hallinnantunteen kasvaessa, koettu uhka myös pienenee (Hornsey et al. 2015). Ihmiset, jotka kykenevät pystyvänsä vaikuttamaan asioihin, pystyvät siis paremmin toimimaan ilmastonmuutoksen uhan edessä ja lieventämään sitä. Tämän vuoksi on tärkeää, että ilmastonmuutosviestit voimaannuttavat toimimaan ja lisäävät kokemusta pystyvyydestä.

Hornsey et al. (2015) tutkivat uhka- ja hallintakokemuksen välistä suhdetta, ja yrittivät selvittää, miksi tutkimukset kuitenkin osoittavat, että ihmiset, jotka kokevat pystyvänsä taistelemaan ilmastonmuutosta vastaan, kokevat myös ilmastonmuutoksen uhan suureksi. Hornsey et al. (2015) argumentoivat, että käsitys yksilöllisestä ja kollektiivisesta pystyvyydestä saattaa olla osaltaan motivoinut kognitio, jonka ilmastonmuutoksen uhka synnyttää. Hallinnan tunteen syntyminen voi siis osaltaan olla selviytymismekanismi uhan edessä: kokemus uhasta synnyttää kokemuksen hallinnasta. Tutkijat väittävät tämän osaltaan selittävän sitä, miksi pelkoon vetoavilla ilmastonmuutosviesteillä voi osaltaan olla positiivinen vaikutus toimintaan sitouttamisessa. Pelkoon vetoavat kehykset eivät siis välttämättä johda uhan kieltämiseen ja epätoivoon vaipumiseen, vaan synnyttävät kollektiivista pystyvyyttä, joka kenties johtaa toimintaan. Hornseyn et al. (2015) tutkimuksesta on kuitenkin oleellista huomata, että tulokset ilmensivät uhan synnyttävän kollektiivista pystyvyyttä. On selvää, että tämä voi johtaa passiivisuuteen yksilötasolla tai valtiollisellakin tasolla, jos uhka synnyttää globaalin hallinnan kokemuksen. Jos syntyy mielikuva siitä, että ilmastonmuutos on kansainvälisesti hallinnassa, eli kansainvälisen politiikan ja tieteen ratkaistavissa, saattaa se luoda passiivisuutta yksilöissä ja paikallisella tasolla.

Meijersin ja Rutjensin (2014) tutkimus osoittaa, että usko järjestyneeseen maailmaan saattaa passivoida ihmisiä: tieteellisen edistyksen ja ihmiskunnan yleisen hallintakyvyn korostamisen todetaan heidän tutkimuksessaan heikentävän yksilöiden ympäristöystävällistä toimintaa. Tieteellisen edistyksen kehys

tukee yksilöiden käsityksiä järjestyneestä maailmasta tehden henkilökohtaisista valinnoista merkityksettömmämpiä. Meijers ja Rutjens (2014) löytävät teoriapohjan korvaavan hallinnan teoriasta (engl. *compensatory control theory, CCT*), jonka mukaan ihmisillä on perustava motivaatio nähdä järjestystä maailmassa. Kokemus järjestyksestä syntyy kahden reitin kautta: henkilökohtaisen kontrollin (engl. *personal control*) ja ulkoisen kontrollin (engl. *external control*), joiden muodot voivat korvata toisiaan. Näin ollen esimerkiksi uskolla tieteelliseen edistykseen (ulkoisen kontrollin muoto) voi korvata ympäristöystävällisen toiminnan (henkilökohtaisen kontrollin muoto). Tutkijat uskovat, että jos ihminen kokee epäjärjestyksiä ja sattumanvaraisuutta maailmassa ja ulkoisen kontrollin keinot heikkoina, todennäköisyys ympäristötekoihin on suurempi. Jos toinen reiteistä on heikko, toinen vahvistuu. Tutkijat argumentoivat, että usko tieteelliseen edistykseen on keino saavuttaa ulkoista kontrollia. Jos media viestii tieteen edistyksestä sitä kyseenalaistamatta, ulkoisen kontrollin tunne vahvistuu, mikä puolestaan pienentää tarvetta henkilökohtaiseen kontrolliin eli tarvetta sitoutua esimerkiksi ilmastonmuutoksen torjuntaan henkilökohtaisesti.

Valtamedia usein yliarvioi tieteellisen edistyksen ja tieteen kyvyn luoda teknologisia ratkaisuja ongelmiin (Meijers & Rutjens 2014). Syy sille, miksi ympäristöystävälliseen toimintaan ei ryhdytä, saattaa siis piillä siinä, että uutiset luovat kuvaa vahvasta ulkoisesta kontrollista. Tällöin henkilökohtaiselle kontrollille ei ole enää tarvetta. Tämä teoria vaikuttaa olevan ristiriidassa pystyvyyden teorian kanssa: kokemus ulkoisesta kontrollista heikentää sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan, mutta kokemus kollektiivisesta pystyvyydestä sen sijaan vahvistaa sitä. Voivatko molemmat väitteet pitää paikkansa? Käsitteiden välillä voidaan kuitenkin nähdä ero: ulkoinen kontrolli on vastuun ulkoistamista, kun taas kollektiivinen pystyvyys on yhdessä toimimisen voimaa eli vastuun jakamista. Kollektiivinen pystyvyys kytkeytyy siis minäpystyvyyteen ja henkilökohtaiseen kontrolliin. Ulkoinen kontrolli eroaa myös ulkoisesta pystyvyydestä, joka liittyy kokemukseen siitä, että päättäjät vastaavat henkilökohtaiseen vetoomukseen torjua ilmastonmuutosta. Pystyvyyteen liittyy siis aina kokemus omasta vaikuttamisesta, ulkoiseen kontrolliin taas ei.

Ihmisten taipumusta puolustaa ja oikeuttaa vallitsevaa yhteiskunnallista ja taloudellista järjestelmää ympäristöongelmien aiheuttamien uhkien edessä liittyy ympäristöongelmien kieltämiseen ja alhaisempaan sitoutumiseen ympäristömyönteiseen toimintaan (Feygina et al. 2010). Järjestelmän oikeuttamistaipumuksella on siis negatiivisia seurauksia silloin, kun vallitsevan järjestelmän muuttamista vastustetaan, vaikka status quo on järjestelmälle itselleen haitallinen. Feyginan et al. (2010) tulokset osoittavat myös yhteyden kansallisen identifioitumisen ja yhteiskunnallisen järjestelmän sekä taloudellisen järjestelmän oikeuttamistaipumuksen välillä. Tämä ei ole kovin yllättävää: on luonnollista olettaa, että ihmiset, joilla on vahva kansallinen identiteetti, ovat myös taipuvaisia näkemään oman valtion yhteiskunnallisen järjestelmän oikeutettuna ja hyväksyttävänä. Koska taipumusta vallitsevan

järjestelmän oikeuttamiseen on vaikea ylittää, ovat Feyginan et al. (2010) tulokset siitä, että taipumus linkittyy ekologisten ongelmien kieltämiseen ja haluttomuuteen toimia ympäristöystävällisesti, verrattain lannistavia. Tästä syystä tutkijat päätyvät kuitenkin kysymään, miten tämä motivaatiotaipumus puolustaa ja oikeuttaa yhteiskunnallista järjestelmää ja status quota on mahdollista valjastaa ympäristönsuojelullisiin tarkoituksiin.

Niin kauan kuin ympäristönsuojelun ja vallitsevien yhteiskunnallisten ja taloudellisen käytäntöjen ja instituutioiden ylläpidon välillä koetaan vastakkaisuutta ja ristiriitaa, on todennäköistä, että ympäristönsuojelu herättää myös laajaa vastustusta. Kyse on kuitenkin yhteensopimattomuuden *kokemuksesta*, jonka muuttamisen Feygina et al. (2010) osoittavat olevan mahdollista kehystämisen avulla. Tulokset osoittavat, että kehystämällä voidaan vaikuttaa ja siten valjastaa vallitsevan järjestelmän tuki ympäristönsuojelullisiin tarkoituksiin: ympäristönsuojelullisen muutoksen kehystäminen amerikkalaisen elämäntavan säilyttäjänä ja patrioottisena toimintana eliminoi järjestelmän oikeuttamistaipumuksesta aiheutuvan negatiivisen vaikutuksen ympäristöystävälliseen toimintaan.

Kehystämällä ympäristönsuojelu isänmaalliseksi ja patrioottiseksi toiminnaksi ja keinoksi ylläpitää ”meidän elämäntapaamme” on mahdollista sovittaa yhteen taipumus vallitsevan järjestelmän oikeuttamiseen ja halu auttaa ympäristöä, ja saada näin oikeuttamistaipumus palvelemaan ympäristönsuojelun päämäärää (Feygina et al. 2010). Tulokset viittaavat siihen, että ilmastonmuutoksen torjuminen kannattaa kehystää niin, että kehykset synnyttävät ihmisille käsityksen ilmastonmuutoksen torjunnasta yhteiskunnallisten käytäntöjen ja instituutioiden tukijana ja säilyttäjänä, eikä niinkään uhkana niille. Ilmastonmuutoksen torjumisen vaatimat muutokset kannattaa siis kehystää järjestelmän vaatimiksi ja hyväksymiksi muutoksiksi, esimerkiksi kuvaamalla muutokset toivottuina kansallisen elämäntavan kannalta ja esittämällä torjuntatoimet isänmaallisena ja patrioottisena toimintana.

Ilmastonmuutoksen kehystämisen ei tulisi uhata myöskään ihmisten uskoa oikeudenmukaiseen maailmaan: Feinberg & Willer (2011) tarjoavat samansuuntaisia tuloksia kuin Feygina et al. (2010). Feinberg & Willer (2011) esittävät, että informaatio maapallon lämpenemisen vakavista – yllättävistä, pelottavista ja tuhoisista – seurauksista uhkaa ihmisten syvälle juurtuneita uskomuksia oikeudenmukaisesta, järjestyneestä, ennustettavissa olevasta ja vakaasta maailmasta (engl. *just-world beliefs*), eikä ihminen tästä syystä halua vastaanottaa tällaista informaatiota. Tämän vuoksi uhkaavaa katastrofia ja ennustamatonta kaaosta, ilmastonmuutoksen äärimmäisen pahoja seurauksia maalailevat vetoomukset ilmastonmuutoksen torjumiseksi eivät välttämättä aikaansaa ilmastonmuutosta pysäyttävää toimintaa. Tuhoisia seurauksia kuvaava informaatio sivuutetaan tai muokataan toisenlaiseksi vastaamaan uskomusta oikeudenmukaisesta ja vakaasta maailmasta. Ilmastonmuutosviestien kehystäminen siten, että kehykset eivät ole ristiriidassa yksilöiden syvälle juurtuneiden uskomusten kanssa, on Feinbergin &

Willerin (2011) mukaan tärkeää. Vähemmän pelottava ja ratkaisukeskeinen viestintä ilmaston lämpenemisestä voisi tehokkaammin edistää ymmärrystä ilmastonmuutoksesta.

Uzzell (2000) esittää, että kaukaiset globaalit ympäristöongelmat koetaan vakavammiksi kuin paikalliset ympäristöongelmat; toisaalta paikallisten ympäristöongelmien ratkaisusta koetaan suurempaa vastuuta kuin globaalien ongelmien ratkaisusta. Ilmastonmuutoksen torjumisen kannalta tämä on ongelmallista: ilmastonmuutosongelman paikallista ulottuvuutta ei tiedosteta ja sen kansainvälisen ulottuvuuden edessä tunnetaan voimattomuutta. Oikeanlaisella kehyksellä voisi olla mahdollista tuoda esiin ilmastonmuutosongelman paikallisuutta, mutta samalla edistää myös vastuuntuntoa.

Tutkimuskirjallisuudessa ei vallitse täyttä yksimielisyyttä siitä, miten paikalliset ilmastonmuutoskehykset vaikuttavat suhteessa globaaleihin tai kaukaisia ja etäisiä vaikutuksia korostaviin kehyksiin. Scannell ja Gifford (2013) tutkivat paikkakiinnittyneisyyden (engl. *place attachment*) sekä ilmastonmuutosviestinnän paikallisen ja globaalin kehystämisen vaikutuksia ilmastonmuutoksen torjuntaan sitoutumiseen. Heidän tutkimuksensa osoitti, että viestintä, jossa ilmastonmuutos on kehystetty paikallisesti, sitouttaa ilmastonmuutoksen torjuntaan, kun taas globaaleilla kehyksillä tällaista vaikutusta ei havaittu. Scannellin ja Giffordin (2013) tulos poikkeaa kuitenkin Spencen ja Pidgeonin (2010) saamista tuloksista: Spence ja Pidgeon (2010) eivät havainneet eroa maantieteellisesti paikallisen ja kaukaisen ilmastonmuutoskehyksen vaikutuksissa asenteisiin ilmastonmuutoksen torjuntaa kohtaan. Scannellin ja Giffordin (2013) mukaan paikallinen kehys olisi siis yksi mahdollinen keino tehdä ilmastonmuutosviestinnästä vaikuttavampaa, koska se vahvistaa viestin henkilökohtaista relevanssia. Lisäksi asukkaat, joiden paikkakiinnittyneisyys on voimakkaampi, ovat tutkimuksen mukaan sitoutuneempia ilmastonmuutoksen torjuntaan. Jos kehystämällä ilmastonmuutosta onnistuttaisiin herättämään yksilöiden paikkakiinnittyneisyys, sillä voisi olla suotuisat vaikutukset ilmastonmuutoksen torjuntaan sitoutumisessa. Vaikuttavinta on siis sellainen ilmastonmuutosviestintä, joka tukee yksilöiden paikallisia siteitä ja on sidoksissa niihin.

Kehysten vaikutuksia koskeviin tutkimustuloksiin liittyy monia rajoitteita. Ensinnäkin koeasetelmiin liittyy rajoitteita; tuloksia voi olla vaikea yleistää koskemaan todellisia uutiskehyksiä ja todellisia vaikutuksia. Tutkimusasetelmat eroavat myös siinä, *mihin* kehyksen uskotaan vaikuttavan. Tutkimusasetelmissa kyse on usein vaikutuksista vastaajan asenteisiin, uskomuksiin ja aikomuksiin. Esimerkiksi Dickinson et al. (2013) tutkivat ilmastonmuutoksen kehystämisen vaikutusta ihmisten kiinnostukseen ryhtyä toimiin ilmastonmuutoksen estämiseksi. Kiinnostuksen ajatellaan edeltävän aikomusta, mutta aikomuskaan ei välttämättä johda muutokseen toiminnassa, joten sitä, miten kehykset oikeasti vaikuttaisivat vastaanottajien käyttäytymiseen, ei voida yksiselitteisesti sanoa. Toiseksi kehystutkimus tekee usein oletuksen siitä, että kehykset vaikuttavat kaikkiin ihmisiin samalla tavoin.

Näin ei kuitenkaan välttämättä ole, vaan ihmisten välillä on eroja. Esimerkiksi Bertolotti ja Catellani (2014) osoittavat, että ilmastonmuutosviesti on suostuttelevin silloin, kun se on yhteensopiva vastaanottajan sääntelyfokuksen kanssa. Sääntelyfokus kuvaa ihmisen taipumusta keskittyä joko positiivisten vaikutusten saavuttamiseen (edistämiskeskitys) tai negatiivisten vaikutusten välttämiseen (estämiskeskitys). Kolmanneksi kehystämisen vaikuttavuus voi riippua laajemmasta kontekstista. Esimerkiksi Bertolotti ja Catellani (2014) mukaan ilmastonmuutosviesti on suostuttelevin silloin, kun sen kehystämisen eri ulottuvuudet tukevat toisiaan. Onnistumisstrategiaan (esim. uusiutuvaan energiaan investointi) suostuttelevaa viestiä tukee parhaiten toiminnan positiivisia vaikutuksia korostava kasvuhenkkinen kehys, kun taas välttämiskeskitykseen (esim. kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen) suostuttelevaa viestiä tukee parhaiten negatiivisten vaikutusten välttämiseen perustuva turvallisuushenkkinen kehys.

Tutkimukset tarjoavat pääosin yhteneväisiä näkemyksiä siihen, miten erilaiset ilmastonmuutoksen kehystämisen tavat vaikuttavat ihmisiin ja heidän haluunsa toimia ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Taulukossa 10 on yhteenveto erilaisten ilmastokehysten vaikuttavuudesta (katso myös liite 1). Ilmiö on kuitenkin tutkimuskohteena tuore, eikä suurta määrää tutkimuksia aiheesta ole vielä kertynyt validoimaan tuloksia. Tutkimusten vähyys rajoittaa näin ollen tulosten yleistettävyyttä.

Taulukko 10. Erilaisten ilmastokehysten vaikuttavuudet.

Kehys	Määritelmä	Vaikuttavuus	Lähde
Tappiokehys	Kehys, joka korostaa ilmastonmuutoksen pahoja seurauksia ja vetoaa pelkoon	Toimii herättäjänä ja ilmastonmuutoksen vakavuuden ja torjuntatoimien kiireellisuuden osoittamisessa sekä parantaa informaation muistettavuutta, mutta ei yksinään sitouta ilmastonmuutoksen torjuntaan, vaan saattaa etäännyttää siitä. Voi sitouttaa ilmastonmuutoksen torjuntaan, kun sillä mihin uhka kohdistuu, on merkitystä ihmiselle. Vahvistaa kokemusta kollektiivisesta pystyvyydestä: uskoa kollektiiviseen toimijuuteen ja hallintaan. Toisaalta voi uhata uskomusta oikeudenmukaisesta maailmasta ja johtaa informaation sivuuttamiseen.	O'Neill & Nicholson-Cole (2009), Spence & Pidgeon (2010), Feinberg & Willer (2011), Dickinson et al. (2013), Hornsey et al. (2015)
Uhrauskehys	Kehys, joka korostaa yksilöltä vaadittavia uhrauksia (kustannuksia, valinnanvapauden kaventumista) ilmastonmuutoksen torjumiseksi	Ei edistä sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan	Gifford & Comeau (2011)
Epävarma tappio -kehys	Kehys, joka kuvaa ilmastonmuutoksen pahoja seurauksia ja jossa on epävarmuutta	Heikentää sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan	Morton et al. (2010)

	seurausten todennäköisyydestä		
Menetetty voitto -kehys	Kehys, joka kuvaa ilmastomuutoksen torjunnan kustannukset pienentyneenä voittona (vs. tappiona)	Vahvistaa sitoutumista ilmastomuutoksen torjuntaan	Hurlstone et al. (2014)
Epävarma tappion välttäminen - kehys	Kehys, joka kuvaa ilmastomuutoksen pahojen seurausten välttämistä ja jossa on epävarmuutta tämän todennäköisyydestä	Vahvistaa sitoutumista ilmastomuutoksen torjuntaan	Morton et al. (2010)
Voittokehys	Kehys, joka kuvaa ilmastomuutoksen torjunnan ratkaisulla saavutettavia hyötyjä ja positiivisia seurauksia	Vahvistaa sitoutumista ilmastomuutoksen torjuntaan	Maibach et al. (2010), Spence & Pidgeon (2010), Feinberg & Willer (2011), Gifford & Comeau (2011), Dickinson et al. (2013)
Paikallinen kehys	Kehys, joka kuvaa ilmastomuutosta paikallisesti	Vahvistaa sitoutumista ilmastomuutoksen torjuntaan	Scannell & Gifford (2013)
Gloaali tai kaukainen kehys	Kehys, joka kuvaa ilmastomuutosta globaaleja tai kaukaisia seurauksia	Vahvistaa käsitystä seurausten vakavuudesta	Uzzell (2000), Spence & Pidgeon (2010), Scannell & Gifford (2013)
Järjestelmää ja status quota ylläpitävä kehys	Kehys, joka esittää ilmastomuutoksen torjunnan mahdollisuutena ylläpitää vallitsevaa yhteiskunnallista järjestelmää (esim. patrioottinen kehys)	Ei uhkaa taipumusta oikeuttaa vallitsevaa järjestelmää ja täten vahvistaa sitoutumista ilmastomuutoksen torjuntaan	Feygina et al. (2010)
Tieteellisen edistyksen kehys	Kehys, jossa vakuutetaan tieteellisen edistyksen kaikkivoipaisuudesta, eikä kyseenalaisteta sitä lainkaan.	Heikentää kokemusta henkilökohtaisesta kontrollista ja minäpystyvyydestä, koska ihmiskunnan yleinen hallintakyky korostuu	Meijers & Rutjens (2014)

Tutkimusten rajallisuudesta huolimatta joitakin päätelmiä tulosten perusteella on mahdollista tehdä:

1. Tappiokehykset ovat hyviä huomion kaappaajia, mutta yksinomaan ilmastomuutoksen katastrofaalisia seurauksia ja tappioita korostamalla ei sitouteta ihmisiä toimimaan ilmastomuutoksen torjumiseksi.
2. Kehykset, jotka korostavat ilmastomuutoksen ratkaisuja ja torjunnalla saavutettavia hyötyjä sitouttavat ihmisiä ilmastomuutoksen torjuntaan.
3. Kehys, joka synnyttää kokemuksen ilmastomuutoksen torjunnan ja vallitsevan järjestelmän yhteensopivuudesta, sitouttaa todennäköisemmin ilmastomuutoksen torjuntaan kuin vallitsevaa järjestelmää kyseenalaistava kehys.
4. Ilmastoviestinnän tulisi synnyttää pystyvyyden kokemusta monella eri tasolla: minäpystyvyyttä, kollektiivista pystyvyyttä, ulkoista pystyvyyttä ja uskoa toimien vaikuttavuuteen (katso luku 3.2.).

5. EMPIIRISEN TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tässä luvussa kuvataan ja perustellaan työn tutkimusmenetelmä eli se, miten empiirinen tutkimus käytännössä toteutettiin. Luvussa 5.1. käydään lävitse tutkimusaineiston valinta ja kerääminen sekä esitellään valittua tutkimusaineistoa. Luvussa 5.2. kuvataan, miten valittua aineistoa analysoitiin.

5.1 Ilmastomuutosuutisointi Helsingin Sanomissa

Työn tutkimusaineistona on ilmastouutisointi Helsingin Sanomissa vuodelta 2014. Helsingin Sanomat on levikiltään Suomen suurin sanomalehti: Helsingin Sanomien levikki¹⁷ vuonna 2014 oli 285 223 (Media Audit Finland 2015). Seuraavana listalla olleet sanomalehdet jäivät alle puoleen Helsingin Sanomien levikistä: Ilta-Sanomien levikin ollessa 110 226, Aamulehden 106 842, Turun Sanomien 88 842 ja Maaseudun Tulevaisuuden 78 899. Helsingin Sanomat on myös lukijamäärältään¹⁸ Suomen suurin sanomalehti: syksyllä 2014 ja keväällä 2015 lukijoita arvioidaan olleen 712 000 kokonaistavoittavuuden¹⁹ ollessa 1 988 0000 (Media Audit Finland & TNS Gallup 2015). Seuraavaksi luetuimmat sanomalehdet olivat Ilta-Sanomat (527 000), Iltalehti (349 000), Maaseudun tulevaisuus (344 000) ja Aamulehti (237 000). Helsingin Sanomat on siis selkeästi Suomen suurin sanomalehti. Tästä syystä sillä, miten asiat Helsingin Sanomissa kehystetään, on vaikutusta useiden ihmisten näkemyksiin ja yleiseen julkiseen keskusteluun Suomessa.

Helsingin Sanomien levikkikehitys vuosilta 2004–2014 osoittaa kuitenkin laskusuuntaan: tarkastettu levikki on pudonnut kymmenen vuoden aikana yli kolmanneksen, mikä on suhteellisesti pahin lasku levikiltään suurimpien sanomalehtien joukossa (Virta 2015). Mediakenttä onkin tänä päivänä hyvin moninainen, joten myös vaihtoehtoisia kehystämisen tapoja on saatavilla monista eri kanavista. Johtavana sanomalehtenä Helsingin Sanomilla on kuitenkin eittämättä suuri merkitys keskustelun valtavirran muovaajana. Tässä tutkimuksessa tavoitteeni on päästä kiinni hallitseviin, suomalaista ilmastopoliittista keskustelua muovaaviin kehyksiin, minkä vuoksi nimenomaan johtavan sanomalehden uutisointi oli perusteltua valita työn aineistoksi.

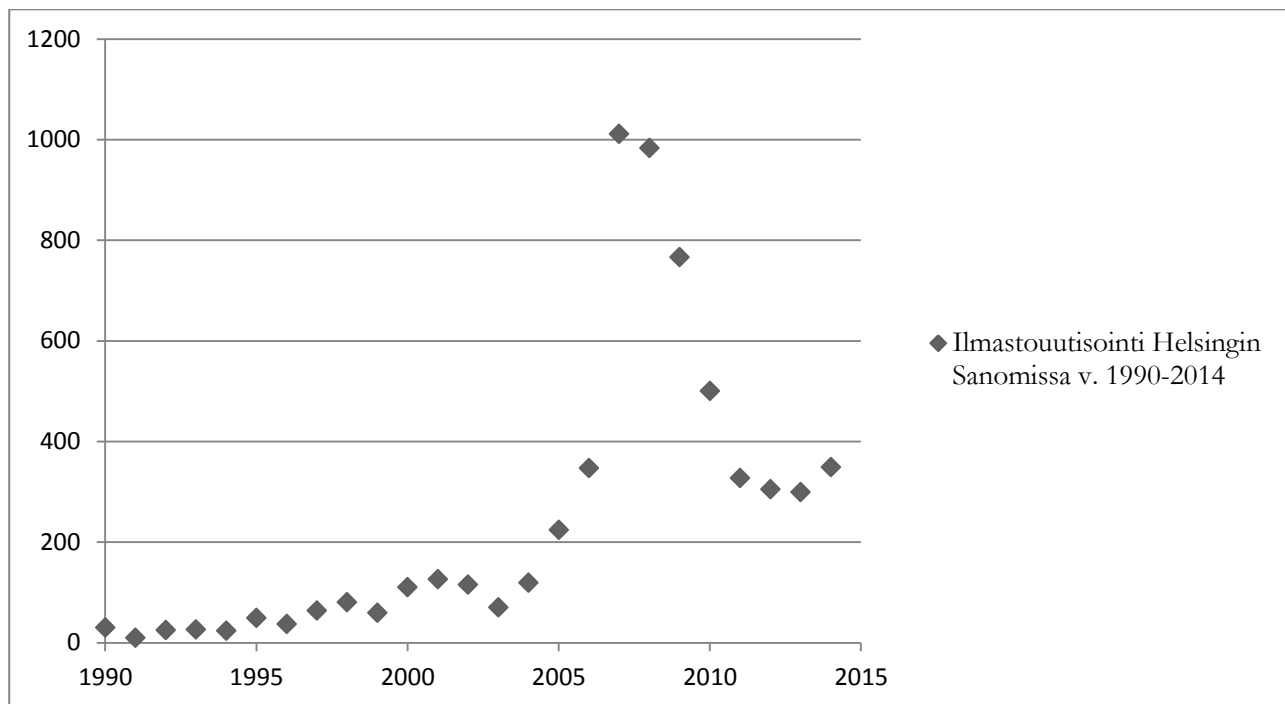
Kuva 5 kertoo ilmastouutisoinnin kehityksestä Suomessa: siitä voi nähdä, millaista ilmastouutisointi on ollut Helsingin Sanomissa aikavälillä 1990–2014. Vuosien 2007, 2008 ja 2009 ilmastouutisointi nousee kuvasta selvänä piikkinä esiin: ajanjaksolla ilmastomuutos ja ilmastopoliittikka vaikuttavat olleen

¹⁷ Levikki kertoo, kuinka monta tilattua tai irtonumerona ostettua kappaletta lehden yhdellä numerolla on keskimäärin ollut tarkasteluajana. Levikissä on huomioituna pelkkä painettu lehti sekä painetun ja digilehden yhteistilaukset.

¹⁸ Lukijamäärä kertoo, kuinka monta lukijaa lehden yhdellä numerolla on keskimäärin ollut tarkasteluajana.

¹⁹ Kokonaistavoitettavuus kertoo painetun lehden ja sen digitaalisten versioiden yhdessä tavoittamisen henkilöiden määrän (yhtä painetun lehden numeroa lukeneiden ja/tai viikon aikana lehden digitaalisia versioita lukeneiden nettoyhteismäärä).

poikkeuksellisen paljon esillä suhteessa muihin vuosiin. Vielä vuonna 2010 ilmastouutisointi keräsi osumia viisisataa, mutta tämän jälkeen uutisointi on tasaantunut kolmensadan osuman seutuville.

Kuva 5. Ilmastouutisointi Helsingin Sanomissa v. 1990–2014.

Valitsin tarkasteluun koko kalenterivuoden 2014, enkä esimerkiksi muutamaa viikkoa vuosittaisten kansainvälisten ilmastokokousten ympärillä (mikä on toinen hyvin tyypillinen valinta ilmastouutisoinnin tarkastelussa), koska työn tavoitteena on päästä kiinni siihen, miten ilmastonmuutoksesta ja ilmastopolitiikasta uutisoidaan Suomessa yleisesti, riippumatta vuodenajasta ja irrallaan kansainvälisen ilmastopolitiikan merkkitapahtumista. Halusin siis antaa mahdollisen jalansijan myös kansallisen ilmastopolitiikan kehystämiseksi. Vuoden 2014 ilmastouutisointi voidaan nähdä kiinnostavana erityisesti myös siitä syystä, että vuosi edeltää vuoden 2015 Pariisin ilmastokokousta, johon on ladattu odotuksia globaalin, kaikkia maita sitovan ilmastopöytäkirjan syntymisestä.

Tavoitteeni oli siis löytää kaikki uutisartikkelit, jotka käsittelivät ilmastonmuutosta tai ilmastopolitiikkaa Helsingin Sanomissa ajanjaksolla 1.1.2014–31.12.2014, minkä vuoksi laadin seuraavan hakulausekkeen: (ilmastonmuuto* OR ilmastopoli*). Kohdistin hakulausekkeen Helsingin Sanomien sähköiseen arkistoon²⁰, josta löytyy lehden sisältö vuodesta 1990 alkaen. OR-operaattorin käyttäminen mahdollisti sen, että haku löysi artikkelit, jotka käsittelivät joko ilmastonmuutosta tai ilmastopolitiikkaa. Näin ollen riitti, että toinen sanoista esiintyi artikkelissa. Katkaisumerkkiä (*) hyödyntämällä oli mahdollista löytää artikkelit, joissa sanoista ilmastonmuutos, ilmastopolitiikka ja ilmastopoliittinen käytettiin eri

²⁰ Helsingin Sanomien sähköinen arkisto on saatavissa osoitteesta: <http://www.hs.fi/paivanlehti/arkisto/>. Arkiston käyttö edellyttää lehden lukuoikeuden hankkimista.

taivutusmuotoja, kuten ilmastonmuutoksesta, ilmastopolitiikan ja ilmastopolitiikassa. Näillä keinoin yritin varmistaa sen, että vuoden 2014 ilmastouutisointi Helsingin Sanomissa löydettiin kokonaisuudessaan. Valitulla vuoden ajanjaksolla löytyi yhteensä 349 osumaa. Luin kaikki osuma-artikkelit lävitse ja vuoden 2014 ilmastouutisointi kutistui 330 artikkeliin, kun osumista karsiutuivat toistot ja artikkelit, joissa ei jostain syystä mainittu ilmasto sanana lainkaan.

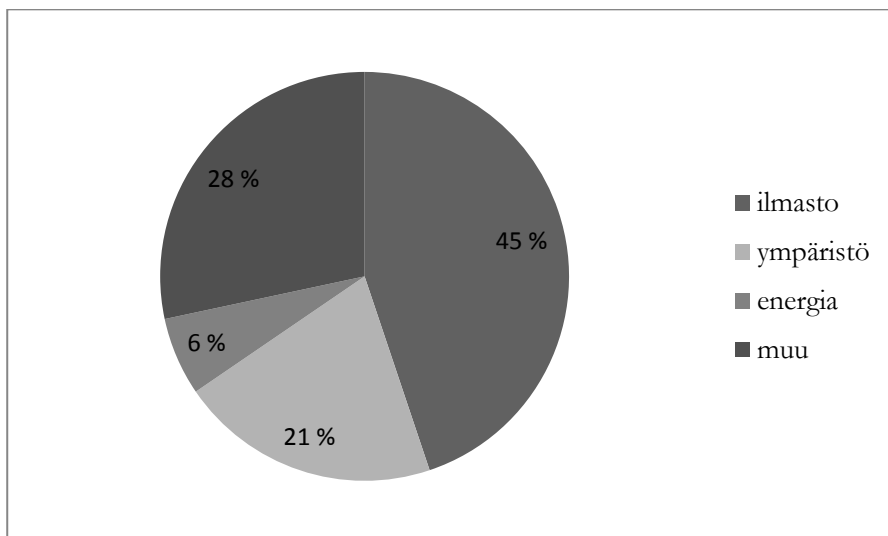
Tutkimuksessa rajauduin tarkastelemaan ainoastaan niin sanottua neutraalia uutisointia, eli rajasin näkökulmalliset artikkelit (pääkirjoitus, vieraskynä, mielipide, kolumni, arvio, kommentti, näkökulma) analyysini ulkopuolelle. Työn tarkoituksena on päästä kiinni tämän niin sanotun objektiivisen ja faktaperustaisen uutisoinnin kehystämisen tapoihin. Taustalla on ajatus siitä, että nämä kehystämisen tavat ovat yleensä sellaisia, jotka otetaan annettuna ja itsestään selvinä, jolloin vaihtoehtoisia tapoja esittää ja valita asioita esitettäväksi ei välttämättä tule helposti huomanneeksi. Taulukosta 11 nähdään, että neutraalin ilmastouutisoinnin osuus eli tämän työn aineisto (n=193) on noin 60 % koko tarkastellun vuoden 2014 ilmastouutisoinnista (n=330). Tummennettu osuus taulukosta 11 kuvaa siis tämän työn tutkimusaineiston.

Taulukko 11. Helsingin Sanomien ilmastonmuutosuutisointi kuukausittain vuonna 2014.

Vuosi 2014	neutraalit					näkökulmalliset	artikkelit yht.
	ilmasto (Suomi/kv.)	ympäristö	energia	muu	yht.		
tammikuu	6 (3/3)	8	0	8	22	24	36
helmikuu	2 (1/1)	1	0	8	11	12	23
maaliskuu	9 (3/6)	0	0	1	10	13	23
huhtikuu	6 (2/4)	1	0	2	9	15	24
toukokuu	7 (4/3)	3	2	4	16	9	25
kesäkuu	7 (4/3)	6	2	5	20	12	32
heinäkuu	3 (1/2)	2	0	4	9	6	15
elokuu	2 (0/2)	0	0	3	5	6	11
syyskuu	5 (2/3)	2	4	3	14	12	26
lokakuu	8 (1/7)	9	2	5	24	18	42
marraskuu	16 (4/12)	5	1	9	31	11	42
joulukuu	16 (3/13)	2	1	3	22	9	31
yht.	87 (28/59)	40	12	55	193	147	330

Luokittelin jokaisen aineiston uutisartikkelin sen perusteella, oliko sen ensisijainen fokus ilmastonmuutoksessa ja/tai ilmastopolitiikassa (ilmastosarake), ympäristössä, energiassa vai jossakin muussa teemassa, kuten taiteessa tai kansainvälisissä suhteissa (muu-sarake). Taulukosta 11 voidaan myös nähdä, kuinka moni ilmastoteemaisista uutisista keskittyi Suomen näkökulmaan (Suomen ilmastoteot, ilmastonmuutoksen vaikutukset Suomeen, jne.) ja kuinka monen uutisen näkökulma oli kansainvälinen (kansainväliset ilmastoteot, ilmastonmuutoksen kansainväliset vaikutukset, jne.). Noin kolmasosassa ilmastoteemaisista uutisista oli Suomen näkökulma keskiössä ja kahdessa kolmasosassa puolestaan kansainvälinen näkökulma. Vajaat puolet ilmastouutisista keskittyivät nimenomaan

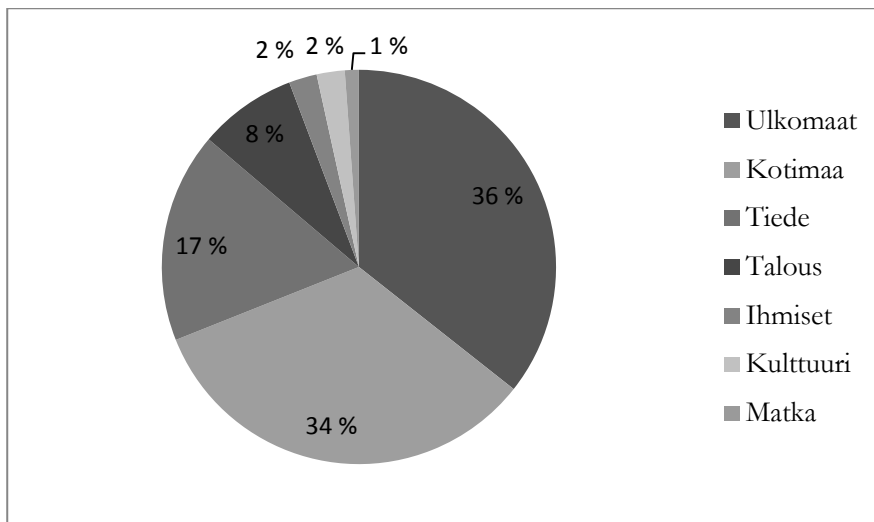
ilmastoasioihin (45 %), eli niissä ilmastonmuutokseen ja/tai ilmastopolitiikkaan liittyvät asiat olivat pääosassa. Muiden artikkelien ensisijainen teema liittyi joko ympäristöön (21 %), energiaan (6 %) tai joihinkin muihin kuin ilmasto-, ympäristö- tai energiateemoihin (28 %). Tätä on havainnollistettu kuvassa 6.

Kuva 6. Ilmastonmuutosuutisoinnin teemat.

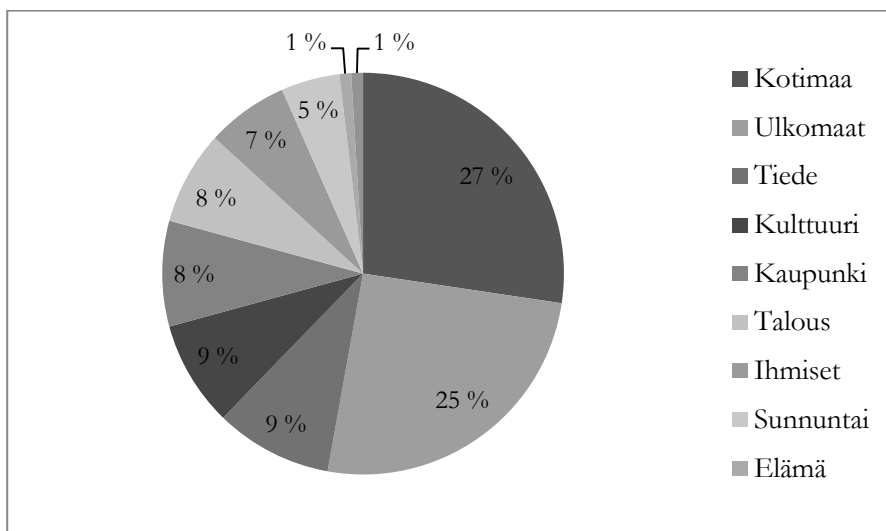
Analyysissa erotin ilmastoteemaisten uutisten (n=87) käsittelyn teemaaltaan muiden uutisten (ympäristö, energia, muu, n = 106) käsittelystä. Tämän pohjalta on mahdollista tarkastella sitä, eroaako ilmastonmuutoksen ja ilmastopolitiikan kehystäminen sen perusteella, onko artikkelin keskiössä ilmastonmuutos, vai onko niin, että ilmastonmuutos kehystetään samankaltaisesti myös uutisissa, jossa ilmastonmuutos tai ilmastopolitiikka on mukana ainoastaan linkittyneenä varsinaisen pääaiheen käsittelyyn. Valittu tutkimusaineisto eli uutisartikkelien otsikot on taulukoituna ilmestymispäivineen työn liitteessä 2. Ilmastoteemaiset uutisartikkelit (n=87) ja uutisartikkelit, joiden pääteema on ympäristö, energia tai jokin muu (n= 106) on koottu omiin taulukkoihinsa.

Ilmastoteemaiset uutiset jakautuvat Helsingin Sanomien eri osioihin kuvassa 7 esitetyllä tavalla: ilmastoteemaisia uutisia löytyy siis seitsemästä eri osiosta. Kuvasta nähdään, että suurin osa (70 %) ilmastoteemaisista uutisista esiintyy kuitenkin ulkomaanuutisissa ja kotimaanuutisissa. Tiede-uutisiosiossa sijaitsee kolmanneksi eniten ilmastoaiheisia uutisia.

Kuva 7. Ilmastoaiheisten uutisten jakautuminen Helsingin Sanomien osioihin.

Ympäristö, energia ja muu -aiheiset uutiset jakautuvat Helsingin Sanomien eri osioihin kuvassa 8 esitetyllä tavalla. Kuvasta voidaan nähdä, että uutiset ovat hajautuneemmin eri osioissa. Edelleen reilu enemmistö uutisista on kotimaanuutisissa ja ulkomaanuutisissa; uutisia löytyy kuitenkin useammasta osiosta kuin ilmastoaiheisia uutisia.

Kuva 8. Ympäristö, energia ja muu -aiheisten uutisten jakautuminen Helsingin Sanomien osioihin.

5.2 Teoriaohjaava sisällönanalyysi ja analyysirunko

Laadullinen sisällönanalyysi on mahdollista toteuttaa eri tavoin. Tuomi ja Sarajärvi (2009, 95–120) erottelevat kolme laadullisen sisällönanalyysin muotoa, jotka ovat aineistolähtöinen, teoriaohjaava ja teorialähtöinen. Tässä tutkimuksessa nojaudun näistä keskimmäiseen eli teoriaohjaavaan analyysitapaan, joka voidaan nähdä aineisto- ja teorialähtöisten analyysitapojen välimuotona. Teoriaohjaavassa analyysissä edetään aineiston ehdoilla kuten aineistolähtöisessäkin analyysissä, mutta samalla aineisto liitetään teoreettisiin käsitteisiin (katso taulukko 12).

Taulukko 12. Analyysiviitekehys.

<i>Syyt eli eettiset periaatteet: miksi ilmastonmuutosta pitää torjua?</i>	Kommunitarismi: kansallinen yhteisö	Kosmopolitanismi: maailmanyhteisö
utilitarismi: toiminta, josta seuraa hyvää, on oikein	seuraukset Suomelle/suomalaisille: Miten ilmastonmuutoksen torjunnalla maksimoidaan suomalaisten hyvinvointi?	seuraukset maailmalle/ihmiskunnalle: Miten ilmastonmuutoksen torjunnalla maksimoidaan ihmiskunnan hyvinvointi?
velvollisuusetiikka: toiminta, joka on normien/velvollisuuksien mukaista, on oikein	Suomen sisäiset normit/velvollisuudet: Miten ilmastonmuutoksen torjuminen on suomalaisten velvollisuus?	universaalit normit/velvollisuudet: Miten ilmastonmuutoksen torjuminen on ihmiskunnan velvollisuus?
hyve-etiikka: toiminta, joka ilmentää toimijan hyveellistä luonnetta, on oikein	suomalaisten hyveet: Miten ilmastonmuutosta torjumalla toteutetaan suomalaisia hyveitä?	yleisinhimilliset hyveet: Miten ilmastonmuutosta torjumalla toteutetaan yleismaailmallisia, inhimillisiä hyveitä?
<i>Toiminta: Miten ilmastonmuutosta aiheutetaan, miten sitä torjutaan ja miten sitä pitäisi torjua?</i>	Suomalaista identiteettiä tukeva ilmastouutisointi	Maailmankansalaisen identiteettiä tukeva ilmastouutisointi
toimijat, teot ja tekemättä jättämiset	<p>Suomen teot: Miten Suomi on aiheuttanut ja aiheuttaa ilmastonmuutosta teoillaan? Mitä Suomi on tehnyt ja tekee ilmastonmuutoksen torjumiseksi? Mitä Suomen pitäisi tehdä?</p> <p>Suomen toimijuus: Millaisena Suomen ja suomalaisten teot kuvataan? Millaisena ne kuvataan suhteessa muihin valtioihin?</p>	ihmiskunnan teot: Miten ihmiskunta on aiheuttanut ja aiheuttaa ilmastonmuutosta teoillaan? Mitä ihmiskunta on tehnyt ja tekee ilmastonmuutoksen torjumiseksi?
<i>Vaikutukset: Mitä ilmastonmuutoksesta tai sen torjunnasta seuraa?</i>	Suomalaista identiteettiä tukeva ilmastouutisointi	Maailmankansalaisen identiteettiä tukeva ilmastouutisointi
voitot, tappioiden estäminen, tappiot ja voittoja vaille jääminen	vaikutukset Suomelle: Millaisia ovat ilmastonmuutoksen tai sen torjumisen vaikutukset (voitot/tappiot) Suomelle?	vaikutukset ihmiskunnalle: Millaisia ovat ilmastonmuutoksen tai sen torjumisen vaikutukset (voitot/tappiot) maailmalle?
Pystyvyys	Suomalaisten pystyvyys	Ihmiskunnan pystyvyys
minäpystyvyys, kollektiivinen pystyvyys, ulkoinen pystyvyys ja vaikuttavuus	<p>suomalaisten minä- ja kollektiivinen pystyvyys: Miten mahdollista ja helppoa ilmastonmuutoksen torjuminen on suomalaisille ja Suomelle?</p> <p>Suomen ulkoinen pystyvyys: Miten hyvin Suomen poliittinen ja liike-elämän johto vastaa vetoomuksiin torjua ilmastonmuutosta?</p> <p>Suomen ja suomalaisten tekojen vaikuttavuus: Miten vaikuttavia Suomen ja suomalaisten ilmastoteot ovat?</p>	<p>globaali minä- ja kollektiivinen pystyvyys: Miten mahdollista ja helppoa ilmastonmuutoksen torjuminen on ihmisille ja ihmiskunnalle?</p> <p>globaali ulkoinen pystyvyys: Miten hyvin kansainvälinen ilmastopoliittikka ja liike-elämä vastaa vetoomuksiin torjua ilmastonmuutosta?</p> <p>globaalien tekojen vaikuttavuus: Miten vaikuttavia kansainväliset ilmastoteot ovat?</p>

Nimensä mukaisesti teoriaohjaavassa analyysissä teoriolla on tärkeä rooli analyysissä: teoreettiset käsitteet ohjaavat aineiston jäsentelyä ja analyysia. Taulukossa 12 on tätä tutkimusta ohjaava teoreettinen käsitteistö eli teorian pohjalta laadittu analyysiviitekehys. Analyysissä tarkastelin aineistoa siis kysymällä, mihin viitekehyksessä esitettyihin kysymyksiin ilmastouutisoinnissa otetaan kantaa, mihin ei ja miten se tehdään.

Taulukosta voidaan tunnistaa neljä keskeistä tarkastelunäkökulmaa. Ensinnäkin tarkastelin sitä, miten uutisointi kehystää ilmastonmuutoksen torjunnan syitä. Toiseksi tarkastelin sitä, miten ilmastonmuutosta aiheuttavaa ja sen hillitsemiseksi tehtävää toimintaa kehystetään. Kolmanneksi tarkastelin ilmastonmuutoksen ja sen torjunnan vaikutusten kehystämisen tapoja ja neljänneksi pystyvyyden kehystämistä. Viidentenä näkökulmana on jako kansalliseen ja kansainväliseen, joka on omalaatuinen siitä syystä, että se lävistää myös muut tarkastelunäkökulmat.

Tutkimusaineiston analyysissä hyödynsin myös kvantitatiivista analyysia. Tuomi ja Sarajärvi (2009, 106) määrittelevät tämänlaisen tekstin sisällön kvantitatiivisen kuvaamisen sisällön erittelyksi – erotuksena laadullisesta sisällönanalyysistä. Kvantitatiivisen sisällönerittelyn ja laadullisen analyysin tarkoitus on täydentää toisiaan. Laadullinen sisällönanalyysi mahdollistaa vastauksen siihen, *miten* ilmastonmuutosta ja ilmastopolitiikkaa kehystetään. Kvantitatiivinen sisällönerittely puolestaan mahdollistaa analysoida sitä, missä määrin erilaiset kehystämisen tavat ilmenevät aineistossa, eli miten hallitsevia tai heikkoja tietyt kehystämisen tavat ovat.

Tutkimusaineiston analyysi voidaan jakaa karkeasti kolmeen vaiheeseen. Ensimmäinen vaihe eteni aineistolähtöisesti ja analyysirungosta riippumatta. Kahdessa seuraavassa vaiheessa teoria ja analyysirunko ohjasivat aineiston analyysia. Tämän vuoksi voidaankin puhua nimenomaan teoriaohjaavasta analyysistä, eikä puhtaasti teorialähtöisestä analyysistä. Teorialähtöistä ja teoriaohjaavaa analyysia erottava piirre on se, poimitaanko alkuperäisestä aineistosta ilmaisia tietyn teorian mukaan vai lähestytäänkö aineistoa sen omilla ehdoilla ja vasta analyysin edetessä pakotetaan se tiettyyn sopivaksi katsottuun teoriaan (Tuomi & Sarajärvi 2009, 117). Tuomi ja Sarajärvi (2009) esittävät, että teoriaohjaavaa sisällönanalyysia voi tehdä eri tavoin: se saa erilaisia variaatioita sen mukaan, missä vaiheessa teoria otetaan mukaan ohjaamaan analyysia.

Analyyysin ensimmäinen vaihe eteni siis aineistolähtöisesti. Ensimmäisessä vaiheessa luin jokaisen valitun uutisartikkelin ja luokittelin sen teeman (ilmasto, ympäristö, energia, muu) mukaisesti. Tässä vaiheessa kirjasin uutisesta ylös sen keskeistä sisältöä kategorioiden sitä teemoihin (kuten tappiot ilmastonmuutoksesta). Analyysia voidaan tässä vaiheessa luonnehtia aineistolähtöiseksi, koska kirjasin uutisesta ylös kaikki sellaiset asiat ja lainaukset, jotka koin merkityksellisiksi tutkimuskysymysten

näkökulmasta. Kiinnitin siis erityisesti huomiota ilmastonmuutoksen torjunnan perustelujen, toiminnan ja seurausten kuvaukseen, eli jossain määrin analyysirunko oli jo tässäkin vaiheessa mukana ohjaamassa analyysia. Analyysi ei kuitenkaan ollut suoraan teorialähtöistä, koska pyrin olemaan avoin uutisoinnin kehystämisen tavoille ja kirjasin ylös myös puhtaasti aineistosta kumpuavia teemoja (kuten ilmastonmuutos perusteluna -teema). Tämän vaiheen päättyessä jokaisen kuukauden uutisointi oli tiivistetty omaan dokumenttiinsa ja teemoiteltu. Tämä vaihe ei edennyt suoraviivaisesti alusta loppuun, vaan analyysin edetessä analyysi myös tarkentui ja syveni, minkä vuoksi koko aineiston lukemisen jälkeen palasin vielä alkuun ja kävin aineiston uudelleen lävitse kiinnittäen huomiota asioihin, joita en ollut analyysin alkaessa tietoisesti huomionut. Tämän vaiheen lopuksi erotin toisistaan ilmastoaiheiset uutiset, joiden kärkiteemana oli ilmastonmuutos tai ilmastopolitiikka, sekä muuaiheiset uutiset, joiden kärkiteemana ei ollut nimenomaan ilmastonmuutos tai ilmastopolitiikka, ja kokosin omat dokumenttinsa näistä uutisoinneista.

Analyysin toinen vaihe rakentui kvantitatiiviselle sisällönerittelylle. Tässä vaiheessa listasin uutiset kahteen Excel-taulukkoon: ilmastoaiheisille ja muuaiheisille uutisille oli omat taulukkonsa. Jokaisen uutisen kohdalla kirjasin tämän jälkeen ylös, miten uutinen otti kantaa ilmastonmuutoksen torjunnan syihin (utilitaristiset, velvollisuus- ja hyve-eettiset perustelut), toimintaan (aiheuttaminen, hillintä, sopeutuminen, tutkimus), vaikutuksiin (tappiot, voitot, neutraalit) ja pystyvyyteen (minäpystyvyys, kollektiivinen pystyvyys, ulkoinen pystyvyys ja vaikuttavuus). Jokaisen merkinnän kohdalla huomioin myös jaon kansainvälisiin ja suomalaisten toimiin, eli esimerkiksi sen, oliko kyse kansainvälisestä vai Suomen teosta ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Osaltaan tämä vaihe oli toteutettavissa ensimmäisessä vaiheessa toteutetun teemoittelun perusteella. Pystyvyyšnäkökulmien tarkastelussa kävin aineiston kuitenkin vielä uudelleen lävitse tästä nimenomaisesta näkökulmasta käsin.

Analyysi päättyi kolmanteen vaiheeseen, jossa analyysirungon teemojen mukaisesti kartoitin kaikki uutiset, joissa käsiteltiin tiettyä kysymystä (kuten ilmastonmuutoksen torjunnan syitä) ja tarkastelin tätä kokonaisuutta yhdistäen ensimmäisessä vaiheen teemoittelua ja toisen vaiheen kvantitatiivista erittelyä analyysin tekemiseen. Tässä vaiheessa palasin myös varsinaisiin uutisartikkeleihin analyysin luotettavuuden varmistamiseksi.

6. ILMASTONMUUTOKSEN JA ILMASTOPOLITIIKAN KEHYSTÄMISEN TAVAT JA VAIKUTUKSET

Tämä kuudes luku esittelee tutkimuksen tuloksia, ja se on jäsennetty siten, että alaluvut 6.1.–6.3. vastaavat ensimmäiseen päätutkimuskysymykseen siitä, miten ilmastonmuutosta ja ilmastopolitiikkaa kehystetään Helsingin Sanomissa. Luvuissa 6.4.–6.6. puolestaan arvioidaan näiden tunnistettujen kehystämisen tapojen vaikutuksia ja vastataan toiseen päätutkimuskysymykseen siitä, miten Helsingin Sanomien kehystämisen tavat tukevat sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan.

Koska erotin analyysissani ilmastoaiheisten uutisten (n=87) tarkastelun ympäristö, energia ja muu -aiheisten uutisten (n=106) tarkastelusta, kuvataan tässä luvussa **tummanharmaansävytteisissä** taulukoissa analyysia, joka on tehty ilmastoaiheisille uutisille ja **vaaleanharmaansävytteisissä** taulukoissa analyysia, joka on tehty ympäristö, energia ja muu -aiheisten uutisartikkelien joukolle.

Ilmastoaiheiset artikkelit ottavat enemmän kantaa analyysirungossa esitettyihin kysymyksiin, minkä vuoksi ilmastoaiheisten uutisten analyysi on tulosluvussa näkyvämmässä roolissa kuin ympäristö, energia ja muu -aiheisten uutisten analyysi. Ympäristö-, energia- ja muu -aiheisista uutisista 36 % on sellaisia, joissa ilmastonmuutos ja/tai ilmastopolitiikka ainoastaan mainitaan linkittämättä sitä mitenkään ilmastonmuutoksen torjunnan syihin, ilmastotekoihin tai ilmastonmuutoksen seurauksiin. Tämänlaisissa maininnoissa ilmastonmuutos tai ilmastopolitiikka tulee esille viidenlaisissa yhteyksissä: 1) yleisenä aiheena, kuten puheen tai luennon teemana, 2) ongelmana, jolloin ilmastonmuutos tulee tyypillisesti rinnastetuksi muihin ongelmiin, kuten elinympäristöjen katoamiseen, 3) taiteen teemana, kuten kirjan aiheena, 4) jonkin asian perusteluna, esimerkiksi perusteluna ydinvoimalle, tai 5) johonkin vaikuttavana tekijänä. Suurimmassa osassa tämänlaisista maininnoista viitataan nimenomaan ilmastonmuutokseen, eikä ilmastopolitiikkaan eli ilmastoasioiden yhteiseen päätöksentekoon.

Lyytimäen ja Tapion (2009) arvio siitä, että suomalainen ilmastonmuutosuutisointi on muuttumassa ”kirkuvista otsikoista kaikkialla läsnä olevaksi taustahälyksi” vaikuttaa tämän tutkimusaineiston perusteella pitävän ainakin osaltaan paikkansa: ilmastonmuutokseen viitataan hyvin monissa eri yhteyksissä. Yhtäkään mainintaa ilmastonmuutoksesta ei kuitenkaan löytynyt esimerkiksi lehden urheiluosioista. Lisäksi ilmastoasiat ovat edelleen otsikkotasolla vahvasti esillä, joten pelkästä taustahälystä ei ole kyse.

6.1 Syyt ilmastonmuutoksen torjunnalle

Ilmastouutisoinnissa ei juurikaan esitetä syitä ilmastonmuutoksen torjunnalle, ja jos esitetään, argumentointi pohjautuu kosmopoliittiseen utilitarismiin tai kosmopoliittiseen velvollisuusetiikkaan. Tätä voidaan pitää keskeisimpänä tuloksena vastattaessa alatutkimuskysymykseen siitä, miten normatiivisen etiikan periaatteita ja kommunitarismien ja kosmopolitaneismin näkökantoja käytetään perusteltaessa, miksi ilmastonmuutosta pitää torjua.

Vaikuttaa siltä, että ilmastonmuutoksen torjunta otetaan annettuna eli sellaisena asiana, jota ei ole tarpeen erityisemmin perustella. Tämä johtuu todennäköisesti vallitsevasta kansallisesta ja kansainvälisestä konsensuksesta, jonka mukaan ilmastonmuutosta tulee hillitä ja sen vaikutuksiin sopeutua. Toisaalta ilmastonmuutoksen torjuntaa perustellaan yllättävänkin monessa uutisessa toteamalla ilmastonmuutoksen olevan seurausta ihmisen toiminnasta, ja näin epäsuorasti vedotaan ihmiskunnan syyllisyyteen ja tarpeeseen hillitä ilmastonmuutosta:

”Varmaa kuitenkin on yhä, että ilmasto lämpenee ihmisten toimien takia.” (7.5.2014)

”Ilmastotutkijoiden ylivoimainen valtaosa uskoo, että ilmaston lämpenemisestä iso osa aiheutuu ihmisen tuottamista päästöistä.” (15.5.2014)

”Ilmastonmuutos on seurausta ihmisen toiminnasta.” (3.11.2014)

”Lämpenemisen on aiheuttanut ihminen.” (4.11.2014)

Nämä jäävät kuitenkin maininnoiksi, eikä yhdenkään uutisen hallitseva kehys ole kysymys siitä, tapahtuuko ilmastonmuutosta, tai onko se ihmisen aiheuttama.

Ainoastaan vajaa viidesosa ilmastoaiheisista uutisista (18 %) ottaa suoraan kantaa siihen, miksi ilmastonmuutosta pitää torjua. Syitä ilmastonmuutoksen torjunnalle ei kuitenkaan käsitellä laajasti, vaan ne jäävät yhden lauseen mittaisiksi maininnoiksi, jotka eivät nouse otsikkotasolla esiin. Taulukkoon 13 on koottu, miten ilmastonmuutoksen torjunnan syitä kehystetään uutisissa.

Taulukko 13. Ilmastonmuutoksen torjunnan syiden kehystäminen ilmastoaiheisissa uutisissa.

Syykehykset	Osuus kaikista (n= 87) ilmastoaiheisista uutisartikkeleista, joissa kehys ilmenee
Syy(t) torjunnalle	18 %
Kosmopolitaneismi	18 %
▪ kosmopoliittinen utilitarismi	9 %
▪ kosmopoliittinen velvollisuusetiikka	9 %
▪ kosmopoliittinen hyve-etiikka	0 %
Kommunitarismi	0 %
▪ kommunitaristinen utilitarismi	0 %
▪ kommunitaristinen velvollisuusetiikka	0 %
▪ kommunitaristinen hyve-etiikka	0 %

Taulukosta 13 voidaan huomata, että syitä ilmastonmuutoksen torjunnalle ei esitetä lainkaan Suomen näkökulmasta tarkasteltuna: kommunitaristisiin eettisiin periaatteisiin vetoaminen ei ole aineistossa läsnä. Uutisissa ei siis eksplisiittisesti argumentoida, miten ilmastonmuutoksen torjunnalla maksimoidaan suomalaisten hyvinvointi (kommunitaristinen utilitarismi), miten ilmastonmuutoksen torjuminen on suomalaisten velvollisuus suomalaisiin normeihin vedoten (kommunitaristinen velvollisuusetiikka) tai miten ilmastonmuutosta torjumalla toteutetaan suomalaisia hyveitä (kommunitaristinen hyve-etiikka). Kommunitarististen eettisten argumenttien esiintyminen olisi kuitenkin mahdollista. Esimerkiksi Suomi on 1990-luvulta lähtien laatinut omia ilmasto- ja energiastrategioitaan, joissa on määritelty kansallisia sääntöjä, normeja ja periaatteita ilmastonmuutoksen torjunnalle. Utisoinnista puuttuu kuitenkin näihin velvollisuuksiin vetoaminen.

Yhden uutisista voidaan kuitenkin nähdä ilmentävän EU-tason kommunitaristista velvollisuusetiikkaa. Siinä ilmastonmuutoksen torjuntaa ei perustella suomalaisten hyvinvoinnilla, velvollisuuksilla tai hyveillä vaan Euroopan unionin päästörajoilla ja ilmastotavoitteilla eli EU:n normeilla. Uutinen viestii, että ilmastonmuutoksen torjuntaa tehdään kansallisesta näkökulmasta tarkasteltuna ulkoapäin tulevien sääntöjen ja määräysten noudattamiseksi, eikä esimerkiksi sen vuoksi, että ilmastonmuutosta hillitsevä toiminta olisi itsessään oikein. Kansallisesta näkökulmasta tarkasteltuna Suomi kuvataan tässä reaktiivisena toimijana, joka reagoi ympäristön vaateisiin sen sijaan, että Suomi kuvattaisiin proaktiivisena toimijana, joka määrittää tekonsa perustelut omista lähtökohdista:

”Jotta Suomi pääsee päästötavoitteisiin, autokantaa pitää uusia nopeasti, siirtyä enemmän sähköautoihin ja lisätä biopolttoaineiden käyttöä nykyisestä, tutkimuslaitokset sanovat.” (*Päästöraajat patistavat uusimaan autokantaa. Suomi pääsee tehokkaimmin EU:n uusiin rajoihin vähentämällä liikenteen päästöjä.* 18.4.2014)

Taulukoissa 14 ja 15 on kaikki argumentit, joissa esitetään suoraan syy sille, miksi ilmastonmuutosta pitäisi torjua. Ensimmäisessä taulukossa 14 on kosmopoliittisen utilitarismin mukaiset argumentit syistä, joiden vuoksi ilmastonmuutosta pitää torjua. Uutisissa on siis esitetty vastaus kysymykseen siitä, miten ilmastonmuutoksen torjunnalla voidaan maksimoida ihmiskunnan hyvinvointi (seuraukset ihmiskunnalle ja kansainvälisesti). Ilmastonmuutoksen torjuntaa perustellaan sekä tappioiden välttämällä (ilmastokatastrofin, pahimpien vaikutusten ja jälkipolville aiheutetun riesan välttämällä ja ilmansaasteongelman hallinnalla) että voittojen saavuttamisella (planeetan hyvällä tulevaisuudella, tulevien sukupolvien elämisen mahdollisuuksilla, ihmiskulttuurin selviytymisellä ja Euroopan kilpailukyvyllä). Syyksi asetetaan paitsi nykyisten myös tulevien sukupolvien hyvinvointi. Huomionarvoista on se, että useimmat argumentit vaikuttavat perustelevan ilmastonmuutoksen torjuntaa ihmisten – eikä niinkään muun luonnon – hyvinvoinnin näkökulmasta. Kahdessa argumentissa ei ole kyse seurauksista ihmiskunnalle yleisesti, vaan seurauksista Euroopalle ja Kiinalle.

Taulukko 14. Syyt ilmastonmuutoksen torjunnalle: kosmopoliittinen utilitarismi.

Syy torjunnalle	Uutinen
Ilmastokatastrofin välttäminen	”Sitran johdossa työskentelevän Noposen viesti tulee hillitysti, mutta selkeästi ja kaunistelematta: nyt on viime hetki löytää rohkeutta muuttaa maailmaa ilmastokatastrofin torjumiseksi.” (12.1.2014)
Ilmastonmuutoksen pahimpien vaikutusten välttäminen	”Riippuvuus fossiilisista polttoaineista, kuten hiilestä, on katkaistava nopeasti, jotta maailma välttyy ilmastonmuutoksen pahimmilta vaikutuksilta, arvioi kansainvälinen ilmastopaneeli IPCC uudessa raportissaan.” (14.4.2014)
Jälkipolville aiheutetun riesan välttäminen	”Riesasta on tulossa jälkipolville todella vaikea, ellei sitä aleta torjua.” (4.11.2014)
Ilmansaasteongelman hallinta Kiinassa	”Kiinan halukkuutta selittää osaltaan kotimaassa viime vuosina kärjistynyt saasteongelma. ”Kiinan ensisijaiset syyt rajoittaa hiilen käyttöä löytyvät siitä järkyttävästä ja lähes apokalyptisesta ilmansaasteongelmasta, joka heillä on.”” (13.11.2014)
Hyvä tulevaisuus planeetalle	”Puheessaan Pachauri pyysi tähtiä käyttämään vaikutusvaltaansa planeettamme tulevaisuuden hyväksi.” (26.4.2014)
Ihmiskunnan menestyminen ja tulevien sukupolvien elämisen mahdollisuudet	””Luonto on myös itseisarvo. Ilman luontoa ihminenäkään ei menesty.” [...] ”Kannattaa pitää mielessään, kuinka rajoitettua tulevien sukupolvien elämä on, jos me elämme nyt kuin viimeistä päivää.”” (8.12.2014)
Ihmiskulttuurin selviytyminen	”Hänen mukaansa ihmisten kulttuurihistorian suojeleminen on järjestölle yhtä tärkeää kuin luonnonsuojelu. ”Ilmastonmuutoksen torjunnassa on siinäkin kyse ihmiskulttuurin selviytymisestä”, Aromaa sanoo.” (11.12.2014)
Euroopan oma etu ja kilpailukyky	”Komissaari toivoo valtionjohtajien ymmärtävän, että Eurooppa tarvitsee muutosta oman etunsa - ja – kilpailukykyensä – nimissä.” (3.3.2014)

Taulukossa 15 on kosmopoliittisen velvollisuusetiikan mukaiset argumentit syistä, joiden vuoksi ilmastonmuutosta pitää torjua. Tällöin kyse on siis argumenteista, jotka perustelevat sitä, miksi ilmastonmuutoksen torjuminen on ihmiskunnan velvollisuus. Kosmopoliittiset velvollisuuseettiset argumentit nousevat esiin vedottaessa kahden asteen turvarajaan, teollisuusmaiden historialliseen vastuuseen ja kansainvälisiin sopimuksiin. Voidaan huomata, että vetoaminen kahden asteen turvarajaan on hyvin tyypillinen tapa perustella tarvetta ilmastonmuutoksen torjunnalle. Taulukon 15 viimeisessä lainauksessa ei ole kyse ilmastonmuutoksen torjunnan perustelusta, vaan kansainväliseen luonnon monimuotoisuussopimukseen vedotaan perusteltaessa tarvetta ilmastonmuutokseen sopeutumiselle. Argumentti on tässä mukana, koska ilmastonmuutoksen torjunnassa voidaan ajatella olevan kyse sekä hillinnästä että ilmastonmuutokseen sopeutumisesta.

Taulukko 15. Syyt ilmastonmuutoksen torjunnalle: kosmopoliittinen velvollisuusetiikka.

Syy torjunnalle	Uutinen
Kahden asteen turvaraja	<p>”Ilmastoneuvottelujen tavoitteena on ensi vuonna sitouttaa maailman valtiot vähentämään päästöjä, jotta lämpeneminen pysyy kahdessa asteessa.” (1.4.2014)</p> <p>”Jos ilmaston lämpeneminen halutaan pysäyttää kahteen asteeseen, fossiilivarannoista iso osa pitää kuitenkin jättää käyttämättä.” (18.7.2014)</p> <p>”Uutta sopimusta tarvitaan, jotta ilmaston lämpeneminen saadaan rajattua kahteen asteeseen verrattuna esiteolliseen aikaan.” (22.10.2014)</p> <p>”Tiedemaailman viesti on vahva, että päästöt on saatava nopeasti alas. Globaali, kattava ilmastopuolitus on keskeinen työkalu. Jos ilmaston lämpeneminen halutaan pitää alle kahdessa asteessa, on äärimmäisen tärkeää, että tämäkin kokous onnistuu.” (12.12.2014)</p> <p>”Tavoitteena on sitova, kaikkia maita koskeva sopimus, jonka avulla ilmaston lämpeneminen pystytään rajoittamaan turvarajana pidettyyn kahteen asteeseen.” (14.12.2014)</p>
Yhteisten mutta eriytettyjen vastuiden periaate: teollisuusmaiden erityisvelvollisuus	<p>”Vuonna 1994 voimaan tulleen YK:n ilmastonmuutosta koskevan puitesopimukseen kuuluu ”yhteisten mutta eriytettyjen vastuiden” periaate. Sen mukaan teollisuusmailla on erityinen velvollisuus johtaa toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.” (9.12.2014)</p>
Teollisuusmaiden historiallinen vastuu	<p>”Kehitysmaiden mielestä vain teollisuusmaille on asetettava päästövähennysvelvoitteita, koska ne ovat ilmastonmuutoksen pääosin aiheuttaneet.” (15.12.2014)</p>
Kansainvälinen luonnon monimuotoisuussopimus	<p>”Kun ilmasto muuttuu, uusia alueita etsivät lajit – ilmastopakolaiset – tarvitsevat katkeamattomia luontoyhteyksiä uusille alueille. [...] Suojeltavien alueiden pinta-ala on yhteensä 13 prosenttia koko alueesta, kun kansainvälisen luonnon monimuotoisuussopimuksen tavoite on saada suojeltua 17 prosenttia vuoteen 2020 mennessä.” (11.12.2014)</p>

Syinä ilmastonmuutoksen torjunnalle esitetään siis ilmastonmuutoksen seuraukset maailmalle ja ihmiskunnalle yleisesti (vrt. Suomelle ja suomalaisille erityisesti) ja universaalit normit ja velvollisuudet, kuten kahden asteen turvarajataavoite (vrt. suomalaiset normit). Ilmastonmuutoksen torjunta kehystetään toimintana ihmiskunnan puolesta, eikä niinkään toimintana suomalaisten puolesta. Ilmastonmuutosuutisoinnista puuttuvat hyve-eettiset argumentit kokonaan.

Muuaiheisissa (ympäristö, energia, muu) uutisissa (n=106) käsitellään ilmastonmuutoksen torjunnan syitä erittäin niukasti: ainoastaan yksi uutisista (1 %) ottaa suoraan kantaa siihen, miksi ilmastonmuutosta pitää torjua. Tässä uutisessa ilmastonmuutoksen torjuntaa perustellaan kosmopoliittisella utilitarismilla:

”...Vartian toinen suuri huolenaihe on ilmastonmuutos. Ihmiset on täysin riippuvaisia luonnosta. Me ei voida tuhota sitä.” (*Oman elämänsä Hannu Hanhi*. 4.6.2014)

Toinen muuaiheinen uutinen ottaa myös kantaa kestävämmän toiminnan puolesta, mutta argumentilla ei perustella suoraan ilmastonmuutoksen torjuntaa. Ilmastoaiheisissa uutisista tämänlainen vetoaminen moraaliseen velvollisuuteen toimia niin, että eläminen olisi kestäväällä perustalla, puuttuu täysin:

”Kaikilla on velvollisuus tehdä kestävä maailman eteen töitä, mutta toki rikkailta on paremmat mahdollisuudet siihen. On moraalinen velvollisuus käyttää niitä mahdollisuuksia.” (*Tehtävänä*

Itämeri. Koneen perijäsuun Ilkka Herlin sai kolmannen tohtorinhattunsa, mutta ei lupaa ryhtyä ilmastoläbettiäksi. 14.6.2014)

Ilmastomuutoksen torjunnan velvollisuuksia ei siis juuri liitetä luonnonsuojeluun tai velvollisuuteen toimia kestävästi. Ilmastomuutosongelma vaikuttaa irtaantuneen muiden ympäristöongelmien käsittelystä ja ilmastomuutoksen torjunnan perustelut luonnonsuojelun perusteluista. Perusteluissa ilmastomuutoksen torjuntaa ei kytketä luonnonsuojeluun, vaan kyse on omasta erillisestä ongelmasta: ihmiskunnan selviytymisestä ja lämpötilan nousun rajoittamisesta kahteen asteeseen.

Ilmastomuutoksen torjunnan syiden käsittely jää siis vielä vähemmälle huomiolle muissa kuin ilmastoaiheisissa uutisissa. Muissa uutisissa esiintyy myös sitä, että ilmastomuutos toimii perusteluna toiminnalle, kuten uutisissa, joissa ilmastomuutos perustelee soidensuojeluohjelman merkitystä sekä metsiensuojelua:

”Tarkoitus on parantaa suoluonnon tilaa, turvata suoluontotyyppien säilyminen ja hillitä ilmastomuutosta.” (*Fakta: Suojelun pääpaine Etelä-Suomessa. 16.10.2014*)

”Kaikki tietävät, että sademetsiä täytyy suojella ilmastomuutoksen ja lajien monimuotoisuuden vuoksi. Mutta sama pätee pohjoisen metsiin, joka on myös valtava hiilinielu.” (*Rahoitus vaihtelee metsiensuojelussa. 11.12.2014*)

Nämä ilmentävät hyvin sitä, miten ilmastomuutoksen torjuntaan pyrkiminen otetaan annettuna monissa uutisissa: sen sijasta, että esitettäisiin perusteluja ilmastomuutoksen torjunnalle, perustellaankin jotakin toista toimintaa sillä, että se auttaa ilmastomuutoksen torjunnassa.

Edelliset kaksi lainausta, joissa ilmastomuutos toimii perusteluna, ovat myös esimerkkejä ympäristöteemaisista uutisista, joissa luonnonsuojelun ja ilmastonsuojelun tavoitteet linkitetään yhteen. Ilmastoteemaisissa uutisissa ilmastomuutoksen torjunnan linkittäminen luonnonsuojeluun ei ole kuitenkaan yleistä. Ainoastaan neljässä ilmastoaiheisista uutisista (5 %) puhutaan paitsi ilmastomuutoksesta ja/tai siihen liittyvistä torjuntatoimista myös luonnon- tai ympäristönsuojelusta. Kahdessa uutisessa ilmastomuutoksen torjunta liitetään kestävään ja ympäristöystävälliseen toimintatapaan:

”Viimeisen kymmenen vuoden aikana olen nähnyt yhä selvemmin sen vaikean tilanteen, mihin ympäristö on ajautunut.’ Hän jaksaa perustella seminaarista seminaariin, kuinka luonnonvarojen kierrättämisestä olisi hyötyä paitsi maapallolle myös taloudelle.” (*Ilmastokatastrofi on liian lähellä. Jukka Noponen ihmettelee, miksei Suomessa toimita ilmastomuutoksen hillitsemiseksi. 12.1.2014*)

”Oikeasti ympäristön asialla on Amnellin mielestä ehdokas, joka ei puhu vain eniten pinnalla olevista asioista. Tämän pitää ilmastomuutoksen lisäksi välittää luonnon monimuotoisuudesta ja olla huolissaan ympäristön kemikalisoitumisesta ja radioaktiivista riskeistä.” (*Meteorologi Toni Amnell tekee kaikkensa elääkseen ilmastoystävällisesti 8.11.2014*)

Kestävä toiminta ja ympäristöstä huolehtiminen kehystetään siis itsessään perusteltuna ja tärkeänä riippumatta siitä, torjutaanko samalla myös ilmastomuutosta.

Kahdessa uutisessa tuodaan esiin se, miten ilmastomuutos ja muut ympäristöongelmat linkittyvät yhteen. Uutisissa kuvataan, miten ihmisten teot, jotka kiihdyttävät ilmastomuutosta, synnyttävät

samalla muitakin ympäristöongelmia ja kuinka ilmastonmuutos itsessään voi synnyttää ympäristöongelmia ja on uhka luonnon monimuotoisuudelle:

”Kaakkois-Aasian kuivatut suot ovat niin iso ongelmien vyyhti, että sitä on vaikea käsittää. Ensinnäkin turvemailta karkaa vuosittain ilmaan satoja miljoonia tonneja hiiltä, mikä kiihdyttää ilmastonmuutosta. [...] Turpeen alla lymyää sulfaattimaita. Jos ne paljastuvat ja pääsevät reagoimaan hapen kanssa, syntyy rikkihappoa. Se happamoittaa maa ja vettä sen verran, ettei minkään viljely onnistu.” (*Unohdettu päästölähde. Kaakkois-Aasian soita on raivattu palmuöljypelloiksi*. 4.1.2014)

”Arktisella alueella on suuri merkitys luonnon monimuotoisuudelle. Alueella on yli 21 000 kylmään tottunutta eläin- ja kasvilajia.” (*Palsasuo sulaa ja tunturikoivikko voi huonosti. Ilmastonmuutos kurittaa pohjoista luontoa. Ikiroudan sulaminen saattaa altistaa ihmisiä kemikaaleille*. 13.11.2014)

Nämä kehystämisen tavat, joissa ilmastonmuutoksen torjunnan perusteluja johdetaan suoraan luonnonsuojelusta ja joissa ilmastonmuutos kytketään laajempaan kestävämmän toimintatavan kehukseen, jäävät ilmastonmuutosuutisoinnissa marginaaliin. Uutisoinnissa syyn ilmastonmuutoksen torjunnalle antaa ilmastonmuutoksen aiheuttamat huonot seuraukset, eikä kestävä elämäntapa.

6.2 Toiminta: ilmastonmuutoksen aiheuttaminen ja sen torjunta

Valtaosa ilmastoaiheisista uutisista (70 %) käsittelee ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tehtäviä toimia vähintään yksittäisten mainintojen tasolla (katso taulukko 16). Selvästi useimmiten uutisten esittelemät teot ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ovat poliittisia ja hallinnollisia (56 %). Seuraavaksi eniten kuvataan liiketoiminnallisia ja teknologisia tekoja (23 %). Yksilötason henkilökohtaisia tekoja kuvataan vähiten: ainoastaan 14 % uutisista kuvaa yksilön käytöstä tai poliittista osallistumista ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Vajaa puolet uutisista (41 %) ottaa kantaa ilmastonmuutoksen aiheuttamiseen ja/tai ilmastotekojen riittämättömyyteen: ”hyviä” tekoja ilmastonmuutoksen torjumiseksi kuvataan siis enemmän kuin ”pahoja” tekoja, joilla ilmastonmuutosta aiheutetaan. Toiminnan kehystäminen ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi ei ole vahvasti esillä (14 %).

Taulukko 16. Ilmastonmuutoksen aiheuttamiseen ja torjuntaan liittyvien tekojen kehystäminen ilmastoaiheisissa uutisissa: kokonaiskuva.

Toimintakehykset	Osuus kaikista (n= 87) ilmastoaiheisista uutisartikkeleista, joissa kehys ilmenee
Ilmastonmuutoksen aiheuttaminen ja/tai ilmastotekojen riittämättömyys	41 %
Ilmastonmuutoksen hillintä	70 %
▪ Poliittiset/hallinnolliset teot	56 %
▪ Liiketoiminnalliset/teknologiset teot ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi	23 %
▪ Yksilön teot (käyttäytyminen ja/tai poliittinen osallistuminen)	14 %
Ilmastonmuutokseen sopeutuminen	14 %
Ilmastotutkimus	30 %

Ilmastotutkimuksesta uutisoidaan verrattain paljon: 30 % ilmastouutisista käsittelee ilmastotutkimusta jollakin tavoin. Analyysirungossa (katso luku 5.2) ilmastotutkimus ei ilmene omana osa-alueenaan, mutta analyysissä se nousi kuitenkin omana teemanaan esiin. Osassa uutisista ilmastotutkimus linkitetään ilmastomuutoksen hillintään tai siihen sopeutumiseen. Ilmastotutkimuksessa pyritään ymmärtämään ongelman luonnetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä, minkä pohjalta on mahdollista myös kehittää hillintä- ja sopeutustoimia. Uutisoinnit IPCC:n raporteista ovat tämänkaltaisia. Pääosassa ilmastotutkimusuutisista uutisoidaan kuitenkin vain sitä, millaista tutkimusta tehdään ilman, että tulokset siitä ovat vielä selvillä.

Ympäristö- energia ja muu -aiheisissa uutisissa toimintaa kuvataan vähemmän kuin ilmastoaiheisissa uutisissa (katso taulukko 17). Toimien väliset määrälliset suhteet ovat kuitenkin pysyneet samoina, eli eniten kuvataan tekoja ilmastomuutoksen hillitsemiseksi, ja useimmiten nämä teot ovat poliittisia ja hallinnollisia. Liiketoiminnallisia ja teknologisia toimia sekä yksilöiden henkilökohtaisia tekoja kuvataan vähemmän, kuten ilmastoaiheisissa uutisissakin.

Taulukko 17. Ilmastomuutoksen aiheuttamiseen ja torjuntaan liittyvien tekojen kehystäminen ympäristö, energia ja muu -aiheisissa uutisissa: kokonaiskuva.

Toimintakehykset	Osuus kaikista (n= 106) ympäristö, energia ja muu -aiheisista uutisartikkeleista, joissa kehys ilmenee
Ilmastomuutoksen aiheuttaminen ja/tai ilmastotekojen riittämättömyys	13 %
Ilmastomuutoksen hillintä	26 %
▪ Poliittiset/hallinnolliset teot	14 %
▪ Liiketoiminnalliset/teknologiset teot ilmastomuutoksen hillitsemiseksi	9 %
▪ Yksilön teot (käyttäytyminen ja/tai poliittinen osallistuminen)	5 %
Ilmastomuutokseen sopeutuminen	2 %
Ilmastotutkimus	5 %

Poliittisina ja hallinnollisina tekoina uutisoinnissa käsitellään muun muassa kansainvälisiä ilmastoneuvotteluita ilmastopimuksen aikaansaamiseksi, ilmastotavoitteiden asettamista, Suomen ilmastolakia ja kansainvälistä ilmastorahastoa. Liiketoiminnallisina ja teknologisinakin tekoina mainitaan muun muassa uudenlaiset energiajärjestelmät, investoinnit uusiutuvaan energiaan ja ympäristöystävälliseen teknologiaan, metsänhoito, hiilidioksidin talteenotto ja ilmastomuokkaus. Yksilöiden tekemistä ja mahdollisista ilmastoteoista uutisoidaan vähiten: uutisoinnissa kuvataan muun muassa ilmastomielenosoitukseen osallistumista ja esitetään keinoiksi oman energiankulutuksen mietintää ja eläinperäisen ravinnon vähentämistä.

Uutisoinnissa ilmastonmuutoksen torjunta kehystetään ensisijaisesti riittäväksi päästövähennyksistä sopimiseksi. Ilmastopolitiikka kiteytyy päätöksiksi siitä, millaisia päästövähennystavoitteita on asetettava, jotta ilmaston lämpeneminen pidetään asetetun kahden asteen turvarajan rajoissa. Uutisoinnissa käsitellään melko vähän sitä, miten eri tavoin päästövähennyksiä voitaisiin aikaansaada. Erilaisten oikeudellisten, liiketoiminnallisten tai sosiaalisten ratkaisuvaihtoehtojen käsittely jää marginaaliin. Uutisointi ei siis juuri nosta esiin vaihtoehtoja nykyisenkaltaiselle kansainväliselle ilmastopolitiikalle. Kysymystä, miten ilmastopolitiikkaa pitäisi tehdä, käsitellään hyvin vähän. Uutiset välittävät konsensusta siitä, että ilmastopolitiikka on kansainvälistä päästövähennyksistä sopimista ja sitovan kansainvälisen ilmastopöytäkirjan aikaansaamista.

Ilmastoaiheisissa uutisissa käsitellään erityisesti Suomen ja yksittäisten suomalaisten toimintaa, EU:n toimintaa ja kansainvälistä, valtioiden ja valtioryhmien, toimintaa ilmastoneuvotteluihin ja -kokouksiin liittyen. Yritysten toiminnasta ei uutisoida juuri lainkaan. Suomen lisäksi toinen valtiotoimija, joka on usein korostuneesti esillä, on Yhdysvallat. Yhdysvaltoja kehystetään uutisessa kaksijakoisesti: toisaalta kehystetään presidentti Obaman ilmastotoimia ja niiden merkitystä ilmastonmuutoksen torjunnassa, toisaalta Yhdysvallat kuvataan suurena saastuttajana ja valtiona, jossa Obaman ponnistelut uhkaavat kaatua republikaanien ja tavallisten yhdysvaltalaisien vastustukseen.

”Obaman tie ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi on lähes tukossa. Liuskekaasun uudet porausmenetelmät mahdollistavat likaisen hiilen korvaamisesta puhtaammalla maakaasulla, mutta pelastajaksi siitä ei ole. Uusiutuvien energialähteiden käyttöönotto takertelee. Yhdysvallat päästää ilmakehään toiseksi eniten kasvihuonekaasuja Kiinan jälkeen. Siksi Yhdysvallat on avainroolissa maailmanlaajuisissa ilmastotoimissa. Marylandin viljelijöiden asenteet heijastelevat kauas. Jostain täältä kansan syvien rivien parista myös Obaman kaipaaman muutoksen pitäisi alkaa.”

(Ilmastonmuutos ei kiinnosta amerikkalaisia. HS:n kirjeenvaihtaja kiersi kysymässä, mitä marylandilaiset ajattelevat ilmastonmuutoksesta. Moni uskoo, ettei lämpeneminen ole ihmisen syytä. 15.5.2014)

Voidaankin sanoa, että muiden valtioiden ilmastonmuutoksen torjuntatoimien kuvaaminen on uutisoinnissa marginaalissa.

Ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja sopeutumiseen liittyvät toimet kehystetään usein toimijoiden väliseksi vastakkainasetteluksi ja/tai konfliktiksi. Ensimmäinen tämänlainen kehystäminen tapa on kuvata sitä, miten toimijoiden näkemyseroista kumpuava konflikti hankaloittaa ilmastopäätöksentekoa ja tekee toiminnasta vaikeaa. Konfliktissa ei useinkaan ole vastakkain suomalaisia toimijoita, vaan vastakkain – toisistaan poikkeavin näkemyksin – asettuvat EU:n jäsenvaltiot, EU:n komissio ja ympäristöjärjestöt, republikaanit ja demokraatit/presidentti Barack Obama Yhdysvalloissa, teollisuusmaat ja kehitysmaat sekä erilaiset maaryhmät. Tätä ilmentävät hyvin seuraavat lainaukset:

”Asioiden edistäminen ei ole helppoa edes EU:n sisällä, jossa jäsenmaat soutavat ilmastoasioissa eri tahtiin. Veneen yhdellä laidalla ovat Saksan kaltaiset maat, jotka panostavat uusiutuviin energialähteisiin. Toisella laidalla on hiilivoimasta elävä Puola.” *(Ilmastokiistat ratkeavat hitaasti. EU:n ilmastokomissaari Connie Hedegaard luovii eri maiden näkemysten ristipaineissa. 3.3.2014)*

”Laajempiin toimiin Obama tarvitsisi kongressin tuen, mutta sitä ei ole odotettavissa. Obaman demokraattien vastapuolue republikaanit on säännönmukaisesti torjunut ilmastotoimet, joiden se katsoo haittaavan yrityksiä.” (*Obama aloittaa viimeisen päästötäiston. Uusi raportti maalaa synkkää kuvaa ilmastomuutoksen vaikutuksista USA:ssa.* 7.5.2014)

”Mukana on lähes 200 maata, jotka kuuluvat useisiin omaa etuaan ajaviin ryhmittymiin. Neuvotteluita ei helpota sekään, että kehitysmaaryhmään kuuluu kaikkein köyhimpien maiden lisäksi rikkaita öljyvaltioita ja nousevia talousmahteja, kuten Saudi-Arabia ja Kiina.” (*Mutkikas sovittelu kohti Pariisia. Rikas Saudi-Arabia ja kasvava Kiina tarrautuvat kehitysmää-asemaansa ilmastoneuvotteluissa.* 9.12.2014)

Toinen konfliktiperustainen kehystämisen tapa on kuvata vastakkaisia näkökulmia siihen, millaisena jokin jo tehty ilmastopoliittinen toiminta tai päätös koetaan. Seuraavat lainaukset ilmentävät tätä hyvin:

”EU:n keskiviikkona julkistamat ehdotukset uusiksi ilmastotavoitteiksi saivat ristiriitaisen vastaanoton kautta Euroopan. Jäsenmaat ja järjestöt kiittelivät sitä, että EU haluaa tavoitella päästöjen vähentämistä entistä kunnianhimoisemmin. Toisaalta moni arvosteli sitä, että tiukka ohjaaminen uusiutuviin energiamuotoihin loppune. [...] Ympäristöjärjestöjen mukaan komission ehdotus ei myöskään pidä ilmaston lämpenemistä kurissa, alle kahdessa asteessa. [...] Ilmastoasioista vastaava komissaari Connie Hedegaard sanoi, että komission on pakko joustaa. 'Jos emme sitä tekisi, tämä ehdotus kuolisi tänään.'” (*EU luopuu sitovista tavoitteista uusiutuvalle energialle. EU tavoittelee yhä pienempiä päästöjä, mutta ei sitone jäsenmaita uusiutuviin energiamuotoihin.* 23.1.2014)

”Kotona Obaman ilmastopopimus joutui kuitenkin heti kovan arvostelun kohteeksi. Republikaanit voittivat viime viikolla kongressivaalit ja tekevät kaikkensa sopimuksen vesittämiseksi.” (*Obama saa kotona vastaan ilmastokeptit. Ilmastopopimus on epäsuositulle presidentille tervetullut voitto.* 13.11.2014)

Suomen ja suomalaisten tekojen kehystämisessä konfliktikehys ei ilmene yhtä usein kuin kansainvälistä toimintaa kehystettäessä: kansainvälinen toiminta ilmastomuutoksen hillitsemiseksi näyttäytyy siis uutisten valossa ristiriitaisemmalta kuin kansallinen päätöksenteko ja toiminta. Tämä aiheutuu osaltaan siitä, että Suomen kansallisia tekoja ilmastomuutoksen torjumiseksi uutisoidaan vähän. Ilmastolain säätäminen nousee uutisoinnissa esiin, ja tällöin myös konfliktikehys on esillä, joskin tavalla joka kuvaa etenemistä konfliktista sopuun, eikä yksinomaan konfliktia.

Ilmastoaiheisissa uutisissa kansainvälistä toimintaa, joka joko aiheuttaa ilmastomuutosta tai auttaa sen torjumisessa, kuvataan enemmän kuin Suomen tai suomalaisten ilmastotekoja (taulukko 18). Yleisesti ilmastomuutoksen aiheuttamisesta ja/tai ilmastotekojen riittämättömyydestä uutisoidaan vähemmän kuin teoista ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi. Taulukko 18 kuitenkin osoittaa, että ero on suurempi Suomen ja suomalaisten tekojen uutisoinnissa kuin kansainvälisten tekojen uutisoinnissa. Suomen ja suomalaisten ilmastopoliittista toimintaa uutisoidessa huomio kohdennetaan siis todennäköisemmin (kuin kansainvälistä toimintaa uutisoidessa) yksinomaan Suomen ja suomalaisten tekoihin ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi ottamatta kantaa Suomen ilmastomuutosta aiheuttaviin tekoihin, ilmastotekojen riittämättömyyteen ja tekemättä jättämisiin.

Taulukko 18. Ilmastonmuutoksen aiheuttamiseen ja torjuntaan liittyvien tekojen kehystäminen ilmastoaiheisissa uutisissa: kansallinen ja kansainvälinen näkökulma.

Toimintakehykset: Suomi ja muu maailma	Osuus kaikista (n= 87) ilmastoaiheisista uutisartikkeleista, joissa kehys ilmenee
Suomalaisten ilmastonmuutosta aiheuttavat teot ja/tai ilmastotekojen riittämättömyys	8 %
Suomalaisten teot ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi	26 %
Kansainväliset, ilmastonmuutosta aiheuttavat teot ja/tai ilmastotekojen riittämättömyys	37 %
Kansainväliset teot ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi	56 %

Kansainvälistä toimintaa uutisoidessa on siis todennäköisempää, että otetaan kantaa myös ilmastonmuutosta aiheuttaviin tekoihin ja ilmastotekojen riittämättömyyteen. Tämä tulee vielä selkeämmin esille muu-aiheisissa uutisissa (katso taulukko 19). Yleisesti uutisointia Suomen ja suomalaisten ilmastonmuutosta aiheuttavista teoista on verrattain niukasti (8 % ja 3 %). Suurimmassa osassa on kyse Suomen tekojen riittämättömyydestä ja tekemättä jättämisistä, eikä niinkään ilmastonmuutosta aiheuttavista teoista: useammassa uutisessa viitataan siihen, että cleantechin eli puhtaan teknologian potentiaalia ei ole Suomessa kyetty hyödyntämään muun muassa kotimarkkinoiden puutteen vuoksi. Tämän valossa näyttää siltä, että uutisointi ei juuri vetoa Suomen ja suomalaisten kollektiiviseen syyllisyyteen.

Taulukko 19. Ilmastonmuutoksen aiheuttamiseen ja torjuntaan liittyvien tekojen kehystäminen ympäristö, energia ja muu -aiheisissa uutisissa: kansallinen ja kansainvälinen näkökulma.

Toimintakehykset: Suomi ja muu maailma	Osuus kaikista (n= 106) ympäristö, energia ja muu -aiheisista uutisartikkeleista, joissa kehys ilmenee
Suomalaisten ilmastonmuutosta aiheuttavat teot ja/tai ilmastotekojen riittämättömyys	3 %
Suomalaisten teot ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi	14 %
Kansainväliset, ilmastonmuutosta aiheuttavat teot ja/tai ilmastotekojen riittämättömyys	11 %
Kansainväliset teot ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi	12 %

Uutisoinnista voidaan tunnistaa kolme hallitsevaa tapaa, joilla Suomen ja suomalaisten tekoja kehystetään. Ensimmäinen kehystämisen tapa on sellainen, jossa Suomea kuvataan verrattain esimerkillisenä kansainvälisenä ilmastotoimijana. Tämä ilmenee hyvin seuraavissa lainauksissa, joissa

Suomi kuvataan epäoikeudenmukaisuutta kokeneena ja reiluutta ajavana toimijana sekä sankarina, joka mahdollistaa kansainvälisen ilmastorahaston konkreettisen toteuttamisen.

”Suomen kannalta malli on toiminut epäedullisesti, sillä supistuva metsäpinta-ala on katsottu päästöiksi. [...] Nyt hyväksytyssä mallissa otetaan huomioon, että Suomen metsänhoidon nielu on selvästi suurempi kuin metsäkadosta syntyvä päästö. [...] EU siirtää Suomelle ilmaisia päästöyksiköitä enintään kymmentä miljoonaa hiilidioksiditonnia vastaavan määrän. Hyvitys siis tehdään EU:n päästökaupan kautta.” (*Suomi sai EU:lta hyvitystä hiilinielujen laskentaan. Suomessa metsänhoito sitoo selvästi enemmän hiilidioksidia kuin metsäkatot vapauttaa.* 13.3.2014)

”Summa on pieni, mutta Kyle on kiitollinen. Hänen mukaansa moni ottaa aikanaan mielellään kunniaa näyttävistä lahjoituksista, mutta sinne asti ei ikinä päästä, jos ensin ei puurreta kuntoon perusrakenteita: perusteta sihteeristöjä ja luoda sääntöjä. [...] Se mitä Suomi teki, oli epäseksikästä mutta sankarillista.”, Kyte kiittää. Hän luottaa Suomen olevan ensimmäisten joukossa myös nyt, kun rahaston varsinaista pääomaa ryhdytään keräämään.” (*Ilmastojohtaja Suomen lahjoituksesta: ”Epäseksikästä, mutta sankarillista” Maailmanpankin Rachel Kyte uskoo, että esimerkiksi öljy-yhtiöiden arvo romahtaa.* 18.7.2014)

Yleisesti voidaan sanoa, että kansainvälispoliittisessa kontekstissa, jossa kuvataan nimenomaan Suomen tekoja valtiotoimijana, Suomi näyttäytyy useimmiten positiivisessa valossa ja Suomen hyviä tekoja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi nostetaan esiin. Suomi näyttäytyy positiivisena toimijana myös uutisissa, joiden pääasiallinen kehys ei ole Suomen tai muiden valtioiden toimien kehystäminen. Esimerkiksi uutisessa, jossa esitellään yleistä termistöä ilmastonmuutoksesta ja ilmastopolitiikasta, tuodaan esiin Suomen positiivinen toimijuus:

”Siksi metsäkadon torjuntaa pidetään tärkeänä ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Istuttamalla metsää voidaan vastaavasti kasvattaa hiilinielujakin. Suomen metsien hiilinielu on Euroopan suurimpia ja kattaa noin puolet Suomen ilmastopäästöistä.” (*Mitä tarkoittaa kasvihuonekaasu?* 14.4.2014)

Suomen ja suomalaisten tekojen hallitsevista kehystämisen tavoista toinen on sellainen, jossa korostetaan yksittäisiä suomalaisia, jotka tekevät jotakin tärkeää ilmastonmuutoksen ymmärtämiseksi ja sen hillitsemiseksi yleensä kansainvälisessä ympäristössä. Tämänlaisina ilmastosankareina esitetään muun muassa suomalainen huippututkija ja YK:n virkamies:

”Suomella on kuitenkin antaa maailmalle myös muita tärkeitä lukemia. [...] Se [Hyytiälän tutkimusasema] on ainoa paikka maailmassa, jossa ilmakehästä voidaan mitata hyvin pienten hiukkasten, aerosolien, syntyä ja vieläpä kaiken aikaa eli 24/7. Ja sen tiedon voi yhdistää muihin mittauksiin. Muualla maailmassa ei sellaista ole, eikä pitkään aikaan tule.” (*Hyytiälästä löytyy ilmastotutkija Markku Kulmalan aarreaitta.* 18.1.2014)

”Hänet on juuri nimitetty YK:n Teknologiakeskuksen johtajaksi, huippuvirkaan, jonka työnsarka on kuitenkin hyvin käytännöllinen.” (*Suomalainen ilmastokonkari nimitettiin YK:n huippuvirkaan. Suomalainen ilmastoneuvottelija Jukka Uosukainen valittiin huippuvirkaan YK:ssa.* 27.1.2014)

Uutisen, joka käsittelee YK:n Teknologiakeskuksen perustamista, kärkenä on suomalaisen valinta sen johtoon, eikä niinkään itse keskuksen toiminta, vaikka sitäkin uutisessa käsitellään.

Kolmas hallitseva tapa kehystää suomalaisten ilmastotekoja on aiempia tapoja kriittisempi. Siinä suomalaisten passiivisuus ja tekemättä jättämiset nostetaan esiin. Tällöin Suomea ei tyypillisesti verrata

muihin valtioihin, eikä kyse ole Suomen kansainvälispoliittisesta toimijuudesta, vaan kyse on suomalaisesta yhteiskunnasta itsessään ja suomalaisista:

”Suomessa kivihiilen kulutus kasvoi Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan vuonna 2013 noin 34 prosenttia. Hiilen osuus Suomen energian kokonaiskulutuksesta oli viime vuonna noin 11 prosenttia.” (*Suomessa kivihiilen kulutus kasvoi viime vuonna. Hiilikaivosten turvallisuus on usein retuperällä.* 15.5.2014)

”Palmuöljyä me suomalaisetkin käytämme joka päivä esimerkiksi biodieselissä, kosmetiikassa ja elintarvikkeissa. Pikkuisen pussin palmuöljyä löydät vaikkapa silloin, kun avaat pikanuudelipakkauksen.” (*Unohdettu päästölähde. Kaakkois-Aasian soita on raivattu palmuöljypelloiksi.* 4.11.2014)

”Suomen ekologinen jalanjälki on maailman 15:nneksi suurin. Se on hiukan pienentynyt, mutta Rohwederin mukaan yhä kestäättömällä tasolla: keskivertosuomalainen kuluttaa luonnonvaroja yli kolme kertaa enemmän kuin ne uusiutuvat.” (*Luonto köyhyty nopeasti. Suomen ekologinen jalanjälki on kestäättömän suuri.* 1.10.2014)

Uutisoinnista ei suoraan nouse esiin yhtä vahvaa kehystämisen tapaa, jossa Suomen tai suomalaisten toimintaa kuvataan. Toimijoina keskiössä ovat kuitenkin etupäässä Suomi valtiotoimijana ja suomalaiset yleisesti. Esimerkiksi yritysten tai kuntien toiminnasta ilmastomuutoksen torjumiseksi uutisoidaan hyvin vähän.

Suomen tekojen uutisoinnissa keskitytään kuitenkin kuvaamaan Suomen ja suomalaisten tehtyjä tai parhaillaan tekemiä tekoja, eikä niinkään kuvaamaan tekoja, joita Suomi voisi tai joita Suomen pitäisi tehdä ilmastomuutoksen hillitsemiseksi. Suomen mahdollisten ilmastotekojen kuvaaminen toisi esille tulevaisuuden ratkaisumahdollisuuksia. Tästä syystä uutisoinnin keskittyminen kuvaamaan ainoastaan Suomen tehtyjä tekoja on rajallista, koska se jättää ratkaisumahdollisuudet pimentoon. Suomen pitäisi-tekoina mainitaan tuontienenergiasta luopuminen, vastuullinen liiketoiminta Jäämerellä, energiakäänne, päästöjen vähentäminen sähkön- ja lämmöntuotannossa, biopolttoaineiden ja sähköautojen lisääminen, aktiivisen roolin ottaminen ilmastoneuvotteluissa, rahastosäästöjen irrottaminen fossiiliyhtiöistä, ilmastoherätys ja cleantechin mahdollisuuksien löytäminen. Suomen pitäisi-teot eivät kuitenkaan ole uutisoinnissa vahvasti esillä, ja ainoastaan kolmessa otsikossa ilmenee pitäisi-kehys:

”Jotta Suomi pääsee päästötavoitteisiin, autokantaa pitää uusia nopeasti, siirtyä enemmän sähköautoihin ja lisätä biopolttoaineiden käyttöä nykyisestä, tutkimuslaitokset sanovat.” (*Päästöraajat patistavat uusimaan autokantaa. Suomi pääsee tehokkaimmin EU:n uusiin rajoihin vähentämällä liikenteen päästöjä.* 18.4.2014)

”Suomessa yksi keino olisi muuttaa hiilivoimaloita toimimaan uusiutuvilla polttoaineilla, sanoo Outotecin toimitusjohtaja Pertti Korhonen. [...] Suomessa 50 prosenttia energiasta tuotetaan fossiilisilla polttoaineilla, ja tästä puolikkaasta 95 prosenttia on tuontienergiaa’, Korhonen toteaa. Sähkön ja lämmön tuottamisesta tuontienenergialla pitää Korhosen mielestä luopua.” (*Ilmastomuutos pysyy pitkään ihmisen riesana. Fossiilisten polttoaineiden sijasta pitäisi tukea uusiutuvia, tiivistää Petteri Taalas.* 4.11.2014)

”...Suomessa tarvitaan ilmastoherätys, jotta yritykset pystyisivät hyödyntämään puhtaan teknologian kasvavat vientimarkkinat.” (*Grabn-Laasonen perää ilmastoherätystä. Ympäristöministeri lähtee optimistisena Liman ilmastokokoukseen.* 28.11.2014)

Suomen pitäisi-teot kehystetään tyypillisesti osana koko maailman toimia. Siitä, että yleisesti pitää tehdä jotain, seuraa se, että Suomikin voisi tehdä jotain, tai yleisestä ilmastomuutosta aiheuttavasta

toiminnasta seuraa se, että Suomi voisi myös tehdä jotain. Perusteet Suomen pitäisi-toimille tulevat siis tyypillisesti ulkoapäin, eikä esimerkiksi siitä, että ”tekemällä näin Suomi voisi saavuttaa näitä hyötyjä”.

Kansainvälisiä tekoja uutisoidaan melko tasavahvasti kummastakin näkökulmasta: sekä tekoina, joita on tehty tai parhaillaan tehdään, että tekoina, joita pitäisi tehdä. Näissä niin sanotuissa pitäisi-toimissa viitataan useimmiten globaaliin kaikki maat sitouttavaan ilmastopöytäkirjaan, joka pitäisi saada aikaan Pariisin ilmastokokouksessa joulukuussa 2015. Pitäisi-toimina esitetään myös EU:n ilmastotavoitteista sopimista ennen Pariisia, nopeaa toimintaa, kansainvälistä yhteistyötä ja kaikkien maiden sitouttamista päästövähennyksiin niin, että lämpeneminen ei tule ylittämään kahden asteen rajaa, sitä, miten Yhdysvallat, yhdysvaltain kansalaiset sekä Kiina ja muut nousevat taloudet pitäisi sitouttaa ilmastomuutoksen torjuntaan, kovempia tavoitteita, fossiilisten tukien lopettamista, fossiilisista polttoaineista luopumista ja rahan keräämistä vihreälle ilmastorahastolle. Tapa, jolla ihmiskunnan pitäisi ilmastomuutosta torjua, kiteytyy kansainvälisen, kaikki maat sitovan ilmastopöytäkirjan aikaansaamiseen, mikä puolestaan edellyttää kaikkien maiden sitoutumista riittäviin päästövähennystavoitteisiin:

”EU:n on päästävä sopuun tavoitteistaan, jotta sillä on viemisiä vuoden 2015 lopussa Pariisissa järjestettävään YK:n ilmastokokoukseen. Pariisissa on tavoitteena uusi kansainvälinen ilmastopöytäkirja, johon osallistuisivat myös suuret saastuttajat kuten Kiina ja Yhdysvallat. [...] Uutta sopimusta tarvitaan, jotta ilmaston lämpeneminen saadaan rajattua kahteen asteeseen verrattuna esiteolliseen aikaan.” (*Tausta: EU tarvitsee viemisiä Pariisiin 22.10.2014*)

Liiketoiminnallisia, teknologisia ja yksilön toimintaan liittyviä kansainvälisiä pitäisi-tekoja tuodaan esiin vähemmän kuin hallinnollisia ja poliittisia kansainvälisiä pitäisi-toimia. Uutisointi tuo esiin vaatimuksen tehokkaammista energiajärjestelmistä ja koko energiajärjestelmän murroksesta, uusiutuvan energian lisäämisestä, metsäkadon torjunnasta ja fossiilivarastojen käyttämättä jättämisestä. Lisäksi hiilidioksidin talteenoton ja varastoinnin sekä ilmastomuokkauksen eli geoengineeringin mahdollisuudet nostetaan esiin. Henkilökohtaisina pitäisi-toimina tulevat mainituksi ainoastaan kansalaisten aktiivisuus, kansalaisjärjestöjen aktiivisuus vaatia valtaapitäviltä toimia sekä autoilun ja eläinperäisten tuotteiden vähentäminen, ja kasvissyönnin lisääminen.

6.3 Vaikutukset: ilmastomuutoksen ja sen torjunnan seuraukset

Noin puolet ilmastoaiheisista uutisista (54 %) käsittelee ilmastomuutoksen ja sen torjunnan vaikutuksia. Kansainvälisiä vaikutuksia (eli vaikutuksia ihmiskunnalle yleisesti ja vaikutuksia muille valtioille) käsitellään enemmän kuin vaikutuksia Suomelle: 45 % artikkeleista mainitsee kansainväliset vaikutukset, kun taas vaikutuksia Suomelle käsittelee ainoastaan 15 % artikkeleista. Taulukossa 20 on erilaisten vaikutuskehysten yleisyys ilmastoaiheisissa uutisissa.

Taulukko 20. Ilmastomuutoksen ja sen torjunnan vaikutusten kehystäminen ilmastoaiheisissa uutisissa.

Vaikutuskehykset	Osuus kaikista (n= 87) ilmastoaiheisista uutisartikkeleista, joissa kehys ilmenee
Vaikutukset	54 %
▪ Tappiot ilmastonmuutoksesta	35 %
▪ Voitot torjunnasta	12 %
▪ Voitot ilmastonmuutoksesta	8 %
▪ Tappiot torjunnasta	7 %
Kansainväliset vaikutukset	45 %
Vaikutukset Suomelle	15 %

Ilmastomuutoksen aiheuttamisen tappioiden kuvaaminen on huomattavasti yleisempää kuin ilmastonmuutoksen torjunnasta saatavien voittojen kuvaaminen: 35 % uutisista ottaa kantaa ilmastonmuutoksen synnyttämiin tappioihin, kun taas torjunnasta saatavia voittoja käsittelee ainoastaan 12 % uutisista. Ilmastomuutoksen torjuntaan sitouttamista tehdään siis uutisissa ensisijaisesti vetoamalla tappioiden välttämiseen, eikä niinkään voittojen saavuttamiseen. Ilmastomuutoksen aiheuttamat tappiot ilmenevät myös uutisten otsikoissa useasti, kun taas ilmastonmuutoksen torjunnan ratkaisut ja niillä saavutettavissa olevat voitot eivät näy otsikkotasolla lainkaan.

Huomionarvoista on myös se, että mainintoja ilmastonmuutoksen synnyttämistä voitoista (kuten kasvukauden pitenemisestä) tai torjunnan synnyttämistä tappioista (kuten kustannuksista) on yhteensä hieman enemmän (15 %) ²¹ kuin mainintoja ilmastonmuutoksen torjunnalla saavutettavista voitoista (12 %). Ilmastomuutoksen torjunnan positiivisten seurausten kuvaus (12 %) ei saa siis merkittävästi enempää tilaa suhteessa ilmastonmuutoksen positiivisten seurausten (8 %) kuvaamiseen.

Ympäristö, energia ja muu -aiheisista uutisista kolmannes (32 %) käsittelee ilmastonmuutoksen ja sen torjunnan vaikutuksia (taulukko 21). Osuus on vähäisempi kuin ilmastoaiheisissa uutisissa (vrt. taulukko 20). Ilmastomuutos ja/tai ilmastopolitiikka ei kuitenkaan ole näissä uutisissa keskiössä, minkä vuoksi onkin oletettavaa, että ilmastonmuutoksen syitä, siihen liittyviä tekoja ja sen seurauksia käsitellään vähemmän. Taulukkoja 20 ja 21 vertailtaessa voidaan huomata, että ilmastoaiheisissa uutisissa ilmastonmuutoksen kansainväliset vaikutukset korostuvat. Vaikuttaa siis siltä, että itsenäisenä aiheenaan ilmastonmuutos/ilmastopolitiikka asetetaan tyypillisesti kansainvälisiin kehyksiin. Ympäristö, energia ja muu -aiheisissa uutisissa tuodaan likimain saman verran esiin ilmastonmuutoksen vaikutuksia Suomelle kuin ilmastonmuutoksen kansainvälisiä vaikutuksia.

²¹ Maininnat ilmastonmuutoksen synnyttämistä voitoista tai torjunnan synnyttämistä tappioista olivat eri artikkeleissa, joten prosenttiluvuissa ei ole päällekkäisyyttä.

Taulukko 21. Ilmastomuutoksen ja sen torjunnan vaikutusten kehystäminen ympäristö, energia ja muu -aiheisissa uutisissa.

Vaikutuskehys	Osuus kaikista (n= 106) ympäristö, energia ja muu -aiheisista uutisartikkeleista, joissa kehys ilmenee
Vaikutukset	32 %
▪ Tappiot ilmastomuutoksesta	19 %
▪ Voitot torjunnasta	1 %
▪ Voitot ilmastomuutoksesta	6 %
▪ Tappiot torjunnasta	0 %
Kansainväliset vaikutukset	17 %
Vaikutukset Suomelle	17 %

Kuten ilmastoaiheistenkin uutisten kohdalla ilmastomuutoksen aiheuttamisen tappioiden kuvaaminen on huomattavasti yleisempää kuin ilmastomuutoksen torjunnasta saatavien voittojen kuvaaminen: 19 % uutisista ottaa kantaa ilmastomuutoksen synnyttämiin tappioihin, kun taas torjunnasta saatavista voitoista on maininta ainoastaan yhdessä uutisessa. Ilmastomuutoksesta saatavia voittoja käsitellään verrattain monessa uutisessa (6 %) suhteessa vaikutusten käsittelyn määrään yleisesti (32 %): noin joka viides ilmastomuutoksen seurauksia käsittelevä artikkeli nostaa esiin *ilmastomuutoksesta* aiheutuvia hyötyjä. Sen sijaan ainoastaan yksi uutinen 34:stä nostaa esiin ilmastomuutoksen *torjunnalla* saavutettavissa olevia hyötyjä.

Ilmastoaiheisten, mutta erityisesti ympäristö, energia ja muu -aiheisten uutisten joukossa on myös sellaisia uutisia, joissa ilmastomuutoksen vaikutuksia kuvataan tuomatta niitä esiin erityisesti positiivisessa tai negatiivisessa valossa. Esimerkkejä tämänlaisista kehyksistä ovat esimerkiksi maininnat ilmastomuutoksen mahdollisista vaikutuksista Suomessa lumipeitteen paksuuteen (13.1.2014), talvien myöhästymiseen (15.1.2014) ja talvien tyngiksi jäämiseen (27.2.2014). Yhdessä artikkelissa kuvataan silakan sopeutuneen ilmastomuutoksen seurauksiin (7.5.2014), mitä voidaan pitää tappiona, joka kuitenkin voitettiin.

Ilmastomuutoksen tappioita Suomelle kehystetään sekä jo havaittavissa olevina vaikutuksina että mahdollisina tulevinä vaikutuksina. Hallitsevin kehys, jolla ilmastomuutoksen Suomeen ja suomalaisiin kohdistuvia vaikutuksia kuvataan, on tappiokehys, jossa haitat kohdistuvat suomalaisille kasveille ja eläimille. Tässä suhteessa voidaan nähdä, että ilmastomuutoksen torjunta kytketään suomalaisen luonnon suojeluun. Tämä korostuu erityisesti ympäristö, energia ja muu -aiheisissa uutisissa. Ilmastoaiheisissa uutisissa on hieman vahvemmin läsnä myös ilmastomuutoksen tappiot suomalaisille ihmisille. Kaikissa ilmastoaiheisissa artikkeleissa, joissa tappioita Suomelle käsitellään, tappiokehys ilmenee jollain tavoin jo otsikossa (katso taulukko 22).

Taulukko 22. Tappiot ilmastonmuutoksesta Suomelle ilmastoaiheissa uutisissa.

Tappio ilmastonmuutoksesta	Uutinen
Suomen (ja maailman) eläimille ja kasveille	”Ilmastonmuutos muuttaa kuitenkin eri nopeudella lumen sulamista, jäiden lähtemistä ja lämpötilan nousua. Niinpä eliöiden välinen synkronia muuttuu. [...] Lämpötilan muutos on ennustettavissa: kesät pitenevät. Mutta eliöiden väliset vuorovaikutussuhteet ovat niin monimutkaisia, että on vaikea sanoa mitään lämpenemisen vaikutuksesta eri eliöihin ja niiden kantoihin.” (Tutkija: <i>Ilmastonmuutos sekoittaa jo eläinten kevättrytmää</i> . 15.3.2014)
Suomalaisille: mm. lisääntyneiden sateiden vaikutukset ja terveysvaikutukset Suomen eläimille ja kasveille	Alaotsikkoina: <i>Sateet saavat kaupungit tulvimaan, Synkät talvet masentavat, Myrskytuhot maksavat, vakuutukset kallistuvat, Lumesta riippuvaiset alat kärsivät, Tahviloihin sopentuneet lajit ovat vaikenksissa</i> ; esim. ”Helteen aiheuttamat terveysongelmat, kuten sydän- ja verisuontaudit ja lämpökuolemat, voivat yleistyä. Synkät talvet voivat pahentaa mielenterveysongelmia. Punkit ja punkkitaudit leviävät pohjoiseen. Hyttysvälitteiset taudit, kuten dengue-kuume, voivat yleistyä Euroopassa.” (Suomen ilmasto muuttuu epävakaaaksi. Tulossa on rankkasateita, tulvia ja bellettä. <i>Maailman ruokakriisit heijastuvat Suomeenkin</i> . 30.3.2014)
Suomalaisille: Suomen ruuantuotannon vahingoittuminen	”Neljän asteen lämpeneminen vuosisadan loppuun mennessä vahingoittaisi Suomen ruuantuotantoa, arvioi Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen (MTT) vanhempi tutkija Kaija Hakala.” (<i>Äärisäät tulevat myös Suomeen</i> . 1.4.2014)
Suomalaisille: mahdollinen haitta mansikanviljelylle	”Parantaako vai heikentääkö ilmastonmuutos mansikanviljelyn mahdollisuuksia Suomessa? Maallikko luulee, että mitä lämpimämpää, sitä suotuisampaa, mutta tutkija Timo Hytösen mielestä on vaikea ennustaa, miten käy.” (<i>Ilmastonmuutos voi haitatakin mansikkaa</i> . 12.6.2014)
Suomen sienille	”Lumettomat talvet aiheuttavat sienille ongelmia, sillä ilman lumen suoja sienten tarvitsemien puiden juuret voivat vaurioitua. Lisäksi keväällä sienirihmastot jäävät vaille sulamisvesiä.” (<i>Hyvä herkeutattikansi voi jäädä lyhyeksi. Tammenherkeutatit yleistyvät ilmastonmuutoksen edetessä</i> . 4.9.2014)
Suomen (ja pohjoisen) luonnolle Suomalaisille: terveysvaikutukset	”Ilmastonmuutos kurittaa ankarimmin juuri herkkää pohjoista luontoa. [...] Arktisella alueella on suuri merkitys luonnon monimuotoisuudelle. [...] Osaa lajeista ei tavata missään muualla maailmassa. [...] Ikiroudän sulaminen ei vaikuta pelkästään palsoihin, vaan se voi vaikuttaa aivan uudella tavalla myös ihmisten hyvinvointiin. Pohjois-Venäjällä ja Alaskassa lämpeneminen on suurinta, samoin terveysriskit, sanoo tutkimusprofessori Arja Rautio Arktisen lääketieteen keskuksesta. Vaarana on, että maaperään joutuneet, nykyisin kielletyt aineet pääsevät uudelleen ympäristöön, kun ikirouta sulaa.” (Palsasuo sulaa ja tunturikoivikko voi huonosti. <i>Ilmastonmuutos kurittaa pohjoista luontoa. Ikiroudän sulaminen saattaa altistaa ihmisiä kemikaaleille</i> 13.11.2014)
Suomen (ja pohjoisen) eläimille ja kasveille	”Kun ilmasto muuttuu, uusia alueita etsivät lajit – ilmastopakolaiset – tarvitsevat katkeamattomia luontoyhteyksiä uusille alueille.” (<i>Arktinen muuttuu</i>) <i>Lapista löytyvät ilmastopakolaisille elintärkeitä reittejä. Pohjois-Norjan Dividalenissa näkee, mitä laakso merkitsee ilmastonmuutokseen sopentuille pohjoisille kasvi- ja eläinlajeille</i> . 11.12.2014).

Taulukosta voidaan huomata, että kaksi ilmastoaiheista uutista ottaa kantaa ilmastonmuutoksen mahdollisiin negatiivisiin terveysvaikutuksiin Suomessa. Se, miten ilmastonmuutos voi vaikuttaa suomalaisten terveyteen, ei kuitenkaan nouse aineistosta vahvasti esiin.

Ympäristö, energia ja muu -aiheissa uutisissa kuvatut ilmastonmuutoksen Suomelle aiheuttamat tappiot on taulukossa 23. Näiden uutisten otsikot eivät ilmennä ilmastonmuutosta, eikä uutisten kärkehtemana ole ilmastonmuutos. Ilmastonmuutoksen mahdollisten ja jo havaittavissa olevien tappioiden kehystäminen nimenomaan kasveille ja eläimille (vrt. ihmisille) kohdistuvina on hallitsevaa.

Taulukko 23. Tappiot ilmastonmuutoksesta Suomelle ympäristö, energia ja muu -aiheisissa uutisissa.

Tappio ilmastonmuutoksesta	Uutinen
Suomen eläimille: metsäjäniksen määrän väheneminen	””Silti rusakosta ei kannata tehdä syntipukkia. Ilman ilmastonmuutosta risteytyminen olisi harvinaisempaa.” Jos talvet jatkuvat leutoina, nykyinen suuntaus tuskin muuttuu. Metsäjänis vetäytyy, ja rusakko levittäytyy perässä.” (<i>Risteytymiset uhkaavat metsäjänistä. Itä-Suomen yliopisto tutkii rusakon ja metsäjäniksen risteysten määrää.</i> 19.1.2014)
Suomen linnuille: uhanalaisten lintulajien lisääntyminen	”Uhanalaiseksi arvioituja lajeja on tullut lisää, ja moni aiemmin yleinen laji, kuten keltavästäräkki ja kivitasku, on arvioitu uhanalaisiksi. Syitä on monia, esimerkiksi kosteikkojen hoidon laiminlyöminen, metsästäminen, lintujen elinympäristöjen muutokset ja ilmastonmuutos.” (<i>Kilautimme: Aki Arkomaa ja tubannet muut bongaavat tänään lintuja kotipihallaan.</i> 25.1.2014)
Suomen sienille: haitat korvasienille	””Ilmastonmuutoksen tuoma aikainen kevät, nopeasti sulava lumi ja lämpöaallot eivät suosi korvasieniä.”” (<i>Lämmin ja kuiva kevät haittaa korvasieniä.</i> 19.4.2014)
Suomen eläimille: mahdolliset ongelmat maaperän hajottajaeliöstölle	””Kenelläkään ei ole selvää käsitystä siitä, miten ilmastonmuutos vaikuttaa vaikkapa kasvien ja hajottajaeläinten väliseen suhteeseen’, Setälä toteaa. Lumettomien talvien yleistyminen saattaa tietää hankaluuksia maaperän eliöille. Syvälle ulottuva routa voi tehdä hallaa hajottajaeliöstölle [...] On ennustettu, että Suomen ilmasto lauhtuu ja elämme tulevaisuudessa nykyisin suunnilleen Stuttgartin korkeudella vallitsevissa oloissa. Siellä maaperän eliöt voivat tiettävästi ihan hyvin.” (<i>Tämä on metsän tärkein eläin.</i> 9.5.2014)
Suomalaisille: tulvariskit, rankkasateet	”Ei Helsinki mikään Venetsia ole, mutta Suomen mittakaavassa Helsingin vanha keskusta on yksi haavoittuvimmista paikoista meriveden nousulle. [...] Syken mukaan pahimmilla tulvariskialueilla on rannikolla noin 54 000 rakennusta, joissa asuu 25 000 vakituista asukasta. [...] Riskiä ja laskelmien epävarmuutta kasvattaa ilmastonmuutos. Valtamerten nousu nostaa Itämerenkin pintaa, ja lisäksi ilmastonmuutos heiluttelee myös sisävesiä ja saattaa Syken mukaan lisätä esimerkiksi rankkasateita ja hyydetulvia.” (<i>Tulvariskialueilla on tuhansia rakennuksia. Muun muassa 11 000 rantasaunaa jää uusien rakennussuosituksen alapuolelle.</i> 12.6.2014)
Suomalaisille: punkkien määrän kasvu	””...Avaimena punkkien määrän kasvuun ovat siis lämminveriset eläimet. Myös ilmastonmuutos on vaikuttanut asiaan”, Vuorinen sanoo.” (<i>Punkki viihtyy mustikkametsässä.</i> heinä 2014)
Suomen kasveille ja eläimille: uhka lajeille	””Aiemmin saimaannorppaa uhkasi lähinnä verkkokalastus, mutta ilmastonmuutoksesta on tullut yhä suurempi uhka. Tämä osoittaa, että hiilidioksidipäästöt vaikuttavat suoraan eläinten oloihin”, Luukkonen sanoo. Ilmastonmuutos on noussut 2000-luvulla suoraksi uhaksi lajeille. Ankariin oloihin tottuneet kasvi- ja eläinlajit joutuvat alakynteen, kun eteläiset lajit levittäytyvät kohti pohjoista. Jäämeri rajoittaa arktisten lajien ja niiden elinympäristöjen siirtymistä pohjoisemmaksi.” (<i>Luonto köyhtyy nopeasti. Suomen ekologinen jalanjälki on kestäättömän suuri.</i> 2014)
Suomen kasveille: mahdollisesti lisää taudinaiheuttajia	”Ilmaston lämpenemisen vaikutukset kasveihin ovat monimutkaisia ja ennustukset vaikeita. ”Pohjoisessa satokausi voi pidentyä, mutta lämmön ja kosteuden lisääntyminen saattaa tuoda uusia taudinaiheuttajia. Tarvitaan laajoja poikkitieteellisiä tutkimuksia...”” (<i>Pohjoisessa kasvaneet marjat ovat terveellisempiä. Laura Jaakola tutkii luonnonmarjoja Tromssassa. pohjoisissa mustikoissa näyttäisi olevan enemmän terveellisiä yhdisteitä kuin eteläisissä.</i> 2014)
Suomen eläimille: uhka saimaannorpalle	””Yksi saimaannorpan suurimmista uhkatekijöistä on ilmastonmuutos, ja perimän monimuotoisuus kertoo, kuinka hyvin laji pystyy sopeutumaan muuttuviin ilmasto-oloihin. Tutkimus antaa viitteitä siitä, ettei saimaannorppa pärjää tässä kovin hyvin’, Valtonen sanoo.” (<i>Saimaannorpan geeniperimä köyhtyy. Tutkija esittää ensiavuksi siirtoistutuksia.</i> 2014)
Suomalaisille ja kaloille: Tenojoen lohien määrän väheneminen	”Syinä ovat Niemelän mukaan ilmastonmuutos ja sen aiheuttama Jäämeren lämpeneminen. [...] Kylmempään veteen tottunut lohi joutuu siirtymään ravinnon perässä etämmälle.” (<i>Isot lobet vähentyneet Tenolla.</i> 2014)

Ilmastonmuutoksen Suomeen kohdistuvia tappioita ei kehystetä kovinkaan dramaattisesti ja pelottavia uhkakuvia luoden: todella tappiollisten ja katastrofaalisten tulevaisuuskuvien rakentaminen puuttuu uutisoinnista. Useiden uutisten kohdalla tuodaan esiin epävarmuus ja tähän liittyen on myös joitakin positiivisia mainintoja eliöstön mahdollisuuksista sopeutua muutokseen. Merkittävää on myös se, ettei tappioiden kuvaamisen yhteydessä useinkaan tuoda esiin tekoja, jotka tappiot aiheuttavat. Ilmastonmuutoksen pahojen vaikutusten kuvaamista ei siis yhdistetä niihin ilmastonmuutosta kiihdyttäviin tekoihin, joita Suomessa tehdään.

Kahta poikkeusta lukuun ottamatta ilmastonmuutoksen Suomeen kohdistuvia tappioita kuvaavissa artikkeleissa ei oteta kantaa ilmastonmuutoksen torjunnan keinoihin. Ensimmäinen poikkeus on ilmastoaiheinen uutinen, jossa lihansyönnin vähentäminen esitetään yhdeksi keinoksi. Tästä puhutaan kuitenkin globaalilla tasolla ilman linkitystä nimenomaan Suomen kontekstiin. Uutinen ottaa kantaa myös ilmastonmuutokseen sopeutumiseen:

”Lihansyönnin vähentäminen on yksi keino. ’Eläinperäisen ravinnon osuus ruokavalioistamme vähenee ilman muuta. Ilmaston ja vesistövaikutusten kannalta on vaikea löytää yhtä tehokkaita ratkaisuja kuin eläintuotteiden osuuden vähentäminen.’ Epävarmuuden hallitsemiseksi tarvitaan muutoskestävyyttä ja sopeutumiskykyä. Globaali oikeudenmukaisuus laajenee käytäntöön. Ruokaa ryhdytään jakamaan tasaisemmin kuin nyt.” (*Suomen ilmasto muuttuu epävakaaaksi. Tulossa on rankkasateita, tulvia ja bellettä. Maailman ruokakriisit heijastuvat Suomeenkin.* 30.3.2014)

Toinen poikkeus on ympäristöaiheinen uutinen, jossa ilmastonmuutos linkitetään luonnon köyhtymiseen ja Suomen ekologisen jalanjäljen kestäättömyyteen. Siinä keinoksi esitetään edellisen uutisen tavoin parempia ruokailutottumuksia ja yhden maapallon mallia, johon kuuluvat ”olemassa olevan luonnon turvaaminen, uusiutuvat tuotanto- ja energiaratkaisut hiilijalanjäljen pienentämiseksi, kulutustottumusten muutos, rahavirtojen kääntäminen ja luonnonvarojen oikeudenmukainen jakaminen.” (*Luonto köyhtyy nopeasti. Suomen ekologinen jalanjälki on kohtuuttoman suuri.* 2014) Hallitseva tapa ilmastonmuutosuutisoinnissa vaikuttaa kuitenkin olevan se, että ilmastonmuutoksesta Suomelle aiheutuvista tappioista ja tappioiden välttämiseksi tehtävistä ratkaisuista kerrotaan erikseen – yhdistävä kehystämisen tapa ei siis ole vallitseva. Ilmastonmuutoksen sopeutumiseen viitataan lisäksi kahdessa muussa ilmastoaiheisessa uutisartikkelissa. Ilmastopakolaisia käsittelevässä artikkelissa kuvataan suojelualueverkoston ylläpitämisen ja laajentamisen tarvetta, jotta ilmastonmuutoksen liikkeelle sysäävät kasvi- ja eläinlajit pääsevät levittäytymään uusille alueille. Äärisäitä kuvaavassa lyhyessä uutisessa nostetaan esiin sään ääri-ilmiöihin varautuminen:

”Sään ääri-ilmiöt voimistuvat myös Suomessa. Meidän tulee vahvistaa yhteiskunnan kykyä hallita ilmastonmuutokseen liittyvät riskit”, arvioi kansliapäällikkö Jaana Husu-Kallio maa- ja metsätalousministeriöstä.” (*Äärisäät tulevat myös Suomeen.* 1.4.2014)

Ilmastonmuutoksen seurauksia Suomelle ja ilmastonmuutoksen hillintää tai siihen sopeutumista ei siis tyypillisesti käsitellä samassa uutisessa.

Tyypillistä on se, että ilmastonmuutoksen tappiot Suomelle kuvataan epävarmoina: tappiokehyksistä puuttuu usein ehdottomuus. Joissain tapauksissa ei ole myöskään täysin selvää, kuvataanko uutisessa tappioita vai pikemminkin ilmastonmuutoksen (neutraaleja) epävarmoja seurauksia. Tätä ilmentää hyvin uutinen, jossa puntaroidaan ilmastonmuutoksen mahdollisia vaikutuksia mansikanviljelylle (*Ilmastonmuutos voi haitatakin mansikkaa*, 12.6.2014). ”Sekä tappioita että voittoja”-kehys onkin hyvin tyypillinen tapa kuvata ilmastonmuutoksen seurauksia Suomelle. Tämänlaisessa kehyksessä ensin mainitaan joko ilmastonmuutoksen mahdollisesti aiheuttama tappio ja sitten sen mahdollisesti synnyttämä voitto – tai toisinpäin:

”Nautakarjan, lampaiden ja hevosten ulkolaidunnuskausi pitenee. Tämä pienentää tarvetta säilöä rehua ja heinää. Toisaalta uudet tuholaiset ja loiset voivat vallata alla. Erilaiset sienitaudit yleistyvät. [...] Maataloudelle ilmastonmuutoksesta on jopa enemmän hyötyä kuin haittaa, sillä kasvukausi pitenee. Suomessa on mahdollista alkaa viljellä pidemmän kasvukauden satoisampia lajikkeita. Toisaalta vaihteleva sää lisää maatalouden haavoittuvuutta ja vesistökuormitusta. Sienitautien ja homeiden riski sekä tuholaiden määrä kasvaa. Metsissä puuston kasvu kiihtyy ja tuottavuus lisääntyy, mutta myrskyt lisäävät tuhoja.” (*Suomen ilmasto muuttuu epävakaaaksi. Tulossa on rankkasateita, tulvia ja bellettä. Maailman ruokakriisit heijastuvat Suomeenkin*, 30.3.2014)

Globaalien muutosten vaikutuksista Suomeen puhutaan hyvin epämääräisesti. Sanotaan, että ne heijastuvat Suomeen, mutta niiden vaikutusketjuja ei täsmennetä.

”Maailmanlaajuiset muutokset ruuantuotannossa heijastuvat myös Suomeen. Viljelykelpoinen maa-ala supistuu samaan aikaan, kun väkimäärä kasvaa. Muuttoliike lisääntyy, kun elämä käy monin paikoin sietämättömäksi [...] Muutokset maailman taudeissa, esimerkiksi malarian yleistyminen, heijastuvat Suomeen matkailun kautta.” (*Suomen ilmasto muuttuu epävakaaaksi. Tulossa on rankkasateita, tulvia ja bellettä. Maailman ruokakriisit heijastuvat Suomeenkin*, 30.3.2014)

Ympäristövaikutusten ollessa epävarmoja, ovat vaikutukset ihmisiin vieläkin epävarmempia, minkä vuoksi niitä saattaa olla vaikea käsitellä.

Taulukossa 24 on koonti ilmastoaiheisista uutisartikkeleista, joissa käsitellään ilmastonmuutoksesta Suomelle syntyviä voittoja. Voidaan huomata, että samat uutiset, jotka käsittelevät ilmastonmuutoksen tappioita, käsittelevät myös ilmastonmuutoksesta syntyviä voittoja. Lukuun ottamatta yhtä yksinomaan voittoihin keskittyvää uutista (hyödyt metsätaloudelle) ilmastonmuutoksen Suomelle tuomat hyödyt eivät nouse artikkeleissa kuitenkaan korostuneesti esiin, vaan useimmiten juuri ”sekä tappioita että voittoja”-kehysten puitteissa.

Taulukko 24. Voitot ilmastonmuutoksesta Suomelle ilmastoaiheisissa uutisissa.

Voitto ilmastonmuutoksesta	Uutinen
Suomalaisille: positiiviset vaikutukset maanviljelyyn, eläinten laidunnukseen ja ruokintaan, Suomen imagoon matkailumaana, lämmitysenergiatarpeeseen, metsätalouteen ja merenkulkuun	”Vehnää, ohraa ja kauraa voidaan viljellä Lappia myöten. Myös öljykasvien viljely tulee kannattavaksi pohjoisessakin. Päärynästä, luumusta ja kirsikasta tulee merkittäviä viljelykasveja. Mansikan ja vadelman kasvatusseudut laajenevat Savosta Kainuuseen.” (<i>Suomen ilmasto muuttuu epävakaaaksi. Tulossa on rankekasateita, tulvia ja hellettä. Maailman ruokakeräisöt beijastuvat Suomeenkin.</i> 30.3.2014)
Suomen sienille ja suomalaisille: tiettyjen sienilajien yleistyminen ja sienikauden jatkuminen pidempään	”Salon mukaan sienissä on lajeja, jotka eivät ole vielä yleisiä Suomessa, mutta saattavat yleistyä ilmastonmuutoksen edetessä. Jos leudot talvet yleistyvät, sienikausi voi jatkua jopa joulukuulle.” (<i>Hyvä berkeikutattikausi voi jäädä lyhyeksi. Tammenberkeikutatit yleistyvät ilmastonmuutoksen edetessä.</i> 4.9.2014)
Suomalaisille: hyödyt metsätaloudelle	”Ilmaston lämpenemisen ja kasvun kiihtymisen välinen yhteys on todettu aiemminkin. Kaupin mukaan uusi tieto on, että metsätalous on jo pitkään hyötynyt ilmastonmuutoksesta. [...] Ilmastonmuutoksen ansiosta lämpösumma on lisääntynyt. [...] ”Jos ilmastonmuutos parantaa hiilinielua tai bioenergian mahdollisuuksia, totta kai mahdollisuudet käytetään hyväksi”, Kauppi sanoo.” (<i>Metsätalous on hyötynyt paljon ilmastonmuutoksesta. Tutkimuksen mukaan ilmastonmuutos on kiihdyttänyt metsien kasvua neljänneksen.</i> 7.10.2014)
Suomen luonnolle: ketulle ja metsille	”Kettu puolestaan hyötyy ilmaston lämpenemisestä, sillä se edesauttaa sen selviämistä myös korkeilla tuntureilla. [...] Metsät sen sijaan kasvavat hyvin.” (<i>Palsasuo sulaa ja tunturikoivikko voi huonosti. Ilmastonmuutos kurittaa pohjoista luontoa. Ikiroudan sulaminen saattaa altistaa ihmisiä kemikaaleille.</i> 13.11.2014)

Taulukossa 25 on koonti ympäristö, energia ja muu -aiheisista uutisista, joissa käsitellään ilmastonmuutoksesta Suomelle syntyviä voittoja. Ilmastonmuutoksen hyödyt eivät nouse uutisissa korostuneesti esiin, vaan ovat yksittäisiä mainintoja.

Taulukko 25. Voitot ilmastonmuutoksesta Suomelle ympäristö, energia ja muu -aiheisissa uutisissa.

Voitto ilmastonmuutoksesta	Uutinen
Vesilintujen talvehtimisen lisääntyminen Suomessa	”Vesilinnut talvehtii entistä pohjoisempana, kun ilmasto on lämmennyt”, toteaa intendentti Aleksi Lehikoinen Luonnontieteellisestä keskusmuseosta.” (<i>Yhä useampi vesilintu talvehtii Suomessa – varpusten määrä on romahtanut.</i> 18.1.2014)
Liiketoiminnalliset hyödyt: kysynnän kasvu	”Nokian Renkaiden mukaan molemmat megatrendit ennemmin kiihdyttävät talvirenkaiden kysyntää eri maissa. Ilmastonmuutos kiihdyttää säävaihteluita, ja talvirenkaiden vaatiminen pakollisena on yhä yleisempää erilaisten...” (<i>Veromätkyt painoivat Nokian Renkaiden loppuvuoden tappiolle.</i> 8.2.2014)
Satokauden mahdollinen piteneminen	”Pohjoisessa satokausi voi pidetä, mutta lämmön ja kosteuden lisääntyminen saattaa tuoda uusia taudinaiheuttajia. Tarvitaan laajoja poikkiteollisia tutkimuksia...” (<i>Pohjoisessa kasvaneet marjat ovat terveellisempiä. Laura Jaakola tutkii luonnonmarjoja Tromssassa. pohjoisissa mustikoissa näyttäisi olevan enemmän terveellisiä yhdisteitä kuin eteläisissä.</i> 20.10.2014)
Kasvukauden pitenemisen hyödyt porotaloudelle	”Ilmastonmuutoksesta on porotaloudelle enemmän hyötyä kuin haittaa, kun kasvukausi pitenee.” (<i>Arktinen muuttuu: Porot syövät laitumet paljaksi. Tutkijan mukaan Suomessa on liikaa poroja laitumiin nähden.</i> 24.11.2014)

Ilmastonmuutoksen torjunnasta Suomelle aiheutuvia tappioita käsitellään yhdessä ilmastoaiheisessa uutisessa: siinä tuodaan esiin ilmastopäästöjen vähentämisestä aiheutuvat kustannukset ottamatta kantaa torjunnasta syntyviin voittoihin:

”Tutkimuslaitokset arvioivat, että ilmastopäästöjen vähentäminen 40 prosentilla lisää merkittävästi kustannuksia Suomessa. Hinnaksi raportissa arvioidaan yli 450 miljoonaa euroa.” (*Päästöraajat patistavat uusimaan autokantaa. Suomi pääsee tehokkaimmin EU:n uusiin rajoihin vähentämällä liikenteen päästöjä.* 18.4.2014)

Ilmastonmuutoksen torjunnan ratkaisulla saavutettavia hyötyjä ja positiivisia seurauksia Suomelle ja suomalaisille kuvaavat kehykset eivät nouse aineistosta voimakkaasti esiin. Ainoastaan neljä ilmastoaiheista uutisartikkelia ottaa yksittäisiksi jääviksi maininnoissa kantaa ilmastonmuutoksen torjunnalla saavutettaviin voittoihin Suomessa (katso taulukko 26). Mainitut positiiviset seuraukset liittyvät ilmastonmuutoksen torjunnan mahdollisuuksiin luoda uutta liiketoimintaa, tehdä Suomesta vähähiilisen yhteiskunnan edelläkävijä ja parantaa henkilökohtaista kuntoa ja terveyttä. Yhdessäkään näistä uutisista tämä voittokehys ei ole hallitsevassa roolissa eikä se ilmene otsikossa, vaan yksittäisinä mainintoina haastateltujen henkilöiden sitaateissa. Ympäristö, energia ja muu -aiheisista uutisista ainoastaan yksi vihjaa torjunnasta saataviin hyötyihin esittämällä, että ilmastonmuutokseen tarttumalla on mahdollista saada uutta vientiä Suomelle (*Demarit haluavat puhutella yksinyrittäjää. Hallitus ei saa vielä löydä hanskoja tiskiön, Antti Rinne sanoo.* 23.11.2014). Helsingin Sanomien ilmastonmuutosuutisoinnissa tappiokehys vaikuttaa siis olevan voittokehystä tyypillisempi tapa kuvata ilmastonmuutoksen seurauksia Suomelle.

Taulukko 26. Voitot ilmastonmuutoksen torjunnasta Suomelle ilmastoaiheisissa uutisissa.

Voitto torjunnasta	Uutinen
Uuden liiketoiminnan luominen	”Ilmastopolitiikka luo uutta liiketoimintaa”, UPM:n yhteiskuntasuhdejohtaja Stefan Sundman huomauttaa.” (<i>EU luopuu sitovista tavoitteista uusiutuvalle energialle. EU tavoittelee yhä pienempiä päästöjä, mutta ei sitone jäsenmaita uusiutuviin energiamuotoihin.</i> 23.1.2014)
Suomen asema vähähiilisen yhteiskunnan edelläkävijänä	””Ilmastolaki tavoittelee Suomelle asemaa vähähiilisen yhteiskunnan edelläkävijänä. [...]”, Niinistö sanoo.” (<i>Ilmastolaki suitsii päästöjä. Ville Niinistö: ”Politiikan vuoropuhelu ilmastoasioissa syvenee”</i> 6.6.2014)
Liiketoimintamahdollisuudet: cleantech-osaamisen hyödyntäminen	””Ilmastonmuutos on maailman suurin bisnesmahdollisuus. Suomella on paljon cleantech-osaamista. Jos se aiotaan hyödyntää, nyt ei auta uinua”, Grahn-Laasonen sanoi torstaina esitellessään odotuksiaan Liman ilmastokokouksesta.” (<i>Grahn-Laasonen perää ilmastoherätystä. Ympäristöministeri lähtee optimistisena Liman ilmastokokoukseen.</i> 28.11.2014)
Henkilökohtaiset terveys- ja kuntohyödyt	”Amnell ei koe elämäntapansa rajoittavan elämäänsä. ”Kaikki minulle nyt heti -ajattelun sijaan korostan vastuullista elämäntapaa, eikä sen tarvitse aina toteutua helpoimmalla mahdollisella tavalla. Jos joudunkin käyttämään lihaksiani enemmän, se palkitaan parempana kuntona ja terveytenä.”, Amnell sanoo.” (<i>Meteorologi Toni Amnell tekee kaikkensa elääkseen ilmastoystävällisesti.</i> 8.12.2014)

Ilmastoaiheisissa uutisissa ilmastonmuutoksen tappioita ihmiskunnalle (globaaleja tappioita ja tappioita muille maille) kuvataan enemmän (31 %) kuin ilmastonmuutoksen tappioita suomalaisille (8 %). Ympäristö, energia ja muu -aiheisissa uutisissa puolestaan kansainvälisiä tappioita (9 %) ei kuvata sen useammin kuin tappioita Suomelle (9 %). Ilmastonmuutoksen kansainvälisiä tappioiden kehystämisestä voidaan tunnistaa kaksi samaa tapaa, miten myös tappioita Suomelle kuvattiin: tappiot esitetään jo havaittavissa olevina seurauksina tai vastaavasti tulevina uhkakuvina. Kehystämislle, jossa korostetaan ilmastonmuutoksen nykyisiä negatiivisia seurauksia, on tyypillistä nimenomaan korostaa sitä, että ilmastonmuutos on jotakin, joka jo tapahtuu ja on läsnä:

”Meret lämpenevät vain asteen desimaaleja, koska merivettä on suunnattoman paljon. Merenpinnan kohoaminen on silti jatkunut. Lämpö laajentaa vesimassoja, ja jäätiköt sulavat.” (*Meri jarruttaa ilmaston lämpenemistä. Maapallon lämpeneminen hidastui, koska lämpö sitoutuu ilmeisesti meriin. Tyynenmeren pintavesiä viilentää tilapäisesti La Niña -ilmiö.* 7.5.2014)

”Ilmastonmuutoksella on ollut vakavia ja kiistattomia vaikutuksia ympäristöön kaikkialla maailmassa, ja se on syy moniin äärimmäisiin luonnonilmiöihin.” (*IPCC: Ilmastonmuutos vaatii nopeita toimia. HS listasi tuoreen ilmastonraportin neljä keskeisintä teesiä.* 3.11.2014)

”Ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat jo näkyvissä. Esimerkiksi äärimmäiset sääilmiöt – kuivuus, tulvat, rankkasateet – ovat lisääntyneet.” (*Järjestöt: Fossiilisista polttoaineista luovuttava vuoteen 2050 mennessä. Liman kokouksessa sovitaan uuden ilmastopöytäkirjan rakenteesta.* 27.11.2014)

Jo havaittavissa olevien seurausten kehystämisen rinnalla toinen tyypillinen tapa kehystää ilmastonmuutoksen tappioita on kuvata sen tulevia negatiivisia vaikutuksia. Tässä kehyksessä ilmastonmuutos näyttäytyy väistämättömänä asiana ja sen tulevia seurauksia kuvataan enemmän tai vähemmän varmuudella:

”Tuhoisat luonnonkatastrofit ennakoivat tulevaa, sillä äärimmäisten sääilmiöiden arvioidaan lisääntyvän ilmastonmuutoksen myötä.” (*Suomen ilmasto muuttuu epävakaaaksi. Tulossa on rankkasateita, tulvia ja hellettä. Maailman ruokakriisit heijastuvat Suomeenkin.* 30.3.2014)

”Tutkijat varoittivat lämpenemisen kiihtymisestä. Edessä on enemmän kuivuutta ja maastopaloja sekä toisaalta rankkasateita ja myrskyjä joissain osissa maata.” (*Ilmastonmuutos ei kiinnosta amerikkalaisia. HS:n kirjeenvaihtaja kiersi kysymässä, mitä marylandilaiset ajattelevat ilmastonmuutoksesta. Moni uskoo, ettei lämpeneminen ole ihmisen syytä.* 15.5.2014)

”Vaarana on, että maaperään joutuneet, nykyisin kielletyt aineet pääsevät uudelleen ympäristöön, kun ikirouta sulaa.” (*Palsasuo sulaa ja tunturikoivikko voi huonosti. Ilmastonmuutos kurittaa pohjoista luontoa. Ikiroutan sulaminen saattaa altistaa ihmisiä kemikaaleille.* 13.11.2014)

”Yhdysvaltojen armeijan tuoreen raportin mukaan ilmastonmuutos on ”uhkien moninkertaistaja” muun muassa siksi, että ilmastonmuutoksen aiheuttamat äärimmäiset sääolosuhteet toimivat sytykkeenä rauhattomuudelle ja pahentavat vaarallisten tautiepidemioiden riskiä.” (*Yhdysvalloilta rahaa ilmastonmuutokseen.* 16.11.2014)

Kansainvälisten tappioiden kehystämisessä nousee esiin myös kaksi uutta kehystämisen tapaa, joissa yhdistyvät toiminta tai toimimattomuus ja vaikutukset. Huomionarvoista on, että tällaiset ilmastotekoja tai tekemättä jättämisistä ja sen seurauksia yhdistävät kehykset eivät ilmene, kun kyse on tappioista Suomelle. Ensimmäisessä näistä tavoista kuvataan toimimattomuuden tappioita. Kehys rakentuu argumentille: ”jos emme ala toimia, kohtaamme seuraavat tappiot” tai ”kun emme nyt toimi, tulemme kohtaamaan seuraavat tappiot”:

”Koko maailmassa ilmaston lämpeneminen on nykyinen 3,7 astetta.” (*Suomen ilmasto muuttuu epävakaksi. Tulossa on rankkasateita, tulvia ja hellettä. Maailman ruokakriisit heijastuvat Suomeenkin.* 30.3.2014)

”Kasvihuonekaasupäästöjen määrä ilmakehässä kasvaa jatkuvasti, ja tällä vauhdilla maapallon keskilämpötila kohoaa ainakin neljä astetta vuoteen 2100 mennessä. Jatkuvan lämpenemisen seurauksena esimerkiksi lämpöaallot, äärimmäinen kuivuus, pakolaisongelmat ja ruokapula lisääntyvät. Ilmastonmuutoksen vaikutukset saattavat olla peruuttamattomia. Niistä kärsitään vielä jopa satoja vuosia vaikka kasvihuonekaasupäästöt saataisiin kuriin.” (*IPCC: Ilmastonmuutos vaatii nopeita toimia. HS listasi tuoreen ilmastonraportin neljä keskeisintä teesiä.* 3.11.2014)

”Hiilidioksidi pysyy ilmakehässä satatuhatta vuotta”, Taalas sanoi. Riesasta on tulossa jälkipolville todella vaikea, ellei sitä aleta torjua. [...] Tätä menoa lämpötila nousee neljä astetta vuosisadan loppuun mennessä.” (*Ilmastonmuutos pysyy pitkään ihmisen riesana. Fossiilisten polttoaineiden sijasta pitäisi tukea uusiutuvia, tiivistää Petteri Taalas.* 4.11.2014)

”Olemme entistä vakuuttuneempia, että ilmastonmuokkausta pitää tutkia. Itse pidän sitä pelottavana, mutta jos emme tee mitään ja jatkamme samaan tapaan, maapallo lämpenee neljä astetta”, sanoo tutkija Matt Watson...” (*On jäähydyksen aika. Ryhmä ilmastotutkijoita esittää, että maapalloa jäädyttävää keinoja pitäisi jo kokeilla.* 12.12.2014)

Toisessa kehyksessä, jossa toiminta linkitetään tappioihin, kuvataan tappioiden välttämistä toiminnalla.

Kehys rakentuu argumentille: ”meidän on toimittava näin, jos haluamme välttää nämä tappiot”.

”Riippuvuus fossiilisista polttoaineista, kuten hiilestä, on katkaistava nopeasti, jotta maailma välttyy ilmastonmuutoksen pahimmilta vaikutuksilta, arvioi kansainvälinen ilmastopaneeli IPCC uudessa raportissaan. [...] Ilmastonmuutoksen hillintää koskevassa raportissa todetaan, että uusiutuvan energian tuotanto pitää kolmin- tai nelinkertaistaa vuoteen 2050 mennessä. Muuten maapallo lämpenee enemmän kuin kriittisenä rajana pidetyt kaksi astetta.” (*Ilmastopaneeli: Maailman on nopeasti siirryttävä uusiutuviin energiamuotoihin Ilmastopäästöt ovat kasvaneet nopeasti. Ilmastopaneeli ajaa pikaista siirtymistä uusiutuvan energian käyttöön.* 14.4.2014)

”Presidentti Sauli Niinistön mukaan ilmastonmuutos voi johtaa hallitsemattomaan tilanteeseen, joten Pariisin sopimuksen saavuttaminen on varmistettava.” (*YK:n ilmastokokous lupasi lisätä rahaa köyhille maille.* 24.9.2014)

Ympäristö, energia ja muu -aiheisista uutisista nousee esiin myös kehys, jossa ilmastonmuutos kuvataan ongelmien kärjistäjänä. Tässä kehyksessä ilmastonmuutos liitetään johonkin jo olemassa olevaan ongelmaan ja esitetään, miten ilmastonmuutos entisestään pahentaa sitä:

”Ilmastonmuutos ja siihen liittyvät äärimmäiset sääilmiöt tekevät konflikteista helposti vakavampia.” (*USA:n merivoimat leikkaa öljylaskuaan.* 24.9.2014)

”[Venetsian] Vajoamista edesauttaa ilmastonmuutoksen myötä tapahtuva ilmaston lämpeneminen ja merenpinnan kohoaminen.” (*Tausta: Venetsiassa tulvii 4-5 kertaa vuodessa.* 5.6.2014)

Ilmastonmuutoksen vaikutusten kuvaaminen erilaisina vaihtoehtoisina skenaarioina ei ole uutisoinnissa tyypillistä. Tämänlaisessa kehystämisessä ei kuvata niinkään ilmastonmuutoksen tappioita, vaan sitä, millaisia muutoksia ilmastonmuutos tuo ihmisten toimintaan. Seuraava lainaus kuvastaa tätä kehystä:

”Ilmastonmuutos muuttaa koko maailman talousjärjestelmää. Jatkossa yhtiöiden on luotava kannattaa bisnestä vähähiilisessä maailmassa, ja ruokaa on tuotettava yhä kuumemmissa oloissa. Sääntely kiristyy, koko energiahuolto menee uusiksi.” (*Ilmastojohtaja Suomen lahjoituksesta: ”Epäseksikästä, mutta sankarillista” Maailmanpankin Rachel Kyte uskoo, että esimerkiksi öljy-yhtiöiden arvo romahtaa.* 18.7.2014)

Muita tämänlaisia kuvauksia ei ollut aineistosta tunnistettavissa, joten voidaan puhua marginaalissa olevasta kehyksestä.

Artikkeleissa, joissa ilmastonmuutoksen kansainväliset tappiot tulevat mainituksi, eivät tappiot tyypillisesti ilmene otsikossa. Kansainvälisiä tappioita maininneista ilmastoaiheisista artikkeleista ainoastaan kahdeksassa tappiofokus ilmenee jo otsikossa (katso taulukon 27 uutiset). Vaikuttaakin siltä, että uutisen fokuksen ollessa jossain muussa kuin ilmastonmuutoksen seurausten kuvaamisessa, on tyypillisempää viitata ilmastonmuutoksen kansainvälisiin vaikutuksiin kuin ilmastonmuutoksen vaikutuksiin Suomeen.

Taulukko 27. Tappiot ilmastonmuutoksesta ihmiskunnalle.

Tappio ilmastonmuutoksesta	Uutinen
Tulvat Thames-joen varrella	”Sally Lampkin on ilmastonmuutoksesta väitellyt Bristolin yliopiston tutkija. ”Tämä on lähes varmasti suoraa seurausta ilmastonmuutoksesta. Se ei ole vain maapallon lämpenemistä vaan sään ääri-ilmiöitä.”, hän sanoo.” (<i>Thames nielee alleen yhä uusia alueita. Tutkija äitinsä tulvatalolla: ”Tämä on lähes varmasti suoraa seurausta ilmastonmuutoksesta.”</i> 13.2.2014)
Merenkulun vaikeutuminen ja perinnetiedon muuttuminen hyödyttömäksi Grönlannissa	”Mutta Grönlannissa ilmastonmuutos muovaa jo nyt saaren arkea. [...] Merenkulku on vaikeutunut, kun säät ovat muuttuneet. [...] Pohjoisimmassa Grönlannissa, siellä missä perinteet ovat parhaiten säilyneet, kalastaja-pyytäjät pelkäävät jo siirtää taitojaan lapsilleen. He eivät pysty enää luottamaan esi-isiltä opittuun säänluentaan, kun ilmat ovat käyneet oudoiksi. Erityisesti jäät ovat arvaamattomia.” (<i>Sulavan jään maa vaihtaa sortseihin.</i> 10.7.2014)
Äärisäät eri puolilla maapalloa	”Kuumia kesä viime vuonna Japanissa, Koreassa ja Kiinassa liittyi ilmastonmuutokseen, samoin Uuden-Seelannin vuoden 2013 kuivuus ja Länsi-Euroopan kuuma kesä.” (<i>Ilmastonmuutos kytkeytyy äärisäihin.</i> 1.10.2014)
Äärisäät ja ihmisten elämän pilalle meneminen eri puolilla maapalloa	”Jarraud käsitteli ilmastonmuutoksen vaikutuksia tiedotteessa kovaan sävyyn. Hänen mukaansa ennätykselliset lämpötilat, kovat sateet ja tulvat ovat pilanneet monen ihmisen elämän.” (<i>YK: Kuluvasta vuodesta tulossa kuumin koskaan. Lämmennyt ilmasto on pilannut monien ihmisten elämän.</i> 4.12.2014)
Kustannukset, kuivuus, maastopalot ja merenpinnan nousu Yhdysvalloissa	”Raportin mukaan ilmastonmuutos vaikuttaa Yhdysvaltoihin merkittävästi jo nyt eikä se ole vain tulevien vuosikymmenten tai -satojen ongelma. [...] Lämpötilan nousun uskotaan tulevan Yhdysvalloille kalliiksi kuivuuden, maastopalojen ja merenpinnan nousun myötä.” (<i>Obama aloittaa viimeisen päästötaiston. Uusi raportti maalaa synkkää kuvaa ilmastonmuutoksen vaikutuksista USA:ssa.</i> 7.5.2014)
Vesipula, äärisäät, luonnonkatastrofit, merenpinnan nousu ja maailmantalouden kutistuminen	”Edessä on äärimmäisten sääilmiöiden ja luonnonkatastrofien lisääntyminen, vesivarantojen vaarantuminen ja samalla merenpinnan nousun aiheuttamien haittojen lisääntyminen. [...] Raportti varoittaa taloudellisen kasvun romahduksesta ja viljasatojen hupenemisesta. [...] Tuoreen raportin mukaan jo noin kahden asteen lämpeneminen esiteollisesta ajasta voi kutistaa maailmantaloutta 0,2–2 prosenttia.” (<i>Vesipula uhkaa maapalloa. Maapallon lämpeneminen nostaa meren pintaa uhkaavasti – mutta osa ihmisistä jää vaille juomavettä.</i> 1.4.2014)
Maanvyörymät Siperiassa	”Kun routa sulaa, kaupungit ovat alttiita uusille metaanipurkauksille ja myös maanvyörymille.” (<i>Lämpeneminen on repinyt kraattereita Siperiaan. Ikiroudasta purkautuu voimalla metaania. Ilmastotutkijan mukaan hiilidioksidi on silti suurempi ongelma.</i> 19.8.2014)
Tulvien ja niiltä suojautumisen negatiiviset vaikutukset Tanskassa	”Poliittinen vääntö on siinä vaiheessa, että kunnat huutavat valtiota hätiin, sillä tiheneviltä rankkasateilta suojautuminen ja merenpinnan nousu vaativat kalliita rakennustoimia. [...] Tähän mennessä merenpinta on noussut 1,7 metriä normaalin yläpuolelle kerran 500 vuodessa, mutta tulevaisuudessa niin kävisi useita kertoja vuodessa. Se tarkoittaa, että metro jouduttaisiin sulkemaan ajoittain, viemäriverkosto pitäisi uusia ja Kööpenhaminassa suositut kellarikerrosten liiketilat joutuisivat maksamaan jättimäisiä vakuutusmaksuja.” (<i>Matala Tanska pelkää tulvia. Ilmastonmuutos näkyy jo politiikassa, ja kunnat anelevat patorahaa vedennousun varalta.</i> 30.10.2014)

Siinä missä ilmastonmuutoksen tappioita Suomelle kuvataan luonnon kokemien seurausten kautta (haittoina ja vaikutuksina kasveille ja eläimille) ilmastonmuutoksen kansainvälisiä tappioita kuvataan enemmän ihmisiin kohdistuvina. Kaikki taulukossa 27 mainitut ottavat kantaa nimenomaan ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ihmisille: kyse on asuntojen jäämisestä tulvien alle, vesipulasta, ilmastonmuutoksen taloudellisista kustannuksista, grönlantilaisten arjen muuttumisesta, kaupunkien jäämisestä maanvyörymien ja tulvien alle, äärisäistä ja ihmisten elämän pilalle menemisestä äärisäiden vuoksi. Taulukosta 27 voidaan huomata, että keskiössä eivät ole aina tappiot ihmiskunnalle yleisesti, vaan tappioita tarkastellaan jonkin yksittäisen valtion tai alueen näkökulmasta: Thames-joen ympäristön, Yhdysvaltojen, Grönlannin, Siperian ja Tanskan.

Tappiot esitetään tyypillisesti lämpötilan nousuna, merenpinnan kohoamisena ja äärisäiden lisääntymisenä. Kansainvälisten vaikutusten kuvaamisessa ei aina mennä eteenpäin siitä, että mainitaan lämpeneminen yli jonkin asteen rajan. Kansainvälisten seurausten kuvauksessa käsitellään siis paljon myös pelkästään ilmastonmuutoksen ilmenemistä eli ilmastonmuutoksen välittömiä seurauksia (kuten jäiden sulamista ja lämpötilan nousua) ilman, että otetaan kantaa ilmastonmuutoksen välillisiin vaikutuksiin eläimiin tai ihmisiin. Suurin osa ilmastonmuutoksen aiheuttamat tappiot mainitsevista uutisista ei siis ota kantaa vaikutusketjuihin, tai kuvaa vaikutukset hyvin yleisluontoisina. Ilmastonmuutoksen ihmiskunnalle aiheuttamien tappioiden kuvaus jääkin usein verrattain abstraktille tasolle: kyse on ilmastonmuutoksen vakavista, hälyttävistä ja pahoista seurauksista, mutta niitä ei välttämättä täsmennetä ja konkretisoida.

Ilmastonmuutoksen voitot Suomelle mainitaan suhteessa useammin kuin ilmastonmuutoksen voitot ihmiskunnalle. Kansainvälisinä voittoina ilmastonmuutoksesta tuodaan esiin joitakin vaikutuksia arktisella alueella (katso taulukko 28). Voidaankin sanoa, ettei voitot ilmastonmuutoksesta ihmiskunnalle -kehystä aineistossa juuri esiinny: esimerkiksi uusien öljy- ja kaasuvarojen ymmärtäminen voitoksi on kyseenalaista.

Taulukko 28. Voitot ilmastonmuutoksesta ihmiskunnalle ilmastoaiheisissa uutisissa.

Voitto ilmastonmuutoksesta	Uutinen
Uusia viljelylajikkeita ja kalavaroja	”Etelä-Grönlannissa pystytään viljelemään entistä enemmän juureksia ja vihanneksia. Uusia, hintavia kalalajeja saapuu lämpeneviin vesiin.” (<i>Sulavan jään maa vaihtaa sortseihin</i> , 10.7.2014)
Uudet merireitit Pohjoiselle jäämerelle	”Ilmastonmuutoksen ja jäiden sulamisen odotetaan avaavan Pohjoisella jäämerellä kaksi oikoreittiä liikenteelle.” (<i>Fakta: Kaksi pohjoista merireittiä</i> , 4.11.2014)
Uusia öljy- ja kaasuvaroja, kalavaroja ja merireittejä	””Jään sulaminen tuo ulottuville uusia öljy- ja kaasuvaroja, kalavaroja ja merireittejä.”” (<i>Jää sulaa – arktinen alue muuttuu. Tutkijan mielestä Suomi voisi valita vastuullisen liiketoiminnan Jäämerellä</i> , 8.11.2014)

Aiemmin tässä luvussa esitettiin, miten vaikutuksia Suomelle kuvataan uutisissa useammin ilmastonmuutoksen aiheuttamina tappioina kuin torjunnasta saatavina voittoina. Tämä sama pätee myös kuvauksiin vaikutuksista ihmiskunnalle. Torjunnasta saatavien voittojen kuvaus jää yksittäisiksi maininnoiksi. Otsikkotasolla ilmastonmuutoksen torjunnasta saatavat voitot eivät nouse lainkaan esiin. Taulukossa 29 on ilmastoaiheisissa uutisissa esitetyt maininnat ilmastonmuutoksen torjunnan voitoista. Ympäristö, energia ja muu -aiheisissa uutisissa voitot torjunnasta -kehystä ei ilmene lainkaan.

Taulukko 29. Voitot ilmastonmuutoksen torjunnasta ihmiskunnalle.

Voitto torjunnasta	Uutinen
Hyödyt taloudelle	”Hän jaksaa perustella väsymättä seminaarista seminaariin, kuinka luonnonvarojen kierrättämisestä olisi hyötyä paitsi maapallolle myös taloudelle.” (<i>Ilmastokatastrofi on liian lähellä. Jukka Noponen ihmettelee, miksei Suomessa toimita ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.</i> 12.1.2014)
Hyödyt EU:n taloudelle ja työllisyydelle	”Eurooppalaisista 80 prosenttia on sitä mieltä, että ilmastonmuutosta torjumalla voidaan tukea taloutta ja työllisyyttä. [...] Eurooppalaisista 70 prosenttia on samaa mieltä siitä, että fossiilisten polttoaineiden tuonnin vähentämisestä voisi olla EU:lle taloudellista hyötyä.” (<i>Ilmastonmuutos otetaan tyynesti Suomessa. Eurobarometrin mukaan muut pohjoismaalaiset pitävät ilmastonmuutosta vakavampana.</i> 4.3.2014)
Pienet kustannukset	”Myönteisin viestin on Kuloveden mukaan se, että jos kaikki maat alkaisivat heti vähentää päästöjä tehokkaasti, kahden asteen tavoitteeseen voisi päästä varsin pienin kustannuksin.” (<i>Ilmastopaneeli: Maailman on nopeasti siirryttävä uusiutuviin energiamuotoihin Ilmastopäästöt ovat kasvaneet nopeasti. Ilmastopaneeli ajaa pikaista siirtymistä uusiutuvan energian käyttöön.</i> 14.4.2014)
Positiiviset terveysvaikutukset, Yhdysvaltojen taloudellinen kilpailukyky ja kansainvälisen ilmastosovun edistäminen	”Ympäristöviraston mukaan suunnitelma vähentää myös perinteisiä ilmansaasteita ja ehkäisee siten 2 700-6 600 ennenaikaista kuolemantapausta sekä jopa 150 000 astmakohtausta. [...] Meidän ei ole valittava terveen talouden ja terveen ympäristön välillä – suunnitelma terävöittää Yhdysvaltojen kilpailukykyä, kiihdyttää innovaatioita ja luo työpaikkoja”, EPA:n johtaja Gina McCarthy sanoi The Guardianin mukaan. [...] Toteutuessaan EPA:n julkistamat päästöraajat voisivat avata tietä kansainväliselle sovellu ilmastonmuutoksen torjumisesta ensi vuonna Pariisissa pidettävässä huippukokouksessa. Ne voivat lisätä painetta Kiinalle ja Intialle rajoittaa omia päästöjään.” (<i>Obama ilmoitti mittavista päästöleikkauksista. Voimallisten päästöraajat voivat muokata koko energiasektoria.</i> 3.6.2014)
Hyödyt terveydenhuoltoon, elinoloihin ja kehitykseen	”Talousarviot eivät ota huomioon niitä hyötyjä, joita ilmastonmuutoksen hidastaminen toisi esimerkiksi terveydenhuoltoon, elinoloihin ja kehitykseen.” (<i>IPCC: Ilmastonmuutos vaatii nopeita toimia. HS listasi tuoreen ilmastoraportin neljä keskeisintä teesiä.</i> 3.11.2014)
Säästöt energiakustannuksissa kuluttajille ja yrityksille Yhdysvalloissa	”Obama yrittää myydä ilmastositimuksen kansalle vetoamalla siihen, että energiakustannukset pienenevät: sekä kuluttajat että yritykset säästävät Obaman hallinnon mukaan miljardeja dollareita.” (<i>Obama saa kotona vastaansa ilmastokeptikot. Ilmastositimus on epäsuositulle presidentille tervetullut voitto.</i> 13.11.2014)

Voittojen kuvaus jää hyvin yleisluontoiseksi. Ainoastaan kahdessa uutisessa, jossa keskitytään Yhdysvaltojen torjunnalla saataviin voittoihin, konkretisoidaan torjunnan positiivisia vaikutuksia. Voittojen saavuttamiseksi tehtävät toimet ja ratkaisut esitetään myös hyvin yleisinä: voittojen saavuttamiseksi on hidastettava ilmastonmuutosta, vähennettävä päästöjä ja kierrätettävä

luonnonvaroja. Ainoastaan Yhdysvaltoja koskevien uutisten kohdalla konkretisoidaan taustalla oleva ilmastoteko: Obaman päästörajoitussuunnitelma voimalaitoksille ja Kiinan ja Yhdysvaltojen ilmastositopimus.

Ilmastomuutoksen torjunnan aiheuttamista tappioista ihmiskunnalle on liki yhtä paljon mainintoja kuin ilmastomuutoksen torjunnalla saavutettavista voitoista. Kuitenkin yhtä poikkeusta lukuun ottamatta kaikki uutiset, jotka mainitsevat ilmastomuutoksen torjunnan synnyttämät tappiot (etupäässä rahalliset kustannukset) esittävät samassa yhteydessä myös päinvastaisia näkemyksiä: ilmastomuutoksen torjunnalla saavutettavia voittoja tai vielä suurempien kustannusten syntymisen, jos ilmastomuutosta ei torjuta. Taulukossa 30 on ilmastoaiheisissa uutisissa esitetyt maininnat ilmastomuutoksen torjunnan tappioista. Ympäristö, energia ja muu -aiheisissa uutisissa tappiot torjunnasta -kehystä ei ilmene lainkaan.

Taulukko 30. Tappiot ilmastomuutoksen torjunnasta ihmiskunnalle.

Tappio torjunnasta	Uutinen
Lyhyellä aikavälillä suuret kustannukset	”Lahden mukaan on helpompaa olla ajattelematta koko asiaa – varsinkin kun ihmiskunnalta vaaditaan muutoksia, jotka lyhyellä aikavälillä maksavat suhteellisen paljon.” (4.5.2014)
Kustannukset Yhdysvaltojen kansantaloudelle; Yhdysvaltojen talouden romuttuminen	”Suunnitelman vastustajien mukaan päästöjen leikkaaminen uhkaa romuttaa Yhdysvaltojen talouden ja johtaa sähkön hintojen rajuun nousuun. Yhdysvaltojen kauppakamari varoitti viime viikolla, että rajoitukset saattavat maksaa kansantaloudelle 50 miljardia dollari (noin 37 miljardia euroa) vuodessa, New York Times kertoi.” (3.6.2014)
Kustannukset	”Ilmastomuutosta on hillittävä ja sen tuloon on varauduttava. Se maksaa.” (18.7.2014)
Maa-ilmantalon kasvu leikkaantuminen	”Mitä kauemmin odotetaan, sitä kalliimmaksi kamppailu käy. Raportin mukaan välittömät toimenpiteet ilmastomuutoksen pysäyttämiseksi eivät vaikuttaisi maailmantalouteen merkittävästi. Raportin esittämät toimenpiteet leikkaisivat kasvusta vuosittain arviolta 0,06 prosenttiyksikköä.” (3.11.2014)
Kustannukset ja työpaikkojen vähentyminen Yhdysvalloissa	”Se [sopimus] merkitsee suurempia sähkölaskuja ja selvästi vähemmän työpaikkoja”, McConnell sanoi The Washington Post -lehdessä.” (<i>Obama saa kotona vastaan ilmastokeptikot. Ilmastositopimus on epäsuositulle presidentille tervetullut voitto.</i> 13.11.2014)

Vaikutuksissa korostuvat tappiot ja niiden välttäminen; ilmastomuutoksen torjunta kehystetään ensisijaisesti toiminnaksi ilmastomuutosta vastaan. Uutisoinnissa käytetään jonkin verran myös taistelumetaforia kuvamaan ilmastomuutoksen hillintää. Kyse on taistosta, taistelusta ja kamppailusta ilmastomuutosta vastaan:

”Ilmastokamppailu näyttää nousevan toiseksi Obaman kevään tärkeimmistä hankkeista minimipalkan nostamisen ohella.” (*Obama aloitti ”viimeisen” päästötäistön.* 7.5.2014)

”EU:n ilmastotavoitteet ovat osa suurempaa, kansainvälistä kamppailua ilmastomuutosta vastaan.” (*Tausta: EU tarvitsee viemisiä Pariisiin.* 22.10.2014)

”...kytki joogan ilmastonmuutoksen vastaiseen taisteluun. ”Muuttamalla elintapojamme ja lisäämällä tietoisuutta se voi auttaa meitä taistelemaan ilmastonmuutosta vastaan”, Modi sanoi.” (*Joogaministeri on ase ilmastoasioihin*. 12.11.2014)
”Mitä kauemmin odotetaan, sitä kalliimmaksi kamppailu käy.” (*IPCC: Ilmastonmuutos vaatii nopeita toimia. HS listasi tuoreen ilmastoportin neljä keskeisintä teesiä*. 3.11.2014)

Päinvastainen ja vaihtoehtoinen tapa kehystää ilmastonmuutoksen hillintä on sen esittäminen jonkin asian, kuten terveyshyötyjen, oikeudenmukaisuuden, luonnon hyvinvoinnin, uuden liiketoiminnan ja kestävä elämäntavan, puolesta toimimisena. Tällöin kyse olisi voittojen tavoittelusta tai tietyn tavoitellun toimintatavan mukaan toimimisesta.

6.4 Kansalliseen identiteettiin ja maailmankansalaisen identiteettiin vetoaminen

Ilmastoaiheisista uutisista kolmannes (32 %) korostaa Suomen näkökulmaa ja kaksi kolmasosaa (68 %) kansainvälistä näkökulmaa, mikä antaisi viitteitä siitä, että ilmastoaiheinen uutisointi tukee enemmän maailmankansalaisen identiteettiä kuin kansallista identiteettiä. Tarkastellaan kysymystä seuraavaksi kuitenkin tarkemmin. Ilmastonmuutoksen torjuntaan sitouttaminen kansalliseen identiteettiin vetoamalla on mahdollista perustelemalla ilmastonmuutoksen torjunnan merkitystä kansallisista lähtökohdista. Luvussa 6.1. tuotiin kuitenkin esille se, miten ilmastonmuutoksen torjuntaa perusteltaessa kommunitaristiset argumentit eivät ole läsnä. Sen sijaan ilmastonmuutosta torjuntaa perustellaan kosmopoliittisen utilitarismin ja velvollisuusetiikan valossa vetoamalla siihen, miten ilmastonmuutoksen torjunta palvelee ihmiskunnan hyvinvointia ja miten ihmiskunnalla on velvollisuus pyrkiä rajoittamaan ilmaston lämpeneminen kahteen asteeseen (kahden asteen turvaraja -normi). Voidaankin todeta, että ilmastonmuutoksen torjunnan perusteluissa vedotaan etupäässä maailmankansalaisen identiteettiin: kyse on ensisijaisesti ihmiskunnan, eikä suomalaisten, hyvinvoinnin puolesta toimimisesta. Toisaalta myöskään maailmankansalaisuuden identiteettiin vetoaminen torjunnan perusteluissa ei ole erityisen vahvaa, koska yleisesti syyt torjunnalle -kehys ilmenee uutisoinnissa verrattain harvoin. Hyve-eettisissä argumenteissa olisi paljon potentiaalia identiteetteihin vetoamisen näkökulmasta: olisi mahdollista vedota suomalaisiin hyveisiin ja yleisinhimillisiin hyveisiin. Hyve-eettiset perustelut kuitenkin puuttuvat uutisoinnista kokonaan.

Koska kansainvälistä toimintaa, joka joko aiheuttaa ilmastonmuutosta tai auttaa sen torjumisessa, kuvataan enemmän kuin Suomen tai suomalaisten ilmastotekoja, toiminta ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi kehystyy tyypillisesti kansainväliseksi. Tämän voidaan olettaa tukevan maailmankansalaisen identiteettiä. Kansainvälistä toimintaa kehystetään kuitenkin riittävästi, mikä hämärtää ajatusta yhtenäisestä globaalista maailmanyhteisöstä. Uutisointi korostaa valtiotoimijuutta ja ilmastoneuvottelujen maaryhmiä, eli toiminnan kuvauksessa yhteinen ihmiskunta on harvoin esillä.

Voidaan myös päätellä, ettei kansainvälisten, yksittäisiin valtioihin liitettävien, pahojen tekojen kuvaaminen vahvista maailmankansalaisen identiteettiä. Ihmiskunnan päästöjen kasvua ja pahoja tekoja kuvataan yleisesti, mutta myös yksilöimällä yksittäisiä pahoja toimijoita: negatiivinen toimijuus liitetään tyypillisesti Kiinaan, Yhdysvaltoihin ja ilmastoneuvottelujen samanmielisten ryhmään²². Positiivista toimijuutta rakennetaan yksittäisille valtioille huomattavasti vähemmän. Toiminta ilmastomuutoksen torjumiseksi kuvataan siis siten, ettei se vetoa erityisesti kansalliseen eikä maailmankansalaisen identiteettiin.

Ilmastomuutoksen seurausten kuvauksessa korostetaan globaaleja tappioita, minkä voidaan olettaa tukevan enemmän maailmankansalaisen identiteettiä. Ihmiskunnalle ja eri puolille maailmaa ihmisille kohdistuvien pahojen seurausten kuvaamisen voidaan päätellä vetoavan globaaliin oikeudenmukaisuuteen ja hyvántahtoisuuteen kaikkia ihmisiä kohtaan. Maailmankansalaisuuteen vedotaan, kun halutaan pelastaa ihmiskunta ilmastokatastrofilta ja äärisäiden aiheuttamilta tuhoilta. Ilmastomuutoksen seurauksia kehystetään kuitenkin myös tappioina Suomelle. Tämä on kuitenkin vähäisempää, tappiot esitetään osin epävarmempina ja tappiot koskevat tyypillisesti suomalaisia kasveja ja eläimiä. Tämänlainen kehystäminen saattaa vedota suomalaiseen, jolle suomalainen luonto on tärkeää. Voittokehykset ovat uutisoinnissa marginaalissa, minkä vuoksi uutisointi ei pääsääntöisesti vetoa kansalliseen tai maailmankansalaisen identiteettiin siten, että torjunnalla voitaisiin saavuttaa jotakin sellaista, joka on suomalaisille tai ihmiskunnalle tärkeää. Torjuntaa kehystetään niin, että ollaan useammin jotakin vastaan kuin jonkin puolesta. Identiteetteihin sisältyy paljon positiivisia asioita, koska kyse on minäkäsityksestä, joten voisi ajatella, että torjunnalla mahdollisesti saavutettavia voittoja kuvaamalla olisi mahdollista vedota sekä kansalliseen että maailmankansalaisen identiteettiin sellaisin tavoin, jotka eivät nyt ole uutisoinnissa läsnä.

Suomalaisuutta ja suomalaisia kuvaavilla uutisilla on erityisesti mahdollisuus vedota kansalliseen identiteettiin. Kahden ilmastouutisen pääteemana ovat suomalaisten käsitykset ilmastomuutoksesta ja asenteet ilmastomuutoksen torjuntaa kohtaan. Ensimmäinen uutisista kuvaa sitä, miten suomalaiset ovat muita eurooppalaisia ja pohjoismaalaisia vähemmän sitoutuneita ilmastomuutoksen torjuntaan. Uutinen luo siis mielikuvaa suomalaisista, jotka eivät usko ilmastomuutoksen torjunnalla saataviin voittoihin yhtä paljon kuin eurooppalaiset yleisesti, eivätkä pidä ilmastomuutosta yhtä vakavana ongelmana. Toinen uutisista kuvaa samansuuntaisesti suomalaisten passiivisuutta keskustella ilmastomuutoksesta.

”Suomalaiset suhtautuvat ilmastomuutokseen selvästi tyynemmin kuin muut pohjoismaalaiset tai esimerkiksi saksalaiset. [...] Eurooppalaisista 80 prosenttia on sitä mieltä, että ilmastomuutosta

²² Samanmielisten kehitysmaiden ryhmään (engl. *like minded developing countries*, LMDC) kuuluu muun muassa Saudi-Arabia, Kiina, Intia, Bolivia ja Venezuela.

torjumalla voidaan tukea taloutta ja työllisyyttä. Täysin samaa mieltä asiasta oli 31 prosenttia. Ruotsalaisista puolet on asiasta täysin samaa mieltä. Suomalaisista näin ajattelee vain 21 prosenttia. [...] Eurooppalaisista 70 prosenttia on samaa mieltä siitä, että fossiilisten polttoaineiden tuonnin vähentämisestä voisi olla EU:lle taloudellista hyötyä. Täysin samaa mieltä olevien osuus oli suurin Espanjassa (45 prosenttia), Itävallassa (40), Kyproksella (38), Irlannissa (37), Portugalissa (34) ja Maltalla (34). Suomalaisista vain 13 prosenttia oli täysin samaa mieltä...” (*Ilmastomuutos otetaan tyynesti Suomessa. Eurobarometrin mukaan muut pohjoismaalaiset pitävät ilmastomuutosta vakavampana* 4.3.2014)

”Asiantuntijat kummastelevat ilmastokeskustelun vaisuutta Suomessa. Vastikään julkistettu kansainvälisen ilmastopaneelin IPCC:n raporttikan ei synnyttänyt väittelyä, vaikka viesti oli hälyttävä...” (*Ilmastokeskustelun vaikeus ihmetyttää. Asiantuntijat hämmästelevät Suomen vaisua suhtautumista.* 4.5.2014)

Luvussa 2.4. tuotiin esiin, miten ilmastomuutoksen torjunnan esittäminen sosiaalisena normina ja tapana voi auttaa sitouttamaan ilmastomuutoksen torjuntaan (Bolsen et al. 2014; Hurlstone et al. 2014; Täuber et al. 2014). Nämä kehykset synnyttävät kuitenkin mielikuvan sellaisesta kansallisesta normista, jossa esimerkiksi ilmastomuutoksen torjunnasta saataviin hyötyihin suhtaudutaan epäillen. Voidaankin päätellä, ettei näiden uutisten kehystämisen tapa palvele kansallisen identiteetin valjastamista ilmastomuutoksen torjuntaan sitouttamiseen. Pikemminkin uutiset synnyttävät kuvaa sellaisesta kansallisesta normista, jossa ilmastomuutosta ei pidetä yhteiskunnallisesti merkittävänä asiana, vaan suhtautuminen passiivisesti on normaalia. Uutisoinnissa tuodaan esiin Suomen hyviä poliittisia tekoja (kuten ilmastorahastoon lahjoittaminen) ja yksittäisten suomalaisten ilmastotekoja (kuten meteorologin ilmastoystävällisen elämäntavan kuvaus), mutta yleisesti suomalaisten ilmastotoimijuutta kuvataan verrattain negatiivisesti. Kehys, jossa ilmastomuutoksen torjunta kehystettäisiin normaalina ja tavallisena yhteiskuntaa tukevana toimintana, ei ole uutisoinnissa läsnä.

Rabinovichin et al. (2012) mukaan on parempi, jos valtiota verrataan ilmastotoimiltaan heikompiin valtioihin, koska tämä vahvistaa kokemusta omasta valtiosta ilmastoystävällisenä toimijana ja edelleen yksilöiden ilmastoystävällistä toimintaa. Ilmastomuutosuutisoinnissa ei juuri tehdä suoraa vertailua Suomen ja jonkin toisen valtion välille. Yleisesti Suomen toiminta kuitenkin kehystetään positiivisesti, kun Suomen kansainvälistä ilmastopoliittista toimijuutta kuvataan. Toinen uutisoinnissa vahvasti esiin nouseva valtiotoimija on Yhdysvallat, jonka toimintaa kuvataan negatiivisemmin verrattuna Suomeen. Suoraa vertailuasetelmaa ei uutisoinnissa kuitenkaan esitetä. Toisaalta suomalaisten toimintaa yleisesti kehystetään myös negatiivisessa valossa, kuten edellä mainitut lainaukset osoittavat. Tässä onkin nähtävissä jonkinlainen ristiriita: Suomi kuvataan esimerkillisenä kansainvälisenä toimijana ja suomalaiset passiivisinä. Tässä voi olla vaarana se, että passiivinen toiminta yksilötasolla ei häitää (se on kansallinen normi), koska samalla voi kuitenkin uutisoinnin avulla ylläpitää positiivista kansallista identiteettiä siitä syystä, että Suomen valtion toimia suhteessa muihin maihin kuvataan positiivisesti.

6.5 Pystyvyyteen vetoaminen

Luvussa 6.2 esitettiin, miten ilmastonmuutosta ja ilmastopolitiikkaa kehystetään uutisissa useammin hillinnän kuin aiheuttamisen kautta: useampi uutinen mainitsee siis hillitsemiseen liittyviä tekoja kuin tekoja, jotka aiheuttavat ilmastonmuutosta. Maininnat teoista ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi eivät kuitenkaan vielä suoraan anna kuvaa siitä, millaista pystyvyyden kokemusta ne rakentavat lukijalle. Kun ilmastonmuutosuutisoinnin halutaan sitouttavan ilmastonmuutoksen torjuntaan, yksi mahdollisuus on pyrkiä synnyttämään uutisen lukijassa pystyvyyden kokemusta (katso luvut 3.3. ja 5.3.). Uutisointi voi vedota pystyvyyteen monelle eri tavalla ja pyrkiä rakentamaan sekä minäpystyvyyttä, kollektiivista pystyvyyttä, ulkoista pystyvyyttä että uskoa toimien vaikuttavuuteen. Ilmastoihteisista uutisista noin kaksi kolmasosaa (64 %) ilmentää jotakin pystyvyyden ulottuvuutta (katso taulukko 31). Useimmiten uutisoinnissa ilmenee positiivinen ja negatiivinen ulkoinen pystyvyys.

Taulukko 31. Pystyvyys ilmastoihteisissa uutisissa.

Pystyvyyden ulottuvuudet	Osuus kaikista (n= 87) ilmastoihteisista uutisartikkeleista, joissa kehys ilmenee
Minäpystyvyys	7 %
▪ positiivinen	7 %
▪ negatiivinen	0 %
Kollektiivinen pystyvyys	16 %
▪ positiivinen	9 %
▪ negatiivinen	7 %
Ulkoinen pystyvyys	45 %
▪ positiivinen	38 %
▪ negatiivinen	23 %
Vaikuttavuus	24 %
▪ positiivinen	20 %
▪ negatiivinen	9 %

Ympäristö, energia ja muu -aihteiset ottavat niukemmin kantaa pystyvyyteen kuin ilmastoihteiset uutiset: neljännes uutisista (25 %) ilmentää jotakin pystyvyyden ulottuvuutta (katso taulukko 32). Ulkoinen pystyvyys ja kollektiivinen pystyvyys ilmenevät uutisoinnissa useammin kuin vaikuttavuus ja minäpystyvyys.

Taulukko 32. Pystyvyys ympäristö, energia ja muu -aiheisissa uutisissa.

Pystyvyyden ulottuvuudet	Osuus kaikista (n= 106) ympäristö, energia ja muu -aiheisista uutisartikkeleista, joissa kehys ilmenee
Minäpystyvyys	2 %
▪ positiivinen	2 %
▪ negatiivinen	1 %
Kollektiivinen pystyvyys	9 %
▪ positiivinen	7 %
▪ negatiivinen	3 %
Ulkoinen pystyvyys	12 %
▪ positiivinen	8 %
▪ negatiivinen	4 %
Vaikuttavuus	3 %
▪ positiivinen	1 %
▪ negatiivinen	2 %

Kokonaisuudessaan uutiset vetoavat hyvin niukasti minäpystyvyyteen eli yksilön kykyyn toimia. Positiivinen minäpystyvyys ilmenee uutisessa silloin, kun jokin ilmastonmuutoksen torjunta kuvataan yksilölle mahdollisena ja helppona; negatiivinen puolestaan silloin, kun ilmastonmuutoksen torjunta kuvataan yksilölle mahdottomana, vaikeana ja kalliina. Taulukoista voidaan huomata, että uutisoinnissa negatiivinen minäpystyvyys ei nouse esiin. Toisaalta sen, ettei uutisoinnissa ilmene juuri lainkaan positiivista pystyvyyttä, voidaan ajatella välillisesti viestivän negatiivista minäpystyvyyttä. Minäpystyvyys ilmenee uutisissa, kun niissä viitataan yksilön mahdollisuuksiin tehdä jotain ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Osuvin esimerkki tästä on uutinen: *Meteorologi Toni Amnell tekee kaikkensa elääkseen ilmastoystävällisesti* (8.12.2014), jossa kuvataan yksilön ilmastotekoja laajemmin. Yleisesti minäpystyvyyden kehykset ilmenevät uutisoinnissa kuitenkin satunnaisina, yksittäisinä kehyksinä, jotka eivät nouse otsikkotasolla esiin.

Uutiset välittävät melko tasaisesti sekä negatiivista että positiivista kuvaa suomalaisten kollektiivisesta pystyvyydestä. Positiivinen kollektiivinen pystyvyys ilmenee uutisessa silloin, kun jokin ilmastonmuutoksen torjunta kuvataan suomalaisille mahdollisena ja helppona; negatiivinen puolestaan silloin, kun ilmastonmuutoksen torjunta kuvataan suomalaisille mahdottomana, vaikeana ja kalliina. Torjunnan helppous tuodaan esiin kuvaamalla muun muassa Suomen cleantech-osaamista:

”Suomi on cleantech-innovaatioissa maailman huippua. Ongelmana on kuitenkin innovaatioiden markkinoille pääsy. Yhdistys toivookin, että pääkaupunkiseudusta saataisiin luotua ”hiilineutraali referenssialue”, jossa yritykset voisivat kehittää ja esitellä cleantech-ratkaisujaan.” (*Yritysjohdajat vaativat Helsinkiä luopumaan kivihilestä. Pääkaupunkiseudusta haluttaisiin cleantech-keskus*. 25.9.2014)

”Suomen ilmastopolitiikka on passiivista, vaikka meillä olisi mitä parhaat edellytykset osoittaa, miten fossiilivapaata hyvinvointia voidaan luoda [...], järjestöt toteavat kannanotossaan. (*Järjestöt: Fossiilisista polttoaineista luovuttava vuoteen 2050 mennessä. Liman kokouksessa sovitaan uuden ilmastopöytäkirjan rakenteesta*. 27.11.2014)

”...yhden maapallon mallia. Siihen kuuluvat olemassa olevan luonnon turvaaminen, uusiutuvat tuotanto- ja energiaratkaisut hiilijalanjäljen pienentämiseksi, kulutustottumusten muutos,

rahavirtojen kääntäminen ja luonnonvarojen oikeudenmukainen jakaminen. 'Ruoasta on helppo aloittaa. Nyt syömme lihaa kaksi kertaa yli ravitsemussuositusten. Lihan voi korvata kasviksilla ja kestävästi pyydetyllä kotimaisella kalalla. Eikä heitetä ruokaa pois', Rohweder sanoo." (*Luonto köyhtyy nopeasti. Suomen ekologinen jalanjälki on kestäättömän suuri*. 1.10.2014)

Nämä kuvaukset Suomen positiivisesta kollektiivisesta pystyvyydestä linkitetään useimmiten kritiikkiin siitä, miten aikaisemmin on toimittu. Yleisesti voidaan todeta, että kollektiivisen pystyvyyden positiiviset kehykset eivät ole uutisoinnissa vahvasti läsnä. Suomen kollektiivisen pystyvyyden negatiivisissa kehyksissä kuvataan ilmastomuutoksen torjunnan vaikeutta Suomelle ja suomalaisille esittämällä suomalaiset passiivisina (katso luku 6.4.) tai kuvaamalla Suomen ilmastotekojen riittämättömyyttä (katso luku 6.2.). Uutisoinnin otsikot ilmentävät useammin negatiivista kollektiivista pystyvyyttä kuin positiivista kollektiivista pystyvyyttä, vaikka molempia kehyksiä uutisoinnissa ilmeneekin.

Myös kansainvälisen tason kollektiivisen pystyvyyden kehystäminen on molempiin suuntiin menevää. Kansainvälisellä tasolla tarkasteltuna useat uutiset esittävät joitakin toiminnan mahdollisuuksia, kuten kansainväliset ilmastoneuvottelut ja hiilidioksidin talteenoton, mutta eivät korosta niiden helppoutta, vaan päinvastoin tuovat esiin niiden hankaluuden ja ihmiskunnalta vaadittavat rajut muutokset toimintatavoissa.

Positiivinen ulkoinen pystyvyys ilmenee uutisessa silloin, kun politiikan ja liike-elämän eliitin kuvataan vastaavan kansalaisten vetoomuksiin toimia ilmastomuutoksen torjumiseksi; negatiivinen puolestaan silloin, kun kuvataan, ettei politiikan ja liike-elämän eliitti vastaa kansalaisten vetoomuksiin toimia ilmastomuutoksen torjumiseksi. Analyysissa positiivisen ulkoisen pystyvyyden kuvaamiseksi ymmärsin kaikki sellaiset tavat, joissa kerrotaan liike-elämän tai poliitikkojen toimivan ilmastomuutoksen hillitsemiseksi. Tässä suhteessa tulkitsin ulkoisen pystyvyyden ilmentymistä löyhästi: useimmat ulkoisen pystyvyyden kuvaukset eivät ilmentäneet suoraan sitä, miten eliitti *vastaa* kansalaisten vetoomuksiin. Näin tulkittuna ulkoisen pystyvyyden kuvausten vaara on se, että ne käsitetään ulkoiseksi kontrolliksi, mikä saattaa heikentää tarvetta henkilökohtaiseen kontrolliin ja toimiin.

Pääsääntöisesti ulkoisessa pystyvyydessä on kyse poliitikkojen toiminnasta. Liike-elämän toiminnasta uutisoidaan hyvin vähän, eivätkä maininnat nouse otsikkotasolle. Ulkoisen pystyvyyden kehykset liittyvät useammin kansainvälisten toimien kuvaukseen kuin Suomen ilmastotekoihin. Suomen ilmastorahastolahjoitusten, ilmastolain voimaantumisen ja soidensuojeluohjelman uutisoinnit ilmentävät positiivista ulkoista pystyvyyttä. Negatiivisen ulkoisen pystyvyyden kehys ilmenee Suomen tekojen kohdalla harvemmin ja se liitetään poliitikkojen toimimattomuuteen:

”Suomen energia- ja ilmastostrategian toimenpiteistä liian monen kohdalla lukee, että ’selvitetään’. Voisi ottaa puolet pois ja sanoa, että tehdään muutama juttu’, hän puhelee. [...] Suomalaisella politiikalla ei ole saatu aikaan kotimarkkinoita, jotka tukisivat ympäristöalan innovaatioita. Esimerkkinä hän mainitsee hajautetun energiatuotannon vaikeudet. [...] ’Myös politiikan pitäisi

muuttua, luoda rohkeampia visioita.”” (*Ilmastokatastrofi on liian lähellä. Jukka Noponen ihmettelee, miksei Suomessa toimita ilmastomuutoksen hillitsemiseksi.* 12.1.2014)

”Korhonen valittelee, että Suomessa julkiselta vallalta puuttuu kestävän kehityksen visio. Esimerkiksi julkisissa hankinnoissa valinnat tehdään mekaanisesti halvimman hinnan perusteella.” (*Yritysjohdajat vaativat Helsinkiä luopumaan kivihillestä. Pääkaupunkiseudusta haluttaisiin cleantech-keskus.* 25.9.2014)

Ulkoisen pystyvyyden positiiviset kansainväliset kehykset liittyvät pääsääntöisesti valtioiden asettamiin päästötavoitteisiin ja kansainvälisen sopimuksen mahdollisuuteen ja siihen liittyviin neuvotteluihin. Näihin lukeutuvat uutisoinnit EU:n asettamista ilmastotavoitteista, Yhdysvaltojen ja Kiinan ilmastopimuksesta, maiden ilmastorahastolahjoituksista ja erityisesti kansainvälisistä ilmastoneuvotteluista. Kansainväliseen ilmastopimukseen liittyvä ulkoinen pystyvyys ei aina liity jo tehtyihin konkreettisiin toimiin, vaan valtioiden sitoutumiseen tai aikomukseen tehdä jotakin. Ulkoisen pystyvyyden kehys on usein kaksinainen: esimerkiksi kansainvälisiä ilmastoneuvotteluita kehystetään positiivisena asiana, mutta samalla tuodaan esiin negatiivista pystyvyyttä kuvaamalla, miten hitaasti neuvottelut etenevät. Ulkoisen pystyvyyden negatiiviset kansainväliset kehykset liittyvätkin useimmiten juuri konfliktiin ja vaikeuteen päästä sopuun tavoitteista.

Uutiset välittävät melko vähän informaatiota ilmastotekojen vaikuttavuudesta: ilmastoaiheisissa uutisissa vaikuttavuuskehykset ovat kohtalaisesti esille, kun taas ympäristö, energia ja muu -aiheisissa uutisissa ne ovat esillä hyvin vähän. Positiivisen vaikuttavuus ilmenee uutisessa silloin, kun siinä kuvataan jonkin ilmastomuutoksen torjuntaan suunnitellun tai tehdyn teon menestymistä ja vahvaa vaikuttavuutta; negatiivinen vaikuttavuus puolestaan silloin, kun uutisessa kuvataan jonkin ilmastomuutoksen torjuntaan suunnitellun tai tehdyn teon epäonnistumista ja heikkoa vaikuttavuutta. Käytännössä kyse on siis ilmastotekojen seurausten kuvaamisesta. Negatiiviseen vaikuttavuuteen ei siis suoraan kuulu ilmastomuutosta aiheuttavien tekojen kuvaaminen (maininnat niistä eivät sisälly vaikuttavuusmainintoihin). Voidaan kuitenkin nähdä, että negatiiviseen vaikuttavuuteen liittyy läheisesti myös ilmastomuutosta aiheuttavien tekojen kuvaaminen. Tämä kertoo välillisesti siitä, miten ilmastomuutoksen torjunnassa epäonnistutaan jatkamalla vahingollista toimintaa tai olemalla tekemättä mitään.

Negatiivinen vaikuttavuus liitetään uutisissa useammin kansainvälisiin ilmastotekoihin kuin Suomen ilmastotekoihin. Ainoa viittaus Suomen tekojen heikkoon vaikuttavuuteen tehdään maininnassa Suomen politiikan epäonnistumisesta aikaansaada ympäristöalan innovaatioita tukevia kotimarkkinoita. Muutoin ilmastotekojen heikkoa vaikuttavuutta kuvataan, kun kerrotaan ilmastopimuksen riittämättömyydestä, ilmastoneuvotteluissa epäonnistumisesta ja päästöjen vähentämisessä epäonnistumisesta yrityksistä huolimatta. Muutama viittaus tehdään myös EU:n heikkoon vaikuttavuuteen, mikäli muualla maailmassa ei ryhdytä torjuntatoimiin:

”Euroopan unionin osuus päästöistä on vain kymmenen prosenttia. ’Euroopan unioni ei maailmaa pelasta’, Taalas tiivistä.” (*Ilmastomuutos pysyy pitkään ihmisen riesana. Fossiilisten polttoaineiden sijasta pitäisi tukea uusiutuvia, tiivistää Petteri Taalas. 4.11.2014*)

”EU on onnistunut kutistamaan päästöjään suunnitellusti, jopa paremmin kuin vähennyksistä tehdyssä kansainvälisessä Kioton sopimuksessa on määritelty. Silti päästöjen määrä maailmassa lisääntyy, ja hiilidioksidipäästöjen ennustetaan pian kohoavan yli 40 miljardiin tonniin.” (*Ilmastotavoitteet repivät railon EU:hun. 22.10.2014*)

Jälkimmäisessä lainauksessa on mukana myös positiivinen vaikuttavuuskehys: EU onnistuminen päästöjen vähentämisessä. Positiivinen vaikuttavuus liitetään uutisissa tämän lisäksi muun muassa ilmastorahastoon, YK:n teknologiakeskukseen ja toimiin, jotka lisäävät luottamusta ja kykyä saada aikaa sitova globaali ilmastopöytäkirja:

”Toteutuessaan EPA:n julkistamat päästörajat voisivat avata tietä kansainväliselle sovellu-
ilmastomuutoksen torjumisesta ensi vuonna Pariisissa pidettävässä huippukokouksessa. Ne voivat
lisätä painetta Kiinalle ja Intialle rajoittaa omia päästöjään.” (*Obama ilmoitti mittavista
päästöleikkauksista. Voimalaitosten päästörajat voivat muokata koko energiasektoria. 3.6.2014*)

”Ympäristöministeriössä työskentelevän Laurikan mukaan maiden tekemä lupaus on pelinavaus,
joka pakostakin heijastuu myös muihin maihin.” (*USA ja Kiina näyttävät nyt mallia ilmastoasioissa.
Ilmastoasiantuntijat pitävät sopua hyvänä alkuna mutta vaativat vielä kovempia toimia. 13.11.2014*)

Positiivinen vaikuttavuuskehys liitetään Suomen ilmastotoimien uutisoinnissa ilmastolakiin, metsien
hoitoon, ilmastorahastolajoihin sekä suomalaisten yritysten toimiin.

Vaikka useat uutiset ilmentävät pystyvyyttä, hyvin harvat uutisista ilmentävät kuitenkin useampaa
pystyvyyden ulottuvuutta. Kokonaisuudessaan pystyvyyden näkökulmien ilmeneminen uutisissa on siis
melko vähäistä. Kahta positiivista pystyvyyden ilmausta kohden uutisoinnissa ilmenee keskimäärin yksi
negatiivisen pystyvyyden ilmaus. Toisaalta verrattain useassa uutisessa on läsnä sekä positiivinen että
negatiivinen pystyvyyden ulottuvuus, jolloin pystyvyyden viesti on ristiriitainen. Tyypillisimmin esiintyvä
pystyvyyden ulottuvuus on ulkoinen pystyvyys. Minäpystyvyys, kollektiivinen pystyvyys ja vaikuttavuus
ilmenevät uutisoinnissa heikosti. Minäpystyvyydessä ja kollektiivisessä pystyvyydessä on kyse
nimenomaan yksilön itsensä kyvystä toimia itsenäisesti tai osana yhteisöä, joten siinä suhteessa nämä
pystyvyyden ulottuvuudet voidaan mieltää erityisen arvokkaiksi. Ilmastomuutosuutisoinnin tulisi
synnyttää pystyvyyden kokemusta monella eri tasolla – minäpystyvyyttä, kollektiivista pystyvyyttä,
ulkoinen pystyvyys ja uskoa toimien vaikuttavuuteen – kun halutaan, että uutisointi myös sitouttaa
ilmastonmuutoksen torjuntaan. Tässä suhteessa pystyvyyden vetoaminen jää uutisoinnissa vajaan
kokonaisvaltaisen vahvan pystyvyyden kehys puuttuu.

6.6. Kehystämisen tavat ja ilmastomuutoksen torjuntaan sitouttaminen

Ilmastomuutosuutisoinnin kehystämisen vaikutuksia koskevasta tutkimuksesta on esitetty synteesi
luvussa 4.3. Tutkimus on pyrkinyt selvittämään sitä, millainen kehystäminen edistää yksilöiden
aktiivisuutta toimia ilmastomuutoksen torjumiseksi olettaen, että tietynlaisella kehystämällä voidaan

sitouttaa kansalaisia ilmastonmuutoksen torjuntaan. Seuraavaksi uutisoinnin kehystämisen tapoja arvioidaan suhteessa näihin tutkimustuloksiin paikallisten ja kaukaisten, tappio-, voitto-, terveys-, status quo ja tieteellisen edistyksen kehysten vaikuttavuudesta.

Ilmastonmuutoksen paikallisen kehysten on todettu vahvistavan sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan (Scannell & Gifford 2013), ja globaalin tai kaukaisten kehysten puolestaan vahvistavan käsitystä ilmastonmuutoksen seurausten vakavuudesta (Uzzell 2000; Spence & Pidgeon 2010; Scannell & Gifford 2013). Ilmastonmuutoksen torjuntaan liittyvää toimintaa samoin kuin ilmastonmuutoksen seurauksia kuvataan uutisoinnissa enemmän kansainvälisin kuin paikallisin ja kansallisin kehysin. Hyödyntämällä enemmän paikallisia ja kansallisia kehysiä voisi olla mahdollista tehdä ilmastonmuutoksesta ja sen hillitsemisestä henkilökohtaisesti merkityksellisempää.

Tappiokehysten, joka korostaa ilmastonmuutoksen pahoja seurauksia ja vetoaa pelkoon, ei ole todettu olevan kovinkaan tehokas ilmastonmuutoksen torjuntaan sitouttamisessa (O'Neill & Nicholson-Cole 2009; Spence & Pidgeon 2010; Feinberg & Willer 2011; Dickinson et al. 2013; Hornsey et al. 2015). Ilmastonmuutosuutisoinnissa tappiokehykset ovat kuitenkin paljon vahvemmin esillä verrattuna voittokehysiin. Sen, että ilmastonmuutoksen aiheuttamisen tappioiden kuvaaminen on huomattavasti yleisempää kuin ilmastonmuutoksen torjunnasta saatavien voittojen kuvaaminen, ei ole edullista ilmastonmuutoksen torjuntaan sitouttamisen näkökulmasta.

Uhrauskehys, joka korostaa yksilöltä vaadittavia uhrauksia ilmastonmuutoksen torjumiseksi, kuten valinnanvapauden kaventumista ja kustannuksia, ei tutkitusti edistä sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan (Gifford & Comeau 2011). Yksilön mahdollisia ilmastotekoja kuvataan uutisoinnissa erittäin vähän. Osaltaan tästä syystä yksilöiden toimintaan liittyvä uhrauskehys ei ole uutisoinnissa hallitseva. Toisaalta silloin kun yksilöiltä vaadittaviin toimiin viitataan, on ne tulkittavissa uhrauksiksi: kyse on muun muassa autoilun ja lihansyönnin vähentämisestä, eikä esimerkiksi mahdollisuudesta liikkua enemmän, syödä terveellisemmin tai vaikuttaa omalta osaltaan laajempiin tuotannon- ja kulutuksen rakenteisiin. Rahallisiin uhrauksiin ei uutisoinnissa kuitenkaan viitata.

Voittokehysten, jotka kuvaavat ilmastonmuutoksen torjunnan ratkaisulla saavutettavia hyötyjä ja positiivisia seurauksia on todennettu vahvistavan sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan (Maibach et al. 2010; Spence & Pidgeon 2010; Feinberg & Willer 2011; Gifford & Comeau 2011; Dickinson et al. 2013). Ilmastouutisoinnissa nämä voittokehykset ilmenivät hyvin heikosti: sekä kansainvälisiä että Suomelle koituvia torjunnalla saavutettavia hyötyjä kuvataan ilmastouutisoinnissa vähän. Ilmastonmuutoksen torjunta kehystetään pikemminkin taisteluksi ilmastonmuutosta – ja tappioita – vastaan kuin taisteluksi torjunnan – ja toivotun tulevaisuuden – puolesta.

Menetetty voittokehys eli kehys, joka kuvaa ilmastomuutoksen torjunnan kustannukset pienentyneenä voittona vahvistaa sitoutumista ilmastomuutoksen torjuntaan verrattuna kehykseen, joka kuvaa ilmastomuutoksen torjunnan kustannukset puhtaina tappioina: Hurlstonen et al. (2014) tutkimuksessa tuki päästöleikkauksille oli suurempi, kun kustannukset kehystettiin niin, että päästöleikkausten vuoksi tulevaisuuden kansantulo kasvaa vähemmän (vrt. kansantulo jää odotettua tasoa alhaisemmaksi). Ilmastomuutosuutisoinnissa on kuusi uutista, jotka käsittelevät torjunnasta aiheutuvia tappioita. Näistä viidessä tappiot kuvataan puhtaina tappioina, kuten seuraavassa uutisessa:

”Tutkimuslaitokset arvioivat, että ilmastopäästöjen vähentäminen 40 prosentilla lisää merkittävästi kustannuksia Suomessa. Hinnaksi raportissa arvioidaan yli 450 miljoonaa euroa.” (*Päästöraajat patistavat uusimaan autokantaa. Suomi pääsee tehokkaimmin EU:n uusiin rajoihin vähentämällä liikenteen päästöjä.* 18.4.2014)

Yhden uutisista voidaan kuitenkin nähdä ilmentävän menetetty voitto -kehystä ja olevan siten suotuisampi ilmastomuutoksen torjuntaan sitouttamisen näkökulmasta kuin muiden tappiokehysten. Tässä torjunnan kustannuksiin ei viitata tappioina vaan kustannuksina, joiden vuoksi talouskasvu laskee hieman:

”Raportin mukaan välittömät toimenpiteet ilmastomuutoksen pysäyttämiseksi eivät vaikuttaisi maailmantalouteen merkittävästi. Raportin esittämät toimenpiteet leikkaisivat kasvusta vuosittain arviolta 0,06 prosenttiyksikköä.” (*IPCC: Ilmastomuutos vaatii nopeita toimia. HS listasi tuoreen ilmastoraportin neljä keskeisintä teesiä.* 3.11.2014)

Hurlstonen et al. (2014) kokoama aineisto australialaisista sanomalehtistä osoitti, että tappiokehys oli huomattavasti tyypillisempi tapa uutisoida päästöleikkausten kustannuksista. Tämä tutkimus viittaa siihen, että näin on myös Helsingin Sanomissa.

Ilmastomuutoksen kehystämisen ihmisen terveyteen liittyvänä kysymyksenä on todettu vaikuttavan suotuisasti ilmastomuutoksen torjuntaan sitoutumiseen (Maibach et al. 2010; Myers et al. 2012). Erityisesti ilmastopolitiikalla saavutettujen terveyshyötyjen kuvaaminen on Maibachin et al. (2010) mukaan tehokasta, eli myös tässä suhteessa voitto- ja ratkaisukeskeisen viestinnän on todettu toimivan. Uutisoinnissa ilmastomuutoksen terveysvaikutukset eivät nouse vahvasti esiin, mutta terveyskehys ilmenee kuitenkin aineistossa, kun ilmastomuutoksen aiheuttamia terveysuhkia käsitellään ja myös selitetään tarkemmin muutamassa uutisissa. Positiivisiin terveysvaikutuksiin viitataan kolmessa yksittäisessä maininnassa; ensimmäisessä hyvin yleisluontoisesti, toisessa henkilökohtaisena kokemuksena ja kolmannessa tappioiden välttämisen kautta:

”Talousarviot eivät ota huomioon niitä hyötyjä, joita ilmastomuutoksen hidastaminen toisi esimerkiksi terveydenhuoltoon, elinoloihin ja kehitykseen.” (*IPCC: Ilmastomuutos vaatii nopeita toimia. HS listasi tuoreen ilmastoraportin neljä keskeisintä teesiä.* 3.11.2014)

”Jos joudunkin käyttämään lihaksiani enemmän, se palkitaan parempana kuntona ja terveytenä”, Amnell sanoo.” (*Meteorologi Toni Amnell tekee kaikkensa eläkkeeseen ilmastoystävällisesti.* 8.12.2014)

”Ympäristöviraston mukaan suunnitelma vähentää myös perinteisiä ilmansaasteita ja ehkäisee siten 2 700-6 600 ennen aikaista kuolemantapausta sekä jopa 150 000 astmakohtausta. (*Obama ilmoitti mittavista päästöleikkauksista. Voimalaitosten päästöraajat voivat muokata koko energiasektoria.* 3.6.2014)

Kansanterveydellinen kehystäminen ei siis ole uutisoinnissa kovin yleistä – etenkin siitä näkökulmasta, mitä terveydellisiä hyötyjä ilmastonmuutoksen torjuminen voi tuoda. Ilmastonmuutoksen torjunnan kehystämällä positiivisten terveysvaikutusten synnyttäjäksi voisi siis olla mahdollisuuksia sitouttaa ilmastonmuutoksen torjuntaan. Aineiston perusteella vaikuttaa kuitenkin siltä, että sitä ei ole vielä kovin laajasti hyödynnetty.

Tieteellisen edistyksen kehys, jossa vakuutetaan tieteellisen edistyksen kaikkivoipaisuudesta, eikä kyseenalaisteta sitä lainkaan, heikentää kokemusta henkilökohtaisesta kontrollista ja minäpystyvyydestä, koska ihmiskunnan yleinen hallintakyky korostuu (Meijers & Rutjens 2014). Uutisoinnissa tällaiset tieteellisen edistyksen kaikkivoipaisuuteen viittaavat kehykset eivät ilmene. Ilmastotutkimus on ilmastonmuutosuutisoinnissa kuitenkin melko hyvin läsnä: ilmastoaiheisista uutisista kolmannes käsittelee ilmastonmuutokseen liittyvää tutkimusta. Osaltaan tutkimusuutisoinnin voidaan ajatella rakentavan luottamusta siihen, että tutkimusta lisäämällä uusia mahdollisuuksia torjua ilmastonmuutosta voisi löytyä ja vakuuttamaan tieteellisen tiedon mahdollisuuksista:

”Emme vielä ymmärrä kaikkia ilmastonmuutokseen vaikuttavia tekijöitä tarpeeksi hyvin, että tietäisimme, mitä kaikkea pitäisi tai voisi tehdä ilmastonmuutoksen suhteen”, Onnela tarkentaa.” (*Cernin tutkijat tekevät pilviä purkissa. Cernissä mallinnetaan miten pilvet syntyvät.* 12.1.2014)

Toisaalta puhuttaessa teknologisista keinoista ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi uutisoinnissa nousee aina esiin myös teknologian rajoitteet. Samalla kun uutiset kertovat ilmastonmuokkauksen mahdollisuuksista tai hiilidioksidin talteenotosta, esittävät uutiset myös kritiikkiä ja epäilyksiä niitä kohtaan:

”Toisaalta tutkijat varoittavat, että ilmastonmuokkaus eli geoengineering sisältää riskejä. [...] Tutkijat, kuten Hannele Korhonen Ilmatieteen laitoksesta, suhtautuvat ilmastonmuokkaukseen hyvin varovaisesti. Korhosen mielestä ainoa kestävä keino on kasvihuonepäästöjen vähentäminen. [...] Mutta ilmastonmuokkauksen keinot eivät ehkä edes riitä. Muokkauksen pitäisi olla valtavan laajaa ja kestää kauan, arvioi tutkija Pier Forste New Scientistista.” (*On jäädytyksen aika. Ryhmä ilmastotutkijoita esittää, että maapalloa jäädyttävää keinoja pitäisi jo kokeilla* 12.12.2014)

”Hiilidioksidia pitäisi kuitenkin kerätä vuoteen 2050 mennessä lähes satakertaisesti nykyisiin suunnitelmiin verrattuna, jotta maapallon lämpötila ei nousisi enempää kuin kaksi astetta. Talteen pitäisi ottaa noin 8 000 miljoonaa tonnia hiilidioksidia vuodessa. Hiilidioksidin talteenoton osuus ilmastotalkoissa olisi silti vain 14–17 prosenttia. Lisäksi tarvitaan etenkin päästöjen vähennyksiä ja uusiutuvaa energiaa.” (*Hiilidioksidipäästöt piiloon maan poveen. Hiilidioksidin pystyy jo ottamaan talteen tehtaan piipusta. Se on kuitenkin liian kallis keino ilmastonmuutoksen torjunnassa – eikä se yksin riitä* 9.12.2014)

Järjestelmää ja status quota ylläpitävä kehys eli kehys, joka esittää ilmastonmuutoksen torjunnan mahdollisuutena ylläpitää vallitsevaa yhteiskunnallista järjestelmää, ei uhkaa taipumusta oikeuttaa nykyistä järjestelmää ja näin ollen sen on päätelty vahvistavan sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan (Feygina et al. 2010). Tämän mukaan ilmastonmuutoksen torjumisen vaatimat muutokset kannattaa siis kehystää järjestelmän vaatimiksi ja hyväksymiksi muutoksiksi, esimerkiksi kuvaamalla

muutokset toivottuina kansallisen elämäntavan kannalta ja esittämällä torjuntatoimet isänmaallisena ja patrioottisena toimintana (Feygina et al. 2010).

Uutisointi kehystää Suomen ilmastonmuutoksen hillintä- ja sopeuttamistoimet tavalla, jonka voidaan nähdä ylläpitävän vallitsevaa yhteiskunnallista status quota. Esitetyt Suomen toiminnan mahdollisuudet ja pitäisi-teot ovat sellaisia, etteivät ne näyttäyty järjestelmää uhkaavina suurina muutoksina. Suomen toiminnan mahdollisuuksia ja pitäisi-tekoja kuvataan uutisoinnissa kuitenkin vähän ja tarkemmin selittämättä, joten osaltaan senkään vuoksi ne eivät ilmennä uhkaa. Uutisoinnissa ei eritoten tuoda esiin sitä, miten ilmastonmuutoksen hillinnän mahdollisuudet tukisivat suomalaista elämäntapaa. Ilmastonmuutoksen torjumisen kehystäminen järjestelmän hyväksymänä viittaisi siihen, että torjunnan kautta saatavia hyötyjä kuvattaisiin siitä näkökulmasta, miten ne tukevat yhteiskuntaa. Ilmastonmuutoksen torjunnan voittojen kuvaaminen on uutisoinnissa kuitenkin heikkoa sekä Suomen että kansainvälisestä näkökulmasta tarkasteltuna.

Globaalien tarvittavien ilmastotokejen kuvaaminen on ainakin osaltaan vallitsevan järjestelmän kyseenalaistavaa: osa toivotuista pitäisi-teoista kuvataan rajuina ja kokonaisvaltaisina muutoksina, jotka vaativat suuria mullistuksia vallitseviin rakenteisiin. Nämä mullistukset kuvataan kuitenkin haluttuina suuntia. Vallitseva uutisointi ei siis vaikuta rakentavan ilmastonmuutoksen torjunnasta uhkaa, mutta ei toisaalta myöskään erityisesti tukevan yhteiskunnan ylläpitämistä ja rakentamista eteenpäin ilmastonmuutoksen torjunnan avulla.

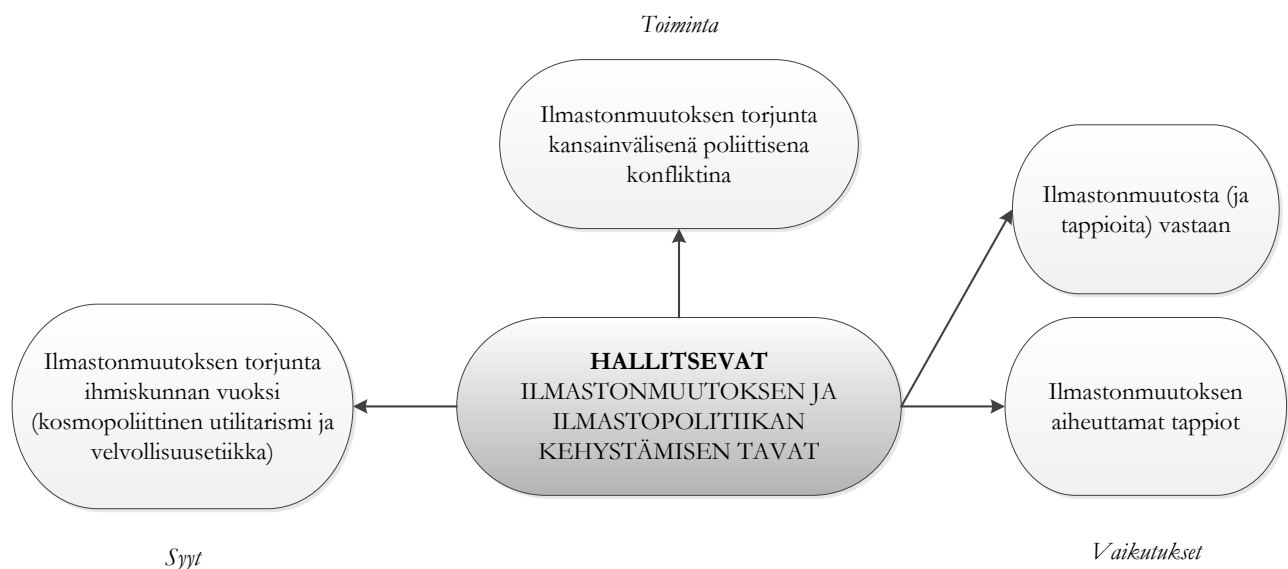
Olemassa olevan kehystämisen vaikutuksia selvittäneiden tutkimusten tulosten perusteella voidaan todeta, että Helsingin Sanomien ilmastonmuutoksen ja ilmastopolitiikan kehystämisen tavat eivät kaikilta osin tue kansalaisten sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan. Huomionarvoista on etenkin tappiokehysten vahvuus ja voittokehysten heikkous, koska tutkimuksissa on todettu, että tappiokehysten sijasta kehykset, jotka korostavat ilmastonmuutoksen ratkaisuja ja torjunnalla saavutettavia hyötyjä sitouttavat ihmisiä ilmastonmuutoksen torjuntaan. Uutisoinnin lisääminen ilmastonmuutoksen hillinnän ratkaisuista ja ratkaisuilla saavutettavissa olevista voitoista tukisi siis paremmin kansalaisten sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan. Tämä saattaa herättää kysymyksen siitä, eikö Helsingin Sanomien tehtävänä ole välittää objektiivista informaatiota, eikä sitouttaa kansalaisia ilmastonmuutoksen torjuntaan. Nykyisellä ”objektiivisella” uutisoinnilla ja kehystämisellä on kuitenkin myös (tahattomat) seurauksensa, jotka on perusteltua tiedostaa. Toisenlaisella ”objektiivisella” uutisoinnilla ja kehystämisellä voisi olla suotuisampia (tahattomia) seurauksia, minkä vuoksi vaihtoehtoisia kehystämisen tapoja on perusteltua tarkastella.

7. PÄÄTELMÄT

Tämä luku kokoaa tutkimuksen keskeiset tulokset yhteen ja esittää johtopäätökset. Luvussa arvioidaan myös tutkimuksen onnistumista ja kuvataan, millaisia jatkotutkimustarpeita työ nosti esiin.

7.1 Tulosten koonti ja johtopäätökset

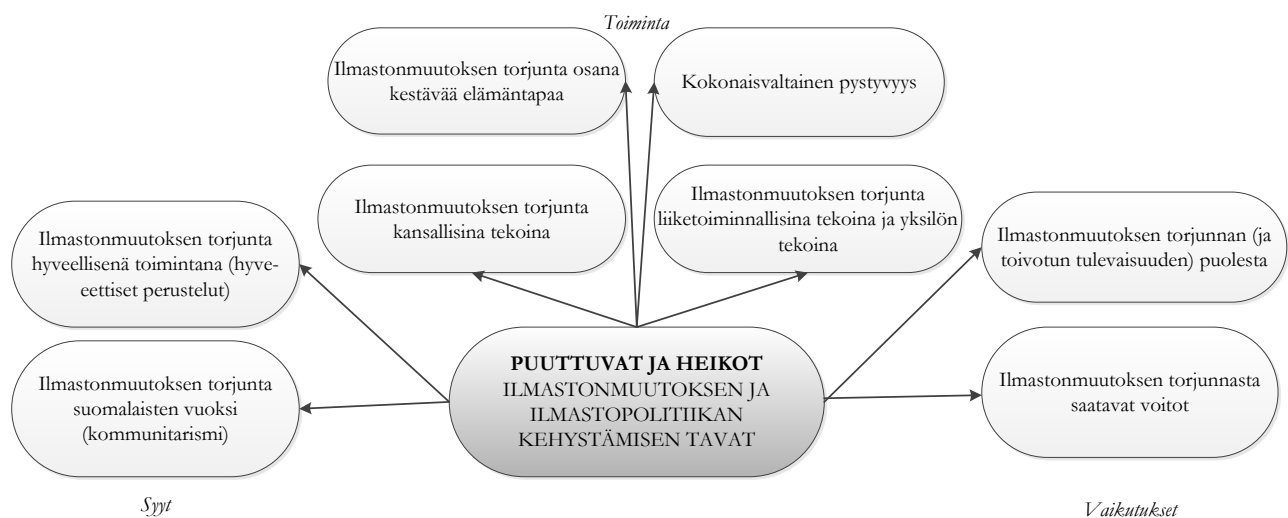
Vastaus ensimmäiseen päätutkimuskysymykseen siitä, miten ilmastonmuutosta ja ilmastopolitiikkaa Helsingin Sanomissa kehystetään, on tiivistettynä kuviin 9 ja 10, joissa esitetään hallitsevat sekä puuttuvat ja heikot kehystämisen tavat. Ilmastonmuutosuutisoinnista voidaan siis tunnistaa hallitsevia kehystämisen tapoja, eli kehyksiä, joissa ilmastonmuutosta ja ilmastonmuutoksen torjuntaa uutisoinnissa tyypillisesti kuvataan ja jotka ovat eniten esillä. Kuvassa 9 hallitsevat kehystämisen tavat on jaoteltu erikseen ilmastonmuutoksen torjunnan syihin, toimintaan ja vaikutuksiin.

Kuva 9. Ilmastonmuutosuutisointi Helsingin Sanomissa: hallitsevat ilmastonmuutoksen ja ilmastopolitiikan kehystämisen tavat.

Ilmastonmuutoksen torjunta kehystyy uutisoinnissa tyypillisesti toiminnaksi ihmiskunnan puolesta. Syinä ilmastonmuutoksen torjunnalle esitetään siis ilmastonmuutoksen seuraukset maailmalle ja ihmiskunnalle yleisesti ja universaalit normit ja velvollisuudet, kuten kahden asteen turvarajatavoite. Toiminta ilmastonmuutoksen torjumiseksi kehystyy tyypillisesti kansainväliseksi poliittiseksi konfliktiksi: ilmastopolitiikka on kansainvälistä päästövähennyksistä sopimista ja yritystä saada aikaan sitova globaali ilmastopöytäkirja. Vaikutuskehyksissä korostuvat ilmastonmuutoksen aiheuttamat tappiot, ja etenkin kansainväliset tappiot (vrt. tappiot Suomelle). Tähän liittyen toiminta kehystetään usein kamppailuksi ilmastonmuutosta vastaan.

Näkymättömyydessään hallitsevia kehystämisen tapoja kiinnostavampia ovat puuttuvat ja heikot kehystämisen tavat (kuva 10). Ilmastomuutoksen torjuntaa ei kehystetä toimintana suomalaisten puolesta, eikä myöskään toiminnaksi, joka ilmentää suomalaisten hyveitä tai yleisinhimillisiä hyveitä: ilmastomuutosuutisoinnista puuttuvat siis sekä kommunitaristiset että hyve-eettiset argumentit kokonaan. Kehystämisen tavat, joissa ilmastomuutoksen torjunnan perusteluja johdetaan suoraan luonnonsuojelusta ja joissa ilmastomuutos kytketään laajempaan kestävämmän toimintatavan kehukseen, jäävät ilmastouutisoinnissa marginaaliin. Uutisoinnissa syyn ilmastomuutoksen torjunnalle antaa ilmastomuutoksen aiheuttamat huonot seuraukset, ei kestävä elämäntapa.

Kuva 10. Ilmastomuutosuutisointi Helsingin Sanomissa: puuttuvat ja heikot ilmastomuutoksen ja ilmastopolitiikan kehystämisen tavat.

Ilmastomuutoksen torjuntaan liittyviä teot kehystyvät kansallisiksi toimiksi harvemmin kuin kansainvälisiksi toimiksi. Lisäksi Suomen tekojen uutisoinnissa keskitytään kuvaamaan Suomen ja suomalaisten tehtyjä tai parhaillaan tekemiä tekoja, eikä niinkään tekoja, joita Suomi voisi tai joita Suomen pitäisi tehdä ilmastomuutoksen hillitsemiseksi. Ilmastomuutoksen hillintää kehystetään hyvin vähän yksilön käyttäytymiseen liittyvänä toimintana, mikä linkittyy myös suoraan siihen, että minäpystyvyys on uutisoinnissa hyvin niukasti esillä. Yleisesti uutisoinnista puuttuu kokonaisvaltainen vahva pystyvyyskehys. Ilmastomuutoksen hillintää ei juuri esitetä jonkin asian, kuten terveyshyötyjen, oikeudenmukaisuuden, luonnon hyvinvoinnin, uuden liiketoiminnan ja kestävä elämäntavan, puolesta toimimisena. Toimintaa ilmastomuutoksen torjumiseksi ei siis kehystetä voittojen tavoitteluksi. Tämä heijastuu myös siinä, että ilmastomuutoksen torjunnan ratkaisulla saavutettavia hyötyjä ja positiivisia seurauksia kuvaavat kehykset eivät nouse uutisoinnissa esiin.

Kehystämisen tapojen vaikuttavuutta eli kykyä sitouttaa kansalaisia ilmastomuutoksen torjuntaan arvioitiin ensinnäkin suhteessa aiempiin tutkimustuloksiin kehystämisen vaikutuksista, toiseksi sen

perusteella, miten kehystämisen tavat tukevat kansalaisten pystyvyyden kokemusta, ja kolmanneksi sen perusteella, miten kehystämisen tavat tukevat kansallista identiteettiä ja maailmankansalaisuuden identiteettiä. Vastaus toiseen päätutkimuskysymykseen siitä, miten Helsingin Sanomien kehystämisen tavat tukevat sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan, voidaan siis antaa näiden arvioiden perusteella.

Olemassa olevan kehystämisen vaikutuksia selvittäneiden tutkimusten tulosten perusteella Helsingin Sanomien ilmastonmuutoksen ja ilmastopolitiikan kehystämisen tavat eivät kaikilta osin tue kansalaisten sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan, etenkin siitä syystä, että uutisointi korostaa ilmastonmuutoksen tappioita torjunnalla saavutettavien voittojen kustannuksella. Myös pystyvyyteen vetoaminen jää uutisoinnissa vajaaksi: kokonaisvaltainen vahva pystyvyyshahmus jää uutisoinnista puuttumaan. Ilmastonmuutoksen torjunnan kansallisten syiden, kansallisten toimien ja kansallisten seurausten kuvaaminen jää uutisoinnissa heikommaksi kuin kansainvälisten toimien kuvaus. Kehys, jossa ilmastonmuutoksen torjunta kehystettäisiin normaalina ja tavallisena suomalaisille ja suomalaista yhteiskuntaa tukevana toimintana, jää uutisoinnista puuttumaan. Sen sijaan suomalaisten toiminta kehystetään passiivisena. Tässä suhteessa ilmastonmuutoksen uutisointi ei vetoa erityisesti kansalliseen identiteettiin. Toisaalta ilmastonmuutoksen torjunnan esittäminen kansainvälisenä, valtioiden ja valtioryhmien välisenä poliittisena konfliktina viittaa siihen, ettei uutisointi vetoa kaikilta osin myöskään maailmankansalaisen identiteettiin.

Tutkimus onnistui siis kartoittamaan, miten ilmastonmuutosta ja ilmastopolitiikkaa kehystetään Helsingin Sanomien uutisoinnissa, ja myös karkeasti, aikaisemman teorian ja tutkimusten tulosten perusteella, arvioimaan sitä, miten nämä kehystämisen tavat tukevat kansalaisten sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan. Voidaan kuitenkin ajatella, että työn keskeinen anti ei kiteydy niinkään arvioon siitä, sitouttaako Helsingin Sanomien uutisointi kansalaisia ilmastonmuutoksen torjuntaan vai etäännyttääkö se siitä, vaan erilaisten, vaihtoehtoisten kehystämisen tapojen tunnistamiseen ja esitykseen siitä, miten ja millaisin perustein kehystämisen vaikuttavuuden arviointia on mahdollista tehdä.

Ilmastonmuutoksen kehystäminen uutisissa eettisenä kysymyksenä ei ole aikaisempien empiiristen tutkimusten mukaan kovin yleistä eikä hallitsevaa (Dirikx & Gelders 2010; Hart & Feldman 2014; Feldman et al. 2015). Tämän tutkimuksen tulokset ovat samansuuntaisia: eettisiä perusteluja oli aineistosta hyvin vaikea tunnistaa, koska kysymystä siitä, miksi ilmastonmuutosta pitäisi torjua, käsiteltiin suoraan hyvin vähän. Tämän tutkimuksen tulokset ovat monelta osin samansuuntaisia Hartin ja Feldmanin (2014) sekä Feldmanin et al. (2015) tutkimustulosten kanssa: ilmastotekojen uutisoinnissa poliittishallinnolliset teot ja poliittinen konflikti korostuvat, ja uutisointi kehystyy ristiriidoiksi ja pelaamiseksi, eikä esimerkiksi erilaisten toimintavaihtoehtojen vertailuksi. Yhtymäkohta löytyy myös

Olaussonin (2009) tuloksiin siinä, että ilmastonmuutoksen torjunta kehystetään tyypillisesti kansainväliseksi, eikä kansalliseksi, kysymykseksi. Kummun (2013) huoli siitä, että ilmastopoliittinen toimijuus nousee uutisoinnissa esiin ainoastaan numeeristen päästövähennysten ja kansainvälisen sopimuksen aikaansaamisena on perusteltu myös tämän tutkimuksen tulosten pohjalta.

Luvussa 3.1. kuvattiin, miten Ilmastobarometrin (2015) mukaan suomalaiset odottavat kansainvälisiä toimia: suurien päästäjämaiden teot, kansainvälisten suuryritysten toimet ja kansainvälinen ilmastopöytäkirja koetaan ensisijaisiksi ratkaisun avaimiksi. Tämän ja ilmastonmuutoksen kehystämisen tapojen välillä on nähtävissä yhteys: ilmastonmuutosuutisoinnissa ilmastonmuutoksen hillintä kehystetään tyypillisesti kansainväliseksi toiminnaksi, jossa on kyse sitovan ilmastopöytäkirjan saavuttamisesta sen sijasta että ilmastonmuutoksen torjunta kehystettäisiin kansallisena kysymyksenä.

Jos uutisoinnilla tavoitellaan myös kansalaisten aktiivisuuden nostamista, yksinomaan seurausetiikan näkökulmiin keskittyminen ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista. Yksittäisen kansalaisen – suomalaisen – tai yksittäisen valtion – Suomen – toiminta ilmastonmuutoksen torjumiseksi ei auta, jos kukaan muu ei tee mitään. Tämä saattaa olla kansalaisen näkökulmasta lannistavaa: oma toiminta ei välttämättä tuota toivottuja seurauksia, koska muut eivät välttämättä toimi samansuuntaisesti. Seurauksista ei koskaan voi olla varma, koska muillakin on näppinsä pelissä. Velvollisuus- ja hyveetiikan näkökulmat tarjoaisivat kenties vankemman perustan ilmastonmuutoksen torjunnalle. Ne siirtäisivät fokuksen epävarmoista seurauksista, itse toimintaan ja toimijaan. Ilmastonmuutosta tulee torjua, koska toiminta itsessään on oikein ja osoitus toimijan hyveellisyydestä. Velvollisuus- ja hyveetiikka toimivat siis eettisinä perusteina seurausetiikkaa paremmin ilmiön globaalin luonteen vuoksi.

Ilmastonmuutoksen torjunnalla ja vaaleissa äänestämällä on yhtäläisyyksiä. Kansalaisia kannustetaan äänestämään vaaleissa, koska sitä kautta he voivat vaikuttaa heitä koskevaan päätöksentekoon. Perustelussa korostuvat toiminnan seuraukset: äänestä, niin vaikutat. Toisaalta kansalaisia kannustetaan äänestämään myös puheella siitä, miten äänestämisen on jokaisen kansalaisen velvollisuus. Perustelussa on siis kyse oikeanlaisesta toiminnasta: sinulla on velvollisuus äänestää. Jos kukaan ei äänestäisi, edustuksellinen demokratia lakkaisi toimimasta. Vaikka äänellä ei juuri olisi vaikutusta, on äänestämisen velvollisuus. Lisäksi äänestämistä edistetään vetoamalla aktiivisen kansalaisen hyveeseen. Voisi olla perusteltua, että ilmastonmuutoksen torjuntaan kannustettaisiin samalla tavoin: velvollisuus- ja hyveetiikan periaatteisiin vetoamalla.

7.2 Tutkimuksen arviointi ja jatkotutkimustarpeet

Laadullisen tutkimuksen pätevyyttä on mahdollista arvioida neljän kriteerin kautta: uskottavuuden (engl. *credibility*), siirrettävyyden (engl. *transferability*), luotettavuuden (engl. *dependability*) ja vahvistettavuuden (engl. *confirmability*) (Shenton 2004). Seuraavaksi tarkastelen tämän tutkimuksen rajoitteita ja onnistumista näiden arviointikriteerien kautta. Uskottavuuden arvioinnissa on kyse siitä, onko tutkimusmenetelmällä päästy kiinni tutkittavaan ilmiöön (Shenton 2004), eli tässä tapauksessa ilmastonmuutosuutisointiin ja sen kehystämisen tapoihin ja vaikutuksiin. Ilmastonmuutosuutisointiin päästiin käsiksi valitun hakulausekkeen avulla. On mahdollista, että hakulauseke sulki jonkin verran ilmastonmuutosta ja ilmastopolitiikkaa käsitteleviä uutisia pois. Tutkimuksessa kävi esimerkiksi ilmi, että ilmasto-sana linkitetään mitä moninaisimpiin sanoihin: uutisoinnissa mainitaan sanoja, kuten ilmastolounas, ilmastoherätys, ilmastotempaus ja ilmastokatastrofi. Onkin mahdollista, että ilmastonmuutoksesta puhuttiin viitaten tämänkaltaisiin termeihin ilman mainintaa ilmastonmuutoksesta tai ilmastopolitiikasta, jolloin uutinen rajautui valitun aineiston ulkopuolelle. Kasvihuonekaasut, hiilidioksidipäästöt ja lämpeneminen voivat myös olla termejä, joiden kautta ilmiöstä on puhuttu ilman suoraa viittausta ilmastonmuutokseen. Valitulla hakulausekkeella saatiin kuitenkin haltuun eksplisiittisesti ilmastonmuutosta tai ilmastopolitiikkaa käsittelevä uutisointi.

Kehystämisen tapoihin kiinni pääseminen on varmistettu menetelmätriangulaatiolla hyödyntämällä aineiston analyysissä sekä kvantitatiivista sisällönerittelyä että laadullista sisällönanalyysia. Kehystämisen tapoihin kiinnipääsyä on varmistettu myös perehtymällä laajasti aikaisempaan tutkimukseen kehystämisen tavoista ja mahdollisuuksista luvussa neljä. Kysymykseen siitä, miten Helsingin Sanomien kehystämisen tavat tukevat sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan vastattiin tukeutumalla aikaisempaan tutkimukseen erilaisten kehysten vaikuttavuudesta. Uskottavuuden vahvistamiseksi tutkimusta voisi jatkaa tarkastelemalla kysymystä erilaisten kehystämisen tapojen vaikutuksista ilmastonmuutoksen torjuntaan sitoutumiseen myös empiirisesti, esimerkiksi hyödyntämällä vastaavia koeasetelmia kuin aikaisemmassakin kehysten vaikutuksia selvittäneissä tutkimuksissa on hyödynnetty (katso liite 1).

Toisessa laadullisen tutkimuksen pätevyyden arviointikriteerissä eli siirrettävyydessä on kyse siitä, miten ja missä laajuudessa tuloksia voidaan soveltaa toisissa tilanteissa (Shenton 2004). Siirrettävyys linkittyy hieman yleistettävyyteen: tuloksia on kuitenkin kontekstisidonnaisessa laadullisessa tutkimuksessa mahdotonta yleistää, jolloin siirrettävyydessä on pikemminkin kyse tutkimuksen rajojen kuvaamisesta (Shenton 2004). Tutkimuksen keskittyminen ainoastaan Helsingin Sanomien uutisointiin ja siinä ainoastaan neutraaliin uutisointiin (näkökulmallisten artikkelien poissulkeminen) ovat rajoitteita tulosten siirrettävyyden kannalta. Näkökulmallisten artikkelien mukaan ottaminen olisi laajentanut näkökulmaa ja

mahdollistanut kokonaisvaltaisemman kuvan Helsingin Sanomien ilmastonmuutosuutisoinnista. On mahdollista, että heikoiksi tunnistetut kehykset ovatkin hallitsevia näkökulmallisissa artikkeleissa. Tutkimusta voisikin jatkaa näkökulmallisen uutisoinnin analyysiin. Toisaalta tämän tutkimuksen tarkoitus oli nimenomaan fokusoitua tähän niin sanotusti objektiiviseen ja puolueettomaan uutisointiin ja osoittaa myös sen värittyneisyys.

Koska mediakenttä on tänä päivänä laaja ja moninainen, ja esimerkiksi sosiaalisella medially on tärkeä rooli informaation välittämisessä, voidaan Helsingin Sanomien ilmastonmuutosuutisoinnin kehystämisen tapojen merkitys helposti kyseenalaistaa: vaihtoehtoisia kehystämisen tapoja on saatavilla runsaasti ja monista eri kanavista. Helsingin Sanomien kehyksen vaikutus voi siis kumoutua saman tien toista mediasisältöä lukemalla tai kuuntelemalla. Helsingin Sanomat on kuitenkin Suomen johtava sanomalehti ja tässä suhteessa luonnollinen valinta rajaukselle, joka oli tutkimuksen toteutettavuuden vuoksi välttämätöntä tehdä. Jatkotutkimuksissa tarkastelua voisi laajentaa esimerkiksi muihin sanomalehtiin, uutislähetysiin tai Yle Uutisten -verkkosivuille. Laajemman aineiston tarkastelu mahdollistaisi tulosten yleistämisen koskemaan ilmastonmuutoksen kehystämistä suomalaisessa mediassa, eikä yksinomaan Helsingin Sanomissa. Vaikka tämän tutkimuksen tuloksia ei voikaan yleistää, tarjoaa kehystämisen tapojen erittely ja arviointi kuitenkin näkökulmia myös muun uutisoinnin arviointiin.

Kolmas arviointikriteeri, luotettavuus liittyy tutkimuksen toistettavuuteen ja sitä voidaan vahvistaa tutkimusmenetelmän kattavalla ja läpinäkyvällä kuvauksella (Shenton 2004). Tähän olen pyrkinyt avaamalla tutkimuksen toteutusta mahdollisimman tarkkaan johdannossa sekä erityisesti luvussa viisi, joka käsittelee empiirisen tutkimuksen toteutusta. Analyysiin liittyy väistämättä kuitenkin tulkinnallinen elementti. Voi siis olla, että toinen tutkija päätyisi aineistoa tulkitessaan hieman erilaiseen näkemykseen. Neljäs arviointikriteeri, vahvistettavuus liittyy objektiivisuuteen: tutkimuksen tulosten tulee perustua tietolähteisiin, eikä tutkijan omiin preferensseihin (Shenton 2004). Tutkimuksessa olen pyrkinyt avaamaan omaa päättelyn logiikkaani ja tekemään sitä läpinäkyväksi, minkä toivon tuoneen esiin sen, millaisin perustein päättely on edennyt, jolloin lukija voi arvioida päättelyn uskottavuutta. Tulosten esittämisessä hyödynsin lainauksia osaltaan tulosten vahvistettavuuden vuoksi.

Tutkimus nosti esiin useita jatkotutkimusideoita. Esimerkiksi samaa aineistoa voisi tarkastella eri menetelmällä. Analyysissa en kohdistanut huomiota uutisten tarinankulkuun ja asioiden esittämisjärjestykseen tai uutisoinnin ja käytännön tapahtumien suhteeseen, joten eri analyysimetodien, kuten narratiivisen analyysin ja kriittisen diskurssianalyysin, hyödyntäminen tämän saman aineiston analyysiin mahdollistaisi laajemman näkemyksen ilmastonmuutosuutisoinnin tavoista. Pidemmän aikavälin tarkastelu olisi tarjonnut laajemman perspektiivin kehystämisen tapojen analyysiin.

Tapahtumat määrittävät sitä, *mitä* uutisoidaan, vaikeivät suoraan määritäkään sitä, *miten* niistä uutisoidaan. Voi kuitenkin olla, että vuonna 2014 tapahtuneet asiat määrittivät myös kehystämisen tapoja tiettyyn suuntaan. Tässä tutkimuksessa ei yritetty päästä kiinni siihen, miten kehystämisen tavat ovat muuttuneet ja kehittyneet. Jatkotutkimuksissa tämän poikittaistutkimusasetelman laajentaminen pitkittäistutkimukseksi olisi mahdollista. Tällöin olisi mahdollista tutkia myös sitä, miten uutisoinnin kehykset ja poliittiset tapahtumat vuorovaikuttavat. Jatkotutkimuksissa ilmastonmuutoksen ja ilmastopolitiikan kehystämisen tapoja olisi mielekästä analysoida ja arvioida myös poliitikkojen puheista. Vertaileva tutkimus eri maiden uutisoinnin kehystämisen tavoista olisi myös arvokasta, koska tällöin voisi analysoida kehystämisen tapojen ja valtion toteuttaman kansainvälisen ilmastopolitiikan yhteyttä. Kysymys kehysten vaikuttavuudesta on erityisen kiinnostava silloin, kun kehystämällä tavoitellaan selkeästi joitakin vaikutuksia, minkä vuoksi esimerkiksi ympäristöjärjestöjen viestinnän tutkiminen kehystämisen näkökulmasta olisi kiinnostavaa.

Nyt kysymykseen siitä, miten Helsingin Sanomien kehystämisen tavat tukevat sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan, vastattiin tukeutumalla aikaisempaan tutkimukseen erilaisten kehysten vaikuttavuudesta. Lisää empiiristä tutkimusta tarvitaankin siitä, miten erilaiset kehystämisen tavat vaikuttavat ilmastonmuutoksen torjuntaan sitoutumiseen. Erityisesti kysymys siitä, sitouttaako kansalliseen identiteettiin vetoava kehystäminen maailmankansalaisen identiteettiin vetoavaa kehystämistä paremmin suomalaisia ilmastonmuutoksen torjuntaan vai ei, on kiinnostava, koska tämänhetkinen ilmastonuutosuutisointi kehystää ilmastonmuutoksen torjunnan syitä tavalla, joka vetoaa erityisesti maailmankansalaisen identiteettiin. Kehystämisen tapoja voisi arvioida myös muiden identiteettien näkökulmasta: esimerkiksi melko paljon uutisoitua EU:n toimintaa, joka tässä tutkimuksessa näyttäytyi kansainvälisenä, voisi tarkastella eurooppalaisen identiteetin näkökulmasta. Kiinnostava kysymys ilmastonmuutoksen eettisiin perusteluihin liittyen on se, sitouttaisiko ilmastonmuutoksen torjunnan syiden laajempi käsittely uutisoinnissa paremmin ilmastonmuutoksen torjuntaan.

LÄHDELUETTELO

PRIMÄÄRIAINEISTO

Sanomalehti

Helsingin Sanomien ilmastonmuutosuutisointi vuonna 2014. Artikkeliluettelo on liitteessä 2.

KIRJALLISUUS

- Abdelal, Rawi, Yoshiko M. Herrera, Alastair Iain Johnston & Rose McDermott (2006), "Identity as a Variable", *Perspectives on Politics* 4(4): 695–711.
- Anttila, Jorma (2007), *Kansallinen identiteetti ja suomalaiseksi samastuminen*, Sosiaalipsykologian tutkimuksia, Helsinki: Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian laitos, 358 s. Saatavissa <<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/23476/kansalli.pdf?sequence=2>>.
- Bandura, Albert (1995), "Exercise of personal and collective efficacy in changing societies", In: Bandura, A. (ed.) *Self-efficacy in Changing Societies*, Cambridge: Cambridge University Press, pp. 1–45.
- Batalha, Luisa & Katherine J. Reynolds (2012), "ASPIRling to mitigate climate change: Superordinate identity in global climate negotiations", *Political Psychology* 33(5): 743–760.
- Bazerman, Max H. & Ann E. Tenbrunsel (2011), *Blind Spots. Why We Fail to Do What's Right and What to Do about It*. Princeton & Oxford: Princeton University Press.
- Beck, Ulrich (2010), "Remapping social inequalities in an age of climate change: for a cosmopolitan renewal of sociology", *Global Networks* 10(2): 165–181.
- Berglez, Peter, Birgitta Höijer & Ulrika Olausson (2009), "Individualisation and nationalisation of the climate issue", in: Tammy & Lewis (toim.) *Climate Change and the Media*, Peter Lang Publishing, New York, pp. 211–223.
- Bertolotti, Mauro & Patrizia Catellani (2014), "Effects of message framing in policy communication on climate change", *European Journal of Social Psychology* 44: 474–486.
- Bolsen, Toby, Thomas J. Leeper & Matthew A. Shapiro (2014), "Doing what others do: Norms, science and collective action on global warming", *American Politics Research* 42(1): 65–89.
- Bonaiuto, Marino, Glynis M. Breakwell & Ignacio Cano (1996), "Identity processes and environmental threat: the effects of nationalism and local identity upon perception of beach pollution", *Journal of Community & Applied Social Psychology* 6: 157–175.
- Borah, Porismita (2011), "Conceptual issues in framing theory: A systematic examination of a decade's literature", *Journal of Communication* 61: 246–263.
- Boykoff, Maxwell T. (2008), "The cultural politics of climate change discourse in UK tabloids", *Political Geography* 27: 549–569.
- Brewer, Marilyn B. (2001), "The many faces of social identity: implications for political psychology", *Political Psychology* 22(1): 115–125.
- Brown, Garrett Wallace (2009) "Cosmopolitanism", In: *The Concise Oxford Dictionary of Politics*, 3rd ed., Oxford University Press.
- Caouette, Julie, Michael J. A. Wohl & Johanna Peetz (2012), "The future weighs heavier than the past: Collective guilt, perceived control and the influence of time", *European Journal of Social Psychology* 42: 363–371.
- Carvalho, A. (2007), "Ideological cultures and media discourses on scientific knowledge: Re-reading news on climate change", *Public Understanding of Science* 16(2): 223–243.
- Centre for Research on Environmental Decisions (2009), *The Psychology of Climate Change Communication: A Guide for Scientists, Journalists, Educators, political Aides, and the Interested Public*, New York: Columbia University.
- Chong, Dennis & James N. Druckman (2007), "Framing theory", *Annual Review of Politics* 10: 103–126.
- de Vreese, Claes H. (2012), "New avenues for framing research", *American Behavioral Scientist* 56(3): 365–375.

- Crane, Andrew & Dirk Matten (2010), *Business Ethics. Managing Corporate Citizenship and Sustainability in the Age of Globalization*. 3rd edition. New York: Oxford University Press, 614 p.
- Dekker, Henk, Darina Malová & Sander Hoogendoorn (2003), "Nationalism and its explanations", *Political Psychology* 24(2): 345–376.
- Devine-Wright, Patrick, Jennifer Price & Zoe Leviston (2015), "My country or my planet? Exploring the influence of multiple place attachments and ideological beliefs upon climate change attitudes and opinions", *Global Environmental Change* 30: 68–79.
- Dickinson, Janis. L., Rhiannon Crain, Steve Yalowitz & Tammy M. Cherry (2013). How framing climate change influences citizen scientists' intentions to do something about it. *The Journal of Environmental Education* 44(3): 145–158.
- Dirikx, Astrid & Dave Gelders (2010), "To frame is to explain: a deductive frame-analysis of Dutch and French climate change coverage during the annual UN Conferences of the Parties", *Public Understanding of Science* 19(6): 732–742.
- Druckman, James N. (2004), "Political preference formation: competition, deliberation, and the (ir)relevance of framing effects", *Annual Political Science Review* 98(4): 671–686.
- Dunne, Tim, Milja Kurki & Steve Smith (ed.) (2007), *International Relations Theories: Discipline and Diversity*, Oxford: Oxford University Press, 350 p.
- Eckersley, Robyn (2007), "Green theory", in: Dunne, Tim, Milja Kurki & Steve Smith (ed.) (2007), *International Relations Theories: Discipline and Diversity*, Oxford: Oxford University Press, pp. 247–265.
- Eide, Elisabeth & Andreas Ytterstad (2011), "The tainted hero: frames of domestication in Norwegian press representation of the Bali climate summit", *International Journal of Press/Politics* 16(1): 50–74.
- Entman, Robert (1993), "Framing: toward clarification of a fractured paradigm", *Journal of Communication*, 43(4): 51–58.
- Entman, Robert M. (2007), "Framing bias: media in the distribution of power", *Journal of Communication* 57: 163–173.
- EVA (2014), Neljäs Suomi. EVAn arvo- ja asennetutkimus 2014, Helsinki, saatavissa (luettu 23.8.2015): <http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2014/03/Neljas-Suomi.pdf>
- EVA (2015), Ken on maassa jämäkin? EVAn arvo- ja asennetutkimus 2015, Helsinki, saatavissa (luettu 23.8.2015): <http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2015/03/Ken-on-maassa-jamakin.pdf>
- Feinberg, Matthew & Robb Willer (2011), "Apocalypse soon? Dire messages reduce belief in global warming by contradicting just-world beliefs", *Psychological Science* 22(1): 34–38.
- Feldman, Lauren, P. Sol Hart & Tijana Milosevic (2015), "Polarizing news? Representations of threat and efficacy in leading US newspapers' coverage of climate change", *Public Understanding of Science*: 1–7.
- Feygina, Irina, John T. Jost & Rachel E. Goldsmith (2010), "System justification, the denial of global warming, and the possibility of 'system-sanctioned change'", *Personality and Social Psychology Bulletin* 36(3): 326–338.
- Ferguson, Mark A. & Nyla R. Branscombe (2010), "Collective guilt mediates the effect of beliefs about global warming on willingness to engage in mitigation behavior", *Journal of Environmental Psychology* 30: 135–142.
- Fielding, Kelly S., Matthew J. Hornsey & Janet K. Swim (2014), "Developing a social psychology of climate change", *European Journal of Social Psychology* 44: 413–420.
- Finlex (1994), Ilmastomuutosta koskeva Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimus. Sopimus 69/1994. Saatavissa <
https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1994/19940061/19940061_2>, luettu 19.11.2015.
- Finlex (2015), Ilmastolaki. 609/2015. Saatavissa <
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150609>>, luettu 22.11.2015.
- Gamson, William A. & Andre Modigliani (1989), "Media discourse and public opinion on nuclear power: A constructionist approach", *American Journal of Sociology* 95(1): 1–37.
- Gifford, Robert (2011), "The dragons of inaction: psychological barriers that limit climate change mitigation and adaption", *American Psychologist* 66: 290–302.
- Gifford, Robert & Louise A. Comeau (2011), "Message framing influences perceived climate change competence, engagement and behavioral intentions", *Global Environmental Change* 21: 1301–1307.

- Hart, P. Sol & Lauren Feldman (2014), "Threat without efficacy? Climate change on U.S. network news", *Science Communication* 36(3): 325–351.
- Helkama, Klaus (2009), *Moraalipsykologia. Hyvän ja pahan tällä puolen*. Helsinki: Edita.
- Helkama, Klaus, Rauni Myllyniemi & Karmela Liebkind (2010), *Johdatus sosiaalipsykologiaan*. Helsinki: Edita.
- Hochstetler, Kathryn & Manjana Milkoreit (2014), "Emerging powers in the climate negotiations: shifting identity conceptions", *Political Research Quarterly* 67(1): 224–235.
- Homan, Milja (2014), *Suomalaisten nuorten kansallinen ja eurooppalainen identiteetti: Heikkoja vai vahvoja, yhteneviä vai vastakkaisia?* pro gradu -tutkielma, Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Hopf, Ted (2010), "The logic of habit in international relations", *European Journal of International Relations* 16(4): 539–561.
- Hornsey, Matthew J., Kelly S. Fielding, Ryan McStay, Joseph P. Reser, Graham L. Bradley & Katharine H. Greenaway (2015), "Evidence for motivated control: understanding the paradoxical link between threat and efficacy beliefs about climate change", *Journal of Environmental Psychology* 42: 57–65.
- Hurlstone, Mark J., Stephan Lewandowsky, Ben R. Newell & Brittany Sewell (2014), "The effect of framing and normative messages in building support for climate policies", *PLoS ONE* 9(12): 1–19.
- Ilmasto.org (2015), Ilmastopolitiikka. Saatavissa <<http://ilmasto.org/ilmastonmuutos/ilmastopolitiikka>>, luettu 8.11.2015.
- Ilmastobarometri (2015). Ilmastobarometri 2015. Saatavissa <<http://www.ym.fi/download/noname/%7B22C22786-B04F-464B-8640-87DE9349C365%7D/108389>>, luettu 19.11.2015.
- IPCC (2014), *Climate Change 2014: Synthesis Report. Approved Summary for Policymakers*. IPCC Fifth Assessment Synthesis Report. Geneva, Switzerland: Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC).
- Huttunen, Rauno (2014), Habermas, Jürgen. Filosofia.fi-sivusto. Saatavissa: <<http://filosofia.fi/node/5305>>, luettu 19.11.2015.
- Jervis, Robert (1976), *Perception and Misperception in International Politics*, Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- Jones, Michael D. & Geoboo Song (2014), "Making sense of climate change: How story frames shape cognition", *Political Psychology* 35(4): 447–476.
- Kahneman, Daniel & Amos Tversky (1979), "Prospect theory: an analysis of decision under risk", *Econometrica* 47(2): 263–292.
- Kahneman, Daniel (2011), *Thinking, Fast and Slow*. New York: Farrar, Straus & Giroux. 499 p.
- Karvonen, Erkki (2000), "Tulkintakehys (frame) ja kehystäminen", *Tiedotustutkimus* 23(2): 78–84.
- Kielitoimiston sanakirja (2014), Kielitoimiston sanakirja. Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy. Saatavissa <<http://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?motportal=80>>, luettu 20.11.2015.
- Koger, Susan M., Kerry E. Leslie & Erica D. Hayes (2011), "Climate change: psychological solutions and strategies for change", *Ecopsychology* 3(4): 227–235.
- Kollmus, Anja & Julian Agyeman (2002), "Mind the gap: why do people act environmentally and what are the barriers to pro-environmental behavior?", *Environmental Education Research* 8(3): 239–260.
- Kriss, Peter H., George Loewenstein, Xianghong Wang & Roberto A. Weber (2011), "Behind the veil of ignorance: self-serving bias in climate change negotiations", *Judgment and Decision Making* 6(7): 602–615.
- Kumpu, Ville (2013), "A climate for reduction? Futures imagined in newspaper coverage of UN climate summits", *Futures* 53: 53–62.
- Lahikainen, Anja Riitta & Anna-Maija Pirttilä-Backman (2003), *Sosiaalipsykologian perusteet*. Helsinki: Otava.
- Laksa, Unn (2014), "National discussions, global repercussions: ethics in British newspaper coverage of global climate negotiations", *Environmental Communication* 8(3): 368–387.
- Lange, Andreas, Andreas Löschel, Carsten Vogt & Andreas Ziegler (2010), "On the self-interested use of equity in international climate negotiations", *European Economic Review* 54: 359–375.
- Lebow, Richard Ned (2013), "Internal Borders: Identity and Ethics", *Global Society* 27(3): 299–318.

- Leung, Angela K.-Y., Kelly Koh & Kim-Pong Tam (2015), "Being environmentally responsible: cosmopolitan orientation predicts pro-environmental behaviors", *Journal of Environmental Psychology* 43: 79–94.
- Levin, Irwin P., Sandra L. Schneider & Gary J. Gaeth (1998), "All frames are not treated equal: a typology and critical analysis of framing effects", *Organizational Behavior and Human Decision Processes* 76(2): 149–188.
- Lorenzino, Irene, Sophie Nicholson-Cole & Lorraine Whitmarsh (2007), "Barriers perceived to engaging with climate change among the UK public and their policy implications", *Global Environmental Change* 17: 445–459.
- Lyytimäki, Jari & Petri Tapio (2009), "Climate change as reported in the press of Finland: From screaming headlines to penetrating background noise", *International Journal of Environmental Studies* 66(6): 723–735.
- Lyytimäki, Jari (2011), "Mainstreaming climate policy: the role of media coverage in Finland", *Mitigation and Adaptation Strategies for Global Change* 16(6): 649–661.
- Maibach, Edward W., Matthew Nisbet, Paula Baldwin, Karen Akerlof & Guoqing Diao (2010), "Reframing climate change as a public health issue: an exploratory study of public reactions", *BMC Public Health* 10: 299–310.
- Masson, Torsten & Immo Fritsche (2014), "Adherence to climate change-related in-group norms: do dimensions of group identification matter?", *European Journal of Social Psychology* 44: 455–465.
- Matthes, Jörg (2012), "Framing politics: An integrative approach", *American Behavioral Scientist* 56(3): 247–259.
- Meadows, Donella H., Jorgen Randers & Dennis L. Meadows (2005), *Limits to Growth. The 30-Year Update*. London: Earthscan.
- Media Audit Finland (2015), Levikkitilastot: Levikkitilasto LT2014. Saatavissa <<http://mediaauditfinland.fi/levikit/tilastot/>>, luettu 26.9.2015.
- Media Audit Finland & TNS Gallup (2015), Kansallinen mediatutkimus (KMT) syksy 2014/kevät 2015: lukijamäärät ja kokonaistavoittavuudet. Saatavissa <<http://mediaauditfinland.fi/lukijamaarat/viimeisimmat-tulokset/>>, luettu 26.9.2015.
- Meijers, Marijn H. C. & Bastiaan T. Rutjens (2014), "Affirming belief in scientific progress reduces environmentally friendly behavior", *European Journal of Social Psychology* 44: 487–495.
- Mintz, Alex & Steven B. Redd (2003), "Framing effects in international relations", *Synthese* 135: 193–213.
- Moser, Susanne C. & Lisa Dilling (2011), "Communicating climate change: closing the science-action gap", in: Dryzek, John S., Richard S. Norgaard & David Schlosberg (ed.) *The Oxford Handbook of Climate Change and Society*, Oxford: Oxford University Press, pp. 161–174.
- Morton, Thomas A., Anna Rabinovich, Dan Marshall & Pamela Bretschneider (2011), "The future that may (or may not) come: How framing changes responses to uncertainty in climate change communications", *Global Environmental Change* 21(1): 103–109.
- Myers, Teresa A., Matthew C. Nisbet, Edward W. Maibach & Anthony A. Leiserowitz (2012), "A public health frame arouses hopeful emotions about climate change", *Climatic Change* 113: 1105–1112.
- Myllyniemi, Sami (toim.) (2014), *Ihmisarvoinen nuoruus. Nuorisobarometri 2014*. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Nuorisosiain neuvottelukunta ja Nuorisotutkimusverkosto. Saatavissa <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2015/03/Nuorisobarometri_2014_web.pdf>, luettu 20.11.2015.
- Nelson, Thomas E., Zoe M. Oxley & Rosalee A. Clawson (1997), "Toward a psychology of framing effects", *Political Behavior* 19(3): 221–246.
- Nelson, Thomas E. & Zoe M. Oxley (1999), "Issue framing effects on belief importance and opinion", *The Journal of Politics* 61(4): 1040–1067.
- Nisbet, Matthew C. (2009), "Communicating climate change: why frames matter for public engagement", *Environment: Science and Policy for Sustainable Development* 51 (2): 12–23.
- Olausson, Ulrika (2009), "Global warming – global responsibility? Media frames of collective action and scientific certainty", *Public Understanding of Science* 18: 421–436.

- O'Neill, Saffron J. (2013), "Image matters: climate change imagery in US, UK and Australian newspapers", *Geoforum* 49: 10–19.
- O'Neill, Saffron J., Maxwell Boykoff, Simon Niemeyer & Sophie A. Day (2013), "On the use of imagery for climate change engagement", *Global Environmental Change* 23: 413–421.
- O'Neill, Saffron & Sophie Nicholson-Cole (2009), "Fear won't do it.' Promoting positive engagement with climate change through visual and iconic representations", *Science Communication* 30(3): 355–379.
- Onuf, Nicholas (2007), "Foreword", in: Pettenger, Mary E. (ed.), *The Social Construction of Climate Change: Power, Knowledge, Norms, Discourses*, xi–xv, Aldershot: Ashgate.
- Open University (2015), "Rights and justice in international relations", Saatavissa <<http://www.open.edu/openlearn/society/politics-policy-people/politics/rights-and-justice-international-relations/content-section-6.2>>, luettu 28.9.2015.
- Pakkasvirta, Jussi & Pasi Saukkonen (2005), "Nationalismi teoreettisen tutkimuksen kohteena", teoksessa Pakkasvirta, Jussi & Pasi Saukkonen (toim.) *Nationalismit*, Helsinki: WSOY, s. 14–45.
- Pan, Zhongdang & Gerald M. Kosicki (1993), "Framing analysis: an approach to news discourse", *Political Communication* 10: 55–75.
- Park, Chris & Michael Allaby (2013), "Efficacy", in: *A Dictionary of Environment and Conservation*. 2nd edition, Oxford University Press.
- Patt, Anthony & Richard Zeckhauser (2000), "Action bias and environmental decisions", *Journal of Risk and Uncertainty* 21(1): 45–72.
- Rabinovich, Anna, Thomas A. Morton, Tom Postmes & Bas Verplanken (2012), "Collective self and individual choice: The effects of inter-group comparative context on environmental values and behavior", *British Journal of Social Psychology* 51: 551–569.
- Ritov, Ilana & Jonathan Baron (1992), "Status-quo and omission biases", *Journal of Risk and Uncertainty* 5: 49–61.
- Ruiter, Robert A. C., Loes T. E. Kessels, Gjalte-Jorn Y. Peters & Gerjo Kok (2014), "Sixty years of fear appeal research: Current state of the evidence", *International Journal of Psychology* 49(2): 63–70.
- Running, Katrina (2013), "World citizenship and concern for global warming: building the case for a strong international civil society", *Social Forces* 92(1): 377–399.
- Saukkonen, Pasi (2005), "Kansallinen identiteetti", teoksessa Pakkasvirta, Jussi & Pasi Saukkonen (toim.) *Nationalismit*, Helsinki: WSOY, s. 90–105.
- Scannell, Leila & Robert Gifford (2013), "Personally Relevant Climate Change: The Role of Place Attachment and Local Versus Global Message Framing in Engagement", *Environment and Behavior* 45(1): 60–85.
- Scheufele, Dietram A. (1999), "Framing as a theory of media effects", *Journal of Communication* 49(1): 103–122.
- Scheufele, Dietram A. & David Tewksbury (2007), "Framing, agenda setting and priming: the evolution of three media effects models", *Journal of Communication* 57: 9–20.
- Schmidt, Andreas, Ana Ivanova & Mike S. Schäfer (2013), "Media attention for climate change around the world: a comparative analysis of newspaper coverage in 27 countries", *Global Environmental Change* 23: 1233–1248.
- Semetko, Holli A. & Valkenburg Patti M. (2000), "Framing European politics: a content analysis of press and television news", *Journal of Communication* 50(2): 93–109.
- Seyranian, Viviane (2014), "Social identity framing communication strategies for mobilizing social change", *The Leadership Quarterly* 25: 468–486.
- Seyranian, Viviane, Gale M. Sinatra & Morgan S. Polikoff (2015), "Comparing communication strategies for reducing residential water consumption", *Journal of Environmental Psychology* 41: 81–90.
- Shenton, Andrew K. (2004), "Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects", *Education for Information* 22: 63–75.
- Spence, Alexa & Nick Pidgeon (2010), "Framing and communicating climate change: the effects of distance and outcome frame manipulations", *Global Environmental Change* 20: 656–667.
- Spranca, Mark, Elisa Minsk & Jonathan Baron (1991), "Omission and commission in judgment and choice", *Journal of Experimental Social Psychology*, 27: 76–105.

- Stanovich, K.E. & West, R. F. (2000), "Individual differences in reasoning: implications for the rationality debate?", *Behavioral and Brain Sciences* 23: 645–726.
- Talouselämä (2015), Suomalainen on huolissaan ilmastonmuutoksesta, mutta ei tee asialle mitään. 16.4.2015. Saatavissa <<http://www.talouselama.fi/stt/kotimaa/suomalainen+on+huolissaan+ilmastonmuutoksesta+mutta+ei+tee+asialle+mitaan/a2301667>>, luettu 26.9.2015.
- Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi (2009), *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- Tversky, Amos & Daniel Kahneman (1981), "The framing of decisions and the psychology of choice", *Science* 211(4481): 453–458.
- Tännsjö, Torbjörn (2008), *Understanding Ethics. An Introduction to Moral Theory*, 2nd edition, Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Täuber, Susanne, Martijn van Zomeren & Maja Kutlaca (2015), "Should the moral core of climate issues be emphasized or downplayed in public discourse? Three ways to successfully manage the double-edged sword of moral communication", *Climatic Change* 130: 453–464.
- Uzzell, David L. (2000), "The psycho-spatial dimension of global environmental problems", *Journal of Environmental Psychology* 20: 307–318.
- Vasquez, John A. (2009), *The War Puzzle Revisited*, Cambridge: Cambridge University Press, 477 p.
- Wendt, Alexander (1999), *Social Theory of International Politics*, UK: Cambridge University Press, 429 p.
- Wibeck, Victoria (2014), "Enhancing learning, communication and public engagement about climate change – some lessons from recent literature"; *Environmental Education Research* 20(3): 387–411.
- Virta, Ismo (2015), Media 2015: Suurin kuihtui kauheimmin. Talouselämä, 25.9.2015.
- Witte, Kim (1992), "Putting the fear back to fear appeals: the extended parallel process model", *Communication Monographs* 59: 329–349.
- Witte, Kim & Mike Allen (2000), "A meta-analysis of fear appeals: implications for effective public health campaigns", *Health Education & Behavior* 27(5): 591–615.
- WWF (2014a), Living Planet Report 2014: species and spaces, people and places. McLellan, R., Iyengar, L., Jeffries, B. and N. Oerlemans (Eds). WWF, Gland, Switzerland.
- WWF (2014b), Living Planet -raportti 2014: Tiivistelmä. McLellan, R., Iyengar, L., Jeffries, B. and N. Oerlemans (Eds). WWF Gland, Sveitsi.
- YK (1992), United Nations Framework Convention on Climate Change. United Nations/Yhdistyneet Kansakunnat.
- Yle (2015), "Syömme pääomaamme" – Uusiutuvat luonnonvarat on tältä vuodelta käytetty. 13.8.2015 Saatavissa <http://yle.fi/uutiset/syomme_paaomaamme_uusiutuvat_luonnonvarat_on_talta_vuodelta_kaytetty/8220606>, luettu 15.9.2015.
- Ympäristöministeriö (2015), Ilmastonmuutoksen hillitseminen. Saatavissa <http://www.ym.fi/fi-fi/Ymparisto/Ilmasto_ja_ilma/Ilmastonmuutoksen_hillitseminen>, luettu 8.11.2015.

Liite 1. Yhteenvedo erilaisten ilmastonmuutoskehysten vaikutuksia selvittäneistä tutkimuksista

Taulukossa on yhteenvedo tutkimuksista, joissa on selvitetty ilmastonmuutoskehysten vaikutuksia. Tutkimukset ovat aikajärjestyksessä vanhimmasta uusimpaan. Jokainen esitetty tutkimus ottaa kantaa siihen, millaisia ovat tietyn ilmastonmuutoksen esittämisen tavan vaikutukset: miten tietty ilmastonmuutoksen kehystämisen tapa vaikuttavaa ihmisten sitoutumiseen ilmastonmuutoksen torjuntaan ja aikomuksiin toimia ilmastonmuutoksen torjumiseksi? Taulukon tutkimuksista luotu synteesi löytyy tämän työn luvusta 4.3., jossa käsitellään ilmastonmuutosuutisoinnin kehysten vaikutuksia.

Lähde	Tutkimuskohde	Tutkimusmenetelmät	Tulokset	Päätelmät
O'Neill & Nicholson-Cole (2009)	Pelkoon vetoavien ilmastonmuutosesitysten vaikutus yksilöiden sitoutumiseen ilmastonmuutokseen.	Laadullinen tutkimus Isossa-Britanniassa aikavälillä 2000–2006: menetelminä ryhmähaastattelut, q-metodologia, teemahaastattelut ja kysely	Pelkoon vetoavat ilmastonmuutosesitykset toimivat huomionherättäjinä, mutta eivät sitouta ilmastonmuutoksen torjuntaan. Sitouttavassa ilmastonmuutosviestissä on sekä ajallinen että tilallinen kytkentä yksilöiden arkipäivään ja henkilökohtaiseen kokemukseen.	Pelkovetoomusten rinnalla tulisi käyttää ilmastonmuutosesityksiä, jotka vahvistavat yksilöiden käsitystä omista kyvyistä toimia ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Pelkovetoomukset irrallaan saattavat etäännyttää ilmastonmuutoksesta – toimintaan voimaannuttamisen sijasta.
Feygina et al. (2010)	Yhteiskunnallisen järjestelmän ja status quon oikeuttamistaipumuksen vaikutus ympäristöongelmien kehystämistarpeisiin: ympäristöongelmien torjumisen kehystämisen järjestelmän hyväksymänä vs. järjestelmää uhkaavana muutoksena	Kysely/koeasetelma Yhdysvalloissa New Yorkin yliopiston opiskelijoille (n=41): järjestelmän säilyttämiskehys eli ympäristönsuojelluksen muutoksen kehystämisen amerikkalaisen elämäntavan säilyttäjänä ja patrioottisena toimintana, sekä kontrolliryhmä	Ympäristönsuojelluksen muutoksen kehystämisen amerikkalaisen elämäntavan säilyttäjänä ja patrioottisena toimintana eliminoi järjestelmän oikeuttamistaipumuksesta aiheutuvan negatiivisen vaikutuksen ympäristöystävälliseen toimintaan.	Ilmastonmuutoksen torjuntaa ei tulisi esittää uhkana status quolle, vaan mahdollisuutena vahvistaa ja ylläpitää vallitsevaa yhteiskunnallista järjestelmää. Ilmastonmuutoksen torjumisen vaatimat muutokset kannattaa siis kehystää järjestelmän vaatimiksi ja hyväksymiksi muutoksiksi, esimerkiksi kuvaamalla muutokset toivottuina kansallisen elämäntavan kannalta ja esittämällä torjuntatoimet isänmaallisena ja patrioottisena toimintana.
Morton et al. (2011)	Ilmastonmuutoksen seurausten kehystämisen (tappiot vs. tappioiden välttäminen, seurausten epävarmuus) vaikutukset yksilön aikomukseen toimia ilmastoystävällisesti ja	Kaksi online-kyselyä/koeasetelmaa (n= 88, n=120), pääosa vastaajista opiskelijoita: 1) positiivinen kehys ja suuri epävarmuus, 2) positiivinen kehys ja pieni epävarmuus, 3) negatiivinen	Seurausten epävarmuus vaikuttaa siihen, millaiseksi seurausten kehystämisen koetaan. Tappioiksi kehystetyt viestit vähentävät yksilön aikomusta toimia ilmastoystävällisesti, kun tappioihin eli seurauksiin liittyy suurempaa epävarmuutta. Voitoksi kehystetyt viestit	Ilmastonmuutoksen seurausten epävarmuuksien viestinnässä positiivinen kehys, joka korostaa tappioiden välttämistä, on vaikuttavampi (kuin tappioita korostava negatiivinen kehys) saamaan aikaan ilmastoystävällistä toimintaa ja luomaan tunnetta

	<p>kollektiivisen pystyvyyden kokemuksen vaikutus näihin</p>	<p>kehys ja suuri epävarmuus, 4) negatiivinen kehys ja pieni epävarmuus</p> <p>Tappiokehyksessä kuvattiin ilmastomuutoksen negatiivisia seurauksia ja todennäköisyyttä, jolla tappiot koetaan. Ns. voittokehyksessä kuvattiin ilmastomuutoksen negatiivisten seurausten välttämistä ja tämän todennäköisyyttä. Pieni epävarmuus tarkoitti tarkkaa prosenttilukua (esim. 20 %) seurausten todennäköisyydestä, kun taas suuri epävarmuus tarkoitti epävarmuutta todennäköisyydestä (esim. 10–30 %).</p>	<p>puolestaan edistävät yksilön aikomusta toimia ilmastoystävällisesti, kun voittoihin eli seurauksiin liittyy suurempaa epävarmuutta. Epävarmuuden kasvaessa tappiokehukset siis vähensivät ilmastoystävällisen toiminnan aikomuksia, kun taas voittokehukset (tappioiden välttäminen) lisäsivät niitä.</p>	<p>kollektiivisesta pystyvyydestä. Optimismi epävarman tulevaisuuden suhteen vaikuttaa siis motivoivan pessimismää paremmin.</p> <p>Ilmastomuutoksen seurausten kehystämisen tappioiksi voi toimia, jos tappioiden toteutumiseen liittyy vähemmän epävarmuutta ja ihminen kokee pystyvänsä varmasti vaikuttamaan siihen, toteutuvatko tappiot vai ei. Kyse on tällöin enemmän riskin eliminoinnista (tappion vältttämisestä) kuin varovaisuudesta (tappioiden ennaltaehkäisystä).</p>
<p>Spence & Pidgeon (2010)</p>	<p>Ilmastomuutoksen seurausten kehystämisen (paikalliset vs. kaukaiset) ja ilmastomuutoksen torjunnan/torjumattomuuden seurausten kehystämisen (voitot vs. tappiot) vaikutukset yksilön asenteisiin ilmastomuutoksen torjuntaa kohtaan</p>	<p>Online-kysely/koeasetelma, vastaajina psykologian opiskelijat Isossa-Britanniassa (n=161)</p> <p>Altistuminen joko tappio- tai voittokehykselle, ja ilmastomuutoksen vaikutusten paikalliselle kehykselle (merenpinnan nousu Cardiffissa) tai etäiselle kehykselle (merenpinnan nousu Roomassa)</p>	<p>Voittokehys oli tappiokehystä parempi aikaansaamaan positiivista asennetta ilmastomuutoksen torjuntaa kohtaan. Voittokehys myös vahvisti arvioita ilmastomuutoksen seurausten vakavuudesta. Tutkijat nimeivät tämän voittokehysten etulyöntiasemaksi (engl. <i>gain frame advantage</i>).</p> <p>Tappiokehukset tuottivat pelkotunteuksia enemmän ja niiden kohdalla esitetty ilmastomuutosinformaatio muistettiin paremmin: paremmalla muistamisella oli puolestaan yhteys positiiviseen asenteeseen ilmastomuutoksen torjuntaa kohtaan.</p> <p>Ilmastomuutoksen seuraukset käsitettiin</p>	<p>Ilmastomuutoksen kehystämisen hyötyinä/voitoina, joita torjuntatoimien avulla saadaan, on toimivampi ratkaisu, kuin torjuntatoimien tekemättä jättämisestä syntyvien tappioiden korostaminen, kun halutaan saada ihmiset toimimaan ennaltaehkäisevästi ilmastomuutoksen torjumiseksi.</p> <p>Henkilökohtaisten vaikutusten lisäksi on perusteltua korostaa myös ilmastomuutoksen torjunnasta saatavia kollektiivisia hyötyjä.</p> <p>Tappiokehyksillä on arvoa ilmastomuutoksen vakavuuden ja tarvittavien torjuntatoimien kiireellisyyden osoittamisessa erityisesti silloin, kun on tärkeää, että ihminen muistaa</p>

			<p>vakavammiksi, kun ne kehystettiin etäisiksi (vrt. paikallisiksi). Seurausten kehystämällä paikallisiksi/etäisiksi ei kuitenkaan ollut vaikutusta asenteeseen ilmastonmuutoksen torjuntaa kohtaan.</p> <p>Asenteet ilmastonmuutoksen torjuntaa kohtaan olivat positiivisempia, kun vastaaja pohti ilmastonmuutoksen torjunnan sosiaalisia (vrt. henkilökohtaisia) näkökulmia.</p>	<p>vastaanottamansa ilmastonmuutosta koskevan informaation.</p> <p>Ilmastonmuutoksesta viestiminen tavalla, joka korostaa henkilökohtaisilla ilmastoteoilla saavutettavia voittoja – erityisesti hyötyjä kaukaisissa paikoissa ja yhteisöllisellä tasolla – edistää todennäköisimmin ilmastoystävällistä käyttäytymistä.</p>
Feinberg & Willer (2011)	<p>Taipumuksen uskoa oikeudenmukaiseen (järjestäytyneeseen, vakaaseen ja ennustettavissa olevaan) maailmaan (engl. <i>just-world belief</i>) vaikutus ilmastonmuutoksen kehystämistarpeisiin: ilmastonmuutoksen äärimmäisten pahojen seurauksien kehystäminen vs. ilmastonmuutoksen mahdollisten ratkaisujen kehystäminen, ja niiden vaikutus ilmastoskeptisismiin ja halukkuuteen vähentää omaa hiilijalanjälkeä</p>	<p>Kaksi kyselyä/koeasetelmaa (n=97, vastaajat yhdysvaltalaisia opiskelijoita; n=45 vastaajat yhdysvaltalaisia)</p>	<p>Negatiivinen kehys (ilmastonmuutoksen äärimmäisen pahojen seurausten korostaminen) lisäsi ilmastoskeptisismiä heillä, jotka uskoivat vahvemmin oikeudenmukaiseen maailmaan.</p> <p>Positiivinen kehys (ilmastonmuutoksen mahdollisten ratkaisujen korostaminen) vähensi ilmastoskeptisismiä.</p> <p>Osallistujat, jotka viritettiin väittämällä oikeudenmukaisesta maailmasta ja altistettiin negatiiviselle kehykselle, osoittivat suurempaa ilmastoskeptisismiä ja olivat haluttomampia pienentämään hiilijalanjälkeään, kuin osallistujat, jotka viritettiin väittämällä epäoikeudenmukaisesta maailmasta.</p>	<p>Ilmastonmuutosviestit kannattaa kehystää siten, etteivät ne ole ristiriidassa yksilön syvään juurtuneiden uskomusten (kuten usko oikeudenmukaiseen maailmaan) kanssa.</p> <p>Vähemmän pelottava ja ratkaisukeskeinen viestintä ilmastonmuutoksesta voi tehokkaammin edistää sen torjuntaan sitoutumista: ilmastonmuutoksen pahojen seurausten kuvaukseen kannattaa lisätä myös kuvausta mahdollisista ratkaisuista.</p>
Gifford & Comeau (2011)	<p>Ilmastonmuutoksen motivoivan kehystämisen (engl. <i>motivational framing</i>) ja uhrauskehystämisen (engl. <i>sacrifice framing</i>) vaikutus ilmastonmuutosta torjuvaan toimintaan sitoutumisessa (kyvykyys, sitoutuminen ja aikomus toimia)</p>	<p>Online-kysely/koeasetelma asukkaille Ontariossa Kanadassa (n = 1038) vuonna 2008: motivoiva kehystäminen, uhrauskehystäminen ja kontrolliryhmä</p> <p>Motivoivassa kehystämisessä viitattiin ilmastonmuutosta</p>	<p>Altistuminen motivoivalle kehystämiselle synnytti vahvemman kokemuksen omista kyvyistä toimia ilmastonmuutoksen torjumiseksi, vahvemman sitoutumisen ilmastonmuutoksen torjumiseen ja useimpien toiminta-aikomusten kohdalla myös vahvemman aikomuksen muuttaa omaa käyttäytymistä ilmastoystävällisemmäksi kuin</p>	<p>Motivoivat kehykset, jotka sisältävät ilmastonmuutosta torjuvan toiminnan synnyttämiä positiivisia ratkaisuja ja visioita sekä yhteisöllistä toimintaa, lisäävät sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan ja aktivoivat ihmisiä toimintaan paremmin kuin uhrauskehykset, jotka korostavat yksilöltä vaadittavia uhrauksia (kustannuksia, valinnanvapauden</p>

		torjuvan toiminnan positiivisiin seurauksiin ja vedottiin yhteisölliseen motivaatioon, kun taas uhrauskehystämässä viitattiin yksilöllisiin uhrauksiin, joita ilmastonmuutoksen torjumisesta seuraa.	uhrauskehystäminen. Demografisilla tekijöillä, iällä ja sukupuolella, oli vaikutusta tuloksiin.	kaventumista) ilmastonmuutoksen torjumiseksi. Ilmastonmuutosviestinnän toimivalla räätälöinnillä eri ryhmille on mahdollista parantaa ilmastonmuutosviestinnän vaikuttavuutta entisestään.
Dickinson et al. (2013)	Ilmastonmuutoksen negatiivisen ja positiivisen kehystämisen vaikutus ihmisen kiinnostukseen toimia ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi (seurata ja pienentää omaa hiilijalanjälkeään ja tehdä se näkyväksi muille)	Online-kysely/koeasetelma (n = 3456) vuonna 2010, pääosa vastaajista yhdysvaltalaisia lintuharrastajia Neljä kehystä ja kontrolliryhmä: 1) negatiivinen kehys: vaara ihmisille, 2) negatiivinen kehys: vaara linnuille, 2) positiivinen kehys: kollektiivisen toiminnan positiiviset vaikutukset hiilijalanjäljen pienenemisenä, 4) positiivinen kehys: kollektiivisen toiminnan positiiviset vaikutukset tuleville sukupolville ja 5) kontrolliryhmä	Vaaraa ihmisille korostanut negatiivinen kehys ei lisännyt kiinnostusta toimia ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi. Molemmat positiiviset kehykset (jotka korostivat kollektiivisten torjuntatoimien positiivisia seurauksia) sekä negatiivinen vaara linnuille -kehys sen sijaan lisäsivät kiinnostusta toimia ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi. Näistä vaara linnuille -kehys oli tehokkain. Pelkoon vetoavan ja ilmastonmuutoksen vaaralle/ negatiivisille seurauksille rakennetun kehyksen vaikutus riippui siitä, mihin vaara kohdistui: lintuihin vai ihmisiin.	Kollektiivista vaikuttavuutta ja mahdollisuutta toimia korostavat positiiviset ilmastonmuutoskehykset toimivat ihmisten kiinnostuksen herättämisessä ilmastonmuutoksen torjuntaan. Ilmastonmuutoksen negatiivinen pelkoon vetoava kehystäminen saattaa olla tehokas sitouttamaan ilmastoystävälliseen toimintaan silloin, kun uhan kohteena ei ole ihminen ja kun sillä, mihin uhka kohdistuu, on merkitystä ihmiselle (esim. ilmastonmuutoksen riskit linnuille → lintujen merkitys lintuharrastajille).
Scannell & Gifford (2013)	Paikallisen ja globaalin kehyksen sekä paikkakiinnittyneisyyden vaikutus ilmastonmuutokseen sitoutumiseen	Kysely asukkaille Brittiläisessä Kolumbiassa Kanadassa (n=324)	Viestintä, jossa ilmastonmuutos on kehystetty paikallisesti, sitouttaa ilmastonmuutoksen torjuntaan. Asukkaat, joiden paikkakiinnittyneisyys on voimakkaampi, ovat sitoutuneempia ilmastonmuutoksen torjuntaan.	Paikallinen kehys tekee ilmastonmuutosviestistä vaikuttavamman, koska se vahvistaa viestin henkilökohtaista relevanssia.
Hurlstone et al. (2014)	Päästöleikkauksien kehystämisen (menetetty voitto vs. tappio) ja normatiivisten viestien (koe 1: ”Australia yksi pahimmista päästäjistä” sosiaalisena normina, koe 2:	Kaksiosainen koeasetelma (n=120, n=1200); vastaajat australialaisia; molemmissa koeasetelmissa tutkittiin kehystämisen vaikutusta; ensimmäisessä koeasetelmassa tutkittiin lisäksi ”Australia yksi	Yleisön tuki päästöleikkauksille on suurempi, kun kustannukset valtiolle kehystetään niin, että päästöleikkausten vuoksi tulevaisuuden tulot kasvavat vähemmän (menetetty voitto -kehys) kuin että päästöleikkausten vuoksi tulevaisuuden tulot ovat odotettua tasoa	Ilmastopolitiikan kustannukset kannattaa kehystää ennemmin menetettyinä voittoina kuin tappioina, jos haluaa vahvistaa yleisön tukea ilmastopolitiikalle ja päästöleikkauksille. Sosiaaliin normeihin vetoavat viestit

	vertaisryhmän tuki päästöleikkauksille sosiaalisena normina) vaikutus päästöleikkauksille annettuun tukeen	pahimmista päästäjistä” normin vaikutusta ja toisessa koeasetelmassa vertaisryhmän normin vaikutusta	alhaisemmat (tappiokehys). Normatiiviset viestit siitä, että Australian päästöt ovat enemmän kuin maailmassa keskimäärin ja, että Australia on yksi pahimmista päästäjistä, eivät lisänneet tukea päästöleikkauksille. Normatiivinen viesti vertaisryhmän tuesta päästöleikkauksille sen sijaan lisäsi tukea päästöleikkauksille, kun leikkaus oli kehystetty tappioksi.	voivat kostautua: ne eivät välttämättä osoita tarvetta muutokselle (kuten ”Australia yksi pahimmista päästäjistä” - normi), vaan kuvaavat sosiaalisen normin, joka on helppo hyväksyä. Jos on olemassa positiivinen sosiaalinen normi (vertaisryhmä, jonka tuki ilmastopolitiikalle on suuri), siihen kannattaa vedota viestinnässä. Jos sosiaalinen normi on negatiivinen, siitä ei ole iloa.
Meijers & Rutjens (2014)	Tieteellisen edistyksen kehystämisen (vakuuttunut usko tieteelliseen edistykseen -kehys vs. kyseenalaistava usko tieteelliseen edistykseen -kehys) vaikutus ympäristöystävällisiin asenteisiin, aikomuksiin ja toimintaan	Neljäosainen koeasetelma (n=103, n=107, n=58, n=43, osallistujat yliopisto-opiskelijoita)	Tieteellisen edistyksen kaikkivoipaisuudesta vakuuttunut -kehys alensi käsityksiä epäjärjestyksestä; uskon tieteelliseen edistykseen kyseenalaistavampi kehys puolestaan lisäsi niitä. Käsitykset epäjärjestyksestä lisäsivät ympäristöystävällisen toiminnan aikomuksia ja käsityksiä henkilökohtaisesti kontrollista. Uskoa tieteelliseen edistykseen kyseenalaistavat kehukset lisäävät ympäristöystävällisen toiminnan aikomuksia luomalla kokemusta epäjärjestyksestä ja heikosta ulkoisesta kontrollista.	Tieteellisen edistyksen kaikkivoipaisuudesta vakuuttavan kehysten synnyttämä käsitys järjestäytyneestä maailmasta saattaa passivoida ihmisiä ja luoda kokemuksen henkilökohtaisten valintojen merkityksettömyydestä. Tieteellisen edistyksen kehys ja ihmiskunnan yleisen hallintakyvyn korostamisen saattaa siis heikentää yksilöiden sitoutumista ilmastonmuutoksen torjuntaan.
Hornsey et al. (2015)	Koetun ilmastonmuutosuhan ja hallinnan/pystyvyyden kokemuksen välinen suhde: ilmastonmuutoksen uhan kehystämisen vaikutus käsityksiin kollektiivisesta hallinnasta	Kysely/koeasetelma verkossa; vastaajat yhdysvaltalaisia, jotka uskoivat antropogeeniseen eli ihmisen aiheuttamaan ilmastonmuutokseen (n=212)	Ilmastonmuutoksen uhkaa korostava kehys synnytti vahvemman kokemuksen kollektiivisesta pystyvyydestä, kuin ilmastonmuutoksen uhkaa vähättelevä kehys. Kokemus hallinnasta/kontrollista on osaltaan uhan synnyttämää.	Pelkoon vetoavat ilmastonmuutosviestit voivat lisätä yksilön kokemusta kollektiivisesta hallinnasta/pystyvyydestä, ja lisätä uskoa toimijuuteen ja siihen, että muutos on mahdollista.

Liite 2. Tutkimusaineisto

Tämän tutkimuksen empiirinen aineisto on koottuna aikajärjestykseen kahteen seuraavaan taulukkoon. Ensimmäisessä taulukossa ovat ilmastoteemaiset uutisartikkelit (n=87) ja toisessa taulukossa ovat uutisartikkelit, joiden pääteema on ympäristö, energia tai jokin muu (n= 106).

Päivämäärä	Uutisartikkelin otsikko: ilmastoaiheiset uutiset (n=87)
12.1.2014	1. Ilmastokatastrofi on liian lähellä. Jukka Noponen ihmettelee, miksei Suomessa toimita ilmastomuutoksen hillitsemiseksi.
12.1.2014	2. Cernin tutkijat tekevät pilviä purkissa. Cernissä mallinnetaan miten pilvet syntyvät.
18.1.2014	3. Hyytiälästä löytyy ilmastotutkija Markku Kulmalan aarreaitta
23.1.2014	4. (Sanottua) Varovaista optimismia
23.1.2014	5. EU luopuu sitovista tavoitteista uusiutuvalle energialle. EU tavoittelee yhä pienempiä päästöjä, mutta ei sitone jäsenmaita uusiutuviin energiamuotoihin.
27.1.2014	6. Suomalainen ilmastokonkari nimitettiin YK:n huippuvirkkaan. Suomalainen ilmastoneuvottelija Jukka Uosukainen valittiin huippuvirkkaan YK:ssa.
13.2.2014	7. Thames nielee alleen yhä uusia alueita. Tutkija äitinsä tulvatalolla: ”Tämä on lähes varmasti suoraa seurausta ilmastomuutoksesta.
13.2.2014	8. Juupajoesta tuli Euroopan huippua säätutkimuksessa. Pilvien syntyä ja ilmastomuutosta tutkivan aseman vastapari sijaitsee Amazonilla.
3.3.2014	9. Ilmastokiistat ratkeavat hitaasti. EU:n ilmastokomissaari Connie Hedegaard luovii eri maiden näkemysten ristipaineessa
3.3.2014	10. (Fakta) Ilmastomuutos kuriin yhdellä tavoitteella
4.3.2014	11. Ilmastomuutos otetaan tyyneesti Suomessa. Eurobarometrin mukaan muut pohjoismaalaiset pitävät ilmastomuutosta vakavampana.
4.3.2014	12. (Lyhyesti) Earth Hour sammuttaa jälleen valoja
13.3.2014	13. Suomi sai EU:lta hyvitystä hiilinielujen laskentaan. Suomessa metsänhoito sitoo selvästi enemmän hiilidioksidia kuin metsäkato vapauttaa
15.3.2014	14. Tutkija: Ilmastomuutos sekoittaa jo eläinten kevätrytmiä
30.3.2014	15. (Fakta) Uusi raportti IPCC:ltä
30.3.2014	16. Suomen ilmasto muuttuu epävakaaaksi. Tulossa on rankkasateita, tulvia ja hellettä. Maailman ruokakriisit heijastuvat Suomeenkin.
31.3.2014	17. (Oikaisuja) Ilmastopaneeli julkaisee uuden raporttinsa maanantaina 31.3
1.4.2014	18. Vesipula uhkaa maapalloa. Maapallon lämpeneminen nostaa meren pintaa uhkaavasti – mutta osa ihmisistä jää vaille juomavettä
1.4.2014	19. Äärisääät tulevat myös Suomeen
14.4.2014	20. Mitä tarkoittaa kasvihuonekaasu?
14.4.2014	21. Ilmastopaneeli: Maailman on nopeasti siirryttävä uusiutuviin energiamuotoihin Ilmastopäästöt ovat kasvaneet nopeasti. Ilmastopaneeli ajaa pikaista siirtymistä uusiutuvan energian käyttöön.
18.4.2014	22. Päästöraajat patistavat uusimaan autokantaa. Suomi pääsee tehokkaimmin EU:n uusiin rajoihin vähentämällä liikenteen päästöjä
26.4.2014	23. (Lyhyesti) Ilmastopaneelin johtaja pyytää Bollywoodin apua
4.5.2014	24. Ilmastokeskustelun vaikeus ihmetyttää. Asiantuntijat hämmästelevät Suomen väisua suhtautumista.
4.5.2014	25. HS kysyi: 1. Huolestuttaako ilmastomuutos? 2. Mitä toivot päättäjien tekevän?
7.5.2014	26. Obama aloittaa viimeisen päästötäistön. Uusi raportti maalaa synkkää kuvaa ilmastomuutoksen vaikutuksista USA:ssa.
7.5.2014	27. Meri jarruttaa ilmaston lämpenemistä. Maapallon lämpeneminen hidastui, koska lämpö sitoutuu ilmeisesti meriin. Tyynenmeren pintavesiä viilentää tilapäisesti La Niña -ilmiö.
15.5.2014	28. Ilmastomuutos ei kiinnosta amerikkalaisia. HS:n kirjeenvaihtaja kiersi kysymässä, mitä marylandilaiset ajattelevat ilmastomuutoksesta. Moni uskoo, ettei lämpeneminen ole ihmisen syytä.
22.5.2014	29. Kustellusta ilmastolaista syntyi sopu. Eduskunta käy vuosittain läpi suunnitelmat siitä, miten Suomi etenee kohti päästötavoitteita.
22.5.2014	30. (Tausta) Eduskunta käsittelee jatkossa vuosittain päästötavoitteisiin pääsyn etenemistä.
3.6.2014	31. Obama ilmoitti mittavista päästöleikkauksista. Voimalaitosten päästöraajat voivat muokata koko energiasektoria.
6.6.2014	32. (Tästä on kyse) Ilmastolaki tulisi voimaan 2015

6.6.2014	33. Ilmastolaki suitsii päästöjä. Ville Niinistö: ”Politiikan vuoropuhelu ilmastoasioissa syvenee”
8.6.2014	34. (Lyhyesti) Ilmastomuutos nostaa kalmoja haudoista.
11.6.2014	35. Ilmastolain epäilijät saivat Ville Niinistön kiihdyksiin. Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja haukkui lain pannukakuksi ja Pilatuksen käsienvesuksi.
12.6.2014	36. Ilmastomuutos voi haitatakin mansikkaa
24.6.2014	37. Antarktiksella etsitään miljoona vuotta vanhaa ilmaa. Jäässä kilometrin syvyydessä on ilmakuplia, jotka paljastavat, miten ilmasto on muuttunut
10.7.2014	38. Sulavan jään maa vaihtaa sortseihin
18.7.2014	39. (Tausta) Ilmastorahastolla on tilat ja säännöt – rahat puuttuvat
18.7.2014	40. Ilmastojohtaja Suomen lahjoituksesta: ”Epäseksikästä, mutta sankarillista” Maailmanpankin Rachel Kyte uskoo, että esimerkiksi öljy-yhtiöiden arvo romahtaa
19.8.2014	41. (Fakta) Metaani on raju kasvihuonekaasu
19.8.2014	42. Lämpeneminen on repinyt kraattereita Siperiaan. Ikiroudasta purkautuu voimalla metaania. Ilmastotutkijan mukaan hiilidioksidi on silti suurempi ongelma.
4.9.2014	43. Hyvä herkkutattikausi voi jäädä lyhyeksi. Tammenherkkutatit yleistyvät ilmastomuutoksen edetessä.
24.9.2014	44. YK:n ilmastokokous lupasi lisää rahaa köyhille maille
24.9.2014	45. Ilmasto synnytti väittelyn New Yorkin kadulla. Ilmastomielenosoitus synnytti New Yorkin keskustassa kiivaan keskustelun.
25.9.2014	46. Ilmastolounas syntyy kauden kasviksista. Hyy-ravintolat alkaa tarjoilla ilmastovaihtoehtoon ensi vuoden alusta.
25.9.2014	47. (Tausta) Leonardo DiCaprio vetosi YK:ssa ilmaston puolesta.
1.10.2014	48. Ilmastomuutos kytkeytyy äärisäihin
7.10.2014	49. Metsätalous on hyötynyt paljon ilmastomuutoksesta. Tutkimuksen mukaan ilmastomuutos on kiihdyttänyt metsien kasvua neljänneksen.
22.10.2014	50. (Tausta) EU tarvitsee viemisiä Pariisiin
22.10.2014	51. Ilmastotavoitteet repivät railon EU:hun
25.10.2014	52. EU lähtee ilmastotalkoisiin 40 prosentin päästövähennyksellä. Suomen kannalta sopu ilmastopolitiikan linjasta oli toivotun mukainen.
25.10.2014	53. Luonnonsuojelujärjestöille ilmastopäätös oli pettymys
28.10.2014	54. (Fakta) Näitä toimia Naomi Klein esittää
30.10.2014	55. Matala Tanska pelkää tulvia. Ilmastomuutos näkyy jo politiikassa, ja kunnat anelevat patorahaa vedennousun varalta.
3.11.2014	56. (Tausta) Tuore raportti pohjustaa Pariisin kokousta
3.11.2014	57. IPCC: Ilmastomuutos vaatii nopeita toimia. HS listasi tuoreen ilmastoraportin neljä keskeisintä teesiä.
4.11.2014	58. (Fakta) Kaksi pohjoista merireittiä
4.11.2014	59. Unohdettu päästölähde. Kaakkois-Aasian soita on raivattu palmuöljypelloiksi.
4.11.2014	60. Ilmastomuutos pysyy pitkään ihmisen riesana. Fossiliesten polttoaineiden sijasta pitäisi tukea uusiutuvia, tiivistää Petteri Taalas.
8.11.2014	61. Jää sulaa – arktinen alue muuttuu. Tutkijan mielestä Suomi voisi valita vastuullisen liiketoiminnan Jäämerellä.
13.11.2014	62. USA ja Kiina näyttävät nyt mallia ilmastoasioissa. Ilmastoasiantuntijat pitävät sopua hyvänä alkuna mutta vaativat vielä kovempia toimia.
13.11.2014	63. Obama saa kotona vastaan ilmastoskeptikot. Ilmastositimus on epäsuositulle presidentille tervetullut voitto.
13.11.2014	64. Palsasuo sulaa ja tunturikoivikko voi huonosti. Ilmastomuutos kurittaa pohjoista luontoa. Ikiroudan sulaminen saattaa altistaa ihmisiä kemikaaleille.
14.11.2014	65. (Oikaisuja) Hiilidioksidipäästöt ovat 40 prosenttia suuremmat kuin esiteollisena aikana.
14.11.2014	66. Väitös: EU:n ympäristölinja epäonnistui. Vahva häpeägeeni ajoi entisen europarlamentaarikon Eija-Riitta Korholan tekemään väitöskirjan.
15.11.2014	67. (Kuvakulma) Ilmastoprotesti australialaisittain
16.11.2014	68. Yhdysvalloilta rahaa ilmastorahastoon.
21.11.2014	69. (Lyhyesti) Suomi antaa 80 miljoonaa euroa ilmastorahastoon
27.11.2014	70. Järjestöt: Fossiliisista polttoaineista luovuttava vuoteen 2050 mennessä. Liman kokouksessa sovitaan uuden ilmastositimuksen rakenteesta.

28.11.2014	71. Grahn-Laasonen perää ilmastoherätystä. Ympäristöministeri lähtee optimistisena Liman ilmastokokoukseen.
4.12.2014	72. YK: Kuluvasta vuodesta tulossa kuumien koskaan. Lämmennyt ilmasto on pilannut monien ihmisten elämän.
8.12.2014	73. Meteorologi Toni Amnell tekee kaikkensa elääkseen ilmastoystävällisesti
9.12.2014	74. Ilmastoneuvotteluiden pelurit
9.12.2014	75. Mutkikas sovittelu kohti Pariisia. Rikas Saudi-Arabia ja kasvava Kiina tarrautuvat kehitysmaa-asemaansa ilmastoneuvotteluissa.
9.12.2014	76. Hiilidioksidipäästöt piiloon maan poveen. Hiilidioksidin pystyy jo ottamaan talteen tehtaan piipusta. Se on kuitenkin liian kallis keino ilmastomuutoksen torjunnassa – eikä se yksin riitä.
11.12.2014	77. Greenpeace myöntää tehneensä virheen Perussa. Ympäristöjärjestön tempaus suojelualueella herättää pahennusta.
11.12.2014	78. (Arktinen muuttuu) Lapista löytyvät ilmastopakolaisille elintärkeät reitit. Pohjois-Norjan Dividalenissa näkee, mitä laakso merkitsee ilmastomuutokseen sopeutuville pohjoisille kasvi- ja eläinlajeille.
12.12.2014	79. (Liman ilmastokous) Ympäristöministeri: Ilmastoneuvottelut etenevät huolestuttavan hitaasti. Stereotyyppiset asetelmat hämmentävät ministeri Sanni Grahn-Laasosta ilmastokokouksessa.
12.12.2014	80. Isot kysymykset yhä auki. Kiistely kansallisista panoksista ja rahoituksesta jumittaa neuvotteluita.
12.12.2014	81. On jäähdytyksen aika. Ryhmä ilmastotutkijoita esittää, että maapalloa jäähdyttäviä keinoja pitäisi jo kokeilla.
12.12.2014	82. Metsitys on toimivaa ilmastomuokkausta
14.12.2014	83. (Fakta) Vuosi aikaa Pariisin kokoukseen.
14.12.2014	84. (HS-analyysi) Liman ilmastokokouksen anti jäi heikoksi. Neuvotteluteksti lähetettiin uudelleen muokattavaksi.
15.12.2014	85. Liman ilmastoneuvotteluissa saavutettiin ratkaisu. Kompromissi syntyi, kun päätöstekstiin kirjattiin lievennyksiä kehitysmaille.
19.12.2014	86. Sulamisvedet hapertavat Grönlantia
31.12.2014	87. Tutkijat ajalehtivät puoli vuotta Jäämerellä. Suomalaistutkija mukana keskellä jäitä ja kaamosta.

Päivämäärä	Uutisartikkelin otsikko: ympäristö, energia ja muu -aiheiset uutiset (n= 106)
4.1.2014	1. (Fakta) Suomi antaa Tadzikistaniin neljässä vuodessa 16 miljoonaa.
4.1.2014	2. 7 asiaa, joita kannattaa seurata tieteessä vuonna 2014.
10.1.2014	3. Sveitsiläistaiteilijan näyttely tuo formulan taidemuseoon.
11.1.2014	4. (Lähtölaskenta) Nyt mitataan kepillä lunta.
13.1.2014	5. Perunajauho toimii varalumena Heurekassa. Sunnuntaisessa lumitapahtumassa harjoiteltiin lumen mittaamista sauvalla perunajauhosta, kun lumipeite ei riittänyt.
15.1.2014	6. (Tausta) Amerikkalaiset ovat autokansaa.
15.1.2014	7. Siperian kylmä ilmavirtaus toi pakkaset pääkaupunkiseudulle. Ennuste lupaa talviselle säälle ainakin kaksi viikkoa jatkoa.
18.1.2014	8. Yhä useampi vesilintu talvehtii Suomessa – varpusten määrä on romahtanut.
19.1.2014	9. Risteytymiset uhkaavat metsäjänistä. Itä-Suomen yliopisto tutkii rusakon ja metsäjäniksen risteymien määrää.
22.1.2014	10. HS-analyysi: Vientiryityksissä palkat nousevat luonnostaan enemmän kuin julkisella sektorilla. Halvat tavarat ovat kallista työtä vaarallisempia, varoittaa taloustieteentohtori William J. Baumol.
22.1.2014	11. Urpilainen pyysi piispat apuun. Veroparatiisit, tuloerot ja ilmastomuutos ovat valtionvarainministeri Jutta Urpilaisen mielestä merkkejä siitä, että maailman talousjärjestelmä on rikki.
25.1.2014	12. (Kilautimme) Aki Arkomaa ja tuhannet muut bongaavat tänään lintuja kotipihallaan.
26.1.2014	13. (Tausta) Väestönsiirrot odottavat meren edetessä.
26.1.2014	14. Meri riepottelee Portugalia. Jättiläismäiset aallot ovat tappaneet tänä talvena useita ihmisiä Portugalin rannikolla. Talvimyrskyt ovat paljastaneet eroosion vaivaaman rannikon haavoittuvuuden.
30.1.2014	15. Tuloerot hallitsivat presidentin vuotuista suurpuhetta. Tuloerot veivät isoimman siivun Barack Obaman vuotuisesta suurpuheesta.
31.1.2014	16. (Tausta) Puulle etsitään lisää käyttöä.
1.2.2014	17. (Sanottua) Sanottua
5.2.2014	18. (Menot) Tapahtumia keskiviikkona 5. helmikuuta
6.2.2014	19. Susanna Aarnio on moderni samaani

8.2.2014	20. Veromätkyt painoivat Nokian Renkaiden loppuvuoden tappiolle
11.2.2014	21. Tulviva Thames ajoi asukkaita evakkoon. Tammikuu oli tilastohistorian sateisin Etelä-Englannissa.
13.2.2014	22. Islannin lentoharjoitukselle kaavaillaan jatkoa. Hornetit esittäytyivät ministereille Keflavikin tukikohdassa.
17.2.2014	23. (Menot) Tapahtumia maanantaina 17. helmikuuta
24.2.2014	24. Poliitiikka palaa tieteeseen. Valtioneuvosto päättäisi ongelmia ratkovan tutkimuksen pääaiheista.
27.2.2014	25. Fillaroijat innostuivat puhdistuksen varaslähdöstä.
11.3.2014	26. Arktiset merireitit kiinnostavat Kiinaa
19.4.2014	27. Urpilainen uskoo vaalivoittoon.
19.4.2014	28. Lämmin ja kuiva kevät haittaa korvasieniä.
29.4.2014	29. Muoti ottaa itseään niskasta kiinni. Muotialan vaikuttajat pohtivat Kööpenhaminassa kestävä kehitystä.
1.5.2015	30. (HS-analyysi) Valtio erottaa Urpilaisen ja Rinteen. Kilpakumppaneiden painotukset ovat muutoin yllättävän samanlaisia.
7.5.2014	31. Saaristomeren silakka kasvaa. Saaristomerellä kuteva silakka on oppinut syömään uutta ravintoa, joten sen koon pieneneminen on pysähtynyt.
9.5.2014	32. Tämä on metsän tärkein eläin.
12.5.2014	33. (Lasten tiedekysymykset) Mikä tulee ihmisen aikakauden jälkeen?
15.5.2014	34. Suomessa kivihiilen kulutus kasvoi viime vuonna. Hiilikaivosten turvallisuus on usein retuperällä.
22.5.2014	35. Viikin pelloilla kasvaa tietoa.
23.5.2014	36. Perheeni Brysselissä.
26.5.2014	37. Korhola ja Cronberg jättävät politiikan. Kuusi istuvaa europarlamentaarikkoa jäi valitsematta.
28.5.2014	38. Norja etsii öljyä yhä pohjoisemmasta. Norjan valtio ja Greenpeace suhtautuvat laajeneviin öljynetsintähankkeisiin ristiriitaisesti. HS kertoo, mistä kiistassa on kyse.
1.6.2014	39. Kirjailija ja villisika Berliinin hämärässä. Risto Isomäki haluaisi ihmisten tietävän, miten sika käyttäytyy luonnossa. Se herättäisi ajattelemaan tuotantosikojen kohtelua.
2.6.2014	40. Kirjailija Emmi Itäranta pyrkii Amerikkaan.
4.6.2014	41. Oman elämänsä Hannu Hanhi.
5.6.2014	42. Tutkijat selvittivät, miksi koalakarhut halaavat puita.
5.6.2014	43. (Tausta) Venetsiassa tulvii 4-5 kertaa vuodessa.
8.6.2014	44. Ydinvoima jakaa mielipiteitä vihreissä. Puheenjohtaja Niinistö puolustaa nykyistä kantaa muutosehdotuksista huolimatta.
12.6.2014	45. Tulvariskialueilla on tuhansia rakennuksia. Muun muassa 11 000 rantasaunaa jää uusien rakennussuosittelun alapuolelle.
12.6.2014	46. Helsinki on rujo mutta rakas. Nykyaikailijoiden Helsinki ei aina näytä merelliseltä matkailumainokselta vaan on myös kivikylä ja juoppojen kaupunki.
14.6.2014	47. Tehtävänä Itämeri. Koneen perijäsuvun Ilkka Herlin sai kolmannen tohtorinhattunsa, mutta ei lupaa ryhtyä ilmastolähettilääksi.
16.6.2014	48. Oklahoman Tornadonkujalla moni asukas elää ilman suojaa. Moni pyörremyrskystä toipuvan Mooren asukas luottaa silti yhä onneen tai Jumalan tahtoon.
19.6.2014	49. Uutistenlukijan puheessa ei kuulu murre – vielä. Miltä kuulostaisi, jos uutisissa Matti Rönkä puhuisi Savon murretta ja Kirsi Alm-Siira Porin murretta? Se voi kohta olla mahdollista. Mallia voi ottaa Ruotsista.
24.6.2014	50. Tutkija: Evoluutio ei selitä kaikkia eliöiden muutoksia. Akatemiaprofessori Juha Merilä on uksi Euroopan merkittävimmistä evoluutiobiologeista.
26.6.2014	51. Pohjois-Norjan Hammerfest elää öljy- ja kaasubuumia. Norjalaiskaupungissa odotetaan porauslauttaa, joka aloittaa öljyntuotannon pohjoisilla alueilla.
12.7.2014	52. Punkki viihtyy mustikkametsässä.
14.7.2014	53. (Kolme kiistakysymystä) Näin Obama venytti valtaoikeuksia
14.7.2014	54. (Tausta) Uhanalaisten suolajien määrä on kasvanut kiihtyen
15.7.2014	55. Elokuva: Bong Joon-ho ei haaveile Hollywoodista. Korealaisohjaajan tieteistoimintaelokuva Snowpiercer kiinnostaa nyt maailmalla. "Haluan vain kertoa tarinoita", sanoo Bong Joon-ho.
18.7.2014	56. Mikä on maailmanpankki?
19.7.2014	57. Suomen viralliset nuoret poliitikot. Li Andersson ja Susanna Koski pannaan usein haastamaan toisensa. Nyt he kirjoittavat yhdessä kirjaa.
10.8.2014	58. (Lyhyesti) ”Australian elävä kansallisaaarre” on kuollut.

18.8.2014	59. Entinen Greenpeace-aktivisti ja EU:n virkamies rakentaa kierrätystavaroista. Pekka Järvilehto rakentaa roskalavapaviljonkia muistuttamaan kierrätyksestä.
20.8.2014	60. Mammuttiperhe muutti museoon ikkunan kautta. Luonnontieteellinen keskusmuseo sai neljä vetonaulaa.
11.9.2014	61. Otsonikerros alkoi paksuuntua ennalleen.
18.9.2014	62. Vantaan jätevoimala vihittiin käyttöön.
21.9.2014	63. Intialainen Mars-luotain on halvempi kuin Gravity-elokuva. Marsin kiertoradalle on tunkua.
22.9.2014	64. Kalan kaveri. Näyttelijä Jasper Pääkkösestä on tullut ärhäkkä yhden asian aktivisti, jota ministerikin nykyään kuuntelee.
23.9.2014	65. Niinistö kehui saamelaisnuoria ja arvosteli Venäjää. Presidentti puhui YK:n alkuperäiskansojen maailmankokouksessa.
24.9.2014	66. Fennovoiman ydinvoimala on riskibisnes.
24.9.2014	67. USA:n merivoimat leikkaa öljylaskuaan
25.9.2014	68. Yritysjohtajat vaativat Helsinkiä luopumaan kivihiilestä. Pääkaupunkiseudusta haluttaisiin cleantech-keskus.
25.9.2014	69. Julkkikset brändäävät feminismiä uusiksi. Emma Watsonin YK-puhetta on katsottu jo 3,5 miljoonaa kertaa.
1.10.2014	70. Luonnon monimuotoisuuden mittari.
1.10.2014	71. Luonto köyhtyy nopeasti. Suomen ekologinen jalanjälki on kestäättömän suuri.
4.10.2014	72. Soija polttaa Amazonia. Maailman suurin sademetsä Brasiliassa käryää. Viidakon tuhoamista kiihdyttää nyt kiinalaisten lihanhimo. Sademetsää kaatuu, kun soijaa kuljetetaan eläinrehuksi toiselle puolelle maailmaa. HS:n kirjeenvaihtaja Maria Manner vieraili luvattomilla soijapelloilla Amazonin viidakossa.
9.10.2014	73. Suomi selitti Venäjä-suhdetta. Venäjän toimien raaistuminen ruokkii Euroopassa epäilyjä suomettumisesta.
11.10.2014	74. Uusi ympäristöministeri tahtoo suojella Itämeriä.
14.10.2014	75. Uudenmaan tuulivoimaselvityksen tulos on reikäjuusto.
15.10.2014	76. Ydinvoimasta eduskunnassa sanottua.
16.10.2014	77. (Fakta) Suojelun pääpaino Etelä-Suomessa.
18.10.2014	78. (Maailman sivu) Ystävät eksyivät kauas toisistaan. Berliinissä moni haikailee tiivistä yhteistyötä Pariisin kanssa. Toistaiseksi turhaan. Muuten Euroopan unionin tulevaisuus on hataralla pohjalla.
19.10.2014	79. Barroso näkee vaaran Britannian EU-äänestyksessä. EU-komission väistyvän puheenjohtajan mielestä itse asia uhkaa jäädä sivuun, jos britit äänestävät EU-jäsenyydestä.
20.10.2014	80. Pohjoisessa kasvaneet marjat ovat terveellisempiä. Laura Jaakola tutkii luonnonmarjoja Tromssassa. pohjoisissa mustikoissa näyttäisi olevan enemmän terveellisiä yhdisteitä kuin eteläisissä.
21.10.2014	81. (Lyhyesti) Syyskuu oli historian lämpimin.
24.10.2014	82. Saimaannorpan geeniperimä köyhtyy. Tutkija esittää ensiavuksi siirtoistutuksia.
25.10.2014	83. Ympäristöministeri vakuuttaa suojeluohjelman toteutuvan. Grahn-Laasonen: Suokeskusteluun liittyy paljon dramatiikkaa ja politiikkaa.
27.10.2014	84. Koivusaari rakentuu vaihteittain.
30.10.2014	85. Tanska kurottaa arvostetuksi viinimaaksi.
5.11.2014	86. Kongressivaalit eivät avaa USA:n politiikan umpisolmua. Republikaaneille povattu voitto lupaa hankalia aikoja.
11.11.2014	87. Yhdessä järvitilastossa Suomi on yhä kärjessä. Maapallolla on 117 miljoonaa järveä. Kaikki maailman järvet on laskettu ensi kerran. Vain runsas tuhannesosa järvistä on Suomessa.
12.11.2014	88. Joogaministeri on ase ilmastoasioihin. Intian tuoreimman joogabuumin takana on hämäräperäinen guru ja tv-saarnaaja Baba Ramdev.
13.11.2014	89. Isot lohet vähentyneet Tenolla.
14.11.2014	90. Pakollinen uskonto vähenee lukiossa. Uudessa tuntijaossa kaikille oppilaille tulee yksi yhteinen matematiikan kurssi. Uskonnosta hallitus joutuu äänestämään.
14.11.2014	91. Ulkoministeri valoi toivoa lukiolaisiin. Saksalaisen koulun oppilaat keskustelivat ulkoministeri Erkki Tuomiojan kanssa Ukrainasta ja muista maailman kriiseistä.
16.11.2014	92. (Arkinen muuttuu) Suomi haluaa radan Jäämerelle. Rata kuljettaisi kaasua, kalaa ja öljyä. Kolme vaihtoehtoa kisaa keskenään. Länsi-Lapissa odotetaan australialaisrahaa Käsivarren-radalle.
17.11.2014	93. (Teatteri) Lama toi Tsehovin Pohjolaan. Suomen ja Ruotsin tuoreiden Tsehov-tulkintojen ohjaajat kertovat, mikä klassikkonäytelmissä taas puhuttelee.
19.11.2014	94. Kuolleeeksi luullun lajin löytäminen on historiallinen tapaus. Inkojen lemmikkirotta löytyi elossa. Muka sukupuuttoon kuolleita eläimiä löytyy joskus elävinä. Laji on yleensä henkiviererissä.
23.11.2014	95. Demarit haluavat puhutella yksinyrittäjiä. Hallitus ei saa vielä löydä hanskoja tiskiin, Antti Rinne sanoo.
24.11.2014	96. (Arkinen muuttuu) Porot syövät laitumet paljaksi. Tutkijan mukaan Suomessa on liikaa poroja laitumiin

	nähdän.
26.11.2014	97. Elämme jatkuvan uhan alla.
26.11.2014	98. Kato iski työpaikkoihin. ILO:n johtajan Guy Ryderin mukaan työttömyys on maailmassa nyt ennätystasolla.
28.11.2014	99. Fuusiovoima virittyy Saksassa. Tutkijat rakentavat Greifswaldissa vaihtoehtoista koereaktoria, jonka piti olla jo historiaa.
30.11.2014	100. Ekoanarkisti: ”Yhtiökokoukseen raikaushälyttimen kanssa”
4.12.2014	101. Fennovoima jakaa edelleen eduskunnan. Kaikki kansanedustajat halusivat keskiviikkona monipuolista suomalaista energiantuotantoa ja uusiutuvien kotimaisten energialähteiden lisäämistä. Mutta kaikki eivät halunneet ydinvoimaa.
8.12.2014	102. Taifuunin tuhot jäivät pelättyä pienemmiksi. Aiempaa parempi varautuminen hirmumyrskyyn pelasti ihmishenkiä Filippiineillä.
9.12.2014	103. Nimi voi johtaa harhaan, jos etsii eettistä tai vastuullista sijoitusrahastoa. Rahaston valinta on vaikeaa. Vielä vaikeampaa se on piensijoittajalle, joka haluaisi sijoittaa rahat eettisesti. Riittääkö, että rahasto ei sijoita aseisiin?
11.12.2014	104. Rahoitus vaihtelee metsien suojelussa
27.12.2014	105. Öljystä selkokieltä puhuvalle on tilaus. Helena Vänskä kulki tukinuittotyömaalta Öljyalan keskusliiton toimitusjohtajaksi.
31.12.2014	106. Megatrendien ennustaja uskoo, että Suomen suurin haaste osoittautuu kivuliaaksi.